

VEJLEDENDE ARKIVREGISTRATURER X

DE SØNDERJYSKE FYRSTEARKIVER

VED
ERIK KROMAN

UDGIVET AF
RIGSARKIVET

KØBENHAVN
EJNAR MUNKSGAARD
1959

FORORD

De sønderjyske fyrstearkiver omfatter et lille, men særdeles værdifuldt afsnit af Rigsarkivets samlinger. Ikke alene indeholder de en mængde stof til Sønderjyllands historie, både den almindelige og lokalhistorien, men som følge af, at forholdene i Sønderjylland gennem tiderne ofte har haft afgørende betydning for rigshistorien, indeholder de også adskilligt af interesse for Danmarks almindelige historie. Betydelige dele af fyrstearkiverne har været registreret fra ældre tid, men ikke mindst på grund af de omfattende afleveringer til Tyskland efter 1864 og tilbagelevering af dele af det tidligere afleverede efter genforeningen var de gamle arkivordninger blevet forstyrret, således at en nyordning var stærkt påkrævet. Da de gamle registraturer ofte er citeret i litteraturen, er der overalt meddelt udførlige oplysninger om de ældre arkivsignaturer.

For at lette benyttelsen af registraturen er der foran hvert fyrstehus meddelt oplysninger om fyrsteliniens medlemmer og omfanget af deres besiddelser til forskellige tider samt en oversigt over vedkommende arkivs historie.

Arkivar, mag. art. Emilie Andersen har været behjælpelig med korrekturen.

Svend Aakjær.

INDHOLD

Hertugerne af Sønderjylland af Abels slægt	1
De schauenburgske hertuger af Sønderjylland og grever af Holsten ..	4
Grev Gerhard af Oldenburg	24
Hertug Frederik (1.)	28
Hertug Christian (3.)	51
Fællesarkivet (Gemeinschaftliches Archiv)	55
Hans den Ældre (Hansborgarkivet)	62
De gottorpske hertuger (Gottorparkivet)	104
Hertug Frederik, biskop af Slesvig og Hildesheim	134
De sønderborgske hertugers arkiver	136
Hans d. Yngre	137
Samtlige sønderborgske linier	150
Hertug Christian af Ærø	154
Sønderborg	157
Sønderborg. Tillæg: Augustenborg	164
Nordborg	168
Glücksborg	170
Plön (Plön, Plön-Nordborg, Plön-Søbygård)	208
Alfabetisk oversigt over de sønderborgske hertugers godser i Sønder-	
jylland	219
Stamtavler	223

HERTUGERNE AF SØNDERJYLLAND AF ABELS SLÆGT

Ved Christoffer 1.s valg til konge efter Abels død 1252 udelukkedes dennes slægt fra tronen. Derimod anerkendtes Abels ældste søn Valdemar 3. 1253 som hertug af Sønderjylland. Da han døde 1257, opnåede hans broder Erik 1. (d. 1272) anerkendelse som hertug. Han efterfulgtes af sønnen Valdemar 4. (d. 1313) og denne atter af sin søn Erik 2. (d. 1325). Eriks søn Valdemar 5. blev 1326 12 år gammel under Christoffer 2.s landflygtighed ved sin onkel grev Gerts hjælp udnævnt til konge, men måtte samtidig forlene grev Gert med Sønderjylland. Da Christoffer 1330 atter blev konge, fik Valdemar hertugdømmet tilbage, men 1340 indgik han et forlig med grev Gert, hvorefter han skulle overtage det meste af Nørrejylland som pantegods og selv pantsætte Sønderjylland til greven. Mens Valdemar Atterdag efterhånden fik hele Nørrejylland indløst, lykkedes det hverken hertug Valdemar (d. 1364) eller hans søn Henrik (d. 1375), med hvem slægten uddøde, helt at genvinde Sønderjylland, idet den sydlige del med hovedslottet Gottorp vedblev at være i de holstenske grevers hænder. Andre dele af landet måtte hertugerne på grund af stadig pengeforlegenhed pantsætte til forskellige adelsmænd.

Hertugdømmet omfattede oprindeligt kun det sønderjyske fastland, men efterhånden knyttedes Als fast til hertugdømmet. 1373 fik Valdemar Atterdag øen i sin magt ved en overenskomst med Valdemar 5.s enke hertuginde Richardis, til hvis livgeding den hørte. Få år efter Valdemar Atterdags død kom øen dog i de holstenske grevers besiddelse. Ærø var en kort periode forlenet til hertug Valdemar 4. Også Langeland tilhørte i perioder hovedlinjen eller medlemmer af slægten.

Det er yderst få arkivalier, der er i behold fra hertugerne af Abels slægt. Bortset fra et enkelt adkomstbrev fra hertug Erik 1.s tid er der kun bevaret breve fra de to sidste hertuger, væsentlig pantebreve, som formodentlig i hvert fald delvis først er indløst efter hertug Henriks død. De fleste af dokumenterne er kommet til os gennem Gemeinschaftliches Archiv sammen med Schauenburgernes arkiv.

Pergamentsbreve.

A. Fyrstehuset 1386.

1. 1386 6/5 Grev Otto af Teklenburg giver hertug Erik af Sachsen fuldmagt til at rejse krav ang. hans faders søster hertuginde Richardis. (Rep. I 3526.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVI 4.

B. Adkomstbrev 1269.

1. (1269) 16/3-1/4 Peder Jensen skøder gods bl. a. i Varnæs mark til hertug Erik 1. Abelsen af Sønderjylland. Brudst. (Rep. I U 157.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. VII, fra Ty. Kanc., sen. C 6. Adk. Sønderjylland.

C. Pantebreve 1339-71.

1. 1339 27/12 Hertug Valdemar pantsætter til Sigfred Sehested for en gæld på 2600 m. l. sit gods i Gammelby m. m. (Rep. I 1850.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXI 5.
2. 1344 22/3 Hertug Valdemar pantsætter Lundtoft herred til Joh. Lembek for 500 m. s. og 266 m. l. (Rep. I 2006.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 76, sen. Gott. C.
3. 1344 15/9 Hertug Valdemar pantsætter gods i Elstrup (»Els-torp«) på Als til Markvard Swanow for 400 m. l. (Rep. I 2027.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXI 7.
4. 1348 26/6 Hertug Valdemar pantsætter gods i Elstrup (Als) til Markvard Gjortsen. (Rep. I 2149.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 21.
5. 1351 17/4 Hertug Valdemar pantsætter sognene Vodder, Span-det og Arild til Valdemar Sappi. (Rep. I 2310.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 42 a.
6. 1353 26/4 Hertug Valdemar pantsætter Bylderup sogn i Slogs herred til Erik Holk for 400 m. l. (Rep. I 2379.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XIV, fra Ty. Kanc. (fra det storfyrstl. arkiv; jfr. Nordalb. Stud. III 252 nr. 15 under år 1350), sen. Gott. C.

7. 1357 24/5 Hertug Valdemar anerkender over for Lyder Lem-bek gælden på 500 m. s. og 266 m. l., for hvilke Lundtoft herred er pantsat. (Rep. I 2530.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XIV, fra Gott. cam. V pag. 177 nr. 5, sen. Gott. C.
8. 1357 3/12 Hertug Valdemar pantsætter til Knud Friis hele sognet Egen på Als med undtagelse af Elstrup og Borigsteth for 228 m. l. (Rep. I 2541.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXI 10.
9. 1362 2/10 Erik Holk pantsætter det af hertug Valdemar til ham pantsatte Bylderup sogn til Johannes Gymersen. (Rep. I 2674.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XIV, fra Ty. Kanc. (jfr. Nordalb. Stud. III 253), sen. Gott. C.
10. 1369 29/12 Hertug Henrik pantsætter sognene Roager og Vod-der til Christiørn Frellesen. Gennemskåret. (Rep. I 2881.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 42, sen. Hviding herred nr. 111, sen. Privatarkiver: Kristiørn Frelle.
11. 1371 30/1 Hertug Henrik pantsætter Vedsted (»Widesteth«) sogn til Christiørn Frellesen. Gennemskåret. (Rep. I 2912.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 42, sen. Hviding herred nr. 113, sen. Privatarkiver: Kristiørn Frelle.

D. Kvittering 1364.

1. 1364 5/1 Ridder Palne Jønsen (Juel) kvitterer for modtagelsen af 100 m. l., som hertug Valdemar var ham skyldig. (Rep. I 2716.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37.

DE SCHAUENBURGSKE HERTUGER AF SØNDERJYLLAND OG GREVER AF HOLSTEN

Det schauenburgske herredømme i Holsten var grundlagt af Adolf 1., som 1106 blev forlenet med Holsten og Stormarn. Hans søn Adolf 2. (d. 1164) forenede 1142 det slaviske Vagrien med Holsten. Adolf 2.s søn Adolf 3. (d. 1225) kom under Valdemarernes fremstød i Nordtyskland i strid med Danmark, og 1203 måtte han afstå sine lande til Valdemar Sejr. Ved dennes nederlag vendte Schauenburgerne 1224 tilbage, og Adolf 3.s søn Adolf 4. overtog regeringen. Da han 1332 gik i kloster, førte hans 2 sønner Johan 1. (d. 1263) og Gerhard 1. (d. 1281) regeringen videre i fællesskab. Først 1273 deltes landet mellem Gerhard 1. (Pløn og Rensborg) og Johan 1.s sønner Adolf 5. (d. 1308) og Johan 2. (d. 1316) (henholdsvis Kiel og Segeberg). Efter Gerhards død deltes også hans besiddelser mellem sønnerne Gerhard 2. (d. 1312) og Henrik 1. (d. 1304), som fik henholdsvis Pløn og Rendsborg, en tredje søn Adolf 6. (d. 1315) fik slægtens stamsæde Schauenburg ved Weser samt en landstrækning ved Elben. Johan 1.s efterslægt uddøde hurtigt, og dens besiddelser deltes mellem Pløn og Rendsborglinierne. Gerhard 2. var gift med Erik Glippings enke Agnes, med hvem han havde sønnen Johan 3. (den Milde) (d. 1359), mens Henrik havde sønnen Gerhard 3. (grev Gert) (d. 1340). Under de opløste forhold i Danmark fik Johan den Milde og grev Gert en overvældende indflydelse her. Støttet af de danske stormænd fik grev Gert 1326 sin søstersøn, den 12-årige hertug Valdemar af Sønderjylland, sat på den danske trone, mens Valdemar til gengæld udnævnte grev Gert til hertug af Sønderjylland. Da Christoffer 2. med grev Johans hjælp vendte tilbage, overtog Valdemar 1330 atter hertugdømmet. I stedet fik grev Gert Fyn som pantelen, og 1332 måtte Christoffer yderligere give ham hele Nørrejylland i pant. 1331 erhvervede han ved en overenskomst med Laurids Jonsen Ærø. Grev Johan havde på sin side for sin hjælp til Christoffer fået både Lolland og Sjælland og Skåne i pant og fik 1329 Femern som arvelen. Ved en overenskomst mellem grev Gert og hertug Valdemar 1340 overtog hertugen Nørrejylland som pantegods og pantsatte samtidig selv Sønderjylland til greven. Samme år blev grev Gert dræbt i Randers, og hans 2 sønner Henrik 2. (Jernhenrik) (d. 1381) og Claus (d. 1397) fulgte

ham i regeringen. Mens det efterhånden lykkedes Valdemar Atterdag at generhverve Danmark, fik hertug Valdemar aldrig helt genindløst Sønderjylland, og efter at hans slægt var uddød 1375 med sønnen Henrik omtrent samtidig med, at også Valdemar Atterdag døde, fik greverne omtrent hele Sønderjylland i deres hænder, og 1386 forlenede dronning Margrethe Jernhenriks søn Gerhard 2. med Sønderjylland. 1390 uddøde Johan den Mildes slægt med sønnen Adolf 7., og besiddelserne overtoges af hertug Gerhard og hans brødre Albrecht og Henrik 3., idet dog den schauenburgske linie fik en udvidelse af sit område ved Elben (Pinneberg).

Da farbroderen grev Claus var død barnløs 1397, foretog Gerhard og hans brødre en ny deling, som dog blev uden betydning, idet Albrecht faldt 1403 i Ditmarsken, mens Henrik trådte i kirkens tjeneste og 1402 blev biskop af Osnabrück. 1404 faldt også hertug Gerhard på et tog mod ditmarskerne. Han efterlod sig 2 umyndige sønner: Henrik 4. (d. 1427) og Adolf 8. (d. 1459), og en tredje Gerhard (d. 1433) fødtes efter faderens død. Mens farbroderen biskop Henrik satte sig i besiddelse af Holsten, søgte hertuginde Elisabeth at sikre Sønderjylland for sine børn. Da Erik af Pommern nægtede at forlene Henrik med Sønderjylland, begyndte en årelang strid mellem greverne og kongen. Sagen førtes ind for kejser Sigismunds domstol, og dommen 1424 gav kongen ret. Striden fortsattes dog efter dommen, men 1427 faldt Henrik ved Flensborg. Broderen Adolf, som efter biskop Henriks død 1421 havde overtaget styret i Holsten, fortsatte kampen og opnåede ved freden i Vordingborg 1435 at få Sønderjylland for livstid, dog med undtagelse af Ærø, som kong Erik havde erobret 1410, samt Haderslev m. m. Efter at Erik af Pommern havde nedlagt kronen, overgav rigsrådet 1439 Haderslev og Ærø til hertugen, og 1440 forlenede Christoffer af Bayern hertug Adolf med Sønderjylland som arveligt len. Adolf døde barnløs 1459, og med ham uddøde hovedlinien af den schauenburgske slægt. Den schauenburgske linie i Schauenburg-Pinneberg uddøde først 1640.

De schauenburgske hertuger af Sønderjylland og grever af Holstens arkiv opbevaredes på Segeberg. En registratur fra hertug Adolfs tid, men af ringe omfang, ca. 49 dokumenter, er bevaret (indheftet i Reg. 40), og fra ca. 1500 findes en anden lidt fyldigere registratur, ca. 78 dokumenter (nu sammenlagt med Reg. 40). En del af arkivet registreredes efter Christian 1.s død i det såkaldte Registrum Christiæni primi sammen med breve fra Christian 1.s tid. 1523 blev dele af arkivet overført fra Segeberg, som tilhørte den kongelige del, til Sønderborg, og andre dele blev tilintetgjort. Efter Christian 2.s flugt søgte man atter at samle arkivet, og det fik nu plads på Gottorp, og efter hertugdømmernes deling 1544 kom det sammen med senere tilkomne arkivalier til at udgøre Gemeinschaftliches Archiv, som skulle være fælles for kongen og de to hertuger. 1735 overførtes Gemeinschaftliches Archiv til København og indlemmedes i Gehejmearkivet (se nærmere under Fællesarkivet). Dele af de schauenburgske arkiver fandtes dog også i Gottorparkivet, som

ligeledes 1735 overførtes til København, og i den storfyrstelige regerings arkiv i Kiel, hvoraf dele kort før mageskiftet overførtes til Eutin. Af disse oversendtes atter et større antal dokumenter vedr. hertugdømmernes historie i sommeren 1775 til København (se Nordalb. Stud. III 250), hvor de ligesom tidligere Gottorparkivet fik deres plads i Tyske Kancellis Arkiv.

Ved midten af 1850erne afleveredes såvel Gottorparkivet som Tyske Kancellis pergamenter, hvorunder de kielske samlinger, fra slesvigske ministerium til Gehejmearkivet, og kort efter dannede Matthiessen af pergamenterne i Gottorparkivet og Tyske Kancellis samlinger den nye række Gottorpske membraner (»Membranae Gottorpensia et ex arch. canc. Germ.«), hvortil han udarbejdede en udførlig seddelregistratur. Hovedparten af de Gottorpske membraner afleveredes til Tyskland 1875, mens resten af Erslev anbragtes dels i Gottorparkivet (delt i grupperne A, B og C), dels i andre arkivfonds. Ved arkivudvekslingen 1937 med Tyskland i henhold til konventionen af 15/2 1933 afleveredes største delen af Schauenburgernes arkiv såvel i Gemeinschaftliches Archiv som i Gottorparkivet, således at Rigsarkivet kun beholdt dels lokale akter, dels akter vedr. Danmarks forhold til Schauenburgerne.

Pergamentsbreve.

A. Dokumenter vedr. fyrstehuset 1397-1444.

1. 1397 15/6 Hertuginde Elisabeth af Mecklenburg, grev Claus' datter, vælger hertug Gerhard til formynder. (Rep. I 4122.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVI 5.
2. 1397 2/8 Arvedelingen mellem greverne Albrecht og Henrik af Holsten og Gerhard, hertug af Slesvig og greve af Holsten. (Rep. I 4136.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 36 a.
Anm.: Dublet aflev. til Preussen. (XX 36 b.)
3. 1397 28/8 19 adelige og gejstlige bevidner, at hertug Gerhard har overladt hertuginde Elisabeth af Mecklenburg al den rettighed til arvegods i Slesvig, Holsten m. m., som hun tidligere havde overdraget hertug Gerhard. (Rep. I 4137.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 3.
4. 1397 30/9 Hertuginde Elisabeth af Mecklenburg overlader til hertug Gerhard alt, hvad hun har arvet efter sin fader grev Claus med undtagelse af livgedinget. (Rep. I 4150.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 5.
5. 1397 6/10 46 adelige og gejstlige samt rådene i Slesvig og Flensborg bevidner, at hertuginde Elisabeth af Mecklenburg har tilskødet hertug Gerhard alt, hvad der i hertugdømmet Slesvig eller andetsteds var hende tilfaldet som arve- eller pantegods, som pant for 400.000 mark sølv. (Rep. I 4153.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 4.
6. 1397 6/10 46 adelige og gejstlige samt rådene i Slesvig og Flensborg bevidner, at hertuginde Elisabeth af Mecklenburg ved et arveskøde har tilskødet hertug Gerhard alt, hvad der i hertugdømmet Slesvig eller andetsteds var hende tilfaldet som arve- eller pantegods efter hendes fader grev Claus. (Rep. I 4152.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 5 a.
7. 1397 6/10 46 adelige og gejstlige samt rådene i Slesvig og Flensborg bevidner, at hertuginde Elisabeth af Mecklenburg har tilskødet hertug Gerhard alt det pantegods, som var hende tilfaldet i og uden for hertugdømmet Slesvig efter hendes fader grev Claus og hendes fætre Henrik og Adolf. (Rep. I 4151.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 5 b.

8. 1404 19/1 Hertuginde Elisabeth af Mecklenburg overlader til sin fætter hertug Gerhard alt, hvad hun har i livgeding i hertugdømmet Slesvig og grevskabet Holsten. (Rep. I 4617.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 6 a.
9. 1406 1/1 Overenskomst mellem hertuginde Elisabeth og grev Henrik, biskop af Osnabrück, hvorved hun afstår Femern og byen Oldenburg på 6 år. Grev Henriks udfærdigelse. (Rep. I 4734 B.) Jfr. flg. og sager på papir B 1.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVIII 2 a.
10. 1406 1/1 Som foreg. Hertuginde Elisabeths udfærdigelse. (Rep. I 4734 C.) Jfr. foreg. og sager på papir B 1.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVIII 2 b.
11. 1423 23/11 Ægteskabskontrakt mellem junker Didrik, greve af Oldenburg, og hertugerne Henrik, Adolf og Gert på deres søster Helvigs vegne. (Rep. I 6061.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 7.
12. 1443 28/10 Grev Ernst Hohenstein giver afkald på de rettig- heder, han gennem sin hustru Adelheid kan have fået på hertugdømmet Slesvig. (Rep. I 7376.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 10.
13. 1444 20/10 Hertug Adolfs gældsbrev til grev Ernst af Hohen- stein på 4000 r. gylden, som han har givet sin søsterdatter Adelheid, grevinde af Oldenburg, som medgift. Gennemskå- ret. (Rep. I 7448.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 8.

B. Dokumenter vedr. indre forhold 1296–1457.

a. Adkomstbreve 1296–1453.

1. 1296 19/11 Hertug Otto af Braunsch.-Lüneb. sælger sit arve- gods i Varde (syssel?) til grev Gerhard 2. (Dipl. Dan. 2. rk. IV 231.)
Gl. sign.: Gem. Arch. IX 2.
2. 1297 8/9 Hertug Otto af Braunsch.-Lüneb. sælger sit gods i Garding, Tetenbüll og i Frisland til grev Gerhard af Holsten. (Rep. I 680; Dipl. Dan. 2. rk. IV 265.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 2.
3. 1300 11/11 Erik Menved bekræfter salget af hertugerne af Braunschweig og Lüneburgs arvegodser i Danmark til grev Gerhard af Holsten. (Rep. I 729; Dipl. Dan. 2. rk. V 130.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 1.
4. 1314 7/6 Grev Gerhard sælger til sin broder junker Henneke (Johan 3.) alt sit gods i Holsten m. m., i Varde syssel, i Sta- verby og i hele Danmark for 7.000 m. sølv. (Rep. I 1054.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 5.

5. 1336 6/10 Grev Johan 3. af Holsten overlader grev Gerhard 4. af Holsten sit gods i Varde syssel, Fyn og Frisland mod at få grev Gerhards besiddelser på Lolland. (Rep. I 1758; Dipl. Dan. 2. rk. XI 331.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 6.
6. 1381 23/11 Anna, Eler Stamps enke, sælger Holms len og byerne Flekkeby og Gøteby til grev Gerhard for 350 m. l. (Rep. I 3339.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 14.
7. 1398 19/5 Tingsvidne af Ærø landsting, at Jons Queze skødede den andel, han havde i Peter Lylles gods, til hertug Gerhard. (Rep. I 4206.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 52.
8. 1437 3/4 Drostén Henrik Rixtorp gør vitterligt, at ridderen Otto Snafs i retten skødede gods i Slogs, Rise og Nybøl herre- der til Luder Gjordsen på hertug Adolfs vegne. (Rep. I 6868.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XVII fra Gott. Cam. II conv. 9 nr. 4 pag. 512; sen. Gott. C.
9. 1442 23/6 Tingsvidne af Ærø landsting, at Hartvig Schack pantsætter sit gods på Ærø til hertug Adolf. (Rep. I 7253.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXI 23.
10. 1451 27/12 Hartvig Krummedige sælger sit gods i Sundeved, Haderslev len og andetsteds i Sønderjylland til Chr. I for 400 m. l. (Rep. II 103.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 20 a.
11. 1452 16/2 Chr. I sælger det gods i Sundeved, Haderslev len og andetsteds i Sønderjylland, som han har købt af Hartvig Krummedige, til hertug Adolf for 400 m. l. (Rep. II 119.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 20 b.
12. 1452 15/6 Tingsvidne af Nybøl herred, at Ide, Herman Slesen's datter, skødede sit gods i Sundeved til hertug Adolf for 300 m. (Rep. II 146.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 21.
13. 1453 1/2 Tingsvidne af Nybøl herredsting, at det gods i Sunde- ved, som Chr. I havde solgt til hertug Adolf, blev denne til- dømt på tinget. (Rep. II 218.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 32.

b. Salgs-, pante- og gældsbreve 1325–1441.

1. 1325 23/10 Grev Johan 3. af Holsten og ridderen Johan Brock- dorff bevidner, at grev Gerhard 3. af Holsten på hertug Valdemar 3. af Jyllands vegne skal betale ridder Wasmod Kint 80. m. l. inden pinse. (Dipl. Dan. 2. rk. XI 223.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37.

2. 1327 30/8 Grev Gerhard sælger til Hartvig (Hasso) Krummedige sit gods Holms len (i Svansen) med Flekkeby, Holm, Gøteby og Haferkamp for 700 m. l. (Rep. I 1495; Dipl. Dan. 2. rk. XI 434.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 6.
3. 1351 12/5 Iven Krummedige sælger Holms len med byerne Haferkamp, Flekkeby, Holm og Gøteby til Timme Bunting for 900 m. l. (Rep. I 2317.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 9.
4. 1372 27/11 Hertug Adolfs gælds-brev på 350 lødige m. til Henneke Krummedige, kaldet Wittekop. (Rep. I 2990.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37.
5. 1394 6/1 Grev Gerhard pantsætter Gram herred til Henneke Limbæk. Gennemskåret. (Rep. I 3921.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 42 b.
6. 1398 12/3 Hertug Gerhard pantsætter Lundtoft herred til Nicolaus v. Ahlefeldt for 600 m. s. og 665 m. l. (Rep. I 4191.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 77, sen. Gott. C.
7. 1398 12/3 Hertug Gerhard lover, at Lundtoft herred ikke vil blive indløst, så længe Nicolaus v. Ahlefeldt lever. (Rep. I 4192.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 78, sen. Gott. C.
8. 1400 19/4 Pors Stigsen (Pors)s sønner Stig og Pors overdrager til Henneke Limbæk et pantebrev på Rejsby sogn, Hviding herred. Gennemskåret. (Rep. I 4338.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 42 c.
9. 1400 24/6 Jon Lille overdrager til Henneke Limbæk Valdemar Sappis pantebrev af 1351 på de 3 sogne Vodder, Spandet og Arild i Hviding herred. Gennemskåret. (Rep. I 4351.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 42 d.
10. 1400 24/6 Jon Lilles Revers til Henneke Limbæk i anledning af overdragelsen af pantebrevet på Vodder, Spandet og Arild sogne. Gennemskåret. (Rep. I 4352.)
Gl. sign.: Gem. Arch.: XXVI 42 e.
11. 1403 13 el. 20/7 Grev Gerhard låner yderligere 300 m. l. af Henneke Limbæk mod pant i Jels og Gram herred. Gennemskåret. (Rep. I 4591.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 42 f.
12. 1412 3/2 Christiern Frillesen overdrager til Henneke Limbæk pantebreve på sognene Roager, Vodder og Vester Vedsted. Gennemskåret. (Rep. I 5197.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 42 g.
13. 1421 12/6 Greverne Henrik, Adolf og Gerhard pantsætter til Claus Limbæk, Hennekes søn, Gram, Hviding, Frøs og Kalslund herreder. Gennemskåret. (Rep. I 5919.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 42 h.

14. 1428 14/8 Hertugerne Adolf og Gerhard pantsætter til Henrik Ahlefeldt Gram, Hviding, Frøs og Kalslund herreder. Gennemskåret. (Rep. I 6370.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 42 i.
15. 1437 8/9 Hertug Adolf pantsætter Femern og slottet Glambeck til Lübeck for 18.000 m. l. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37. Gælds-breve og kvitt.
16. 1437 13/11 Lübecks Reversal i anledn. af købet af Femern og slottet Glambeck af hertug Adolf. (Rep. I 6908.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVIII 4.
17. 1440 29/8 Hertug Adolf pantsætter Lundtoft herred til Benedikt Ahlefeldt for 6065 m. l. (Rep. I 7099.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XVII, fra Gott. Cam. V nr. 3 pag. 180, sen. Gott. C.
18. 1441 6/12 Hertug Adolf sælger Kapitlet i Slesvig 21 m. l. i årlig rente, som skal betales af borgmester og råd i Eckernførde, for 300 m. l. Gennemskåret. (Rep. I 7204.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37. Gælds-breve og kvitt.

c. Kvitteringer 1363-1457.

1. 1363 13/3 Ridderen Janke Jensen (Juel) kvitterer Volrad Lysow for 65 m. l., som han har modtaget af denne på grev Henriks vegne. (Hasse IV 652.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37.
2. 1369 14/4 Johan Muggle tilstår, at han har modtaget 200 m. på nær 25 m. l. af grev Henrik, for hvilke Elby s. i Fyn var pantsat til ham. (Rep. I 2866.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37; fra Top. Saml. Skovby H. 56.
3. 1369 29/9 Hartvig og Wulf Pogwisch kvitterer justitiarius og foged på Gottorp Christian Nagel for 50 m. af en gæld på 200 m. Gennemskåret. (Rep. I 2877.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37.
4. 1378 13/3 Johannes Hagedorn, præst i Mildsted, kvitterer for modtagelsen af 200 m. l., som greverne Henrik og Claus var ham skyldige. (Rep. I 3208.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37.
5. 1378 27/6 Ditlev Stamp kvitterer grev Henrik for 560 mark, for hvilke Haderslev har været pantsat. (Rep. I 3224.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37.
6. 1392 26/7 Baltasar Stake kvitterer grev Claus og hertug Gerhard for 300 m. l., for hvilke Bedsted sogn har været pantsat. (Rep. I 3869.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37.

7. 1404 30/11 Herman Scharpenberg kvitterer hertuginde Elisabeth af Slesvig og Ulrik v. Pentz for skade lidt »in der hamme«, da hertugen blev dræbt. (Rep. I 4658.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XV, sen. Gott. C.
8. 1439 8/3 Heine Brand, borger i Hamborg, kvitterer hertug Adolf og hans afdøde broder for alt tilgodehavende undtagen den rente, han har af Ejderstedt, Everschop, Utholm og Helgoland. Papir. (Rep. I 6996.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 19 f.; sen. Div. dok.
9. 1444 10/5 Anders Jonsen (Skram) i Tovskov kvitterer hertug Adolf for 400 m. l. og overgiver hertugen et pergamentsbrev ang. forlig mellem Otto Snafs børn og hans hustru fru Abel. (Rep. I 7425.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XVIII, fra Tyske Kanc. (jfr. Nordalb. Stud. III p. 253), sen. Gott. C.
10. 1451 11/11 Borgm. og råd i Slesvig bevidner, at hertug Adolf har betalt al gæld, han havde til deres borger Henrik Vegeborde.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XVIII, fra Gott. cam. V. Conv. 3 nr. 3 pag. 191, sen. Gott. C.
11. 1455 4/12 Borgm. og råd i Lübeck kvitterer hertug Adolf for 1000 m. l. af et beløb på 2700 m. l., som hertugen har forpligtet sig til at betale for varer fra skipper Sternenberg. (Rep. II 542.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIX 2 a.
12. 1457 26/11 Borgm. og råd i Lübeck kvitterer Christian I og hertug Adolf for 1700 m. l. som rest af et beløb på 2700 m. l., som hertugen har forpligtet sig til at betale for varer, som kongen har ladet tage fra skipper Sternbergs skib. (Rep. II 779.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIX 2 b.

d. Diverse dokumenter (domme, orfejdebrev m. m.)
1350-1453.

1. 1350 29/9 Brødrene Hartvig og Dose Blok giver deres samtykke til, at deres broder Markvard Blok og hans søn Hartvig har skænket rugpenge af Gammelby til hr. Markvard Bloks vikarie. (Rep. I 2278.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIV 37 (suppl.), sen. Reg. 113 nr. 357, sen. Gott. C.
2. 1408 17/6 Otto Meinstorp, hans sønner Tymme, Henneke og Henrik samt Henning og Henneke Meinstorps orfejdebrev til hertuginde Elisabeth og grev Henrik på deres fætter Nicolaus Meinstorps vegne. (Rep. I 4973.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 3.

3. 1410 2/4 Borchard Zeligh i Wernekehaghen sælger til Claus Deffyn bosiddende »to der Horst« den halve landsby Rükyte (Retin i Altenkrempe s.) og den halve landsby Mistorpe (Preetz sogn) for 700 m. l.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIV 104 (suppl.), sen. Reg. 113 nr. 361, sen. Gott. C.
4. 1425 6/12 Dom af Nybøl herredsting i Sundeved. (Rep. I 6224.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 103.
5. 1431 18/11 Dom af Slesvigs landret, hvorved en af syvherredernes råd afsagt dom i drabssag kendes ugyldig. (Rep. I 6527.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 76.
6. 1432 27/7 Jesse Petersens orfejdebrev til hertug Adolf og hertug Gerhard. Borgm. og råd i Flensborg har i et beseglet brev bevidnet, at 12 af hans venner har indgået borgen for ham. (Rep. I 6574.)
Gl. sign.: Gem. Arch.: XXXIX 30, 3.
7. 1433 24/5 Abbed Olaf og hele Rydkloster forpligter sig til i Jomfu Maries kirke i Flensborg at synge messer for alle troende sjæle og i særdeleshed for hertugerne og greverne af Slesvig og Holsten og deres hustruer. (Rep. I 6617.)
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 7.
8. 1434 27/1 Hartvig Leows orfejdebrev til hertug Adolf i anl. af 100 m., som han havde indestående i Sattrupholm. (Rep. I 6674.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 30, 4.
9. 1443 15/7 Tingsvidne af Lille Tønder herredsting, at de, der driver handel i Lille Tønder herred, skal svare told til borgm. i Lille Tønder. (Rep. I 7344.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XVIII, fra Tyske Kanc. (jfr. Nordalb. Stud. III p. 255 nr. 12), sen. Gott. C.
10. 1443 u. d. Tingsvidne af Søndergos herred ang. beskyldninger mod Albert guldsmed for uredelighed med sit guldsmedearbejde. (Rep. I 7402.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 14, sen. Div. dok.
11. 1444 15/3 Claus Gjortsen sælger til Otto Pogwisch Hartvigs søn forskelligt gods bl. a. i Risherred. (Rep. I 7411.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 31.
12. 1445 9/7 Råd og menighed i Ejderstedt, Everschop og Utholm dømmer to fredløse for mordet på Gybe Tolenson. (Rep. I 7524.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 8.
13. 1450 28/1 Borgm. og råd i Lübeck erklærer over for hertug Adolf, at to borgere i Lübeck er gået i borgen for Hans Witte ligeledes af Lübeck, som har lovet orfejde til Hans Split, foged i Flensborg og Benedikt Ahlefeldt. (Rep. I 7949.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 30, 9.

14. 1453 25/5 Borgm. og råd i Lübeck bevidner for hertug Adolf, at dennes »Oheim« (grev Gerhard af Oldenburg) har fra taget en borger fra Kampen 6 last rug. (Rep. II 251.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXX 1.

C. Dokumenter vedr. forholdet til Femern, de frisiske herreder, Ejdersted og Ditmarsken 1328–1447.

1. 1328 30/11 Christoffer 2. forlener grev Johan af Holsten med Femern. (Rep. I 1539; Dipl. Dan. 2. rk. X 73.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XII, sen. Gott. C.
2. 1329 1/7 Overenskomst mellem indbyggerne på Femern og grev Johan af Holsten. (Rep. I 1562; Dipl. Dan. 2. rk. X 128.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XII, fra Gott. cam. II convol. 9 nr. 10 p. 457, sen. Gott. B.
3. 1349 25/4 Indbyggerne på Femern lover grev Johan og hans arvinger troskab. (Rep. I 2190.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XII fra Tyske Kanc., sen. Gott. B.
4. 1358 20/1 Edoms herred lover ikke at modvirke greverne Henrik (2.) og Adolf (7.)s angreb på Beltring-, Pelvorm- og Virik herreder og Morsum sogn. (Rep. I 2545.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 1.
5. 1377 7/1 Beboerne af Bøking herred hylder greverne Henrik (2.) og Claus. (Rep. I 3133.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 2.
6. 1398 30/3 Beboerne i Edom og Beltring herreder anmoder hertug Gerhard om hjælp mod vandflod og ufred. (Rep. I 4197.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 3.
7. 1414 28/8 Beboerne af Ejderstedt, Everschop og Utholm anerkender hertugerne Henrik, Adolf og Gerhard som deres herrer og lover ikke at forbinde sig med Ditmarskerne eller andre. (Rep. I 5480.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 4.
8. 1418 30/1 Beboerne af Edom herred hylder hertug Henrik. (Rep. I 5698.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 5.
9. 1418 30/1 Beboerne af Lundberg herred hylder hertug Henrik. (Rep. I 5699.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 6.
10. 1442 5/7 Råd og menighed i Ejderstedt sværger hertug Adolf orfejde. (Rep. I 7255.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 7.

11. 1442 26/7 Landskabet Everschops orfejdebrev til hertug Adolf og i særdeleshed til Epe Wunneken i anl. af ødelæggelsen af borgen Epensborg. (Rep. I 7257.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 30, 2.
12. 1447 8/5 Rådet i Lübecks transsumpt af hertug Adolfs overenskomst med Ditmarsken 1447 19/4 (Reg. 3781.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 28.

D. Dokumenter vedr. forholdet til Danmark og Sønderjylland 1260–1442.

1. 1260 12/5 Dronning Mechtilde, hertug Erik 1. og hans broder Abel pantsætter landet mellem Slien og Ejderen til greverne Johan 1. og Gerhard 1. af Holsten. (Rep. I 296; Dipl. Dan. 2. rk. I 316.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 1 d.
2. 1288 18/8 Dronning Mechtilde bekendtgør afståelsen af sit arvegods i landet mellem Slien og Ejderen til grev Gerhard 1. af Holsten. (Rep. I 550; Dipl. Dan. 2. rk. III 314.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 2.
3. 1322 17/7 Christoffer 2. slutter overenskomst med grev Gerhard 3. af Holsten, som forpligter sig til at yde kongen militær hjælp. (Dipl. Dan. 2. rk. VIII 428.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 16.
4. 1325 12/4 Grev Johan 3. af Holsten slutter overenskomst med hertug Valdemar, som giver ham Eckernförde, Dänischwald og landet mellem Slien og Ejderen i pant. (Rep. I 1412; Dipl. Dan. 2. rk. IX 183.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 65.
5. 1325 12/4 Hertug Valdemar slutter overenskomst med grev Johan 3., hvorefter grev Johan skal tjene ham med 100 ryttere mod at få Eckernförde, Dänischwald og landet mellem Slien og Ejderen i pant for 4000 mark. (Rep. I 1411; Dipl. Dan. 2. rk. IX 182.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 66.
6. 1325 27/4 Grev Gerhard 3. bekræfter sine løfter til grev Johan 3. om Eckernförde, Dänischwald og landet mellem Slien og Ejderen. (Rep. I 1416; Dipl. Dan. 2. rk. IX 188.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 67.
7. 1326 15/8 Valdemar 3. forlener grev Gerhard 3. af Holsten med hertugdømmet Jylland som arveligt fanelen. Med 2 kopier. (Rep. I 1439; Dipl. Dan. 2. rk. IX 295.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 14, XVII 26 a og b.

8. 1326 16/8 Ærkebiskop Carl m. fl. bevidner, at kong Valdemar (3.) har forlenet sin onkel grev Gerhard med Sønderjylland. (Rep. I 1446; Dipl. Dan. 2. rk. IX 303.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 27 b.
9. 1326 16/8 Drost Laurids Jonsen, marsken Ludvig Albrecht-
sen og 34 andre danske adelsmænd anerkender Valdemar 3.s
overdragelse af hertugdømmet Jylland til grev Gerhard 3.
af Holsten som arveligt fanelen. (Rep. I 1447; Dipl. Dan.
2. rk. IX 304.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 13, XVII 27 c.
10. 1328 30/11 Christoffer 2. låner 20.000 m. s. af grev Johan 3.
af Holsten og pantsætter Lolland for halvdelen af den sum
og lover at tilbagebetale den anden halvdel inden Mikkel-
dag 1331. (Rep. I 1540; Dipl. Dan. 2. rk. X 74.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 3.
11. 1329 12/11 Christoffer 2. slutter forlig med grev Johan 3. af
Holsten og overdrager ham Femern som arvelen og Lolland,
Sjælland og Skåne som pantelen. (Rep. I 1572; Dipl. Dan.
2. rk. X 172.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 17.
12. 1330 25/2 Christoffer 2. og Erik forlener grev Gerhard 3. af
Holsten med Fyn som arveligt len. (Rep. I 1577; Dipl. Dan.
2. rk. X 200.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 15.
13. 1330 10/8 Grev Gerhard 3. af Holsten går i borgen for det
mellem kongen og grev Johan 3. indgåede forlig. (Dipl.
Dan. 2. rk. X 234.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 18.
14. 1331 24/2 Johan v. Hummersbüttel slutter forlig med grev
Gerhard 3. af Holsten ang. Hindsgavl slot og halvdelen af
Fyn. (Rep. I 1607; Dipl. Dan. 2. rk. X 288.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 4.
15. 1331 3/3 Laurids Jonsen slutter forlig med grev Gerhard 3.
af Holsten ang. Langeland og pantsætter Ærø til ham. (Rep. I
1608; Dipl. Dan. 2. rk. X 289.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 19.
16. 1332 10/1 Grev Gerhard 3. af Holsten slutter forlig med kon-
gerne Christoffer 2. og Erik samt grev Johan 3. af Holsten,
hvorved kongerne pantsætter Nørrejylland og Fyn for 100.000
m. sølv, hvilket forlig tiltrædes af hertug Valdemar 3. (Rep.
I 1624; Dipl. Dan. 2. rk. X 348.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 5.
17. 1333 29/7 Forlig mellem grev Gert og Johan Hummersbüttel
ang. Hindsgavl m. m. (Dipl. Dan. 2. rk. XI 56.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 20.

18. 1333 2/8 Hertug Valdemar 5. af Jylland overlader grev Ger-
hard 3. af Holsten alle småøer øst for Lillebælt, dog med
undtagelse af Langeland. (Rep. I 1666; Dipl. Dan. 2. rk. XI
57.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 20 a.
19. 1337 21/2 Biskop Tyge og kapitlet i Børglum meddeler, at der
er sluttet forlig med grev Gerhard ang. fængsel og vold, som
er overgået biskoppen på kong Christoffers befaling. (Rep. I
1772.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 31.
20. 1339 2/2 Hertug Valdemar slutter forlig med grev Gerhard 3.
af Holsten. (Rep. I 1832.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 20 b.
21. 1340 11/2 Hertug Valdemar slutter overenskomst med grev
Gerhard, som overlader ham Nørrejylland mod selv at over-
tage Sønderjylland. (Rep. I 1859.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 68.
22. 1340 22/4 Junker Valdemar slutter fred med greverne af Hol-
sten. (Rep. I 1864.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 21.
23. 1340 21/5 Kong Valdemar pantsætter til greverne Henrik og
Claus af Holsten Fyn for 41.000 m. lødig sølv. (Rep. I 1872.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 7.
24. 1340 23/6 Hertug Valdemar indløser Nørrejylland fra greverne
Henrik og Claus og pantsætter Sønderjylland til dem. (Rep. I
1878.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 69.
25. 1341 8/1 Kong Valdemar testamenterer Fyn til greverne Hen-
rik og Claus for det tilfælde, at han skulle dø uden arvinger.
(Rep. I 1903, Hasse IV 2.)
Gl. sign.: Gem. Arch. X 23.
26. 1341 8/1 Kong Valdemar giver greverne Henrik og Claus bor-
gene Vordingborg, Korsør og Søborg i pant. (Rep. I 1904,
Hasse IV 1.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 22 a.
27. 1344 5/2 Overenskomst mellem hertug Valdemar og greverne
Henrik og Claus, hvorved stridighederne mellem dem bilæg-
ges. (Reg. 2248, Hasse IV 98.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 70.
28. 1344 3/5 Kong Valdemar overlader afgørelsen af striden med
greverne Henrik, Claus og Gerhard til hertug Valdemar.
(Hasse IV 104.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 26.
29. 1344 3/5 Hertug Valdemar gør vitterligt, at han er blevet valgt
til voldgiftsdommer mellem kongen og greverne Henrik,
Claus og Gerhard. (Hasse IV 105.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 24.

30. 1344 26/8 Kong Valdemar slutter forbund med greverne Henrik og Claus. (Hasse IV 114, jfr. Rep. I 2024.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 25.
31. 1348 22/7 Forlig mellem greverne Henrik og Claus og kong Valdemar. (Rep. I 2152, Hasse IV 219.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 27.
32. 1348 25/7 Kong Valdemar pantsætter til greverne Henrik og Claus Hindsgavl og Ørkel med det halve Fyn for 21.000 m. sølv. (Rep. I 2153.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 8.
33. 1352 16/12 Grev Johan afsiger voldgiftsdom mellem kong Valdemar og greverne Henrik og Claus. (Hasse IV 367.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 28.
34. 1353 16/6 Benedikt Ahlefeldt m.fl. indestår for våbenstilstand mellem kong Valdemar og greverne Henrik og Claus. Reg. *2172, Hasse IV 380.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 33.
35. 1353 26/7 Kong Valdemar fritager i henhold til de gamle breve greverne Henrik og Claus for betalingen af 1500 m. sølv for det halve Fyn. (Hasse IV 387.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 22 b.
36. 1353 26/7 Forlig mellem kong Valdemar og greverne Henrik og Claus. (Hasse IV 382.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 29 a.
37. 1353 26/7 Forlig mellem kong Valdemar og greverne Henrik og Claus. (Hasse IV 382.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 29 b.
38. 1353 26/7 Overenskomst mellem kong Valdemar og greverne Henrik og Claus ang. de fra begge sider gjorde fanger. (Hasse IV 385.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 30.
39. 1354 5/11 Ærkebiskop Vromold af Riga m.fl. vidimerer hertug Valdemars brev af 1340 23/6, hvorved han indløser Nørrejylland og pantsætter dele af Sønderjylland til greverne. (Rep. I 2425, jfr. 1878.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 34.
40. 1358 30/10 Hertug Barnim af Stettin mægler forlig mellem Valdemar og greverne af Holsten om udveksling af fangerne. (Rep. I 2. bd. s. 58, Hasse IV 513.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 35.
41. 1360 8/2 Kong Valdemar og greverne Henrik, Claus og Adolf aftaler en sammenkomst 22. marts i Kolding til bilæggelse af stridighederne. (Hasse IV 543.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 36.

42. 1368 8/9 Greverne Henrik og Claus slutter våbenstilstand med Christen Kule, foged på Aalholm. (Rep. I 2854, Hasse IV 784.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 37 a.
43. 1368 11/9 Greverne Henrik og Claus slutter våbenstilstand med Hartvig Hummersbüttel, foged på Ravnsborg. (Rep. I 2855, Hasse IV 784.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 37 b.
44. 1369 16/7 Peder Iversen (Lykke), høvedsmand på Hindsgavl forpligter sig overfor greverne Henrik og Claus. (Rep. I 2875, Hasse IV 804.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 38.
45. 1373 24/1 Fredsslutning mellem kong Valdemar og greverne Henrik og Claus ved hertugerne Albrecht og Henrik af Mecklenburgs mægling. Papir. (Rep. I 2996, Hasse IV 900.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 39.
46. 1375 31/10 Kejser Karl 4. stadfæster greverne Henrik og Claus' besiddelse af gottorptolden i bispedømmet Slesvig »und der von uns dem Reiche zu Lehen rurete«. (Rep. I 3069.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 28.
47. 1375 19/11 Lyder Lembek og hans sønner erklærer, at Søgaard er greverne Henrik og Claus' åbne slot. (Rep. I 3071.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 30.
48. 1392 12/7 Dronning Margrethe slutter forlig med Gerhard, Claus, Albrecht og Henrik, hertuger af Slesvig og grever af Holsten. (Rep. I 3865 B.) Med kopi på papir.
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 41.
49. 1393 18/10 Hertug Erik af Sachsen (Lauenburg) overlader på Urnehoved ting grev Claus, hertug Gerhard og grev Albrecht de rettigheder til Slesvig, han har fået gennem sin moder. (Rep. I 3917.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 72.
50. 1399 14/3 Kapitlet i Slesvig slutter forlig med hertug Gerhard om jurisdiktionen. (Rep. I 4247 B.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XV, sen. Gott. C.
51. 1409 9/10 Erik af Pommerns revers til Henrik, biskop af Osnabrück og greve af Holsten, og hans brodersøn ang. pantsættelsen af Flensborg. (Rep. I 5054.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 1.
52. 1410 20/9 Henrik, biskop af Osnabrück og greve af Holsten, og Elisabeth, hertuginde af Slesvig, lover at holde hertug Henrik af Braunsch.-Lüneb. og hertug Johan af Mecklenburg skadesløse for deres mægling mellem dem og kong Erik. (Rep. I 5116.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 42.
53. 1410 12/10 Hertug Henrik af Braunschweig-Lüneburg vidi-

- merer dronning Margrethes forlig med de holst. grever 1392 12/7. (Rep. I 5118.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 40.
54. 1411 24/3 Forlig mellem kong Erik og hertuginde Elisabeth og grev Henrik. (Rep. I 5141.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 43.
55. 1412 5/10 Hertug Ulrik af Mecklenburg afsiger voldgiftskendelse mellem dronning Margrethe og kong Erik og hertug Henrik af Braunschweig og hans søster hertuginde Elisabeth af Slesvig. Hertugelig udfærdigelse. (Rep. I 5224 B.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 74.
56. 1417 14/11 Kong Eriks overenskomst med grev Henrik, som kalder sig hertug til Slesvig, og hans brødre samt grev Henrik af Holsten om en voldgiftsdom det flg. år. (Rep. I 5680.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 44.
57. 1417 14/11 En række danske adelsmænd indestår for, at kongen vil overholde den afsluttede fred. (Rep. I 5681.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 52.
58. 1418 24/6 Hertug Henrik og grev Henrik vælger Hartvig v. Bülow til voldgiftsmand i striden mellem dem og kong Erik. (Rep. I 5719.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 75.
59. 1418 21/9 Byerne Rostock, Stralsund, Wismar og Greifswald befuldmægtiger Lübecks udsendinge, som 29/9 skal være i byen Slesvig, til at lade Tønder slot tilbagelevere til dem fra ridderne Nicolaus v. Buchwald og Ditlev v. Ahlefeldt. (Rep. I 5730.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 1 g.
60. 1420 4/12 Hertugerne Johan af Mecklenburg og Wartslaf af Stettin indestår for, at kongen vil overholde freden med greverne. (Rep. I 5874.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 53.
61. 1423 1/1 Hertug Henrik af Schlesien kaldet Rumpold tilkendegiver, at han på kejser Sigismunds vegne har påtaget sig at afsige dom i sagen mellem kong Erik og de holstenske grever. (Rep. I 5995 B.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 77.
62. 1423 1/1 Kong Erik lover at ville holde det, der bliver bestemt af kejser Sigismund eller hertug Henrik Rumpold af Schlesien, i striden mellem ham og de holstenske grever. (Rep. I 5996 B.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 79.
63. 1423 12/8 Biskop Johan af Ratzeburgs transsumpt af 3 breve 1392 12/7, 1409 9/10 og 1340 21/5 med notarialpåtegning af 1424 10/5. (Rep. I 6043 (og 6105).)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 71.
Anm. Herved et tomt omslag fra Gem. Arch. XVIII 3 til samme brev.

64. 1424 11/5 Biskop Henrik af Slesvigs brev ang. hertug Henriks vidneførsel vedr. hertugdømmet Slesvigs udstrækning og lensforhold. (Rep. I 6106.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 10, jfr. XVII, 30.
- 65-75. 1424 21/5 Vidnesbyrd om Sønderjyllands lensforhold af de holstenske byer Eutin, Itzeho, Kiel, Krempe, Lütkenburg, Neustadt, Oldenburg, Pløn, Rendsburg, Segeberg og Wilster. 11 stkr. (Rep. I 6108-19.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 8 a-l.
76. 1424 1/6 Vidnesbyrd om Sønderjyllands lensforhold af den holstenske by Winsen. (Rep. I 6120.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 8 m.
77. 1424 4/6 Vidnesbyrd om Sønderjyllands lensforhold af den holstenske by Ulzen. (Rep. I 6121.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 7.
78. 1432 22/8 Fredsslutning for 5 år mellem kong Erik og greverne Adof og Gerhard. (Rep. I 6582.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 55.
79. 1439 2/7 Det danske rigsråd overlader hertug Adolf Haderslev og Ærø og lover, at den fremtidige konge skal forlene ham med Slesvig. (Rep. I 7017.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 31 a.
80. 1439 15/8 Albrecht II, romersk konge, stadfæster hertug Adolfs rettigheder m. h. t. hertugdømmet Slesvig. (Rep. I 7031.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 63.
81. 1440 30/4 Christoffer af Bayern forlener grev Adolf med hertugdømmet Slesvig. 2 kopier. Papir. (Rep. I nr. 7075.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 29.
82. 1442 29/12 Tre danske adelsmænd bevidner, at de har hængt deres segl under lensbrevet 1440 30/4 i stedet for 3 rigsråder, som ikke var tilstede. (Rep. I 7293.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 32 a.

Sager på papir.

A-B 1 pk.

Indhold:

A. *Sager vedr. de schauenburgske hertuger i Sønderjyllands forhold til Erik af Pommern 1409-1424.*

1. Klageskrifter mod holstenerne (1409-ca. 1415).
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 51.
1. Hefte med 10 blade udat. (1409). (Rep. I U 401.)
2. Hefte med 14 blade udat. (1413). (Rep. I U 403.)
3. 1 blad i brækket folio udat. (c. 1415). (Rep. I U 404.)

2. Hertuginde Elisabeths fejdebrev til kong Erik. Koncept (1410?) 14/6. (Rep. U 421.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 99.
3. Kong Erik opsiger den med grev Henrik d. Ældre (1412) sluttede overenskomst udat. (1416?). (Rep. I U 405.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 49.
4. Kong Eriks fejdebrev til grev Henrik (3.) udat. (1416?). (Rep. I U. 406.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 50.
5. Instruks for hr. Claus Buchwald og hr. Poul Breide (var d. 1421) i anledn. af deres rejse til den romerske konge ang. stridighederne om hertugdømmet Slesvig. Udat. (før 1421) Koncept (?).
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 59.
6. Kong Eriks svar på hertugerne af Slesvig, Adolf og Gerts, klager mod kongen, overgivet til de af kongen valgte voldgiftsmænd 1421 23/5 med kopi. (Rep. I 5911.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 9 a og b.
7. Kendelse af de af de holstenske grever valgte voldgiftsmænd ang. kong Eriks påstande mod greverne og disses svar derpå 1421 26/5. (Rep. I 5914.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 108 a.
8. Kendelse af de af de holstenske grever valgte voldgiftsmænd ang. grevernes påstande mod kong Erik og dennes svar derpå 1421 26/5. (Rep. I 5915.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 108 b.
9. Ærkebiskopperne af Mainz, Köln og Trier, Pfalzgreve Ludvig, hertug Albrecht af Sachsen og markgreve Frederik af Brandenburg opfordrer grev Henrik til at lytte til kejser Sigismunds udsending hertug Henrik kaldet Rumpold om fred med kong Erik 1422 5/9.
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 54.
10. Kejser Sigismunds kreditiv for hertug Henrik kaldet Rumpold til hertug Henrik af Slesvig 1422 5/9. (Rep. I 5975.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 78.
11. Kejser Sigismunds kommissær Ludovicus de Cathaneis til hertug Henrik med stævning til at møde i Flensborg for at se kong Eriks bevisligheder 1424. 4 stkr.
Hertugens svarskrivelse. Koncept. 2 stkr.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 6.

B. Forskellige dokumenter 1406–1460.

1. Overenskomst mellem hertuginde Elisabeth og grev Henrik, biskop af Osnabrück, hvorved hun afstår Femern og byen Oldenburg på 6 år 1406 1/1. (Rep. I 4734 A.) Jfr. pergamentsbreve A 9 og 10.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVIII 2 c.

2. Erik af Pommern til grev Henrik om at støtte Catharine, Peter Ulkens hustru mod Ditlev Ahlefeldt 1423 16/3. (Reg. *4645.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 6.
3. Forslag om deling af Slesvig og Holsten mellem hertugerne Adolf og Gerhard udat. (efter 1427). (Rep. I U 456.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 97.
4. Responsum afgivet af Gregorius Heymburg m. fl. i anl. af, at G(erhard) sept. (1431) havde ægtet A(gnes), som den flg. 16. jan. fødte et barn, som hun påstod var G.s udat. Sen. Afskr. (Rep. I U 457.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 25 b.
5. Fortegnelse over hertug Adolfs sølvtøj optaget af Otto Barde-
wik og Otto v. Ahlefeldt 1450 22/4. (Rep. I 7972.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 98.
6. Inventarium over hertug Adolfs efterladenskaber 1460 5/5.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVI 7 a.

C. Regnskaber 1438–1457 og udat. 1 pk.

Indhold:

1. Regnskaber aflagt af amtmænd i Flensborg amt 1450–52, 57.
 1. Amtmand i Flensborg Otto Splits regnskab over udgifter i anledning af soldater, som skulle til kong Christian i Sverige 1450. (Seidelin II 894 ff.) 1 hefte
 2. Regnskab af amtmand i Flensborg Otto Split og skipper Joachim Reyneke over en rejse foretaget af den nævnte skipper med et skib fra Flensborg til Preussen og tilbage igen 1451, med tilhørende bevis for de summer, som af den nævnte amtmand og borgmesteren sammesteds Wedeke Plate blev udbetalt omtalte skipper dat. 4/7 1451. (Rep. II 58) 1 hefte
 3. Regnskab af amtmand Otto Split over indtægt og udgift af skat og bøder i Flensborghus amt 1452 1 hefte
 4. Regnskab af amtmand i Flensborg Otto Split over udgifter, formentlig vedr. Flensborghus, på hertugens og egne vegne udat. (c. 1450) 1 hefte
 5. Regnskab af amtmand i Flensborg Godske Ahlefeldt over udgift og indtægt af skat og bøder samt penge for solgte kornvarer 1457 1 hefte
2. Register over indtægt af skat af Gottorp fogedi 1449 .. 1 hefte
3. Oppebørselsregister over skat af byer i Hohn herred og Stapelholm udat. (1. halvdel af 15. årh.) 2 brudstykker
4. Oppebørselsregister over indtægt af skat (og bøder) af byen og amtet Husum, Hatsted mark og Ejdersted 1438 med 2 bilag 1 hefte
5. Oppebørselsregister over skat af Nordstrand udat. (1. halvdel af 15. årh.) 1 hefte

GREV GERHARD AF OLDENBURG

Den 5. marts 1460 valgtes Christian 1. på mødet i Ribe af ridderskabet i Slesvig og Holsten til hertug af Sønderjylland og greve af Holsten. Hans brødre Moritz og Gerhard af Oldenburg frasagde sig 6. marts deres arveret til landene, og til gengæld lovede kongen dem en erstatning på 40.000 r. g. til hver og afstod til dem sin trediepart af Oldenburg og Delmenkorst. De lovede penge voldte det dog kongen stor vanskelighed at betale. 1464 døde grev Moritz. Under de vanskeligheder, kongen i de følgende år havde med krigen i Sverige, lykkedes det grev Gerhard på grund af de store krav, han havde på kongen, at opnå betydelige rettigheder i Slesvig og Holsten. Kongen anerkendte hans og hans slægts arveret til landene i tilfælde af, at kongeslægten uddøde, og i slutningen af året gjorde han ham til forstander i Slesvig og Holsten og gav ham i kommission at indløse kongens gældsbreve. Hans fremfærd rejste imidlertid ridderskabet imod ham, så kongen måtte gribe ind. 1470 måtte grev Gerhard give afkald på alle de rettigheder, han havde opnået, og fik til gengæld sine retmæssige fordringer anerkendt og sine tilgodehavender udbetalt.

Grev Gerhards dokumenter vedr. Slesvig og Holsten, som han har måttet afgive samtidig med, at han opgav sine rettigheder der, overførtes til København. 1855 afleveredes de fra Tyske Kancellis arkiv til Gehejmearkivet, hvor de af Matthiessen indordnedes i rækken af Gottorpske membraner. De udskiltes atter herfra af Erslev, som af disse og andre dokumenter vedr. de oldenburgske grever dannede samlingen Oldenburgs greve.

Pergamentsbreve.

1. 1454 11/12 Christian 1. overlader grev Gerhard sin andel af Oldenburg.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XVIII, fra Tyske Kanc.
2. 1460 8/3 Christian 1.s gældsbreve til grev Gerhard på 40.000 r. g. i anledning af hans og broderen Moritz' afkald på Slesvig og Holsten. (Rep. II 1090.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XIX, fra Tyske Kanc.
3. 1460 8/3 Christian 1. afstår til grev Gerhard halvdelen af sin trediepart i Oldenburg og Delmenhorst på grund af hans afkald på Slesvig og Holsten. (Rep. II 1092.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XIX, Tyske Kanc.
4. 1460 9/3 Christian 1. afstår til grev Moritz halvdelen af sin trediepart i Oldenburg og Delmenhorst på grund af hans afkald på Slesvig og Holsten. (Rep. II 1095.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XIX, Tyske Kanc.
5. 1463 2/6 Henrik Cluuer kvitterer for 1000 r. g., som han har modtaget af kongens og hans broder Gerhards medlovere af et beløb på 2200 r. g. (Rep. II 1611.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XX, fra Tyske Kanc.
6. 1465 11/12 Christian 1. og grev Gerhard gør vitterligt, at de har ladet Claus Ratlow m. fl. love for 1100 m. l. at betale til Benedikt Ahlefeldt. (Rep. II 1972.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXI, fra Tyske Kanc.
7. 1465 11/12 Christian 1. lader grev Gerhard love for 4177 m. l. at betale til Claus Ratlow og for 1100 m. l. at betale til Benedikt Ahlefeldt. (Rep. II 1973.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXI, fra Tyske Kanc.
8. 1465 11/12 Christian 1. lover, at grev Gerhards arvinger skal være skadesløse med hensyn til kongens gæld, hvis der skulle tilstøde greven noget. (Rep. II 1974.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXI, fra Tyske Kanc.
9. 1465 12/12 Christian 1. lader grev Gerhard love for 972 r. g. at betale til Johan Schulte. (Rep. II 1975.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXI, fra Tyske Kanc.
10. 1465 14/12 Christian 1. pålægger grev Gerhard at afbetale så meget, han kan, af kongens gæld til Henrik Cluuer. (Rep. II 1977.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXI, fra Tyske Kanc.

11. 1466 1/11 Christian 1.s forsikring til grev Gerhard, at han og hans arvinger skal succedere i Slesvig og Holsten, hvis kongens arvinger skulle uddø. (Rep. II 2169.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXII, fra Tyske Kanc.
12. 1466 1/11 Christian 1. tillader grev Gerhard at indløse 2 eller 3 af kongens pantsatte slotte i Slesvig og Holsten. (Rep. II 2170.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXII, fra Tyske Kanc.
13. 1466 2/12 Christian 1.s gælds-brev til grev Gerhard på 27.900 m. l. (Rep. II 2180.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXII, fra Tyske Kanc.
14. 1466 19/12 Christian 1. giver grev Gerhard fuldmagt til at indløse nogle af kongen udstedte pengebreve, hvorfor kongen vil holde ham skadesløs. (Rep. II 2191.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXII, fra Tyske Kanc.
15. 1467 1/5 Christian 1. giver grev Gerhard, til hvem han har overdraget regeringen i Slesvig og Holsten, ret til at disponere både over gejstlige og verdslige len. (Rep. II 2264.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIII, fra Tyske Kanc.
16. 1467 13/12 Christian 1. lover grev Gerhard, som han har overdraget regeringen i Slesvig og Holsten, at holde ham skadesløs for al gæld og skade, som han pådrager sig derved. (Rep. II 2326.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIII, fra Tyske Kanc.
17. 1467 15/12 Christian 1. tillader grev Gerhard at omsætte kongens gæld til ham og grev Moritz' arvinger for de terminer, den ikke er blevet betalt. (Rep. II 2327.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIII, fra Tyske Kanc.
18. 1467 15/12 Christian 1. lover grev Gerhard, som han har overdraget regeringen i Slesvig og Holsten, at holde ham skadesløs for al gæld og skade, som han pådrager sig derved. (Rep. II 2328.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIII, fra Tyske Kanc.
19. 1467 15/12 Christian 1. tillader grev Gerhard atter at pantsætte slotte, som han har indløst eller indløser. (Rep. II 2329.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIII, fra Tyske Kanc.
20. 1468 11/2 Wulf v. d. Wisch afstår Rundtoft til grev Gerhard. (Rep. II 2381.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIV, fra Tyske Kanc.
21. 1468 1/7 Christian 1. fritager Hans Rantzau for slotsloven i Kiel slot, når grev Gerhard har indløst det.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIV, fra Tyske Kanc.
22. 1469 24/4 Christian 1. opsiger Hans Rantzaus pant i Kiel slot, når grev Gerhard betaler pantesummen, skal han oplade slottet til denne.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIV, fra Tyske Kanc.

23. 1469 13/11 Christian 1. tillader grev Gerhard at pantsætte slotte, told, stæder, fogedier osv. for omsætning af gælden. (Rep. II 2659.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIV, fra Tyske Kanc.
24. 1469 13/11 Christian 1. lover grev Gerhard og hans broder Moritz' arvinger at betale sin gæld og dertil 3626 m., som grev Gerhard har lånt kongens forlovere. (Rep. II 2660.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIV, fra Tyske Kanc.
25. 1470 3/8 Forlig mellem Christian 1. og grev Gerhard, hvorved greven oplader Slesvig og Holsten til kongen. (Rep. II 2774.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXV, fra Tyske Kanc.
26. 1470 3/8 Christian 1. lover at høre grev Gerhard's regnskaber og betale, hvad han skylder ham. (Rep. II 2776.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXV, fra Tyske Kanc.

HERTUG FREDERIK (1.)

Ved en sammenkomst med ridderskabets repræsentanter dec. 1482 i Levensau på grænsen mellem Sønderjylland og Holsten valgtes kong Hans og hans umyndige broder Frederik til samhertuger i begge hertugdømmer, og efter at Frederik var blevet voksen, foretoges 1490 en deling af hertugdømmerne, således at både Sønderjylland og Holsten deltes i 2 parter, dog skulle adeligt og kirkeligt gods holdes til fyrsternes fælles hånd. De to dele benævntes efter hovedslottene den gottorpske og den segebergske del. Frederik, der som den yngste valgte først, valgte Gottorpdelen, som omfattede i Sønderjylland Gottorp amt med hele Sydslesvig og Ejdersted, Rundtoft len i Angel, Tønder amt med Lundtoft herred og Haderslev amt, i Holsten Kiel, Itzehoe, Pløn og Neumünster m. m. Hertil lagde kong Hans yderligere Nordstrand, som var tilfaldet kongen med den segebergske del.

Ved hyldningen i Viborg 26/3 1523 og Christian 2.s flugt 13. april blev hertug Frederik Danmarks konge, og 14. april modtog han ridderskabets hyldning som enehertug af Sønderjylland og Holsten.

Hertug Frederik boede som hertug på Gottorp slot, og også efter at han var blevet konge, opholdt han sig hyppigt der. Her opbevarede også hertug Frederiks arkiv, og efter at han var blevet konge, samlede han her de ældre arkivalier fra Schauenburgernes og Christian 1.s tid, ligesom talrige dokumenter fra tiden efter, at han var blevet konge, fik deres plads der. 1533 udarbejdede kongens kansler Utenhof en registratur over hele arkivet, som findes i 5 eksemplarer i Rigsarkivet (Reg. 38). Ved hertugdømmernes deling 1544 indgik hertug Frederiks arkiv, sammen med alle de øvrige ældre arkivalier på Gottorp, i Fællesarkivet, og oversendtes med dette til København 1735, hvor det indlemmedes i Gehejmearkivet.

Pergamentsbreve.

A. Dokumenter vedr. fyrstehuset 1499–1518.

1. 1499 27/7 Pave Alexander tillader hertug Frederik og Sofie af Mecklenburg at indgå ægteskab, endskønt de er beslægtet i 3. grad. (Rep. II 8863.)
Gl. sign.: Gem. Arch. I 12.
2. 1500 2/7 Ægteskabskontrakt mellem hertug Frederik og Anna af Brandenburg. (Rep. II 9116.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 13 a.
3. 1501 13/2 Pave Alexander 6. tillader hertug Frederik at indgå ægteskab med Anna af Brandenburg, endskønt de er beslægtet i 3. grad. (Rep. II 9307.)
Gl. sign.: Gem. Arch. I 13.
4. 1502 13/4 Hertug Frederik forskriver til sin hustru Anna 2000 r. g. årlig af slottet, byen og amtet Kiel og tolden i Gottorp. Gennemskåret. (Rep. II 9585.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
Hertil koncept på papir opr. Gem. Arch. XXXV 23.
5. 1518 6/7 Ægteskabskontrakt mellem hertug Frederik og Sofie af Pommern. Med koncept og en afskr. fra 16. årh. på papir.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 14.
6. 1518 25/7 Hertug Frederiks livgedingbrev til hertuginde Sofie, hvorved han overlader hende Kiel, Neumünster og Pløn som livgeding.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 15.

B. Dokumenter vedr. indre forhold 1491–1523.

a. Adkomstbreve 1495–1517.

1. 1495 12/3 Urne Jepsen (Algudsen) i Anskov skøder til Anders Ebbesen (Ulfeldt), forstander i Dalum al rettighed, som han har sammen med denne, nemlig halvdelen af en del jordegods i Slogsherred. (Rep. II 7854.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIX, fra Gott. arch. cam. II membr. convol. 4 nr. 2 pag. 536, sen. Gott. C.

2. 1496 18/10 Anders Ebbesen (Ulfeldt), forstander i Dalum, og Helvig Hartvigsdatter (Smalsted) sælger 8 gårde i Slogs herred til Hans Henriksen Rantzau for 800 m. l. (Rep. II 8237.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 24.
3. 1497 20/3 Margrethe Sehested, datter af Otto Sehested til Ramstorf, sælger sin andel i Ramstorf til hertug Frederik. (Rep. II 8362.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 26.
4. 1497 18/5 Kong Hans bevidner, at fru Abel, Henning Wals-
torps enke, har solgt sin andel i Søgaard til hertug Frederik. (Rep. II 8398.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 27 a.
5. 1497 3/6 Peter Struck, herredsfoged i Kærherred, pantsætter til hertug Frederik sin del i Sande syd for Klixbøl for 100 m. l. (Rep. II 8405.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXI, fra Tyske Kanc. (jfr. Nordalb. Stud. pag. 260, nr. 74), sen. Gott. C.
6. 1497 24/8 Eggert Gjordsen i Solvig sælger til Hans Rantzau 4 gårde i Løgum s. og 1 gård i Brarup s., Kærherred, for 1640 m. l. (Rep. II 8452.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXI, fra Tyske Kanc. (jfr. Nordalb. Stud. III pag. 260 nr. 73), sen. Div. dok.
7. 1497 27/8 Hans Rantzau Henriksen skøder til hertug Frederik gods i Lilletønder fogedi i Kær og Slogs herreder og i Haderslev fogedi, Tyrstrup herred og Haderslev næs mod byen Lytjenburg. (Rep. II 8455.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 25.
8. 1497 11/9 Hertug Frederik køber Abel Walstorp, Henneke Walstorps enkes, andel i Søgaard for 5000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 8462.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
9. 1498 7-13/1 Fru Abel, Henneke Walstorps enke, sælger sin søsterdel i Søgaard til hertug Frederik for 5000 m. l. (Rep. II 8524.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 27 b.
10. 1498 4/4 Kong Hans bevidner, at fru Abel Walstorp har fremlagt skøde, hvorved hun har solgt sin søsterdel i Søgaard til hertug Frederik. (Rep. II 8563.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 28.
11. 1499 17/2 Heylewich, Jørgen Lunds enke, overdrager til hertug Frederik sit gods i Kærherred. (Rep. II 8756.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXI, fra Tyske Kanc. (jfr. Nordalb. Stud. III 260, nr. 76), sen. Gott. C.
12. 1502 10/3 Tingsvidne af Kærherreds ting meddelt Claus Ahlefeldt, amtm. på Lilletønder, på hertug Frederiks vegne, at fru Anne Gjordsen til Solvig har solgt til amtmanden alt gods

- i Kærherred, som Jeppe Wulf og søstrene havde arvet efter Johan Broders og solgt afdøde Eggert Gjordsen, og at Negels Markvardsen ligeledes har solgt til amtmanden på hertugens vegne det gods i Kærherred, som han arvede efter Johan Broders. (Rep. II 9568.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXII, fra Gott. Arch. camera II membr. convol. 1 nr. 4 pag. 532, sen. Gott. C.
13. 1502 17/3 Tingsvidne af Kærherreds ting meddelt Claus Ahlefeldt, amtmand på Lilletønder, at Vedder og Jes Berndessen, som havde 80 m. l. i afdøde Ludde Andersens gård i Boesbøl, havde opladt dem til amtmanden på hertugens vegne for 2 agre i Klixbøl. (Rep. II 9572.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXII, fra Gott. Arch. cam. II membr. convol. 1 nr. 3 pag. 532, sen. Gott. C.
 14. 1503 9-16/7 Mageskifte mellem Løgumkloster og hertug Frederik om gods i Slogs herred og Tønder herred. (Rep. II 9878.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXII, fra Gott. Arch. camera II membr. convol. 3 nr. 1 pag. 534, sen. Gott. C.
 15. 1511 26/8 Hertug Frederik slutter overenskomst med Nis og Jes Petersen om landgilde af en gård i Lunding, Starup s., som deres fader Peter Bertelsen har haft, og med Mattis Petersen vedr. 6 otting jord, som Peter Bertelsen købte af Mattis Vintse. (Rep. II 11894.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXIV, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
 16. 1517 16/3 Wulf Pogwisch, Benedikts søn, sælger sin gård Grønholt med tilliggende gods til hertug Frederik for 9095 m. l. (Stemann III, 164.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 32.
- b. Pante-, Gælds- og Skadesløshedsbreve 1491-1513.
1. 1491 9/1 Hertug Frederik pantsætter Itzehoe sogn og fogedi til Hans Rantzau for 4000 r. g., som udgør 6000 m. l. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
 2. 1492 17/1 Hertug Frederiks gælds-brev til Claus v. d. Wisch på 4000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 7058.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
 3. 1492 8/3 Hertug Frederik tillader Hans Rantzau, til hvem Itzehoe er pantsat for 6000 m. l., atter at pantsætte det. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
 4. 1492 4/12 Dronning Dorothea låner hertug Frederik 1000 r. g. mod pant i mønten i Arensbøk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 44.

5. 1493 17/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Henrik Pogwisch, amtmand på Pløn, på 4000 m. l. med rente af indtægten af Pløn. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
6. 1494 9/1 Hertug Frederik pantsætter Rundtoft til Joachim Reventlow for 10.000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 7562.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
7. 1495 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til brødrene Otto og Hans Rantzau på 5000 m. l. mod rente af Husum samt Ejderstedt, Everschop og Utholm. Gennemskåret. (Rep. II 7818.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
8. 1495 12-18/11 Hertug Frederiks gældsbrev til Otto Rantzau, hertugens marskalk, på 700 m. l. mod renten af Nygenstat. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
9. 1496 29/5 Hertug Frederiks gældsbrev til Wulf Rixtorp på 1750 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 8151.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
10. 1500 16/6 Hertug Frederik slutter forlig med Sivert Schengke ang. Chr. 1.s gældsbrev til Henneke Stake på 4000 m. l., hvorefter han til omslaget skal betale 1000 m. l. og have gældsbrevet udleveret. Gennemskåret. (Rep. II 9104.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
11. 1501 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Ditlev Walstorp på 3000 m. l. mod pant i indtægten af Kremper marsk. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
12. 1501 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Øllegaard Rantzau, Henrik Rantzaus enke, på 8000 m. Gennemskåret. (Rep. II 9282.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
13. 1501 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Joachim Wittorp på 1000 m. l. mod 60 mark i årlig rente af indtægten af Neumünster. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
14. 1501 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Tønnes Rantzau på 4000 m. l. mod 200 mark i årlig rente af indtægten af Husum. Gennemskåret. (Rep. II 9281.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
15. 1501 27/7 Hertug Frederiks gældsbrev til Claus Breide Wulfs-
søn på 1830½ m. l. mod rente af byen Oldenburg i Lübeck stift. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.

16. 1502 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Henneke v. Buchwald, Hennekes søn, på 2000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 9520.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
17. 1502 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Joachim Rantzau på 2000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 9521.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
18. 1502 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Tønnes Rantzau på 1000 m. l. mod rente af indtægten af Hatsted marsk i Hatsted sogn. Gennemskåret. (Rep. II 9522.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
19. 1502 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Øllegaard, Henrik Rantzaus enke, på 8000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 9523.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
20. 1502 3/7 Hertug Frederiks gældsbrev til Hans Rantzau, amtmand på Segeberg, på 735 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 9634.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
21. 1503 7/1 Hertug Frederik sælger Osterhof ved Itzehoe til fru Anne, Hans Pogwisch's enke, for 1500 m. l. med tilbagekøbsret efter 10 år. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
22. 1503 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til fru Anne, Hans Pogwisch's enke, på 5500 m. l. mod rente af Itzehoe. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
23. 1503 13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Didrik Blome, Henriks søn, på 8000 m. Gennemskåret. (Rep. II 9773.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
24. 1503 13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Burchardt Krummedige, amtmand i Flensborg, på 1000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 9774.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
25. 1503 13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Margrethe, Peter Rantzaus hustru, på 1160 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 9775.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
26. 1503 15/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Otto Rantzau, hertugens marskalk, på 2000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 9777.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
27. 1504 7-13/1 Hertug Frederiks gældsbrev til Benedikt Ahlefeldt til Søgaard på 700 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 10005.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.

⁴ De sønderjyske fyrstearkiver

28. 1504 7-13/1 Hertug Frederiks gælds-brev til Didrik Blome, Henriks søn, på 500 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 10006.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
29. 1504 26/4 Biskopperne af Lübeck og Slesvig og amtmændene på Kiel, Segeberg, Rendsborg, Hanerau, Lilletønder og Gottorp lover fru Øllegaard Rantzau til Itzehoe at fremskaffe et forseglede brev på 8000 m. l. med 480 m. årlig rente inden pinse. Gennemskåret. (Rep. II 10055.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
30. 1504 3/5 Hertug Frederik overdrager slottet og fogediet Trittau til Lübeck for 3400 m. l. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
31. 1504 3/5 Hertug Frederiks gælds-brev til Ditlev Brockdorff på 3000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 10059.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
32. 1504 3/5 Hertug Frederiks gælds-brev til Katherine Meinstorp på 6000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 10060.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
33. 1504 3/5 Hertug Frederiks gælds-brev til fru Abel Rantzau og hendes søn Mathis Rantzau på 1500 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 10061.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
34. 1504 3/5 Hertug Frederiks gælds-brev til marskalken Otto Rantzau på 4000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 10062.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
35. 1504 4/6 Hertug Frederik lader biskopperne af Lübeck og Slesvig og amtmændene på Kiel, Glanbeck, Segeberg, Rendsborg, Hanerau, Lilletønder, Steinburg, Gottorp, Pløn, Åbenrå og Tilen m. fl. indestå for gælden til Øllegaard Rantzau, Katherine Meinstorp, Abel og Mathis Rantzau, Otto Rantzau og Ditlev Brockdorff ialt 23.810 m. og pantsætter til dem slottet og fogediet Steinburg med Krempe og Wilster marsk og Itzehoe med Osterhof. Gennemskåret. (Stemann, Urk. Beitr. 97.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
36. 1504 dag? Cort v. Vetheim lover hertug Frederik at holde ham skadesløs for 250 r. g., som han på hans vegne har betalt hertug Magnus af Sachsen. (Rep. II 10242.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Gældsbreve.
37. 1505 7-13/1 Hertug Frederiks gælds-brev til Didrik Blome, Henrikssøn på 1000 m. l. Ikke gennemskåret, men seglene mangler. (Rep. II 10279.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
38. 1505 7-13/1 Hertug Frederiks gælds-brev til Henrik Walstorp på 3000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 10280.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.

39. 1506 7-13/1 Hertug Frederiks gælds-brev til Didrik Blome på 9590 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 10542.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
40. 1506 7-13/1 Hertug Frederiks gælds-brev til Øllegaard Rantzau på 2000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 10543.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
41. 1506 7-13/1 Hertug Frederiks gælds-brev til Claus Ascheberg på 2000 m. l. Gennemskåret. (Stemann, Urk. Beitr. 102.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
42. 1509 8/6 Hertug Frederiks gælds-brev til Claus Breide Wulfs-søn på 2500 m. l. i anl. af, at denne på sin hustrus vegne har solgt ham halvparten af godset Norese (Klein Nordsee). Gennemskåret. (Jfr. Rep. II 11334.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
43. 1509 26/8 Hertug Frederiks gælds-brev til Claus Breide Wulfs-søn på 600 m. l. Jfr. 1509 8/6. Gennemskåret. (Rep. II 11334.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
44. 1510 7-13/1 Hertug Frederik pantsætter slottet og fogediet Lilletønder til en række adelsmænd, som indestår for forskellige lån. Gennemskåret. (Rep. II 11456.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
45. 1511 13/1 Hertug Frederik sælger renten af Risbyherred, Svans, til fru Øllegaard, Henrik Rantzaus enke, for 1000 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 11715.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
46. 1511 25/1 Hertug Frederiks gælds-brev til Didrik v. Obbershusen på 1500 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 11721.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
47. 1512 7-13/1 Hertug Frederiks gælds-brev til Didrik Blome Henriksen på 9600 m. l. Gennemskåret. (Rep. II 12080.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
48. 1513 8/7 Hertug Frederiks gælds-brev til St. Johannes kloster i Lübeck på 1000 r. g. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
49. 15. . Henrik Grote lover at holde hertug Frederik skadesløs for en gæld på 400 gylden, som Benedikt v. Ahlefeldt, Hans' søn er hertugen skyldig. (Rep. II 12811.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Gældsbreve.

c. Kvitteringer 1495-1519.

1. 1495 7-13/1 Hans Ahlefeldt, kgl. amtmand på Segeberg, og Johannes Cordes, kgl. sekretær, kvitterer på kongens vegne for 5100 m. l., som de har modtaget af Otto Rantzau, hertug

- Frederiks Marschalk, og Helmold Aluerdinck, hertugens sekretær, i henhold til delingsbrevet. Gennemskåret. (Rep. II 7817.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
2. 1495 4/3 Kong Hans kvitterer hertug Frederik for 13 årlige terminer a 1700 m. l. ialt 5100 m., som denne har betalt i anl. af delingen. (Rep. II 7845.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIX, fra Gott. Arch. cam. V caps 1 pag. 1 nr. 1., sen. Gott. C.
 3. 1496 23/1 Peter Rantzau kvitterer hertug Frederik for 500 m. af de 1000 m., som skyldes til afdøde Nicolaus Reventlow og hustru Mette, Peter Rantzaus søster. (Rep. II 8078.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
 4. 1496 23/2 Wulf Ahlefeldt kvitterer hertug Frederik for 1000 r. g., halvdelen af det beløb, den afdøde kong Christians brev udviste. (Rep. II 8094.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
 5. 1496 23/2 Hartvig Breide kvitterer hertug Frederik for 500 m., halvdelen af det beløb, den afdøde kong Christians brev udviste. (Rep. II 8092.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
 6. 1496 23/2 Anne Rantzau, Kay Rantzaus enke, kvitterer hertug Frederik for 500 m. l., halvdelen af det beløb, kong Christian var hendes afdøde broder, Hans v. Qualen skyldig. (Rep. II 8095.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
 7. 1496 23/2 Claus, Henrik, Henneke og Markvard v. Ahlefeldt kvitterer hertug Frederik for 1000 m. l. som hans andel af kong Christians gæld, dog med forbehold. (Rep. II 8093.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
 8. 1496 24/2 Wulf Pogewisch kvitterer hertug Frederik for 1000 m. som hans halvdel af pengene i henh. til kong Christians brev.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
 9. 1496 24/2 Godske Rantzau kvitterer hertug Frederik for 1200 m. som hans halvdel i kong Christians brev. (Rep. II 8099.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
 10. 1496 24/2 Claus v. d. Haghen kvitterer hertug Frederik for 143½ m. som hans andel i henh. til kong Christians brev. (Rep. II 8097.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
 11. 1496 24/2 Tale Pogwisch, Hans Pogwisch's enke, kvitterer hertug Frederik for 450 m. som hans halvdel af pengene i henh. til kong Christians brev. (Rep. II 8098.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.

12. 1496 24/2 Otto v. d. Wisch kvitterer hertug Frederik for 200 m. minus 8 sk. som hans halvdel i henh. til kong Christians brev. (Rep. II 8100.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
13. 1496 25/2 Benedikt Ahlefeldt kvitterer hertug Frederik for 625 m. l. som hans anpart i henh. til kong Christians brev. (Rep. II 8101.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
14. 1496 25/2 Henneke v. d. Wisch kvitterer hertug Frederik for 250 m., som den afdøde Benedikt Svave havde krav på i anl. af skade i Sverrig. (Rep. II 8103.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
15. 1496 25/2 Benedikt, Jørgen og Joachim Ahlefeldt kvitterer hertug Frederik for 2500 m. som hans halvdel i henh. t. kong Christians brev. (Rep. II 8102.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
16. 1496 27/2 Otto og Hans Rantzau kvitterer hertug Frederik for 565 m. l. som dennes halvdel af gælden på 1130 m. fra kong Christian. (Rep. II 8104.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
17. 1496 28/2 Henrik Ahlefeldt kvitterer hertug Frederik for 875 m. betalt på det på 5000 m. lydende brev. (Rep. II 8106.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXX, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
18. 1496 17/11 Borgm. og råd i Lübeck kvitterer for modtagelsen af 28.635 m., for hvilke Kiel slot, stad og fogedi har været pantsat. Gennemskåret.
Gl. sing.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
19. 1497 7/1 Clemens v. Bülow kvitterer på hertug Henrik d. Æ. af Braunsch.-Lüneburgs vegne for 1000 r. g., som han har modtaget af hertug Frederik til betaling af Christian I.s gæld. (Rep. II 8322.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Gældsbreve.
20. 1497 15/1 Wulf Rixtorp kvitterer for sig og sin søster hertug Frederik for 875 m. (Rep. II 8328.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXI, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
21. 1498 7-13/1 Brødrene Benedikt og Jørgen Ahlefeldt kvitterer hertug Frederik for 13060 m. l., som i sin tid er lånt kong Christian mod pant i Lundtoft herred. (Rep. II 8523.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 79, sen. Gott. C.
22. 1500 27/9 Didrik Benernesth kvitterer kong Hans og hertug Frederik for erstatning for skade, han og hans undergivne har lidt.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Gældsbreve.
23. 1501 27/6 Hans Sehested kvitterer hertug Frederik for 200 r. g. for nogle heste. (Rep. II 9399.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXII, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.

24. 1507 1/1 Hertug Frederik kvitterer for 800 m. l., som han har modtaget af Boye Tetensen og hans broder Didrik Tetensens arvinger. Gennemskåret. (Rep. II 10742.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
25. 1507 5/2 Borgm. og råd i Lübeck betaler til hertug Frederik 608 m. l., halvdelen af en sum, som garanterne for den nylig afsluttede fred med kongen af Danmark har betalt til opbevaring i Lübeck, og kvitterer for den anden halvdel. (Rep. II 10759.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Gældsbreve.
26. 1515 8/2 Borgm. og råd i Lübeck kvitterer hertug Frederik for pantesummen for Trittau borg og fogedi. 2 ekspl.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIX 4.
27. 1519 17/1 Kai Rantzau kvitterer hertug Frederik for 4000 m. l. som afdrag på 13.000 m., som hertugen er ham skyldig.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXIV, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.

d. Dokumenter vedr. kirken 1501-23.

1. 1501 30/11 Dr. Johannes Speglin, abbed i Alterippe, subdelegat for den pavelige legat kardinal Raimund, slutter kontrakt med hertug Frederik om indsamling af aflad i hans lande og lover hertugen en trediedel af det indsamlede. (Rep. II 9466.)
Gl. sign.: Gem. Arch. I 14.
2. 1502 7/12 Hertuginde Anna bevidner, at priorinden og hele conventet i Preetz kloster har optaget Dorothea v. Ritzerouwe i verdslig dragt i deres kloster.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 24.
3. 1509 13 el. 20/7 Kantoren og kapitlet ved Haderslev domkirke lover i deres messer at bede for hertug Frederik og hertuginde Anna og deres børn og efter deres død holde memoirer for dem og for kong Christian og dronn. Dorothea. (Rep. II 11310.)
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 14.
4. 1512 29/9 Pave Julius 2. tilstår aflad for dem, der i 6 følgende år besøger kapellet i Gottorp. (Rep. II 12284.)
Gl. sign.: Gem. Arch. I 15.
5. 1514 24/5 Guardian og hele conventet i barfods klosteret i Tønder bevidner, at hertuginde Anna i sit testamente har givet dem 100 m. l., hvorfor de årlig vil holde to messer.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 15.
6. 1521 18/8 Notarialvidnesbyrd, at m. Johannes Wulf, provst i Haderslev, har forpligtet sig til efter stævning at forsvare sig over for hertug Frederik og hertugdømmernes råd mod kong Christians tiltale. (Reg. *10582.)
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 16.

e. Diverse dokumenter 1491-1523.

1. 1491 9/2 Hertug Frederik tillader Hartvig Pogwisch at indløse de 4000 m. l., som St. Johannes kloster i Lübeck har indestående i Pløn slot. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
2. 1494 29/9 Orfejdebrev fra de 48 forstandere i Ditmarsken til hertug Frederik i anl. af Wiber guldsmed fra Lunden, der holdes fængslet på Gottorp. (Rep. II 7735.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 64.
3. 1499 28/6 Hertug Frederik af Gottorp overdrager en grund i Lille Tønder til sin husfoged på slottet smst. Niels Ruthe. (Rep. II 8835.)
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXI, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
4. 1501 14/12 Hertug Frederiks dom, at godset Deutsch-Nienhof skal deles efter slesvigsk ret, da det er købt i st. f. gods i Slesvig. (Reg. *8792.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 34.
5. 1503 5/10 Hertug Frederik tager Curt v. Steinberge i sin tjeneste med 6 heste. Gennemskåret. (Rep. II 9926.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
6. 1512 22/10 Claus Breides orfejdebrev til hertug Frederik i anl. af, at hertugen har holdt ham fængslet. (Rep. II 12296.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 5.
7. 1517 7-13/1 Sivert v. d. Wisch's gældsbrev til domherren Jacob Schrøder i Slesvig på 25 m.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 88, sen. Gott. C.
8. 1523 26/1 Hertug Frederik fæster til Tuge Eschelsen en Højer kirke tilhørende gård i Højer by.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXV, fra Gott. Arch. cam. II convol. 8 nr. 1, pag. 541, sen. Gott. C.

C. Dokumenter vedr. forholdet til Danmark 1483-1513.

1. 1483 23/5 Notarialinstrumenter, som bevidner, at hertug Frederik har mutet hertugdømmet Slesvig hos lensherren kong Hans. 2 stkr. med afskrift på papir. (Rep. II 5229.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 36-37.
2. 1490 10/8 Overenskomst mellem kong Hans og hertug Frederik vedr. pantsættelser i hertugdømmene. (Rep. II 6764.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 93.
3. 1490 11/8 Kong Hans lover, i tilfælde af hertug Frederiks død, at tage hans enke og børn under sin beskyttelse. Med afskr. fra 16. årh. (Rep. II 6767.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 64, 83.

4. 1490 11/8 Kong Hans og hertug Frederik lover, at ingen af parterne skal indgå forbund uden den andens vidende og vilje. (Rep. II 6768.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 82.
5. 1490 11/8 Kong Hans overlader hertug Frederik Nordstrand uanset, at det ved delingen var tilfaldet ham sammen med Segeberg og Flensborg. (Rep. II 6766.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 9.
6. 1490 7/9 Overenskomst mellem kong Hans og hertug Frederik ang. delingen af gælden på hertugdømmerne. (Rep. II 6780.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 92 a.
7. 1495 21/6 Overenskomst mellem hertug Frederik og kong Hans og Danmarks riges råd, hvorefter hertug Frederik skal have den halve værdi af dronning Dorotheas besiddelser, når hun dør, 28.970 r. g. Gennemskåret. (Rep. II 7927.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
8. 1497 17/5 Kong Hans lover at holde hertug Frederik skadesløs for de forpligtelser, han har påtaget sig over for junker Fox, junker Slentz og Hans Sested med hensyn til knægtene. (Rep. II 8397.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 45 a.
9. 1509 22/4 Overenskomst mellem kong Hans og hertug Frederik, at fremtidige markskelsstridigheder mellem dem ikke skal afgøres af sandemænd, men af fyrsterne personlig. Med afskrift. (Rep. II 11250.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 47.
10. 1513 19/10 Christian 2.s gælds-brev til hertug Frederik på 30.000 r. g.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 1.

D. Dokumenter vedr. forholdet til Schauenburg 1509.

1. 1509 10/8 Overenskomst mellem hertug Frederik og greverne Otto og Johan af Schauenburg ang. Sommerland, Grønland og Kammerland. (Stemann, Urk. Beitr. 103.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVII 17.
2. 1509 18/8 Overenskomst mellem hertug Frederik og grev Otto af Schauenburg ang. vej gennem Kammerland.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVII 18.

E. Dokumenter og breve vedr. forholdet til Tyskland og det øvrige udland 1493-1523.

1. 1493 21/11 Notarialinstrument, at hertug Frederik har søgt og modtaget forleningen med Holsten og Stormarn af biskop Theodor af Lübeck. (Reg. 5019.)
Gl. sign.: Gem. Arch. III 19, XVII 37.

2. 1493 21/11 Notarialinstrument, at hertug Frederik har søgt og modtaget forleningen med Holsten af biskop Didrik af Lübeck som kejserens kommissær.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXIX, fra Gott. cam. III caps VII nr. 1 pag. 44, sen. Gott. B.
- 3-11. 1503 24/12, 1507 5/3, 1509 31/10, 22/12, 1510 10/5, 28/5, 1522 23/10, 1523 25/1, 7/3 breve fra borgm. og råd i Lübeck til hertug Frederik.
Gl. sign.: XXIX 12 og 21, XXXIX 13 a.
12. 1504 17/2 Rådet i Lübeck opfordrer hertug Frederik, biskopperne af Odense, Lübeck og Slesvig m. fl. til at holde indlager i Lübeck, indtil den af dem på kongens vegne indgæede forpligtelse er opfyldt. Gennemskåret. (Rep. II 10024.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
13. 1509 12/11 Borgm. og råd i Lübeck erklærer, at Lübeck under striden med kong Hans ikke er i krig med hertug Frederik og hertugdømmernes stænder. 2 ekspl., det ene hertugens og det andet ridderskabets. (Rep. II 11393.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIX 3.
14. 1509 15/11 Kong Hans' ratifikation af fredsslutningen mellem hertugdømmerne Slesvig og Holsten og Lübeck. (Rep. II 11397.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 46.
15. 1522 1/9 Overenskomst mellem Lübeck og hertug Frederik og hertugdømmernes stænder med kong Christians samtykke om, at der skal herske fred mellem dem, selv om der er krig mellem Danmark og Lübeck.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIX 5 a.
- 16-23. 1523 1/2, 17/2, 19/2, 20/2, 23/2 (?), 25/2, 7/3 breve fra borgm. og råd i Lübeck til hertug Frederik vedr. forholdet til Chr. 2. med benyttelse af zifferskrift. Hertil nøgle til zifferskriften. Jfr. sager på papir I 8.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 38.
24. 1523 5/2 Forbundstraktat mellem hertug Frederik og Lübeck mod Chr. 2. (Traktater I 1); jfr. sager på pap. I 8.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 41.
- 25-33. 1494 12/4, 1504 11/7, 1505 4/3, 1507 15/3, 17/3, 19/5, 15/11, 18/12, 1508 26/7, breve fra borgm. og råd i Hamborg til hertug Frederik.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVIII 16.
34. 1499 9/2 Lübeck og Lüneburg mægler forlig mellem hertug Frederik contra Hamborg og Ditmarsken i anl. af stridigheder på Helgoland. (Rep. II 8749.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVIII 68.

35. 1500 28/8 Hamborg frigiver fanger på Helgoland. (Rep. II 9154.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 11 a.
36. 1522 18/8 Ærkebiskop Christoffer af Bremen slutter forbund med hertug Frederik for begges levetid.
Gl. sign.: Gem. Arch. II 7.
37. 1523 4/2 Notarialinstrument givet borgm. og råd i Hildesheim ang. strid mellem biskoppen og stiftet på den ene side og hertugerne Erik og Henrik af Braunsch.-Lüneburg på den anden side.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXV, fra Gott. Arch. cam. I caps 22 nr. 1, pag. 97, sen. Gott. C.
38. 1523 8/2 Notarialinstrument ang. strid mellem biskoppen og stiftet Hildesheim på den ene side og hertugerne Erik og Henrik af Braunsch.-Lüneburg på den anden side.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXV, fra Gott. Arch. cam. I caps 22 nr. 1, pag. 97, sen. Gott. C.
39. 1511 2/8 Rådet i Brügge attesterer, at der for rådet er aflagt vidnesbyrd om, at et skib tilhørende Johannes des Trompes og Johannes Wouters er taget af sørøvere. Gennemskåret. (Rep. II 11874, jfr. Rep. II 12042.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
40. 1511 2/8 Bysekretæren Daniel de Leppeulde i Ostende i Flandern bevidner, at Johannes des Trompes og Johannes Wouters har givet deres prokuratorer fuldmagt til at forfølge sagen om deres skib, som er taget af sørøvere. Gennemskåret. (Rep. II 11873.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 37, Obl.
41. 1512 5/9 Ludvig XII af Frankrig til hertug Frederik.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIV 2.
42. 1518 19/5 Forbundstraktat mellem Frans d. 1. og hertug Frederik.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIV 3.
- 43-47. (1519?) 24/6, (1520?) 22/5, 1522 1/1, (1522?) 21/6, 2/11 breve fra hertug Frans 1. af Frankrig til hertug Frederik.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIV 1 ace, 6.
48. 1520 25/5 Brev fra hertug Frederik til Frans 1. m. egenh. underskrift. Konc. eller ikke afs. brev.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIV 6.
49. 1521 10/3 Hertug Richard af Suffolks revers til hertug Frederik.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIV 8 d.
- 50-51. (1522) 8/6, 2/11 Frans 1. af Frankrig til markgrev Joachim af Brandenburg.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIV 1 bo.

Sager på papir.

A. Korrespondance 1505-23.

1. Hertug Frederiks registrant 1508-13. (Rep. 2. rk. VIII s. 18.) 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII, access. 1.
Anm. Hs. var tidligere indb. i et pergamentsbrev fra Hamborg til hertug Frederik 1508 26/7 med tilsyet brudst. af brev fra 1504, sen. i Gem. Arch. XXVIII 16.
A 2-3, B-H 1 pk.
Indhold:
2. Koncepter 1505-06, 23, udat.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 10 a-c, XXIV 55, XXXIX 1, DKH. fasc. 10 nr. 50 (Reg. s. 349).
3. Indkomne breve 1507-23 div. år. Navneregister se ndf.
Gl. sign.: Gem. arch. V I a (suppl.), IX 67 a b c, XIII 12 s y z - bb 11 mm oo, 47 n, XV 21 A, XVI 25, XX 28, XXXIV 4, XXXIX 1, 29 nr. 101, 105, 789, Reg. 10 Chr. 2. nr. 49, 13 = DKH I s. 155.
Anm.: Breve fra udlandet se I.

B. Hofreglementer udat. (2).

Gl. sign.: Da. Saml. Hofholdning nr. 236.

C. Instrukser 1522-23.

1. Instruktion til sekretæren Thomas Koppen som gesandt til kejseren (1522).
Gl. sign.: fasc. 9 nr. 22, Reg. s. 331.
2. Instruktion for møde mellem kong Christians og hertugens råder ved Flensborg (1523 febr.). Konc. og renskr.
Gl. sign.: DKH. fasc. 4, Reg. s. 207 (koncepten), Gem. Arch. suppl. XVII 9 (renskriften). DKH. fasc. 9 nr. 22 (Reg. s. 331).

D. Adkomstbreve før 1500, 1521.

1. Eler Rantzaus sønner Henrik, Otto, Poul, Claus og Joachim sælger til hertug Frederik deres gård Karlsvraa med Duborg og Vestergård for 4000 dlr. udat. (før 1500 7/2; Henrik R. faldt ved Hemmingstedt). (Rep. II 12818.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 29 nr. 742.

2. Hertug Frederik sælger en gård i Schornhorst til Jørgen Blome, som til gengæld sælger ham gården Werleberge 1521 11/1. Udskåren skrift (med navnet Jesus).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 25 g.

E. Kvitteringer 1492–1523.

1. Kansler, Archidiacon i Roskilde, Birgers kvittering på kong Hans' vegne til hertug Frederik for 1700 mark betalt i henh. t. delingstraktaten 1496.
Gl. sign.: Gott. cam. IV Cap. 1, convol. 1, sen. Reg. 113 nr. 161.
2. Diverse kvitteringer 1492, 93 (5), 94 (2), 95 (4), 96 (2), 97 (4), 98 (3), 99 (2), 1500 (2), 01 (5), 02, 04, 05 (3), 06 (2), 07, 08, 10, 11, 12 (2), 13, 14 (2), 15, 18, 23 (3).
Gl. sign.: 1493 23/1 har ligget ved amtsregnskaber nr. 1, regnskab over bøder i Tønder amt 1491, 1497 19/8 er fra Gem. Arch. XXXIX 1 a, alle de øvrige kvitteringer fra Gem. Arch. XXXIV 4.

F. Fejde og orfejdebrev 1496–1521.

1. Grev Ernst af Honsteins fejdebrev til hertug Frederik 1496 17/5. (Reg. 5086.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 100.
2. Benedikt og Clement v. d. Wisch's fejdebrev til hertug Frederik 1512 12/5. (Rep. II 12198.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 43.
3. Johannes Jacobis orfejdebrev til hertug Frederik 1513 24/2. Konc.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 25 b.
4. Benedikt Ahlefeldt Hans' søns orfejdebrev til hertug Frederik 1514. Konc.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 25 c.
5. Schack Sehesteds orfejdebrev til hertug Frederik 1521 7/1. Afskr.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 30, 11.

G. Diverse dokumenter 1505–23.

1. Katherine Meinstorp, Joachim Meinstorps enke, slutter overskomst med hertug Frederik om renten af hertugens gæld til hende. 1505 7–13/1. (Rep. II 10281.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 25 a.

2. Hans Rantzau til Nienhus m. fl. på den ene side og hr. Wulf Pogwisch Hans' søn m. fl. på den anden side mægler mellem Reventlowerne og Ditlev Ahlefeldt ang. en aftale om borgen Todskov 1519 3/7.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 25 e.
3. Hertug Frederik tillader Hans Knudsen i Husum at overgive dem, der træffes i hans skov Immingstedt Holt, til amtmanden på Gottorp eller herredsfogden i Søndergøs herred til afstraffelse 1520 31/12.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 242, sen. Reg. 113 nr. 369.
4. Hertug Frederiks dom i strid mellem Peter Wymersen og Haye Margetzen om en fjerdepart i Broder Haringsens bol på Nordstrand 1522 25/4.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 29 nr. 381.

H. Sager vedr. forholdet til Danmark 1504–23.

1. Sager vedr. strid mellem kongen og hertug Frederik i anl. af den skade, hertugen har lidt ved at gå i borgen for kongen hos Lübeckerne 1504–05. (Rep. II 10058, 10141, 10284, 10491, 13091–93.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 10 a–f.
2. Artikler, som hertug Frederik mundtlig har ladet foredrage for Christian 2. [1513].
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 48.
3. Artikler, hvorom der skal forhandles mellem hertug Frederik og Christian 2. [1522].
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 43.
4. Forlig mellem hertug Frederik og Christian 2. 1522 13/8. Kopi.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 40 b.
5. Sager vedr. forhandlinger mellem hertug Frederik og Christian 2., heri breve fra Christian 2. til hertug Frederik 1521–23.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 8 b, e–g, 10, 12 f, zz–hhh.

I. Sager vedr. udlandet 1495–1523. 1 pk.

1. Gustav Vasa til hertug Frederik 1523.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 13.
2. Kejser Maximilian 1. til hertug Frederik 1495–1511.
Gl. sign.: Gem. Arch. VIII Access, 1 a–l.
3. Kejser Karl 5., kong Ferdinand m. fl. til hertug Frederik 1520 (adresseret til hertug »Johan«), 21 (2), 23 (5).
Gl. sign.: Gem. Arch. VIII Access. 2 e–h, XIII 7, 40.

4. Karl 5.s notifikation til hertug Frederik, at han for fremtiden ikke skal tage Holsten i len af biskoppen af Lübeck, men af den danske konge. Kopi med kopi af Karl V.s lensbrev til Christian 2. på Holsten 1521 21/7.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 2.
5. Lister over udskrivning af krigsfolk og penge af fyrster og byer i Tyskland 1521–22 (Den tyske rigsmatrikel).
Gl. sign.: Gem. Arch. X 11, 3 og X 14 (Hansborg).
6. Forhandlinger mellem Lübeck og kong Hans og hertug Frederik. udat. (efter 1504 23/8).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIX 21 b.
7. Overenskomst mellem Lübeck og hertug Frederik og hertugdømmernes stænder om, at der skal herske fred mellem dem, selv om der er krig mellem Danmark og Lübeck 1522 1/9.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIX 5 b.
8. Sager vedr. forhandlingerne mellem hertug Frederik og Lübeck 1523. Delvis m. anvendelse af zifferskrift.
Jfr. pergamentsbreve E 16–24.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 38, 43, 47 c m n.
9. Sager vedr. Bremen og Helgoland 1505–06. (Rep. II 10473, 10556, 10563, 10566, 10576, 10588, 10614).
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 11 b–f 1, g 4.
10. Hertug Frederiks kreditiv til Bremen by for hans sekretær Thomas Koppen 1517 22/6.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 11 f 2, fra Kron.saml.
11. Breve fra ærkebiskop Christoffer af Bremen til hertug Frederik 1522 (m. brev fra Clemens v. d. Wisch), 23 (5).
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 12, 47 b–i, XXXIX 1.
12. Borgm. og råd i Hamburg til hertug Frederik 1523.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 47 m.
13. Markgreve Joachim af Brandenburg til hertug Frederik ang. forleningen med Holsten 1500 11/11.
Gl. sign.: Gem. Arch. III 20.
14. Forhandlinger mellem kurfyrsten af Brandenburg og hertug Frederik ang. dennes forhold til Christian 2. 1522 9/8.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 40.
15. Hertug Henrik af Braunsch.-Lüneb. til hertug Frederik for grev Anton af Schauenburg ang. færgen til Haseldorf 1496 8/5, med indlagt brev af 1496 5/5 fra grev Anton af Schauenburg til hertug Henrik af Braunsch.-Lüneb.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIII 50.
16. Hertug Erik af Braunsch.-Lüneb. til hertug Frederik 1523 28/2.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 12 m m m.
17. Sager vedr. udkast til forbund mellem hertug Frederik og hertug Carl af Geldern og Jülich 1509.
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 48 a–c.

18. Hertugerne Balthasar og Henrik af Mecklenburg til hertug Frederik ang. et møde med Lübeck og flere byer om mønten 1504 5/6.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIV 6, sen. IX 25 b.
19. Hertug Bugislaf af Stettin Pommern til hertug Frederik 1523 13/2.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 47 e.
20. Rektor, magistri og doctores ved universitetet i Wittenberg til hertug Frederik 1518 16/5.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 1 a.
21. Borgm., »Scepemen« og råd i Dordrecht til hertug Frederik 15[2]1 24/10.
22. Borgm. og råd i Groningen til hertug Frederik 1522 14/11.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 47 m.
23. Ærkehertuginde Margrethe af Østerg til hertug Frederik. Hun fraråder krig mod kong Christian og tilbyder mægling 1522 12/3.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 4.
24. Sager vedr. hertug Frederiks forhold til Frans 1. af Frankrig og hertug Richard af Suffolk 1516–23.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIV 1, 6, 8 ef.

J. Regnskaber 1488–1520 7 pkr.

Nemlig:

a, b (1–19) 1 pk.

Indhold:

- a. Regnskabsopgørelser i anl. af delingen af hertugdømmerne 1490.

Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 92 b.

1. Opgørelse over indtægterne af de sønderjyske len (1490).
2. Opgørelse over gælden på hertugdømmerne, som det tilkommer hertug Frederik at betale (1490).

- b. Regnskaber vedr. hofholdning og centralstyre 1488–1520 og udat.

1. Henrik Bakes regnskab 1488–91 og 1496 (DMR. I 1 273).
2. Helmold Alverdings regnskab 1494–95 (DMR. I 1 395).
3. Helmold Alverdings regnskab vedr. rejse til Berlin og til Danmark (Kalundborg) 1494 (DMR. I 1 313).
4. Joachim Rikes regnskab 1494. Er bilag til 3. (DMR. I 1 367.)
5. Udgiftsregnskab 1494. Er bilag til 3. (DMR. I 1 373.)
6. Regnskab over indtægt og udgift 1495. (DMR. I 1 419.)
7. Otto Rantzau og Helmold Alverdings regnskab for Beden 1495. (DMR. I 1 420.)
8. Helmold Alverdings regnskab for Beden 1495 og for Kieler omslag 1496 med koncept. (DMR. I 1 423.)

9. Volquart Tetens regnskab for Beden m.m. 1495. Hører til foreg. regnskab. (DMR. I 1 422.)
10. Helmold Alverdings regnskab 1496. (DMR. I 1 427.)
11. Regnskabsoptegnelser af Helmold Alverding 1496. (DMR. I 1 437.)
12. Helmold Alverdings regnskab for indløsning af Kiel by, slot og fogedi fra rådet i Lübeck 1496. (DMR. I 1 433.)
13. Helmold Alverdings regnskab over hertug Frederiks udestående fordringer 1497-1502. (DMR. I 1 531.)
14. Fortegnelse over (lønninger) på Gottorp slot 1497.
15. Underretning om fogeders og tolderes mellemværende med hertug Frederik 1497.
16. Underretning om fogeders og tolderes mellemværende med hertug Frederik 1498.
17. Benedikt Ahlefeldts regnskab for korn 1497. (DMR. I 1 443.)
18. Regnskab over udgifter på hertug Frederiks rejse fra Gottorp til Segeberg 1497. Konc. og original. (DMR. I 1 439.)
19. Helmold Alverdings regnskab 1498-1501. (DMR. I 1 464.)

b. (20-45) 1 pk.

Indhold:

20. Benedikt Ahlefeldts regnskab for en rejse til Amsterdam og Antwerpen 1498. (DMR. I 1 449.)
21. Benedikt Ahlefeldts regnskab for rejse til Holland 1499. (DMR. I 1 455.)
22. Henrik Stakensniders regnskab 1500-02 og 1507-08. (DMR. I 1 560.)
23. Helmold Alverdings regnskab 1501-02. (DMR. I 1 536.)
24. Gotschalk Ahlefeldts regnskab 1502-07. (DMR. I 1 598.)
25. Foderregnskab 1503.
26. Regnskab over afgiftshavre og indkøbt havre til Gottorp 1503.
27. Helmold Alverdings regnskab 1504. Med genpart. (DMR. I 1 654.)
28. Regnskab 1504. (DMR. I 1 655.)
29. Regnskab 1505. (DMR. I 1 659.)
30. Regnskab for leverede varer 1510-11. (DMR. I 1 664.)
31. Regnskab for leverede varer 1512. (DMR. I 1 668.)
32. Regnskab for leverede klæder 1512 (DMR. I 1 672.)
33. Regnskab for indkøb af okser udat. (ca. 1490?). (DMR. I 1 689.)
34. Regnskab for indkøbte heste og for rejsen med dem fra Enkhuisen i Holland til Gottorp udat. (ca. 1500). (DMR. I 1 691.)
35. Regnskabsnotitser vedr. indtægt og udgift udat. (ca. 1500).
36. Regnskabsnotitser over udgifter udat. (ca. 1500).
37. Udgift til fiskeri med våd udat. (2. halvdel af 15. årh.). Fundet som omslag om kornoppebørselsregister for Strukstrup herred ca. 1500.
38. Indkvarterings register (for Slesvig by?) udat. (ca. 1500).
39. En adelsmands regning til hertug Frederik over, hvad han og hans broder har mistet i Ditmarsken udat. (ca. 1500).
40. Omslagsregnskab udat. (ca. 1500) (DMR. I 1 692.)
41. Omslagsregnskab udat. (ca. 1500-11) (DMR. I 1 693.)
42. Didrik Petersens udgiftsregnskab. udat. (ca. 1500-20) (DMR. I 1 695.)
43. Regnskab over offerpenge udat. (ca. 1509-15) (DMR. I 1 696.)

44. Regnskab bl. a. over indtægter fra Neumünster og Gottorp udat. (c. 1510) (DMR. I 1 704).
45. Forskrift for en staldmester på Gottorp udat. (ca. 1511) 2 expl. (DMR. I 1 705.)

c. Amtsregnskaber 1489-1510 1 pk.

Indhold:

1. Otto v. Campes regnskab over indtægt af bøder i Tønder amt 1491.
2. Regnskab over indtægt og udgift af afgifter, bøder, skat m. v. for Gottorp amt ved Henneke Rantzau 1489-90.
3. Kornoppebørselsregister for Strukstrup herred udat. (ca. 1500).
4. Bødereger for Nordstrand 1504.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 8 b.
5. Register over beden af Kampen (Hohn) sogn 1491.
6. Regnskab over indtægt af skat i Tielen fogedi eller Stapelholm ca. 1490-1500.
7. Regnskab over indtægt og udgift af afgift og skat af Hohn herred og Stapelholm udat. (ca. 1500).
8. Regnskab over indtægt og udgift i penge af afgift, bøder og told af Stapelholm og af Rendsborg told udat. (ca. 1500).
9. Bødereger af Hans Schole og Japp Schulte »van der rechte voghedye« (Gottorp) 1508.
10. Regnskab over indtægt og udgift af St. Jørgen ved Gottorp 1505-10.

d. Toldregnskaber 1490-1519.

1. Gottorp toldregnskab 1490-1519 3 pkr.
Nemlig:
1490-92 1 pk.
1494-95, 97-98, 1501, 08 1 pk.
1510-11, ca. 12, 19 1 pk.
2. Husum toldregnskab 1496, 97, 1504,
05, 06 udat. 1 pk.

Brevskriferregister til A 3.

a. Breve til hertug Frederik.

- Ahlefeldt, Claus v. 1507. (Rep. II 10874.)
 Ahlefeldt, Gotschalk 1507. (Rep. II 10817.)
 Ditmarsken, de 48 forstandere 1523.
 Flensborg, borgm. og råd 1507 (2). (Rep. II 10811 og 10839.)
 Glob, Anders, provst i Odense 1523.
 Harge, Paul 1523.
 Hoya, Erik, greve af 1523 (3).
 J. N. (Relation til hertug Frederik.) (Jan. 1523.)
 Jü . . . Christuffel, år?
 Lützw, Pit 1523.
 Meyer, Herman, se Tomas v. d. Wyckeden.
 Munk, Mogens, og de jyske råder 1522.
 Pogwisch, Hans 1522.
 Pogwisch, Wulf 1523.

⁵ De sønderjyske fyrstearkiver

Rantzau, Johan 1523 (2).
 Rantzau, Kay 1523.
 Rantzau, Melchior 1523, u. år.
 Rechten (?), Didrik udat.
 Rensborg, borgm. og råd 1523.
 Reventlow, Ditlev 1523 (2).
 Steinburg, Jost v. 1523.
 Trolle, Gustav, ærkebiskop 1523.
 Wisch, Clemens v. d. 1523.
 Wyckeden, Tomas v., og Herman Meyer 1523.

b. Breve til andre.

Bere, Ulrik, til hertugens sekretær Thomas Koppen 1523.
 Brockdorf, Ditlev, til Ditlev Reventlow 1523.
 Frederik, hertug, til Luder Reventlow 1519. (Notarbekræftet kopi.)
 Fridach, Segebade, til hertugens sekretær Thomas Koppen 1523.
 Lossen, Tam, til Utenhof 1523.
 Oberge, Bode van, til Johan Rantzau udat. (ca. 1523?).
 Reventlow, Ditlev, til Henrik Rantzau og Henrik v. Ahlefeldt, amtmænd på
 Gottorp og Oldenburg 1523.
 Reventlow, Ditlev, til marskalken Melchior Rantzau 1516.
 Reventlow, Ditlev, til Utenhof 1523.

HERTUG CHRISTIAN (3.)

Efter at hertug Frederik (1.) 1523 var blevet hyldet som konge i Danmark, fik hans ældste søn Christian (3.) til sit underhold overladt Tørring og Haderslev len og boede på Haderslevhus. Efter faderens død 1533 overtog han straks regeringen i Slesvig og Holsten og modtog på landdagen i Kiel 8. juni arvehyldning på egne og sine umyndige halvbrødre Hans, Adolf og Frederiks vegne. Først efter grevefejdens begyndelse maj 1534 lod han sig af de lutherske rigsråder og adelsmænd i Danmark vælge til konge og modtog 18. aug. en foreløbig hyldning.

De fleste arkivalier, som stammer fra hertug Christians arkiv, er bevaret gennem Gemeinsch. Archiv, hvortil de i hvert fald delvis er kommet med Hansborgarkivet.

Pergamentsbreve.*A. Dokumenter vedr. indre forhold 1529–33.*

1. 1529 28/2 Hertug Christians kaldsbrev for Niels Petersen som præst ved Roager kirke.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 28, Hansb.
2. 1529 1/4 Hertug Christians kaldsbrev for Knud Knudsen som præst ved Højrup (»Hantoger«) kirke.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 31, Hansb.
3. 1529 19/5 Hertug Christians kaldsbrev for Johan Thomas som præst ved Spandet kirke.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 30, Hansb.
4. 1530 7–13/1 Hertug Christian tilstår at være fru Anna Pogwisch, Joachim Pogwisch's enke, 200 m. l. skyldig.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXVII, fra Tyske Kanc., sen. Gott. C.
5. 1530 15/7 Hertug Christians kaldsbrev for Markvard Friis som præst ved Nustrup kirke.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 32, Hansb.
6. 1532 20/9 Hertug Christians brev til indbyggerne i Bovlund (»Borlunth«) på nogen eng og grund.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXVIII, fra Tyske Kanc., sen. C. 7, Div. Perg.
7. 1533 4/4 Hertug Christians kaldsbrev for Niels Severinsen som præst ved Rødding kirke.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 33, Hansb.

B. Dokumenter vedr. forholdet til udlandet 1526–34.

1. 1526 7/9 (2), 1534 13/5 Breve fra Lübeck til Hertug Christian.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 47 m, Danske Kongers Hist.
2. 1534 10/5 Forlig mellem hertug Christian (3.) og greverne Georg og Anton af Oldenburg i anl. af den hjælp, disse har ydet Chr. II. Udstedt af hertug Christian. Gennemskåret.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXX 23.
3. 1534 17/5 Forlig mellem greverne Georg og Anton af Oldenburg og hertug Christian (3.) i anl. af den hjælp, greverne har ydet Christian II. Udstedt af greverne.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXX 23.

4. 1533 9/9 Dronning Maria af Nederlandenes overenskomst med Chr. III som hertug af Slesvig og Holsten og hans brødre.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVI 2.
5. 1533 28/11 Kejser Carl 5.s ratifikation af den mellem Maria, regentinde af Nederlandene, og hertug Christian og hans brødre afsluttede traktat.
Gl. sign.: Gem. Arch. VIII 9.

Sager på papir.

A–B 1 pk.

Indhold:

A. Koncepter og indkomne breve 1523–30.

1. Koncepter til breve til Frederik 1. 1523, (24?), (29) (3), samt til Ditlev og Melchior Rantzau 1523 og Henrik Gøye 1523.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 47 g, Danske Kongers Hist.
2. Indkomne breve 1523–30.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIII 12 l–o, ii, 36, 47 cdn, Danske Kongers Hist. TKUA. Preussen I 1.

B. Forskelligt 1529–34.

1. Hertug Christians protektorium for pastor Petrus Laurentii 1529 23/3.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI nr. 29, Hansb.
2. Hertug Christian overlader beboerne af Københoved og Skodborg by Bestrup mark mod en årlig afgift af 10 m. l. 1531 27/12. Afskrift.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 5 a.
3. Ditmer Koell, rådmand i Hamburg, bekræfter, at hertug Christian har overladt ham hans skib, som var strandet ved Wevelsfleth 1534 24/3.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVIII 7.
4. Sager vedr. forhandlingerne med regentinde Maria af Nederlandene og hendes afsendinge 1534 juni.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVI 5, 25.

Brevskriverregister til A 2.

Frederik 1. 1523, 25 (5), 26 (8), 27 (3), 28 (2), 29, 30.
 Albrecht, hertug af Preussen 1526 (3), 27, 29, 31.
 Dorothea, hertuginde af Preussen 1528.
 Henrik, hertug af Mecklenburg 1524.
 Joachim, markgreve af Brandenburg 1523, 28.
 Ahlefeldt, Ditlev 1526.
 Bogeman, Hermen, se Gruber.

Cram d. yngre, Asch v., 1526.
 Gruber, Gert, og Hermen Bogeman 1526.
 Grunwalth, Evert 1524.
 Herford, borgm., »Schepemänner« og råd i, 1526.
 Lunnynck, Diderick, drost i Ravensburg 1526.
 Reventlow, Iven 1526 (2).
 Werlinc, Johannes, Hamburg 1526.
 Wisch, Clemens v. d., 1526.

FÆLLESARKIVET (GEMEINSCHAFTLICHES ARCHIV)

På landdagen i Rendsborg 1544 delte Christian 3. hertugdømmerne mellem sig og sine to ældste halvbrødre Hans (d. ældre) og Adolf ved en traktat af 9. august, mens den yngste, endnu umyndige, broder Frederik skulle have erstatning på anden måde. Ligesom det var tilfældet 1490, skulle også nu adeligt og gejstligt gods holdes uden for delingen, og også i forholdet til udlandet skulle hertugerne regere i fællesskab. På landdagen i Slesvig i det flg. år fastsattes nærmere regler for styret. Samtidig kom man også til enighed om arkivalierne, der lå på Gottorp. Frederik 1. havde som ovf. omtalt her samlet hertugdømmernes ældre arkiver fra Schauenburgernes og Christian 1.s tid, og samlingerne var blevet stærkt forøget i hans egen tid som hertug og som konge, og lige op til delingen 1544 havde arkivet modtaget breve og dokumenter af almindelig politisk indhold. Kongen og hans brødre udtog nu hver de akter, som særlig vedrørte deres amter, mens det øvrige kom til at udgøre det såkaldte Fællesarkiv (Gemeinschaftliches Archiv), som stadig fik plads på Gottorp slot og opbevarede i en hvælving lukket med 3 låse, hvortil hver af hertugerne havde sin nøgle, senere, efter Hans d. ældres død, kun med to låse. Arkivet fik 1598 en betydelig udvidelse, idet en væsentlig del af Hansborgarkivet, som hidtil havde ligget på Hansborg, overførtes til Fællesarkivet (se ndf.). Ved forskellige lejligheder indlagdes desuden endnu i 17. årh. dokumenter og sager, som angik samtlige regerende hertuger.

Muligvis tilskyndet af Huitfeldts klage i sin Danmarkshistorie 1596 over, at så mange af Frederik 1.s breve var blevet liggende på Gottorp, lod Christian 4. 1598 sammen med hertug Johan Adolf af Gottorp foretage et eftersyn af Fællesarkivet ved kongens sekretær Abel Berner og hertugens vicekansler dr. Nikolaus Junge, hver bistået af en yngre sekretær. Efter at de i marts-april havde gennemgået Fællesarkivet på Gottorp, fortsatte de om efteråret med et eftersyn af arkivet i kancelliet på Hansborg (se ndf. s. 63), hvoraf de politiske sager med kopibøgerne anbragtes sammen med Fællesarkivet på Gottorp, men ikke optoges i registraturen. Berners og Junges registratur findes i 4 eksemplarer i Rigsarkivet (Reg. 39 med konc. og renskrift, Reg. 41 samt et ekspl. ved regeringskancelliet i Glükstadt). 1670 fik den gottorpske rejselegations-

sekretær Burchard Niederstedt både kongelig og hertugelig udnævnelse som arkivar ved Fællesarkivet på Gottorp, og det følgende år foretog han sammen med sekretær ved Tyske Kancelli Johan Moth en meget grundig gennemgang af arkivet, og der udarbejdedes en ny udførlig registratur over Fællesarkivet incl. Hansborgarkivet (Reg. 42), som i sin inddeling afviger væsentlig fra de ældre registraturer. En del dokumenter overførtes ved den lejlighed til København. Efter at den hertugelige del af Slesvig 1721 var blevet indlemmet under kronen, blev arkivsekretæren Eskel Lohmann 1732 sendt til Gottorp for at gennemgå Fællesarkivet. Han fandt det i en meget dårlig forfatning, men det lykkedes ham at få det ordnet efter Moths og Niederstedts registratur fra 1671, af hvilken hans nye registratur, hvis fortale er dateret 1. august 1733, i det væsentlige er en afskrift. Lohmanns registratur, som har været benyttet lige til nutiden, havde ligesom de tidligere registraturer en saglig inddeling i capita. Inden for hvert caput var der tilstræbt en kronologisk ordning, som dog var meget mangelfuldt gennemført. Arkivet oversendtes i sommeren 1734 til København og indlemmedes i Gehejmearkivet. Det modtog senere væsentlige supplement, navnlig af Thorkelin og Finn Magnusen, som registrerede deres tillæg i supplementsbind (Reg. 34 og 35), og af Matthiessen, som indførte sine tilføjelser i Lohmanns registratur. Supplementerne var dog i det væsentlige arkivet ganske uvedkommende. Matthiessen påbegyndte i beg. af 1850'erne en omfattende seddelregistratur, hvor hvert enkelt stykke var udførligt refereret, men nåede kun de 10 første capiti samt caput 39, 29, (se Hansborgarkivet). Matthiessens registratur til Fællesarkivets første 10 capiti, suppleret med nogle senere tilkomne mere summarisk affattede registratursedler er nu ordnet kronologisk. I 1880-erne udskilte A. D. Jørgensen Hansborgarkivet af Fællesarkivet. Udskillelsen, som foretoges på grundlag af Lohmanns registratur, var dog nærmest skønsmåssig, og der fandtes stadig en del Hansborgsager forskellige steder i Fællesarkivet, ligesom også de udskilte sager indeholdt enkelte ældre bestanddele. Senere udskiltes betydelige dele af de udenrigspolitiske akter fra Frederik 1.s tid, og endelig er der ved afleveringen i henhold til conventionen af 15. dec. 1933 afleveret et stort antal af de ældre dokumenter, navnlig vedr. Schauenburgerne, til Tyskland. Ved den nu foretagne nyregistrering er alle sager ældre end 1544 udskilt og fordelt dels i Fyrstearkiverne, dels i de kongelige arkiver vedr. hertugdømmerne, således at der nu i Fællesarkivet kun er bevaret de arkivalier, som var indlagt efter 1544 og i egentligste forstand udgjorde et fælles arkiv for de regerende linier.

Pergamentsbreve.

A. Dokumenter vedr. hertug Frederik, biskop af Slesvig og Hildesheim 1544–55.

1. 1544 10/8 Hertug Frederik giver afkald på sin ret til andel i hertugdømmerne i tilfælde af, at han bliver ærkebiskop af Bremen.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 15.
2. 1549 16/12 Hertug Frederik giver afkald på sin fjerdedel af hertugdømmerne Slesvig og Holsten.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 85.
3. 1549 16/12 Hertug Frederik opgiver forleningen af Slesvig.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 87.
4. 1549 16/12 Hertug Frederik løser stænderne fra deres ed med hensyn til hans fjerdedel af hertugdømmerne.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 88.
5. 1549 16/12 Hertug Frederik, coadjutor til Slesvig stift, frasiger sig forleningen med Holsten.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 15 b.
6. 1555 11/4 Hertug Frederiks revers til sine brødre i anl. af, at der er bevilget ham yderligere 3 års pension.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 89.

B. Lensbreve for Holsten 1548–1612.

1. 1548 5/10 Kejser Karl 5. stadfæster forleningen af Holsten med Stormarn og Ditmarsken for Christian 3., Hans og Adolf.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 12.
2. 1560 2/4 Kejser Ferdinands lensbrev for Frederik 2., Hans og Adolf på Holsten.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 18.
3. 1565 29/8 Kejser Maximilian 2.s lensbrev over Holsten for Frederik 2., Hans og Adolf.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 19.
4. 1578 11/7 Kejser Rudolf 2.s lensbrev over Holsten for Frederik 2., Hans og Adolf.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 22 b.

5. 1589 11/10 Kejser Rudolf 2.s lensbrev over Holsten for Christian 4. og hertug Philip.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 23.
6. 1612 20/12 Kejser Matthias' lensbrev over Holsten for Christian 4. og hertug Johan Adolf.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 24.

C. Kejserlige privilegier vedr. Holsten 1570–81.

1. 1570 6/7 Kejser Maximilians privilegium til Frederik 2., Hans og Adolf, at kun sager over 500 rinske guldgylden kan appelleres til kammerretten. Med kopi på papir.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 30, 32.
2. 1570 10/7 Maximilian 2. stadfæster for Frederik 2. og hertugerne Hans og Adolf kejser Frederik 3.s brev til Chr. 1., at indbyggerne i hertugdømmet Holsten ikke kan stævnes uden for deres land.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 29 a.
3. 1578 9/7 Kejser Rudolf stadfæster Maximilian 2.s privilegium af 1570 6/7 ang. appellation til kammerretten. Med 2 kopier på papir.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 31.
4. 1581 19/4 Kejser Rudolf 2. stadfæster kejser Frederik 3.s og kejser Maximilian 2.s privilegier, som fritager holstenske undersåtter for at møde for fremmede retter, og Maximilian 2.s privilegium ang. appel til kammerretten.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 33 a.

D. Dokumenter vedr. Ditmarsken 1559–1612.

1. 1559 20/6 Ditmarskens kapitulationsbrev.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 42.
2. 1560 5/4 Kejser Ferdinands konfirmation af overenskomsten mellem Frederik 2. og hertugerne Hans og Adolf og Ditmarskerne.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 44.
3. 1565 20/8 Kejser Maximilian 2.s konfirmation af Ditmarskens deling.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 16.
4. 1568 21/7 Delingen af Ditmarsken mellem Frederik 2., Hans og Adolf.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 46.
5. 1578 9/7 Kejser Rudolf 2. stadfæster for Frederik 2., Hans og Adolf Ditmarskens revers af 20/6 1559.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 6.

6. 1612 20/12 Kejser Matthias stadfæster for Christian 4. og hertug Johan Adolf kejser Rudolf 2.s stadfæstelse af 9/7 1578 af Ditmarskernes revers af 20/6 1559.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 7 a.

E. Ekspektancebreve på Oldenburg og Delmenhorst 1578–1612.

1. 1578 9/7 Kejser Rudolf 2. giver Frederik 2. og hertugerne Johan og Adolf ekspektance på Oldenburg og Delmenhorst. Afskrift. Pap.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXX 13 b.
2. 1589 8/12 Kejser Rudolf 2. giver Christian 4. og hertug Philip af Gottorp ekspektance på grevskaberne Oldenburg og Delmenhorst.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXX 13.
3. 1612. 20/12 Kejser Matthias giver Christian 4. og hertug Johan Adolf af Gottorp ekspektance på Oldenburg og Delmenhorst.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXX 14 a.

F. Dokumenter vedr. forholdet til Hamburg 1609–21.

1. 1609 31/1 Hamburgs revers i anl. af, at Chr. 4. og hertug Johan Adolf af Gottorp har opgivet alle processer ved kammerretten mod Hamburg med undtagelse af eksemptions-sagen om højhedsretten.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVIII 30.
2. 1621 8/7 Det steinburgske forlig mellem Hamburg og de holstenske hertuger, hvorved Hamburg forpligter sig til at lade forholdet til det fyrstelige hus være uforandret, til afgørelsen af den forlangte revision af kammerrettens dom 1618 6/7, hvorved Hamburg erklæredes for en fri rigsstad, foreligger. (Trakt. III 427.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVIII 80.

G. Forskellige transsumpter af ældre dokumenter 1546–71.

1. 1546 10/5 Borgm. og råd i Lübecks transsumpt af biskop Henrik af Slesvigs brev af 1424 11/5. (Schauenb. hertuger af Sønderj. Perg. D 64.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 9.
2. 1546 10/5 Borgm. og råd i Lübecks transsumpt af rigsrådets brev til hertug Adolf 1439 2/7. (Schauenb. hertuger af Sønderj. Perg. D 79.)
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 31 b.

3. 1546 10/5 Borgm. og råd i Lübecks transsumpt af biskop Theodoric af Lübecks lensbrev til hertug Frederik på Holsten og Stormarn 1493 21/11. (Hertug Frederik (1.). Perg. E 1.)
Gl. sign.: Gott. cam. III, caps. 7 nr. 1 pag. 44; sen. Gott. membr. fasc. XXIX; sen. Gott. B.
4. 1546 16/5 Borgm. og råd i Lübecks transsumpt af beg. og slutn. af Synodalstatut dat. Hafn. 12/7 1425. Jfr. Rep. I 6198.
Gl. sign.: Gem. Arch. V 6, sen.: Div. perg. vedr. hertugdømmerne.
5. 1548 39 (!)/9 Hertug Henrik af Mecklenburgs transsumpt af kejser Frederik 2.s privilegium 1232, til grev Adolf af Holsten vedr. Hamburg. 2 expl.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVIII 57.
6. 1566 25/10 Slesvig Kapitels transsumpt af Kiels vidnesbyrd om Slesvigs lensforhold 1424 21/5. (Schauenb. Hert. Perg. D 67.) Pap.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 16.
7. 1566 25/10 Slesvig Kapitels transsumpt af brev af 1442 29/12. (Schauenb. Hert. Perg. D 82). Pap.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 32 b.
8. 1566 25/10 Slesvig Kapitels transsumpt af brev af 1490 11/8. (Hert. Fred. (1.). C. 3). Pap.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 14.
9. 1571 7/5 Biskop Eberhard af Lübecks transsumpt af brev af 1309 19/12, hvorved de holstenske grever pantsætter den halve told af Hamburg til en borger i Lübeck.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVIII 76 b (sen. tilføjelse), sen. Div. Perg. vedr. Hertugdømmerne.
10. 1571 7/5 Biskop Eberhard af Lübecks transsumpt af Hamburgs Kapitels forlig med de holstenske grever om valget af toldereren i Hamburg 1382 23/6.
Gl. sign.: Gem. Arch. IV 16 b (sen. tilføjelse), sen. Div. Perg. vedr. Hertugdømmerne.
11. 1571 7/5 Biskop Eberhard af Lübecks transsumpt af Hamburgs revers af 1383 20/10 ang. indløsningen af Hammerbrook.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVIII 58 (sen. tilføjelse), sen. Div. Perg. vedr. Hertugdømmerne.
12. 1571 7/5 Biskop Eberhard af Lübecks transsumpt af brødrene Høyer, rådmænd i Hamburgs, revers af 1385 10/11, at grev Adolf og hans arvinger har tilbagekøbsret til Billwerder.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVIII 59.
13. 1571 7/5 Biskop Eberhard af Lübecks transsumpt af Christian 1.s overenskomst med greverne af Schauenburg 1460 11/5.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVII 8.

14. 1571 7/5 Biskop Eberhard af Lübecks transsumpt af grev Otto af Schauenburgs brev af 1460 30/9 og generalkvitteringen af 1463 5/12.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVII 16.
15. 1571 7/5 Biskop Eberhard af Lübecks transsumpt af kejser Frederik 3.s brev af 1474 14/2, hvorved han ophøjer Holsten og Stormarn til et hertugdømme og indlemmer Ditmarsken deri.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 3 b, sen. D 3, Holsten.
16. 1571 10/5 Biskop Eberhard af Lübecks transsumpt af de schauenburgske grevers kvittering til Christian 1. for 10.000 m. for deres andel i fyrstendømmerne 1462 18/11.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVII 14 b (Suppl.), sen. Div. Perg. vedr. Hertugdømmerne.

Sager på papir.

- I. 1542–1600, 1643 Sager vedr. stridighederne med Hamburg ang. Højhedsretten 4 pkr.
Gl. sign.: Gem. Arch. IV 22, XXVIII 31–47, 51–54, 60, XXIX 13.
2. udat. Sager vedr. Schauenburg og Oldenburg 1 pk.

Indhold:

1. Dr. Nicolais relation ang. striden mellem Münster og Oldenburg ang. Delmenhorst udat. (efter 1551).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXX 67.
2. Indlæg i retssag mellem grevinde Sofie (d. 1665) af Schauenburg contra den danske konge og hertugen af Gottorp (Christian Albrecht) udat.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVII 22.

HANS DEN ÆLDRE

(Hansborgarkivet).

Ved Frederik 1.s død 1533 hylkede stænderne i hertugdømmerne alle hans 4 sønner som herrer, men da de 3 yngre sønner, Hans, Adolf og Frederik endnu var mindreårige, overtog Christian 3. foreløbig regeringen på egne og de umyndige brødres vegne. Fra februar 1543 fungerede hertug Hans som statholder i hertugdømmerne. Delingen fandt først sted på landdagen i Rendsborg 9. aug. 1544. Hertugdømmerne deltes i tre dele mellem kongen og hans to ældste brødre, Hans og Adolf. Den yngste endnu umyndige Frederik regnede man med at kunne forsørge på anden måde. Han blev senere biskop af Slesvig og Hildesheim (d. 1556). Undtagen fra delingen var de adelige distrikter, som blev underlagt en fællesregering. Ved delingen valgte Adolf som den yngste først, derefter kongen, som Hans overlod sin ret til at vælge. Den sidste trediedel, som således tilfaldt hertug Hans, omfattede i Slesvig Haderslev, Tørning og Tønder amter og Løgumkloster samt Vesterhavssøerne Rømø, Sild, Før og Nordstrand m. m. (for så vidt de ikke hørte til de kongerigske enklaver) samt Femern, i Holsten Rendsborg amt (med tre landsbyer: Borgstedt, Leimbek og Campen, som tidligere havde hørt til Gottorp amt) samt klosteret Bordesholm.

Hertug Hans tog bolig på Haderslevhus, og 1557 opførte han på en holm i Haderslev fjord et nyt slot Hansborg.

1548 sækulariseredes Løgumkloster, og af dets spredte besiddelser oprettedes Løgumkloster amt. 1566 ophævedes også Bordesholm kloster og omdannedes til en lærd skole, og klostrets besiddelser kom til at udgøre Bordesholm amt. Ved Ditmarskens erobring 1559 fik hertug Hans den midterste trediedel.

I modsætning til brodersønnen Hans d. yngre lagde hertug Hans ikke større vægt på godsdrift. 1573 købte han godset Revsø i Sommersted sogn af kongen. O. 1566 oprettede han avlsgården Grøngaard i Burkal s. af et skovkær, han lod rydde.

De vanskelige forhold med de kongeriske enklaver og den kirkelige jurisdiktion i de hertugelige amter m. m. bevirkede en lang række stridigheder med den danske konge. De afsluttedes i mindelighed ved et forlig i Kolding 1576.

Hertug Hans døde ugift 1580, og ved en overenskomst mellem den danske konge og hertug Adolf af Gottorp deltes hans besiddelser mellem dem, således at kongen fik Haderslev og Tørning amter med Rømø samt

Rendsborg amt i Holsten, mens hertug Adolf fik Tønder amt med de øvrige vesterhavssøer og Femern samt Bordesholm amt i Holsten. Hertug Hans' andel af Ditmarsken deltes lige mellem de 2 herrer.

Hertug Hans' arkiv opbevaredes dels i en hvælving på Tønderhus, dels på Hansborg, hvor han havde sit kancelli. Ved hertugens død fandt der en deling sted af arkivet på Tønderhus, og de dokumenter, der vedrørte de kongelige amter, overførtes til Hansborg. 1598 blev der foretaget en revision af arkivet på Hansborg ved Abel Berner og Nicholas Junge, og sager, der vedkom de enkelte amter, deltes mellem de to regerende herrer, mens resten, deriblandt kopibøgerne, d. 29. oktober indsattes i Fællesarkivets hvælving på Gottorp. Ved Johan Moth og Burchard Niederstedts registrering af Fællesarkivet 1671 indordnedes Hansborgarkivet i dette, og deres registratur lå atter til grund for den registratur, som Lohmann udarbejdede 1733. Det følgende år blev hele Fællesarkivet inklusive Hansborgarkivet oversendt til København, hvor det indlemmedes i Gehejmearkivet. I 1886-88 blev Hansborgarkivet af A. D. Jørgensen udskilt af Fællesarkivet »for senere at ordnes, så vidt muligt efter sin oprindelige plan« (Medd. ang. det kgl. Gehejmearkiv etc. 1886-88 s. 46). En registratur over arkivet (Reg. 124) dannedes ved udskrivning (ved Klein) af Lohmanns registratur over Fællesarkivet. Desuden dannede man en seddelregistratur til Hansborgarkivet ved at udtage de henhørende sedler af en udførlig seddelregistratur over Fællesarkivet, som i beg. af 1850'erne var påbegyndt af Matthiessen, men som kun omfattede de første 10 capitler, og supplerede den med kortfattede udskrifter på grundlag af Lohmanns registratur. Et supplement hertil danner Matthiessens seddelregistratur over Fællesarkivet cap. XXXIX 29, som væsentlig indeholdt breve til Hans d. ældre, men dog også en del ældre sager. Sedlerne med udførlige regester af hvert enkelt stykke er nu ordnet kronologisk.¹⁾

Ved afleveringen til Tyskland i henhold til conventionen af 15/12 1933 afleveredes enkelte sager af Hansborgarkivet, navnlig vedr. Ditmarsken. En del sager i Fællesarkivet, som tydelig tilhørte Hansborgarkivet, men ikke ved A. D. Jørgensens udskillelse var kommet med, er ved den nu afsluttede nyregistrering blevet indordnet i Hansborgarkivet. Ligeledes er en pakke sager i Gottorparkivet vedr. stridighederne mellem Hans d. æ. og kongen, som af særlige grunde i gammel tid er kommet til Gottorp fra Hansborgarkivet, tilbageført hertil.

Hertug Hans d. ældres arkiv, således som det er kommet til os, indeholder foruden de velbevarede og omhyggeligt førte kopibøger væsentlig politiske sager og indk. breve, derimod praktisk talt ingen kammersager eller regnskaber.

¹⁾ De er af Matthiessen forsynet med løbenumre efter den oprindelige meget vilkårlige rækkefølge, og tilsvarende numre er påført de enkelte aktstykker.

Pergamentsbreve.

A. Dokumenter vedr. forholdet til kongen og til hertug Frederik 1544-76.

1. 1544 9/8 Christian 3. deler ved overenskomst i Rendsborg hertugdømmerne Slesvig og Holsten med sine brødre Adolf og Hans.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 94.
2. 1544 16/8 Christian 3. deler ved overenskomst på Gottorp faderens efterladte klenodier i guld og ædelstene med sine brødre Hans og Adolf og træffer bestemmelse om Helgoland, som ikke var taget i betragtning ved delingen i Rendsborg.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 95.
3. 1551-56 Hertug Frederiks kvitteringer til Hans d. æ. for modtagen pension 7 perg. 1 pap.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 102 a-h.
4. 1552 25/2 Hertug Frederiks revers til Hans d. æ. i anledning af, at han indtil videre beholder den fastsatte pension til trods for, at han er valgt til postuleret biskop af Hildesheim.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 84.
5. 1575 16/10 Frederik 2.s kreditiv til Niels Kaas, Peter Gyldenstjerne, Peter Bille, Erik Rosenkrantz, Jørgen Rosenkrantz, Jacob Ulfeldt, Peter Munch og Axel Viffert til en sammenkomst med Hans d. ældres råder for at afgøre nogle stifts- og grænsestridigheder ved Ribe.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. LI.
6. 1576 19/1 8 kongelige og 8 hertugelige voldgiftsmænd træffer afgørelse ang. striden mellem kongen og Hans d. æ. angående grænsen mellem Ribe og de kongelige amter mod Haderslev-, Tønder- og Tørning amter.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel, Schlesw. Urk. nr. 121 »Aus Kgl. Geh. Arch. membr. nr. 670«.
7. 1576 21/1 Frederik 2. og hertug Hans' kommissariers aftale i Kolding vedr. digestrigheder i store og lille Tønders amter.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 3.
8. 1576 24/1 8 kongelige og 8 hertugelige voldgiftsmænd træffer afgørelse i striden mellem kongen og Hans d. ældre ang. forstranden, købmandskab og birketing.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel, Schlesw. Urk. nr. 122 »Aus Kgl. Geh. Arch. membr. nr. 671«.

9. 1576 14/5 4 kgl. og 4 hertugelige voldgiftsmænd træffer afgørelse i striden mellem kongen og hertugen om skellet mellem Ribe og Tørning amter.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel, Schlesw. Urk. nr. 123. På bagsiden: Gottorfer Archiv cam. III. »Nr. 672«.
10. 1576 22/6 Overenskomst i Tønder mellem de kgl. og fyrstelige adelige kommissærer i sagen vedr. store og lille Tønder amter, som ikke blev afgjort i Kolding.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 5.

B. Lensbreve og dokumenter vedr. forleningen 1548-80.

a. Forleningen med Slesvig 1563-80.

1. 1563 20/6 Frederik 2. giver hertugerne Hans og Adolf indult på 2 års frist til at søge forleningen af hertugdømmet Slesvig.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 45.
2. 1579 10/6 Ratifikation af forliget i Odense 1579 25/3 mellem Frederik 2. og hertugerne Hans og Adolf vedr. forleningen med hertugdømmet Slesvig og øen Femern.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 54.
3. 1580 3/5 Frederik 2. forlener Hans d. ældre og Adolf med hertugdømmet Slesvig og Femern.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII addit. 10.
4. 1580 13/5 Borgm. og råd i Slesvig vidimerer Frederik 2.s lensbrev ang. Slesvig og Femern.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 58 a.

b. Forleningen med Holsten 1548-49.

1. 1549 1/9 Hertug August af Sachsens transsumpt af kejser Carl 5.s lensbrev af 1548 5/10 for Holsten.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 9 a.
2. 1549 2/2 Hertug Erik af Braunschweigs transsumpt af Carl 5.s lensbrev af 1548 5/10 for Holsten.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 15 a.

C. Adkomstbreve 1548-80.

1. 1548 25/2 Gregorius v. Ahlefeldt mageskifter til hertug Hans to gårde i Ravsted for to gårde i Bjerndrup.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLI.
2. 1553 8/3 Tingsvidne af Kalslund herreds ting givet Severin Staphensen i Langtved på hertug Hans' vegne, at han ind-

⁶ De sønderjyske fyrstearkiver

- værgede 8 otting jord til Tørning slot og 2 otting jord til kirken på hertugens vegne.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 29.
3. 1553 18/4 Voldgiftskendelse afsagt af kong Christian 3. og hertug Adolfs råder Kay Sehested og Joachim Rantzau i markskels og andre stridigheder mellem hertug Hans og hans undersåtter i Tønder amt på den ene side og brødrene Frants og Gregorius v. Ahlefeldt til Søgaard på den anden side.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLIII.
 4. 1556 1/9 Jacob Hansen Guldsmed sælger på sin hustru Elines vegne til sin svoger, sekretær Jeronimus Boldik, sin del i en gård i Sønder Vilstrup.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLV.
 5. 1556 7/9 Jeronimus Boldik og Lorens og Gevert Schilling sælger til hertug Hans en gård i Vilstrup.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLV.
 6. 1563 21/3 Hans Wuncksen i Søgård skøder til hertug Hans to gårde i Viriks herred, Nordstrand.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLVI.
 7. 1569 24/4 Peter Rantzau til Vamdrup mageskifter til hertug Hans 2 gårde i Langetved og Bastrup mod at få Østerbygaard (Ødis s.) med den betingelse, at landskellet mellem kongeriget og hertugdømmet skal være urykket.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLVIII.
 8. 1571 27/10 Tingsvidne af Haderslev byting, at Jørgen Knutzen på sin hustrus og fleres vegne skødte til borgmester Jeronimus Boldik, Hans d. ældres sekretær, på hertug Hans' vegne en kobbelt eller have i Haderslev.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. L.
 9. 1572 20/3 Otte Emmiksen til Revsø sælger til Frederik 2. sin hovedgård Revsø i Sommersted s., Gram herred, med tilliggende bøndergods.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 8 a.
 10. 1573 10/2 Frederik 2. sælger godset Revsø til hertug Hans for 20.000 mark l.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 8 b.
 11. 1573 9/4 Mageskiftebrev mellem Henrik Holck til Rønhof og Hans d. æ., hvorved hertugen overlader Henrik Holck gods i Avenbøl, Blans og Ullerup for gods i Rost, Rurup, Emmerlev, Sejerslev og Bønderby.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXII 36.
 12. 1575 27/4 Thomas Fincke, borgmester i Flensborg, sælger for 3800 m. l. til hertug Hans 3 ejendomme i Vestre, Jædelund og Karlum.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. LI.

13. 1579 29/9 Anna Lange, Mads Gortssens datter, sælger til hertug Hans for 1000 rdlr. sin ejendom i Tønder, som af Frederik 1. arvelig var givet til Niels Rute.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. LII.
14. 1580 26/1 Frederik 2. mageskifter for 6 gårde i Seest til hertug Hans i Tyrstrup herred 1 gård i Bøgeskov, 1 gård i Meng, 2 gårde i Anslet, 1 gård i Bjerndrup og 1 gård i Ajtrup.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. LII.

D. Forskellige dokumenter 1512-68.

1. 1512 18/4 Kersten Hacke, borger i Haderslev, pantsætter sit hus smst. til borgmester og råd for 100 m. l.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXIV.
2. 1537 26/12 Elsebe Hackes tilstår at være skyldig Knud Skræder, Tammes Hansen og Christian Lauersen, borgere i Haderslev, som formynder for deres broder Baltzer Lauertsen 16 m. l., hvorfor hun pantsætter sit hus i Højegade.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XXXIX.
3. 1544 29/9 Elsebe Hackes, borgerske i Haderslev, tilstår at være Jørgen Pedersen skyldig 20 m. l. og stiller sit hus i Højegade som sikkerhed.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XL.
4. 1545 10/8 Elsebe Hackes, Carsten Hackes datter, borgerske i Haderslev, tilstår at have lånt 20 m. l. af Anders Symensen og stiller sit hus i Højegade som sikkerhed.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLI.
5. 1545 29/9 Peder Clausen tilstår at have overladt Anders Simensen et beseglet brev på 20 m. l., som hans afdøde søn Jørgen Pedersen havde i Elsebe Hackes hus i Højegade.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLI.
6. 1545 26/12 Baltzer Lauertsen tilstår at have overladt Anders Symensen et beseglet brev på 16 m. l. i et hus i Højegaden, som Elsebe Hackes iboede.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLI.
7. 1546 26/4-2/5 Erik Lembeck, rådmand, og Henrik Brunstein, borger i Haderslev, gør vitterligt på Elsebe Hackes vegne at have ladet Anders Symensen udløse 100 m. l., som rådet havde i Elsebe Hackes hus, hvori nu Anders Symensen bor. Papir.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLI.
8. 1548 1/3 Gregorius v. Ahlefeldt tilstår bønderne i Uge fri tørvegravning på Bjerndrup mark.
Gl. sign.: Fra Tyske Kanc.; jf. Nordalb. Studien III 262.
9. 1548 10/11 Kollats fra biskop Hans Tausen for Poul Sonniksen som præst ved Roager kirke.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 36.

10. 1551 21/4 Kong Christian 3. og hertug Hans stadfæster overenskomst mellem Jasper Sehested til Runtoft og hans hustru Dorothea. Udkast på pergament.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 29.
11. 1556 20/5 Kollats fra biskop Hans Tausen for mester Anders Pedersen Barsbøl som præst ved Lintrup og Hjerting kirker.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 38.
12. 1556 17/8 Tingsvidne af Haderslev herreds ting, at Hans Jepsen i Vestergaard m. fl. skødede til Jacob Guldsmid på sin hustru Elines vegne, Jeronimus Boldik på sin hustru Margretes vegne og til Laurens og Gevert Schilling en helgård i Sønder Vilstrup.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLV.
13. 1568 18/2 Hertug Hans skænker sin livlæge, dr. Matthias Typotius, et hus i Haderslev.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 29.

E. Forholdet til Hamborg og Lübeck 1544-57.

1. 1544 3/10 Borgm. og råd i Lübeck til Hans d. æ. ang. strid mellem borger i Lübeck Regner v. Kaluen og Hans Rantzau vedr. dennes overgreb mod bønderne på v. Kaluens gods Steinrade.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIX 24.
2. 1547 7/1 Hamborg by bevidner overfor hertug Hans, at det korn, Jacob Wilszhusen vil købe i Nordstrand, skal forbruges i Hamborg.
Gl. sign.: Gott. membr. fasc. XLI.
3. 1557 3/5 Borgm. og råd i Lübeck, Hamborg og Lüneburg meddeler hertug Hans, at de har afsendt teologerne Valentin Kortz og dr. Paul v. Citzen, superintendenter i henholdsvis Lübeck og Hamborg, og Anthonius Wippermann, præst i Lüneburg, til hertugen for mundtlig at aflægge beretning.
Gl. sign.: Gem. Arch. VII 7 a.

Sager på papir.

A. Kopibøger.

1. 1544-80 Åbne breve og domme 3 bd.
Anm.: Bindene har en oprindelig nummerering A-C.
Nemlig:
A. 1544-60 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 3.

- B. 1560-76 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 10.
- C. 1576-80 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 19.
2. 1564-80 Landretsdomme 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 12.
Indeholder i det væsentlige domme afsagt på hertugdømmernes landret.
3. 1543-80 Lukkede breve 11 bd.
Anm.: Bindene har en oprindelig nummerering 1-11.
Nemlig:
 1. 1543-48 1 bd. (med register)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 1.
 2. 1548-52 1 bd. (med register)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 5.
 3. 1553-56 1 bd. (med register)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 7 a.
 4. 1556-59 1 bd. (med register)
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 7 b.
 5. 1559-62 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 8.
 6. 1562-66 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 11.
 7. 1566-69 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 13.
 8. 1569-70 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 15.
 9. 1571-75 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 16.
 10. 1575-79 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 18.
 11. 1579-80 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 20.
4. 1559-80 Registrant over ditmarsiske sager 2 bd.
Indeholder åbne og lukkede breve samt appellationsdomme.
Nemlig:
 - 1559-68 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 14.
 - 1571-80 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 17 b.
5. 1543-80 Registrant over udenlandske breve 4 bd.
Anm.: Bindene har en oprindelig nummerering AA-DD.
Nemlig:
 - AA. 1543-50 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 2.
 - BB. 1551-60 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 6.
 - CC. 1560-70 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 9.
 - DD. 1571-80 1 bd.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 17 a.

6. 1544-65 Registrant over instruktioner 1 bd.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVIII 4.
 Anm.: Bindet er oprindeligt mærket A.
 Indhold:
 Foruden instruktioner, ordrer m. m. til gesandterne er der fol.
 191-228 indført en række femernske akter 1558, derunder over-
 enskomst mellem hertugen og indbyggerne på Femern, stadfæstelse af
 Femerns og Burgs privilegier, fortegnelse over indbyggerne på
 Femern m. m.

B. Koncepter og indkomne breve.

7. 1543-80 og udat. koncepter 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XI 1, XXXIX 31 m. m.
8. 1534-58 Breve fra Christian 3. 2 pkr.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 2 m. fl.
 Nemlig:
 I. 1534-44 1 pk.
 II. 1545-58 1 pk.
9. 1558-80 Breve fra Frederik 2. 2 pkr.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 3 m. fl.
 Nemlig:
 I. 1558-63 1 pk.
 II. 1564-80 1 pk.
10. 1542-78 Breve fra Frederik 1.s dronning Sofie, Chri-
 stian 3.s dronning Dorothea og Frederik 2.s dronning
 Sofie 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 4 og 5.
11. 1544-80 Breve fra hertugerne Adolf af Gottorp, Frede-
 rik, biskop af Hildesheim og Slesvig, Hans d. yngre og
 Magnus samt grev Otto af Schauenburg 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 6 og 12 m. fl.
12. 1547-77 Breve fra den tyske kejser og medlemmer af
 kejserhuset 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 7 og 29 m. fl.
13. 1538-80 Breve fra brandenburgske fyrster og deres
 hustruer 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 8 m. fl.
14. 1543-79 Breve fra braunschweigske fyrster og deres
 hustruer 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 8 m. fl.
15. 1543-80 Breve fra mecklenburgske fyrster og deres
 hustruer 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. IX 1 og XXXIX 9 m. fl.

16. 1534-80 Breve fra pommerske fyrster og deres hustruer 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. IX 1 og XXXIX 10 m. fl.
17. 1536-77 Breve fra preussiske fyrster og deres hustruer . . 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. IX 33 og XXXIX 11.
18. 1545-80 Breve fra sachsiske fyrster og deres hustruer . . 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. VII 11 og XXXIX 7 og 10 m. fl.
19. 1538-80 Breve fra diverse tyske fyrster, hertugen af
 Savoyen og konger af Polen og Sverrig 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 7 og 12 m. fl.
20. 1542-80 Breve fra de kongelige statholdere Johan og
 Henrik Rantzau 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 21 og 22 m. fl.
21. Breve fra byøvrigheder 2 pkr.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 14 og 29 m. fl.
 Nemlig:
 I. Bremen-Kiel 1 pk.
 II. Leipzig-Zwolle 1 pk.
22. 1547-76 Breve fra hertug Hans' sekretærer Jeronimus
 Boldig og Georg Beyer 1 pk.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XX 7 og 61 a og XXXIX 27 og 29 m. fl.
23. Breve fra andre 10 pkr.
 Gl. sign.: Gem. Arch. IX 1 og 33, X 10 og 11, XVII 101, XX 7,
 52, 53 og 61 samt XXXIX 2-29 m. fl.
 Nemlig:
 I. A 1 pk.
 II. B-C 1 pk.
 III. D-G 1 pk.
 IV. H-L 1 pk.
 V. M-Q 1 pk.
 VI. R (Ramel-Rantzau, Hans) 1 pk.
 VII. R (Rantzau, Henneke-Rendsborg) 1 pk.
 VIII. R (Reventlow-Ruther) 1 pk.
 IX. S 1 pk.
 X. T-Z 1 pk.
24. 1543-81 Breve fra undersåtter (bønder og borgere,
 præster) 2 pkr.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 29 m. fl.
 Nemlig:
 I. Breve fra bønder og borgere 1543-81 1 pk.
 II. Breve fra bønder og borgere udat.,
 præster 1543-79 og udat. 1 pk.
25. 1543-81 Breve fra Ditmarsken 2 pkr.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 61, 71-72, Acces. 9. XXXIX 29 m. fl.
 Nemlig:
 I. 1543-80 Breve fra myndigheder 1 pk.

Indhold:

1. Breve fra de 48 forstandere 1543–58.
2. Breve fra myndigheder i den midterste trediedel af Ditmarsken efter erobringen 1563–78.
3. Breve fra landfoged Henning Boie 1571–73.
4. Breve fra landfoged dr. Christian Boie 1575–80.

II. 1543, 59–81 Breve fra undersåtter (bønder og borgere) 1 pk.

26. Breve til andre 2 pkr.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 29 og 32 m. fl.

Nemlig:

- I. Breve til Christian 3., Frederik 2., hertug Adolf, tyske kejsere, fyrster, byøvrigheder, de kgl. statholdere Johan og Henrik Rantzau, hertug Hans' sekretærer Georg Beyer og Jeronimus Boldig 1 pk.
- II. Breve til forskellige 1 pk.

C. Indre forhold i hertugdømmerne.

27. Forskellige sager vedr. styrelsen og indre forhold i hertugdømmerne 1 pk.

Indhold:

1. Relation om, hvad der er udrettet af Hans d. Ældres råder under hans fraværelse 1573.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 104.
2. Afsked ved retsdagen i Slesvig 1568 6/11.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII Acces. 5 c.
3. Sager vedr. hertug Hans d. Ældres mægling i stridighederne mellem kongen og hertug Adolf 1571.
Gl. sign.: Gem. Arch. XII 51.
4. Samtlige regeringsråders afsked i Kiel vedr. tyrkerskatten, forholdet til Schauenburg m. m. 1577 3/5.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVII 21.
5. Reverser til hertug Hans fra hertugelige embedsmænd og tjenere 1548–69.
Gl. sign.: Kronolog. saml.
6. Hertugelig forordning om adelige enkers rettigheder efter deres mands død (die fräulichen Gerechtigkeiten der Hünenbandt genannt) 1573 30/3. Trykt i Samml. d. schlesw. holst. gemeinsch. Verordn. 214.
Gl. sign.: Gem. Arch. XII nr. 17–18.
7. Hertugelig forordning om oprettelse af rådhuskælder i Haderslev 1566 6/3 (kopi).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 29.
8. Projekt til købmandsgilder i Haderslev udat. (c. 1530), 1570 og udat. (ca. 1570).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 7 a–c.
9. Præsteed 1578 og udat.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 72.
10. Hertugelig edikt vedr. kirkestole i Haderslev kirke, udat. koncept.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIV 54.

11. Hertugelig forordning om kirkelige afgifter af beboerne af Kattesundet og i adelshuse og deres boder (i Haderslev) udat.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIV 83.
 12. Klager fra borgmestrene i Haderslev vedr. kirkeregnskabet med anmodning om hertugens resolution (med tilskrevne resolutioner) 1570, prod. 30/6 1577.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 3 a.
 13. Indstilling fra provsten vedr. forskellige kirkelige spørgsmål med anmodning om hertugens resolution 1576 7/2.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 72.
 14. Kaldsbrev for hofpræsten Henrik Dinggrave 1572.
Gl. sign.: Gem. Arch. VII 29 a.
 15. Sager vedr. præster og kirker i Haderslev amt 1533–80.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 34, 35, 37, 39–44, XXXIX 29.
 16. Fortegnelse over bøder fra præsterne i Strand overleveret af provsten Henrik Schrøder 1579.
Gl. sign.: Diverse sager udtaget ved ordningsarbejder af West.
 17. Hans d. Ældres mandat til provst og kloster i Bordesholm, at drab i klostrets område ikke kan sones med penge, men kun med livsstraf 1556.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXV 9.
 18. 1528–55 Sager vedr. gendøberne i Holsten.
Gl. sign.: Gem. Arch. VII 15.
 19. Registratur over Løgumklosters arkiv 1227–1517 prod. 1575 6/12.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 27.
 20. Nordstrands landret 1572.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 19.
 21. Sager vedr. Lütke Namens testamente og oprettelse af legat i Flensborg 1560–75.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVI 1.
 22. Adelsbrev for Henrik Jyde 1440 og sager vedr. frigårde i Haderslev amt 1417–1553.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 12.
 23. Kommissionsundersøgelse vedr. grænseskel mellem landsbyerne Høkkerup og Tørsbøl 1551.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 57.
 24. Sager vedr. gods i Duvenstedt ved Rensborg 1330–1562. Afskrift.
Gl. sign.: Gem. Arch. VI 10 b–f.
 25. Projekt vedr. peberhandel med plan over postforbindelse fra Leipzig til København udat.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 72.
28. 1548–77 Sager vedr. landdagen og forhandlinger med regeringsråderne 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. X 13, 9, XXVI 1–7.
29. 1460–1544 og udat. Sager vedr. stændernes privilegier og frøkenskatten 1543 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 14–18.
- 30a. 1565–78, 80 Registre over stævninger til landretsdagene 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 60.
- 30b. 1576, 78 Stævninger og retsprotokoller til Amtsretsdagene i Haderslev 1 pk.

31. 1547-63 Sager vedr. Bendix v. Ahlefeldt til Haseldorf og Hans v. Ahlefeldt til Seestermühes strid med grev Otto af Schauenburg 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIII 52.
32. 1551-78 Sager vedr. arvestridigheder mellem Bendix og Volf v. Ahlefeldt om godset Haseldorf 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIII 53.
33. 1569-73 Sager vedr. striden mellem Hans Ahlefeldt til Seestermühes efterladte børn og Daniel Rantzau vedr. Søgaard 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 47 a-c.
34. 1542-87 Diverse retssager og orfejdebreve 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 105 og XXXIX 29, 30.
35. 1559-80 Sager vedr. møntvæsen 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIV 1-6.
36. (1491)-1578 og udat. Diverse sager 1 pk.
Indhold:
 1. Diverse dokumenter.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIX 18-19 a, XX 61 a m. m.
 2. Diverse.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 2, 26, 27, 29 m. m.
37. 1559-80 Sager vedr. Ditmarsken 2 pkr.
Nemlig:
 - I. 1559-68 Sager vedr. Ditmarskens erobring og deling m. m. 1 pk.
Indhold:
 1. Frederik 1., Hans og Adolfs overenskomst om krigen mod Ditmarsken 1559 29/4 m. m.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 35, 43 a.
 2. Sager vedr. krigshandlerne 1559.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 62.
 3. Diverse sager vedr. krigshandlerne 1559 og retsdagene 1560-62.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 65.
 4. Ditmarskens overgivelse og kejserlig stadfæstelse af overenskomsten med Ditmarsken 1559-78.
Nemlig:
 Ditmarskens kapitulation 1559 20/6 (kopi).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI Acces. 9 a.
 Kejser Ferdinands konfirmation af forliget med ditmarskerne 1560 5/4 (kopi).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI Acces. 9 b.
 Kejser Rudolfs konfirmation af forliget med ditmarskerne 1578 9/7 (kopi).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI Acces. 9 c.
 5. Memorial og instruks for hertugens råder ved besigtigelse af Ditmarsken 1561 1/6.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI Acces. 9 i.

6. Sager vedr. forhandlingerne i Rendsborg 1560-62.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 45.
7. Sager vedr. forhandlingerne om delingen af Tieler-Hemme i Ditmarsken 1560-65.
Nemlig:
 Sager vedr. besigtigelse af Tieler-Hemme m. m. 1561.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 77.
 Hertug Adolfs erklæring om delingen af Ditmarsken og i særdeleshed Tieler-Hemme 1562 25/8.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 14.
 Breve fra Henrik Rantzau og fra Henrik og Sivert Rantzau vedr. Tieler-Hemme 1562.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI Acces. 9 d.
 Breve fra Frederik 2. vedr. Tieler-Hemme 1562.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI Acces. 9 k.
 Hertug Adolfs erklæring vedr. Tieler-Hemme 1567.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 35.
8. Delingen af Ditmarsken 1568.
Nemlig:
 Traktat mellem kongen og hertugen om delingen af Ditmarsken 1568 21/7 (kopi).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI Acces. 9 h.
 Designation over grænserne mellem de 3 dele, hvori Ditmarsken er delt 1568 22/7 (kopi).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 48.
 Brev fra Frederik 2. til hertugerne Hans og Adolf vedr. delingen af Ditmarsken 1568 2/3 (kopi).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 23.
- II. (1473), 1563-80 Forskellige sager vedr. Ditmarsken 1 pk.
Indhold:
 1. Afskrifter af ældre dokumenter vedr. Ditmarsken 1473, 1500.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 9 b, 35, XXXIX 29 nr. 961.
 2. Sager vedr. Ditmarskens landmåling 1563.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 78.
 3. Hans Rantzaus relation om retsdagen i Meldorf, Heide og Lunden 1571 5-11/11.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 35.
 4. Forordninger m. m. vedr. arveretten i Ditmarsken 1573, 77 og udat.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 53.
 5. Instruks for Benedikt Ahlefeldt, Hans Rantzau og Hieronimus Oelgaard som afsendinge for Hans d. Æ. til et møde i Alversdorf 19/5 1574 med hertug Adolfs afsendinge 1574 16/5.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 35.
 6. Sager vedr. Kudensee 1575.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 70.
 7. Rådernes forslag og betænkning vedr. delingen af Geesten i Ditmarsken 1577.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 35.
 8. Diverse indlæg og bønsskrifter i Reinhold Rodes drabssag 1563.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 66.
 9. Sager vedr. Viet Peters drab 1568.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI Acces. 9 f.

10. Akter vedr. Johan Tebys sag 1580.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 63.
11. Diverse sager 1543-79.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 71-72.

*D. Forholdet til den danske konge og andre
medlemmer af fyrstehuset samt grev Otto af Schauenburg.
Grænsestridigheder m. m.*

38. 1544-76 Sager vedr. delingen af hertugdømmerne 1544
og købet af godset Revsø 1573 1 pk.
Indhold:
Delingen af hertugdømmerne 1544.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 95-96.
Sager vedr. købet af Revsø 1572-76.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 8-9.
39. 1545-80 Sager vedr. forleningen med Slesvig 5 pkr.
Nemlig:
I. 1545-47 Forhandlingerne i Kolding 1546-47 1 pk.
Indhold:
Udkast til lensbrev udat.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII Acces. 1.
2 skrivelser fra hertug Adolf til Iven Reventlow ang. den slesvigske
lenssag 1545-46.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII Acces. 3.
Sager vedr. forhandlingerne i Kolding 1545-47.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 38, 39, 42.
De koldingske lensforhandlinger 1546-47 (renskrift).
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 40.
De koldingske lensforhandlinger 1546-47, koncept.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 41.
- II. 1558-68 (Forhandlinger i Odense m. m.) 1 pk.
Indhold:
Christian 3.s skrivelse til hertugerne Hans og Adolf vedr. forlenin-
gen 1558.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII Acces. 2.
Frederik 2. bevilger udsættelse af forleningen for 1 år 1559 (kopi).
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 44.
Frederik 2. bevilger ny udsættelse af forleningen for 2 år 1563
(kopi).
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 56. Originalen, se Pergamentsbreve Ba 1.
Sager vedr. lensforhandlingerne i Odense 1566-67.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 46.
Forhandlingerne i Odense 1567.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 47.
Dr. Ludolf Schraders memorandum i den slesvigske lenssag 1568 (?).
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 61.

III. 1566-69 Forhandlingerne i Odense 1 pk.

Indhold:

Sager vedr. forhandlingerne i Odense navnlig vedr. tyske fyrsters
mægling 1566-69.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 50-52, 56 a, Acces. 5.

IV. 1569 Forhandlingerne i Odense 1 pk.

Indhold:

Dokumenter vedr. forhandlingerne i Odense 1569.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 48 b.
Protokol over lensforhandlingerne i Odense 1569. 2 expl. med delvis
samme indhold.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 49 og uden sign.

V. 1571-80 Forhandlingerne i Odense og lensmodta-
gelsen m. m. 1 pk.

Indhold:

3 breve fra Frederik 2. til hertug Hans, hvori kongen kræver, at der
i den nye landretsordning indsættes en clausula reservatoria ang.
Slesvigs lensforhold til Danmark.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII Acces. 4.
Forhandlinger mellem hertug Hans og hertug Adolf vedr. forlenin-
gen 1573-75.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 62.
Korrespondance vedr. lensspørgsmålet og forberedelse af lensmod-
tagelsen 1575-79.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 56.
Dokumenter vedr. forliget i Odense og lensmodtagelsen 1579.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 55.
Protokol over forhandlingerne i Odense 1579.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 57.
Dokumenter vedr. de afsluttende forhandlinger om lensmodtagelsen
1579-80.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 58 b.

40. (1250)-1580 Sager vedr. stridighederne mellem Hans d.
Ældre og kongen om den gejstlige og verdslige juris-
diktion i Haderslev, Tørning og Tønder herreder,
grænseskel m. m. 5 pkr.

Nemlig:

I. 1545-73 1 pk.

Indhold:

Sager vedr. tienden i Tørning len 1545 (med bilag 1498-1532).
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 16.
Sager vedr. striden om tiende og visitation i Tønder og Tørning
amter 1545-1553 (med bilag 1507).
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 15.
Beretning (på dansk) af mag. Thomas Knudsen om de kirkelige for-
hold i Tørning og Haderslev len 1528-54, udat.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 24 b.
Sager vedr. striden om grænsen mellem Rejsby og Koldby 1555.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 2.

Kirkeregnskab for Haderslev og Tørning amter 1544–70.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 6.
 Hertug Hans' svar til kongen vedr. Ribe og Haderslev 1562.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 41.
 Kirkeregnskab for Ribe stift 1563.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 25.
 Sager vedr. biskoppen af Ribes visitation 1568.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 26.
 Frederik 2.s skrivelse til kapitlet i Ribe vedr. præsternes underhold 1571.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 27.
 Frederik 2.s erklæring vedr. Ribe birk 1572.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 28.
 Forhandlinger vedr. klager og modklager ang. Ribe 1572 med afskrift af Ribes privilegier 1250–1560.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 31.
 Ribes privilegier, et blad med gl. sign. XXII 19 og påtegning, at de manglede 1792; jfr. foregående kopier hørende til det kgl. deduktionsskrift vedr. Ribe birketing 1563–72.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 21.
 Frederik 2.s originale resolution og besked om ophævelse af Ribe birk og bilæggelse af andre stridsspørgsmål 1572 samt forskellige sager vedr. kirker i Ribe stift 1528–73.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 23 a–b.
 Diverse tønderske digesager 1538–71.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 10.

II. 1568–80 1 pk.

Indhold:

Akter vedr. forhandlingerne mellem de kgl. og fyrstelige kommissarier m. m. 1573–80. Heri afskrift af Ribes privilegier 1250–1560.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 43.
 Breve fra kongen til Hans d. Ældre og fra Hans d. Ældre til kongen vedr. stridighederne om visitation, tiende m. m. 1568–76.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 24.
 Sager vedr. forhandlingerne mellem kongen og Hans d. Ældre om Ribespørgsmålet 1572–74.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 30.
 Protokol vedr. forhandlingerne i Kolding m. m. 1575.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 32.
 Sager vedr. forhandlingerne i Kolding 1575–76.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 34.

III. 1575–76 1 pk.

Indhold:

De kgl. sagføreres designation over deres besværing 1575 30/11.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 45.
 De kgl. sagføreres deduktions- og probationsskrift vedr. overhøjheden og den gejstlige jurisdiktion over kirkerne i Sønderjylland 1575 6/12.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 44.
 Dokumenter til foreg. 1441–1575.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 37.
 Oversættelse til tysk af de latinske og danske dokumenter til deduktions- og probationsskriftet.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 22.

Designation over Haderslev og Tørning amters besværing 1575 30/11.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 10.
 De fyrstelige sagføreres svar og deduktionsskrift på de kgl. aktørers klager med bilag 1575 3/12.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 33.
 De fyrstelige sagføreres gendrivelse af de kgl. aktørers deduktions- og probationsskrift vedr. visitation og kirkeregnskab 1575 14/12.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 50.
 De fyrstelige sagføreres svar på de kgl. aktørers klager vedr. Ribe ang. forhindring af handel i fyrstendømmet og Haderslev og Tønders modklager 1576 4/1.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 49.
 De fyrstelige sagføreres svar på de kgl. aktørers andre klager vedr. Ribe 1576 4/1.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 46.
 Bilag til forg.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 42.
 De fyrstelige sagføreres svar på de kgl. aktørers klager vedr. forstrand og skibsfart, et tilbageholdt fribytterskib og det nye birk ved Ribe udatt.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 48.
 Bilag til foreg.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 20.
 Modberetning vedr. stridigheder mellem Kolding og Haderslev amter 1576 18/1.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 14.
 Sager vedr. kurfyrst August af Sachsens optræden som voldgiftsmand i striden med kongen 1575 5/11–1576 30/5.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 38–39.

IV. 1575–79 1 pk.

Indhold:

Klager fra kongelig side over overgreb fra fyrstelig side udatt. (Efter 1553).
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 17.
 Akter i sagen vedr. visitation og patronatsret 1576. (Dokumenter 1500–).
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 18 med designation fra XXII 32.
 Sager vedr. stridighederne mellem de kongerigske myndigheder og hertugen ca. 1562–75 med bilag 1292–.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 29.
 Superintendenten i Ribes svar på de indgivne klager udatt.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 35.
 Afvisning af superintendenten i Ribes beretning udatt.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 36.
 Modberetning og erklæring ang. stridspunkterne mellem Lille og Store Tønder, udatt, med bilag 1537–75.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 47.
 De fyrstelige undersætter i Tønder amts klager over de kgl. undersætter i Daler og Møgeltønder, udatt.
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 8 ab.
 Byen Tønders beretning og erklæring vedr. visitationen der udatt, med bilag 1528–73 (herved Artickel vor de kerckheren vp den dorpern 1528).
 Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 9 a–p.

Kirkeregnskab for Lø, Tønder, Højer, Gram og Sønner Rangstrup herreder 1514-43.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 7.

Den fyrstelige sagførers klage over amtmanden i Kolding, fordi det ikke tillades borgerne i Haderslev at købe oxer på markederne nord for grænsen 1576.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 13.

Kgl. og fyrstelige udenkogs folks erklæring om digestridighederne mellem Store og Lille Tønder 1576 22/6.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 4.

Kurfyrsten af Sachsen tilbyder sin mægling til en ny forhandling i Kolding, hertug Hans' instruktioner til sine råder til forhandlinger i Kolding 1577-78.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 51.

De fyrstelige rådets relation om den gejstlige jurisdiktion, visitation og kirkeregnskab 1578.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 40.

Frederik 2.s skrivelse 1579 19/2 vedr. digestridighederne i Tønder amt samt Erik Langes relation 1579.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 6.

- V. 1545-78 Sager overført fra Gottorparkivet 1 pk.
Anm.: Sagerne har ligget i Gottorparkivet, hvortil de må være blevet overflyttet fra Hansborgarkivet efter Hans d. Ældres død.

Indhold:

1. Brev fra Hans d. Ældre til Johan Rantzau vedr. forholdet til Ribe stift 1545 10/8 og sager vedr. forliget i Kolding mellem Frederik 2. og hertug Hans med kurfyrst August af Sachsens laudum 1576-(78).

Gl. sign.: Gott. Arch. cam. III s. 33, caps. VI nr. 2, sen. Reg. 113 nr. 104.

2. Originalforliget mellem Frederik 2. og Hans d. Ældre 1576.

Anm.: Indeholdt oprindelig 3 papir-dokumenter og 3 pergamentter. De sidste overførtes til pergamentsamlingen; se pergamentsbreve A 6, 8, 9.

Gl. sign.: Gott. Arch. cam. III s. 34, caps. VI nr. 3, sen. Reg. 113 nr. 104.

41. 1525-60, 75 Sager vedr. dronning Sofies livgeding 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 22.

42. 1567-76 Sager vedr. dronning Sofies og hertuginde Dorotheas testamenter 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXVI 2.

Indhold:

Sager vedr. dronning Sofies testamente 1567-68. Sager vedr. hertuginde Dorothea af Mecklenburgs testamente 1576.

43. 1550-75 Sager vedr. hertug Hans's søster Dorothea, hertuginde af Mecklenburgs, underhold 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXV 23.

44. 1549-72 Sager vedr. stridigheder mellem Hans d. Ældre og hertug Adolf, dronning Dorothea, hertugen af Sachsen-Lauenburg og Frantz og Gregorius v. Ahlefeldt til Søgaard om grænseskel 1 pk.

Indhold:

Strid mellem Hans d. Ældre og hertug Adolf om skellet mellem Diernæs og Genner 1549-55.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXIII 12.

Strid mellem Hans d. Ældre og dronning Dorothea om græsningen mellem Blans, Ullerup og Snogbæk 1571.

Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 106.

Strid mellem Hans d. Ældre og hertugen af Sachsen-Lauenborg om skellet mellem Retwisch og Steinhorst 1572.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXV 8.

Forlig mellem Hans d. Ældre og Frantz og Gregorius v. Ahlefeldt til Søgaard angående Rinkenæs 1550.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXIV 183.

45. 1566-79 Sager vedr. stridigheder med greven af Holsten-Schauenburg om Bulwärder og Uetersen kloster 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVII 20 og VI 26.
46. 1551 Sager vedr. en person, som havde udgivet sig for hertugen af Holsten 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 6.

E. Forholdet til det tyske rige, tyske fyrster og øvrige udland.

47. (1434), 1548-78 Sager vedr. forleningen med Holsten og fælleshånden på Oldenburg og Delmenhorst 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. X 4, XX 14, 9 a, 15, 13, 10 a-d, 16, 11, 17, 20-22, XXX 15-16, uden sign.

48. 1542-60 Sager vedr. tyske rigsskatter og Holstens andel deri 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. X 2, 6 a, 15. XX 45 b-f, 46-50.

49. 1558 Dokumentation overfor den kejserlige fiskal af Slesvigs lensforhold til Danmark 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 51.

50. 1543-65 Forskellige sager vedr. forholdet til kejseren og det tyske rige 1 pk.

Indhold:

Sager vedr. dronning Maria, regentinde i Nederlandenes, indkaldelse til en dag i Kampen til bilæggelse af stridigheder mellem kejseren og Christian 3. 1543.

Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 16.

Udkast til et forbund imellem kejseren, kong Ferdinand, kurfyrster etc. og stænder i det tyske rige 1547, drøftet i Ulm og Augsburg.

Gl. sign.: Gem. Arch. X 3.

Konciliet i Bolognas svar angående genoptagelsen af konciliet i Trient 1548.

Gl. sign.: Gem. Arch. VII 5.

Sager vedr. det kejserlige interim 1548.

Gl. sign.: Gem. Arch. VII 6 a-b, 13 a-i.

Forhandlinger mellem Hans d. Ældre og Christian 3. ang. forholdet til kejseren og det tyske rige 1548 og udat.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 8.
Sager vedr. belejringen af Magdeburg 1551.
Gl. sign.: Gem. Arch. XI 3.
Carl 5.s indkaldelse til Tridentinerkollegiet 1551.
Gl. sign.: Gem. Arch. VII 4.
Kurfyrstekollegiets betænkning ang. religionsfreden 1555.
Gl. sign.: Gem. Arch. VII 12.
Kopier af kejserlige skrivelser vedr. uroligheder i Holsten 1565.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 54-55.

51. 1530-76 Sager vedr. tyske rigsdage 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. X 4, 5, 6 b, 9 a-e, g-i, 11-13.

52. 1544-77 Sager vedr. kredsagene 5 pkr.

Nemlig:

- I. 1544-57, (61) 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. X 7-8, 9 aa, 17-20, XXXIX 2.
II. 1560-65, (71) 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. X 17, 21-24.
III. 1566-67 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. X 25-26.
IV. (1556), 1568-69 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. X 27-28.
V. (1568), 1571-77 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. IX 1, X 16, 29-33.

53. 1569-79 Sager vedr. concordieformlen 2 pkr.
Gl. sign.: Gem. Arch. VII 8-9.

54. 1543-80 Sager vedr. tyske fyrster 1 pk.

Indhold:

Sager vedr. hertug Albrecht af Mecklenburgs rustninger 1543-45.
Gl. sign.: Gem. Arch. IX 26.
Sager vedr. markgreve Johan af Brandenburgs krav til Frederik 2. 1565.
Gl. sign.: Gem. Arch. VIII 15.
Kurfyrst Johan Frederik af Sachsen og landgreve Philip af Hessens deklaration om deres forhold til kejseren 1546.
Gl. sign.: Gem. Arch. VIII 12.
Sager vedr. kurfyrst Johan Frederik af Sachsen og landgreve Philip af Hessens henvendelse til Hans d. Ældre og Adolf om hjælp mod kejseren 1546-47.
Gl. sign.: Gem. Arch. VIII 11.
Sager vedr. landgreve Philip af Hessens forhold til kejseren 1547.
Gl. sign.: Gem. Arch. IX 15.
Beskrivelse af ceremonierne ved overdragelsen af den sachsiske kurværdighed til hertug Moritz af Sachsen 1548.
Gl. sign.: Gem. Arch. VIII 13.
Sager vedr. strid mellem grevskaberne Lippe og Rittberg 1556-57.
Gl. sign.: Gem. Arch. IX 65 a-e, X 10 nr. 35.
2 beretninger om markgreve Albrecht d. Yngre af Brandenburgs død 1557.
Gl. sign.: Gem. Arch. VIII 14 og IX 65 e.

Sager vedr. stridighederne mellem brødrene hertugerne af Mecklenburg Johan Albrecht og Ulrich, i hvilke hertug Hans skulle mægle 1555-58.
Gl. sign.: Gem. Arch. IX 27.

Dr. Georg Cretz(?) meddeler i brev til Paul Thessmar, Kannik i Hamborg, efter opfordring af hertug Hans oplysninger om de udenrigspolitiske forhold spec. om forliget mellem biskoppen af Würzburg og Vilhelm v. Grumbach, hvoraf afskrift er vedlagt 1563.
Gl. sign.: Gem. Arch. IX 34.

Sager vedr. herskabet Homburg og grevskabet Hoja 1577.
Gl. sign.: Gem. Arch. IX 5.

Sager vedr. enkehertuginde Anna Sofie af Mecklenburgs fordring på Preussen 1555-1580.
Gl. sign.: Gem. Arch. IX 28.

55. 1543-80 Sager vedr. Hamborg 2 pkr.

Nemlig:

- I. 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI 72, XXVIII 8-10, 13, 14, 19-21.
II. 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVIII 22-28, 62, 71 (b), 73-75, 79, 81, 82.

56. 1542-76 Sager vedr. stridigheder mellem domkapitlet i Hamborg og rådet sammesteds og med ærkebiskoppen af Bremen 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. IV 6, 8-13, 21.

57. 1548-79 Sager vedr. forholdet til Lübeck og domkapitlet i Lübeck 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. III 6-10, 32. XXIV 65-68. XXIX 8-10, 25-33.

58. 1538-79 Sager vedr. Bremen, ærkebiskoppen af Bremen og stifterne Bremen og Verden 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. II 14-22, VII 7, 16.

59. 1543-48 Sager vedr. forholdet til Pfalz og Nederlandene 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. VIII 16, 17 a-b, f-g, XVI 19.

60. 1539-56 Sager vedr. Lifland 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIV 11, 12.

61. 1567-80 Sager vedr. hertug Magnus og Lifland og Kurland 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIV 13-16.

62. 1575-76 Sager vedr. Rusland og Polen 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XIV 9.

F. Regnskaber.

63. 1545-74 og udat. Diverse regnskaber 1 pk.

Indhold:

1. Regnskab over frøkenskatten i Løgumkloster amt 1548.
Gl. sign.: Gottorpske regnskaber.

2. Inventarium over Løgum kloster 1566.
Gl. sign.: Gott. Arch. cam. IV pag. 264, sen. Reg. 113 nr. 240.
 3. Diverse regnskaber og regnskabsbilag 1545-74 og udat.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXXIX 29.
- Ekstrakter af regnskaber for Tønder amt, Løgum kloster, Nordstrand og Femern 1568-79, se Gottorp.

Brevskriverregister

til nr. 8-23, 24 II (præster), 25 I, 26.

Brevskriverregistret omfatter alle indkomne breve i gruppe B: Koncepter og indkomne breve med undtagelse af brevene fra undersåtter (bønder og borgere) i nr. 24 og 25 (Ditmarsken). I registret er medtaget breve indlagt i andre breve (dog som regel kun, hvor det skønnedes, at brevene var originale og ikke afskrifter). Når der ikke oplyses andet, er brevene stilet til hertug Hans (evt. sammen med kongen eller hertug Adolf eller begge). Ved brevene til andre (nr. 26 I og II) oplyses, hvem brevene er rettet til. Almindelig kendte fornavne og efternavne er normaliseret, mens andre navne anføres med den form, de har i brevene.

Fyrstelige personer.

- Adolf, hertug af Gottorp Pk. 11: 1544 (2), 46 (6), 47 (2), 48 (2), 52 (indl. br. fra Carl 5.), 56 (10), 57 (15), 58 (7), 60 (2, i 26/1 indl. br. fra Joachim Buchwald og hans sønner Hans og Henrik), 61 (2), 62 (2, i 6/5 indl. br. fra borgmester og råd i Rendsborg og fra Christoffer Rantzau), 63 (2), 64, 65 (4, hvoraf 1 kun er et omslag og 1 er fra cancelliet), 68 (2), 69, 70, 71 (2), 72 (4), 74, 75 (2), 77, 80. Pk. 26 I: til Frederik 2. 1568, 77; til (Sigismund af Brandenburg), biskop i Magdeburg, Henrik af Braunschweig og Frantz Otto af Braunschweig-Lüneburg 1558; til hertugen af Sachsen 1558; til Henrik Rantzau, kgl. statholder, amtmand på Segeberg 1557, 58. Pk. 26 II: til Iven Reventlow 1550. Se endv. Frederik 2., Christoffer Rantzau, Iven Reventlow, Sivert Reventlow.
- Albrecht, hertug af Mecklenburg Pk. 26 I: til hertug Henrik af Mecklenburg 1545. Se endv. hertug Henrik af Mecklenburg.
- Albrecht d. Ældre, hertug af Preussen Pk. 17: 1536, 43 (13), 44 (13), 45 (8), 46 (2), 47 (11), 48 (10), 49 (3), 50, 51 (4), 52 (5), 53, 54 (2), 55, 56 (jf. Heintz Faller), 57 (3, i /9 indl. br. fra Andres Momssen af Tønder), 58 (4), 59 (2), 60 (11), 61, 62 (3), 65, 67. Se endv. hertug Philip af Pommern.
- Albrecht Alcibiades, markgreve af Brandenburg-Culmbach Pk. 13: 1555.
- Albrecht Frederik, hertug af Preussen Pk. 17: 1571, 72, 77.
- Anna, hertuginde af Brieg Pk. 19: 1538 (2), 40, 44.
- Anna, hertuginde af Pommern Pk. 16: 1550.
- Anna, hertuginde (senere kurfyrstinde) af Sachsen, Christian 3.s datter Pk. 18: 1552 (2), 53, 54 (2), 55, 56, 57 (2), 59 (2), 61, 71, 72, 74, 75 (4), 76 (7), 77 (4), 78 (5), 79 (4), 80 (2).
- Anna Maria, hertuginde af Preussen Pk. 17: 1551, 61.
- Anna Sofie, hertuginde af Mecklenburg Pk. 15: 1548 (2), 51 (2), 52 (2), 53, 54, 55 (3), 56 (2), 57, 71, 74, 76 (3), 79 (2).
- Anton, greve af Oldenburg Pk. 19: 1559, (65), 67.
- August, hertug (senere kurfyrste) af Sachsen Pk. 18: 1549, 50 (4), 51 (2), 52 (3), 53, 54 (3), 55 (4), 57 (6), 59, 60, 61, 62 (2), 66, 67 (2), 72, 74, 75 (5), 76 (5), 77, 78 (2), 80 (2). Pk. 26 I: til Frederik 2. 1557.
- , Johan Georg af Brandenburg og Ulrich af Mecklenburg Pk. 18: 1576.
- , s' statholder og råder Pk. 18: 1550, 62.

- Barnim 11., hertug af Pommern Pk. 16: 1544, 45, 47, 50, 70.
- , og Philip, hertug af Pommern Pk. 16: 1534.
- , s' efterladte råder og tjenere Pk. 16: 1573.
- Barnim 12., hertug af Pommern Pk. 16: 1574, 80.
- Carl 5., tysk kejser Pk. 12: 1546, 47 (2), 48 (2), 51, 53, 56 (3). Pk. 26 I: til hertug Henrik af Braunschweig 1548. Se endv. hertug Adolf.
- Carl, markgreve af Baden Pk. 19: 1571.
- Carl, ærkehertug af Østrig Pk. 12: 1562 (2).
- Catharina, hertuginde af Sachsen-Lauenburg Pk. 18: 1545, 53, 57. Pk. 26 II: til statholderen i Lauenburg 1545.
- Christian 3. Pk. 8 I: 1534 (2), 36 (2), 37 (7), 38 (7), 39 (6), 40 (5), 41 (5), 42 (10), 43 (40), 44 (7). Pk. 8 II: 1545 (30), 46 (18), 47 (3), 48 (7), 53 (2), 54 (14), 55 (5), 56 (6), 57 (12), 58 (12), udat. Pk. 26 I: til hertug Adolf 1558; til greven af Schauenburg 1557; til hertug Henrik af Mecklenburg 1545; til Johan Rantzau 1543 (2), 45. Pk. 26 II: til Hans Barner, drost i Pinneberg 1557; til Iven Reventlow, landmarchal 1543 (2); til Joachim Summerfelt, rådmand i Hamburg 1543; til ? (senest 1544).
- , og hertug Hans Pk. 26 I: til hertug Adolf 1558. Pk. 26 II: til ? udat.
- Christian 3.s søster Pk. 26 I: til Christian 3. udat.
- Christian, hertug af Lüneburg Pk. 26 I: til Christian 3. 1543.
- Christoffer, markgreve af Baden-Rodemachern Pk. 19: 1561.
- Christoffer, hertug af Braunschweig-Lüneburg, ærkebiskop af Bremen og administrator i Verden Pk. 14: 1557.
- Christoffer, hertug af Mecklenburg Pk. 15: 1575 (2). Se endv. Ulrich og Christoffer af Mecklenburg.
- Dorothea, Christian 3.s dronning Pk. 10: 1544, 46, 54, 55, 56, 58 (4), 59, 60 (3), 61 (5), 62 (12), 63 (3), 66 (2, i 24/2 indl. br. fra Margrethe v. d. Wisch, Claus v. d. Wisch til Grønholts enke), 67 (2), 68 (6), 70 (5), 71 (3). Pk. 26 II: til Sivert Rantzau 1559.
- Dorothea, hertuginde af Braunschweig-Lüneburg, f. prinsesse af Danmark Pk. 14: 1563, 66, 71 (4), 72, 74, 75.
- Dorothea, grevinde af Mansfeld Pk. 19: 1550, u år (2).
- Dorothea, hertuginde af Mecklenburg, Hans d. Ældres søster Pk. 15: 1564, 68, 69, 70 (3), 73, 74, 75.
- Dorothea, hertuginde af Preussen, Hans d. Ældres søster Pk. 17: 1543 (14), 44 (11), 45 (7), 46 (3), 47 (3).
- Edzard, greve af Ostfriesland Pk. 19: 1558.
- Elisabeth, kurfyrstinde af Brandenburg, datter af kong Hans Pk. 13: 1550.
- Elisabeth, dronning af England Pk. 26 I: til hertug Adolf 1560.
- Elisabeth, hertuginde af Mecklenburg, Hans d. Ældres søster Pk. 15: 1545, 46, 47, 48 (2), 49, 50 (2), 51, 52 (2), 53 (4), 54 (2), 56, 57, 63 (2), 64 (3), 66 (2), 71, 72, 74 (2), 75, 78 (2), 79 (6, i 15/1 indl. br. fra Balthasar Lorichs og Anna Lorichs), 80 (9). Pk. 26 I: til hertuginde Dorothea af Braunschweig 1565.
- Elisabeth, hertuginde af Sachsen Pk. 18: 1548.
- Emanuel Philibert, hertug af Savoyen Pk. 19: 1557.
- Erik, hertug af Braunschweig-Lüneburg Pk. 26 I: til hertug Adolf 1565.
- Erik XIV, konge af Sverrig Pk. 19: 1561.
- Ernst, hertug af Braunschweig-Lüneburg Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1545.
- Ernst Ludvig, hertug af Pommern Pk. 16: 1569, 71, 75, 77, 78.
- Ferdinand, romersk konge, senere tysk kejser Pk. 12: 1554 (3) 55 (3), 56 (5), 57 (2), 58 (6), 59, 61 (4), 62 (3), 64 (2). Pk. 26 I: til hertug Adolf 1564; til hertug Henrik af Braunschweig og Christoffer v. Wrisberg 1557.
- Ferdinand, ærkehertug af Østrig Pk. 12: 1562 (2), 75.
- Frantz 1., hertug af Sachsen-Lauenburg Pk. 18: 1545, 58, 63, 65, 66, 67, 71, 80. Pk. 26 I: til hertug Adolf 1544 (2), 65.
- Frantz 2., hertug af Sachsen-Lauenburg Pk. 18: 1580.

- Frantz Otto, hertug af Braunschweig-Lüneburg Pk. 14: 1552, 53. Se endv. hertug Henrik d. Yngre af Braunschweig-Lüneburg m. fl.; hertug Henrik af Mecklenburg m. fl.
- Frederik 2. Pk. 9 I: 1558, 59 (23), 60 (26, i 17/8 indl. br. fra Gideon Wylken og fra Hans Helt), 61 (21, i 11/5 indl. br. fra superintendenten Valentius Cursius og fra Bertram Ahlefeldt), 62 (21, i 31/1 indl. br. fra Bartolomæus Ahlefeldt og fra Malachis Ramming; i 22/4 indl. br. fra Wulf Sehested; i 20/5 indl. br. fra hertug Adolf), 63 (12). Pk. 9 II: 1564 (10, i 24/3 indl. br. fra Alb. Hesterberg; i 5/12 indl. br. fra Andres Lorichs), 65 (5), 66 (7, i 4/5 indl. br. fra Hans Ahlefeldts folk i Colmar), 67, 68 (4), 69 (10, i 7/7 indl. br. fra Christiern Nielsen, borger i Ribe), 70 (8), 71 (7, i 5/5 egenhændig efterskrift af Frederik 2.), 72 (17, i 1/1 og 19/8 efterskrift af Frederik 2.), 74 (2), 77 (4), 79, 80 (21, i 25/6 indl. br. fra tjenere til Ribehus i Tved og Obbekær; i 11/8 indl. br. fra Tonnies og Peter Rantzau og fra Peter Rantzau), udat. (2). Pk. 26 I: til hertug Adolf 1564. Pk. 26 II: til domkapitlet i Slesvig 1579. Se endv. Hans d. Ældre og Frederik 2.
- Frederik 2., hertug af Liegnitz Pk. 19: 1546.
- Frederik, biskop af Slesvig og Hildesheim, Hans d. Ældres broder Pk. 11: 1550 (2), 55, 56. Pk. 26 II: til Bernardus, provst i klostret Bordesholm 1556.
- Frederik Casimir, hertug af Teschen, se Wenzel og Frederik Casimir.
- Georg, hertug af Braunschweig-Wolfenbüttel, ærkebiskop af Bremen Pk. 14: 1564, 65.
- Georg 2., hertug af Brieg Pk. 19: 1572, 73 (3).
- Georg Frederik, markgreve af Brandenburg-Culmbach, administrator af Preussen Pk. 13: 1580 (3).
- Gustav Vasa, konge af Sverrig Pk. 19: 1552.
- Hans d. Ældre, hertug Pk. 26 I: til hertug Adolf 1546; til borgmester og råd i Haderslev 1573; til Jeronimus Boldigk 1548 (2). Pk. 26 II: til Thomas Kalundt, Tolder i Gottorp 1566; til Henrik v. Kassenbrug, dr. jur. 1572 (med omslag til Jeronimus Oelgardt); til Christoffer Meyer, tolder i Rendsborg 1577; til Christoffer Rantzau, amtmænd på Tønder 1549; til Henrik Rantzau, amtmænd på Gottorp 1543; til Sivert Rantzau, amtmænd på Haderslev 1548 (2); til Iven Reventlow, amtmænd på Rendsborg 1548; til Lorentz Wensin, amtmænd på Haderslev, og Georg Beyer 1573. Se endv. Christian 3. og hertug Hans; Jacob Dembkerr, Danzig.
- og Frederik 2. Pk. 26 I: til hertug Adolf 1562.
- 's afsendinge til forhandlingerne i Odense, se Johan v. d. Wisch m. fl.
- Hans d. Yngre, hertug af Sønderborg Pk. 11: 1562, 68 (3), 70, 71 (8), 73 (3), 75, 76 (2), 77 (6), 78 (4), 79 (2), 80 (2).
- Hans Albrecht, greve af Mansfeldt Pk. 19: 1548. Se endv. Hans Georg og Hans Albrecht af Mansfeldt.
- Hans Georg, greve af Mansfeldt Pk. 19: 1551, 62.
- og Hans Albrecht, grever af Mansfeldt Pk. 19: 1549.
- Henrik d. Yngre, hertug af Braunschweig-Danneberg Pk. 14: 1577, 78.
- og Vilhelm d. Yngre af Braunschweig-Lüneburg Pk. 14: 1559, 65.
- Henrik d. Yngre, hertug af Braunschweig-Wolfenbüttel Pk. 14: 1548, 53, 57, 65. Se endv. Joachim Frederik, ærkebiskop af Magdeburg; Sigismund, ærkebiskop af Magdeburg, markgreve af Brandenburg.
- , hertug Erik af Braunschweig-Lüneburg og hertug Frantz Otto af Braunschweig-Lüneburg Pk. 14: 1557.
- Henrik 6., hertug af Liegnitz Pk. 19: 1568, 76, 77, 79.
- Henrik, hertug af Mecklenburg Pk. 15: 1543, 45 (3), 46, 48, 49, 50 (2), 51 (indl. br. fra Abel Buchwald, Hans Pentz' enke). Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1545 (2, i 31/5 indl. br. fra hertug Albrecht af Mecklenburg).
- , hertug Johan Albrecht af Mecklenburg, markgreve Johan af Brandenburg og hertug Frantz Otto af Braunschweig-Lüneburg Pk. 15: 1550 (2).

- Henrik, hertug af Sachsen-Lauenburg, ærkebiskop af Bremen, biskop af Osna-brück Pk. 18: 1572, 75, 80 (2).
- Joachim 2., kurfyrste af Brandenburg Pk. 13: 1546, 51 (2), 53. Pk. 26 I: til Christian 3. 1550; til markgreve Frederik og råderne i Cöln an der Spree 1548.
- Joachim Ernst, fyrste af Anhalt Pk. 19: 1574, 80.
- Joachim Frederik, hertug af Brieg og Liegnitz Pk. 19: 1574.
- Joachim Frederik, administrator i Magdeburg, senere kurfyrste af Brandenburg Pk. 13: 1570, 72 (2), 78 (indl. br. fra David Müller), 80.
- og hertug Henrik d. Yngre af Braunschweig-Lüneburg Pk. 13: 1567.
- og hertug Julius af Braunschweig-Lüneburg Pk. 13: 1569 (2), 70, 77, 78.
- Johan, markgreve af Brandenburg Pk. 13: 1553. Se endv. hertug Henrik af Mecklenburg m. fl.
- Johan, greve af Oldenburg Pk. 19: 1579 (indl. br. fra Adrian og Burchard v. Steinberg samt fra dr. Joachim Hinck), 80.
- Johan Albrecht, markgreve af Brandenburg, ærkebiskop af Magdeburg Pk. 13: 1546. Pk. 26 I: til Christian 3. 1543.
- Johan Albrecht, hertug af Mecklenburg Pk. 15: 1549, 50 (3), 51 (2), 54 (2), 55 (2), 62, 69, 74. Pk. 26 I: til Christian 3. 1552; til hertug Adolf (?) 1565. Se endv. hertug Henrik af Mecklenburg m. fl.
- Johan Frederik, hertug af Pommern Pk. 16: 1564, 67, 70, 75, 78 (2), 80 (2). Se endv. kurfyrste Johan Georg af Brandenburg og Johan Frederik af Pommern.
- Johan Frederik, kurfyrste af Sachsen Pk. 18: 1545, 46, 53 (2).
- Johan Frederik »der mittlere«, Johan Vilhelm og Johan Frederik den Yngre, hertuger af Sachsen Pk. 1554.
- Johan Frederik d. Yngre, hertug af Sachsen, se Johan Frederik »der mittlere« af Sachsen m. fl.
- Johan Georg, kurfyrste af Brandenburg Pk. 13: 1574, 75, 80. Se endv. August af Sachsen.
- og hertug Johan Frederik af Pommern Pk. 13: 1576.
- Johan Vilhelm, hertug af Sachsen, se Johan Frederik »der mittlere« m. fl.
- Julius, hertug af Braunschweig-Wolfenbüttel Pk. 14: 1565, 69, 70, 72, 73, 75. Pk. 26 I: til hertug Adolf 1577. Se endv. Joachim Frederik, markgreve af Brandenburg.
- Magnus, hertug af Lifland Pk. 11: 1564, 65 (2), 66.
- Magnus, hertug af Mecklenburg Pk. 15: 1544, 45, 46, 48. Pk. 26 II: til Breide Rantzau 1543.
- Maximilian, konge af Böhmen, tysk kejser (1564) Pk. 12: 1559, 62 (2), 64, 65, 66 (2), 67, 70 (2), 71 (4), 74.
- Moritz, hertug af Sachsen Pk. 18: 1546, 48.
- Otto d. Ældre, hertug af Braunschweig-Lüneburg (Harburg) Pk. 14: 1543.
- Otto d. Yngre, hertug af Braunschweig-Lüneburg (Harburg) Pk. 14: 1565.
- Otto, greve af Schauenburg Pk. 11: 1564, 76.
- Philip, hertug af Braunschweig-Grubenhagen Pk. 14: 1576.
- Philip, landgreve af Hessen Pk. 19: 1543, 46 (2), 65 (2).
- Philip, hertug af Pommern Pk. 16: 1542 (2, deraf 1 til hertug Albrecht af Preussen), 45, 47 (2), 48 (2), 49, 53. Se endv. Barnim 11. af Pommern.
- Philip 2., konge af Spanien Pk. 12: 1555, 57, 58 (2).
- Rudolf 2., tysk kejser Pk. 12: 1577.
- Sigismund, markgreve af Brandenburg, postul. ærkebiskop af Magdeburg Pk. 13: 1555, 56.
- og hertug Henrik d. Yngre af Braunschweig-Wolfenbüttel Pk. 13: 1555, 64.
- Sigismund August, konge af Polen Pk. 19: 1560.
- Sofie, Frederik 1.s dronning Pk. 10: 1542, 43 (6, i 9/5 indl. br. fra Gertrud Siuerdssen; i 30/10 indl. br. fra borgm. og råd i Plön), 44 (5, i 13/4 indl. br. fra Wulf Rantzau), 45 (3), 46 (5), 47 (6), 48 (2), 56 (2), 57, 64 (2), 65 (8), 66 (5), 67, 68.

Sofie, Frederik 2.s dronning Pk. 10: 1572 (indl. br. fra Jacob Karstens), 78.
 Ulrich, hertug af Mecklenburg Pk. 15: 1554 (3), 55, 64 (6), 66, 68 (2), 71,
 72 (2, i 24/12 indl. br. fra Georg Thesmar til Buchholz), 73, 74 (2), 75,
 76, 77, 79, 80. Pk. 26 I: til hertug Adolf (?) 1565. Se endv. August af
 Sachsen.
 – og hertug Christoffer af Mecklenburg Pk. 15: 1573.
 Ursula, hertuginde af Mecklenburg Pk. 15: 1573, 77.
 Wenzel og Frederik Casimir, hertuger af Teschen Pk. 19: 1568.
 Vilhelm, markgreve af Brandenburg, ærkebiskop af Riga Pk. 13: 1538, 42,
 43 (4), 47 (2), 49, 52, 53. Pk. 26 II: til hofmesteren Casper Rechenberger
 1543.
 Vilhelm d. Yngre, hertug af Braunschweig-Lüneburg Pk. 14: 1567, 70, 71 (4),
 72 (3), 73, 74 (2), 76, 77, 78, 79 (2). Se endv. hertug Henrik d. Yngre af
 Braunschweig-Danneberg.
 Vilhelm, landgreve af Hessen-Cassel Pk. 19: 1569, 78.
 Vilhelm, hertug af Jülich, Cleve, Berg Pk. 26 I: til Christian 3. 1543.
 Vilhelm, greve af Nassau Pk. 19: 1545.

Andre.

Ahlden, Johan v. Pk. 23 I: 1579.
 Ahlefeldt, Bartholomæus Pk. 23 I: 1553, 69 (3), udat. Se endv. Frederik 2.
 Ahlefeldt, Benedikt, til Gelting Pk. 23 I: 1552, 53.
 – , Johan Rantzau, Iven Reventlow, Bertram Ahlefeldt, Henneke Runow,
 Bertram v. Damme, Jørgen Sehested, Henrik v. d. Wisch, Bertram Pog-
 wisch Pk. 23 I: 1561.
 Ahlefeldt, Benedikt, til Haseldorf Pk. 23 I: 1554, 69, 70, 71 (2), 76 (2). Pk. 26
 I: til Georg Beyer 1578. Se endv. Hans Ahlefeldt og Benedikt Ahlefeldt;
 Hans Ahlefeldt m. fl.
 – og Matthias Zitzewitz Pk. 23 I: 1554.
 Ahlefeldt, Benedikt, til Ophusum, amtmand på Tønder Pk. 23 I: 1567, 69,
 70, 71 (3), 72 (2), 75. Se endv. Johan Rantzau m. fl.; Sivert Rantzau m. fl.;
 Lorentz Wensin m. fl.; Johan v. d. Wisch m. fl.
 – , hans enke, se Mette Ahlefeldt.
 Ahlefeldt, Bertram Pk. 23 I: 1543, 45, 51, 63 (2), 64, 66, 68. Pk. 26 I: til
 Christian 3. 1551; Pk. 26 II: til Iven Reventlow 1544. Se endv. Frederik
 2.; Benedikt Ahlefeldt til Gelting m. fl.
 – , Iven Reventlow, Gregorius Ahlefeldt, Cai Rantzau, Cai Sehested, Hen-
 rik Rantzau Pk. 23 I: 1550.
 Ahlefeldt, Breide, Joachim og Henrik Pk. 23 I: 1570.
 Ahlefeldt, Catharine (Frantz Ahlefeldts enke) Pk. 23 I: 1560 (2), 61 (2, i
 24/9 indl. br. fra Nis Mickelsen), 63, 69, u. år.
 Ahlefeldt, Dase Pk. 23 IV Itzehoe kloster: 1543, 52, 54.
 Ahlefeldt, Ditlev Pk. 23 I: 1551.
 Ahlefeldt, Frantz Pk. 23 I: 1553, 55, 56 (2). Se endv. Christoffer Rantzau.
 – , hans enke, se Catharine Ahlefeldt.
 – og Gregorius Ahlefeldt Pk. 23 I: 1554. Se endv. Christoffer Rantzau.
 Ahlefeldt, Georg Pk. 23 I: 1567, 69.
 Ahlefeldt, Godske Pk. 23 I: 1543. Se endv. Hans Rantzau.
 Ahlefeldt, Gregorius Pk. 23 I: 1548, 59. Se endv. Bertram Ahlefeldt m. fl.;
 Frantz og Gregorius Ahlefeldt; Christoffer Rantzau; Johan Rantzau m. fl.;
 Sivert Rantzau.
 Ahlefeldt, Hans Pk. 23 I: 1552 (2), 53, 55 (3), 56 (2), 57 (2).
 – , hans folk i Colmar, se Frederik 2.
 – og Benedikt Ahlefeldt, Frederiks sønner Pk. 23 I: 1545, 49 (2), 55.
 – , Benedikt og Wulf Ahlefeldt, Frederiks sønner Pk. 23 I: 1552.
 Ahlefeldt, Henrik, se Breide Ahlefeldt m. fl.
 Ahlefeldt, Joachim, se Breide Ahlefeldt m. fl.

Ahlefeldt, Johan Pk. 26 I: til hertug Adolf 1568.
 Ahlefeldt, Jørgen Pk. 23 I: 1558, 66 (2, i 14/5 indl. br. fra Jørgen Ahlefeldt
 til Jeronimus Boldigk). Se endv. Ditlev Buchwald m. fl.
 Ahlefeldt, Mette, Benedikt til Ophusums enke Pk. 23 I: 1579.
 Ahlefeldt, Philip Pk. 23 I: udat.
 Ahlefeldt, Wulf Pk. 23 I: 1556, 58, 64, 65, 66 (2), 67, udat. Pk. 26 I: til
 Christian 3. 1556. Se endv. Hans Ahlefeldt m. fl.
 – , hans folk i Colmar, se Colmar.
 Almans, Anna dr. Johan Scheirings hustru Pk. 23 I: 1553.
 Andersen, Jørgen, præst i Rabsted Pk. 24 II: udat.
 Andresen, Andreas Pk. 23 I: 1562.
 Appelgaard, Jørgen Pk. 23 I: 1573.
 Aurifaber, Jo. Wimariensis Pk. 26 II: til Caspar Fuchs 1554.
 Bache, Antonius, apoteker Pk. 23 II: 1571.
 Backmeister, Lucas Pk. 23 II: 1569, 71 (3), 76, 77. Se endv. Sivert Rantzau.
 Barby, Andreas Pk. 23 II: 1558.
 Bardewick, Claus, se Lübeck Heiligengeisthospital.
 Barner (Berner), Hans, drost i Pinneberg Pk. 23 II: 1543, 52 (2), 57, 62, 63, 64
 Barsøe, David, kapellan Pk. 24 II: 1571.
 Battze, Leonard, feldbereder Pk. 23 II: udat.
 Becker, Balthasar, dr. Pk. 23 II: 1571, 72 (3).
 Becker, Jørgen, se Moritz Rantzau.
 Behr(e), Ulrich Pk. 23 II: 1555, 70.
 Beklebow, Vilhelm Beklein v. Pk. 23 II: 1552.
 Benedict, Johan (Bremen) Pk. 23 II: 1560.
 Berckentin, Bartelt v. (Hartigs søn) Pk. 23 II: 1558.
 Berlyn, Anne Katrine (Joachim v. Berlyns enke) Pk. 23 II: udat.
 Bernardus, provst Pk. 23 II Bordesholm kloster: 1547, 49, 51. Se endv. Iven
 Reventlow.
 Bernitzki, Martin Pk. 23 II: 1569.
 Beyer, Andreas Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1557. Pk. 26 II: til Paul
 Neyenhardt, hertug Hans' kansler 1566.
 Beyer, Georg, hertug Hans' sekretær Pk. 22: 1554, 55, 57, 60 (2), 61 (3), 62,
 64, 67 (3), 75, 76. Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1562. Pk. 26 II: til
 Marcus Greuentall, høvedsmand på Ronneberg i Lifland 1550. Se endv.
 Jeronimus Oelgardt; Sivert Rantzau m. fl.; Lorentz Wensin og Georg
 Beyer; Lorentz Wensin m. fl.
 Bille, Claus Pk. 23 II: 1551 (2).
 Bille, Esge, se Johan Rantzau m. fl.
 Bille, Hartvig Pk. 26 II: til Lorentz Wensin, amtmand på Haderslev 1562.
 Bille, Jens Pk. 23 II: 1562 (2).
 Bille, Ove Pk. 23 II: 1534.
 Bille, Peter Pk. 23 II: 1554.
 Blanckebeil, German Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1543.
 Bjerning, beboerne i Pk. 23 II: 1578.
 Blome, Didrik Pk. 23 II: 1543, 46. Se endv. Breide Rantzau og Didrik Blome.
 Blome, Hans, se Henrik Rantzau m. fl.
 Blome, Jasper Pk. 23 II: 1562.
 Blome, Joachim Pk. 23 II: 1579, 80.
 Bock, Abraham, zu Polach Pk. 23 II: 1569, 73, 76.
 Boeser, Sylvester, se Stade, borgmester og råd.
 Boetius, Georg Pk. 26 I: til Jørgen Beyer 1556. Pk. 26 II: til dr. Johannes
 Chrysis 1556.
 Boie, Christian, dr., landfoged i Ditmarsken Pk. 25 I: 1575 (10), 76 (2), 77
 (2), 78 (9), 79 (3), 80 (indl. br. fra Claus Grossjohan). Se endv. Hans
 Rantzau og Chr. Boie.
 – og Balthasar Braun Pk. 25 I: 1580 (2).

- Boie, Henning, landfoged i Ditmarsken Pk. 25 I: 1571, 72 (7, i 6/3 indl. br. til og fra Moritz v. d. Wisch samt fra Claus Brun; i 19/12 indl. br. fra indbyggerne i Heide og hertugens svar), 73 (4). Pk. 26 II: til Jeronimus Oelgardt 1572.
- Boie, Jørgen Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1554.
- Boldigk, Jeronimus, hertug Hans' sekretær Pk. 22: 1547 (3), 48, 49 (3), 50, 51 (7), 52 (6), 53 (3), 60 (2), 67. Pk. 26 I: til Christian 3. 1545; til Georg Beyer 1556. Se endv. Jørgen Ahlefeldt; Christoffer Rantzau og Jeronimus Boldigk; Albrecht Rotkirche.
- og Antonius Keyser Pk. 22: 1549 (2).
- Borcke, Joachim, overmarchal Pk. 23 II: 1568.
- Bordesholm kloster Pk. 23 II: 1547, 49, 51, 61, 62.
- Bornehorst, Christoffer, borger i Bremen, se Joachim Hinck.
- og Herman Lampe Pk. 26 I: til borgmester og råd i Bremen 1565.
- Borneman, Metke (i klostret i Neumünster) Pk. 23 II: 1563.
- Bottener, Melchior Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1561.
- Boyneburg, Burchard v., se Holger Rosenkrantz og Burchard v. Boyneburg.
- Brahe, Lave Pk. 23 II: 1548.
- Brahe, Otto og Jørgen Rosenkrantz Pk. 23 II: 1565.
- Bramsen, Knud, kurator ved den fyrstelige skole i Haderslev Pk. 23 II: 1572.
- Braun(s), Balthasar Pk. 26 II: til Tileman Kenckel, fyrstelig holstensk sekretær 1578. Se endv. Chr. Boie og Balthasar Braun.
- Bremen, borgmester og råd Pk. 21 I: 1543 (4), 44 (2), 60, 64, 65.
- Bremens domkapitel m. m. Pk. 23 II: 1549 (2), 50, 51, 53 (3), 55.
- Bremens stift, repræsentanter for Pk. 26 II: til Breide Rantzau 1549.
- Bremer, Heine, hans efterladte børn, se Lübeck, borgmester og råd.
- Brockdorf, Henrik, se Ditlev Buchwald m. fl.
- Brockdorf, Joachim Pk. 23 II: 1564. Se endv. Johan Rantzau m. fl.
- Brockdorf, Paul Pk. 23 II: 1566, 76.
- Brockenhuus, Frantz Pk. 23 II: 1559.
- Brockenhuus, Jacob Pk. 23 II: 1561, 62.
- Brokuss, Johan, se Lübske råder.
- Bromse, Nicolaus, borgmester i Lübeck Pk. 23 II: 1543.
- Brun, Claus, se Henning Boie.
- Brüggeney, Herman v., genannt Hasenkamp Pk. 23 II: 1548.
- Bryning, Wolfgang, dr., se Matthias Zitzewitz.
- Buchwald, Abel (Hans Pentz' enke), se hertug Henrik af Mecklenburg.
- Buchwald, Claus, se Jasper og Claus Buchwald.
- Buchwald, Ditlev, til Neverstorf, Henneke Rantzau, Jørgen Ahlefeldt, Jacob Sehested, Ditlev v. Damme, Agathe Pogwisch, Henrik Brockdorf, Henrik Buchwald, Lavrenz Buchwald, Otto v. Stouen, Dorothea Buchwald (Marquards datter), Hans Ewerts, Hildebrand Frye, Jørgen Tymme og Hans Oldeland Pk. 23 II: 1563.
- Buchwald, Ditlev, til Pronstorf Pk. 23 II: 1580, udat.
- Buchwald, Ditlev, til Wensin Pk. 23 II: 1564.
- Buchwald, Dorothea, se Ditlev Buchwald m. fl.
- Buchwald, Hans, se hertug Adolf.
- Buchwald, Henrik, se hertug Adolf; Ditlev Buchwald m. fl.; Henneke Rantzau m. fl.
- Buchwald, Jasper Pk. 23 II: 1547, 48, 49, 56, 57, 63, 64, 65, 73 (2), 75, 76.
- og Claus Buchwald Pk. 23 II: 1545.
- Buchwald, Joachim, og hans sønner Hans og Henrik, se hertug Adolf.
- Buchwald, Lavrenz, se Ditlev Buchwald m. fl.
- Buchwald, Margrethe (Marquards enke) Pk. 23 II: 1547.
- Buech, Hans v. Pk. 23 II: 1552 (3), 54 (2), 59, 60.
- Bueleich, Johan, greve i Hadelen Pk. 26 II: til Jacob Harder, foged i Ditmarsken 1560.

- Bugenhagen, Johannes Pk. 23 II: 1546.
- og Philip Melanchton Pk. 23 II: 1551.
- Burcardus (v. Oberg), biskop af Hildesheim Pk. 23 IV: 1562.
- Burg, se Fehmern.
- Burhorn (Baurhorn), Georg Pk. 23 II: 1558 (3), 59, 60 (6), 61 (2), 69.
- Butinck, Henrik, se Stade, borgmester og råd.
- Buxtehude, borgmester og råd Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1543.
- Bülow, Hans v. Pk. 23 II: 1555, 58, 69.
- Celle, statholder og råder Pk. 21 I: 1553 (3).
- Chytræus, David, dr. theol. Pk. 23 II: 1570, 76, 78.
- Cleve, råderne i Pk. 26 II: til Sweder v. Först 1543.
- Colmar, beboerne i Pk. 23 II: 1566. Pk. 26 I: til hertug Adolf 1573.
- , Wulf Ahlefeldts folk i Pk. 26 I: til Christian 3. 1556.
- Connorsin, Christof Pk. 23 II: 1542.
- Corper, Georg Pk. 23 II: 1541, 42 (2), 43, 45, 62, 64. Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk, sekretær og borgmester i Haderslev 1545, 64. Pk. 26 II: til Henrik Rantzau 1560; til ? 1560.
- Cranen, Jaques v., organist og musiker Pk. 23 II: 1579.
- Crempe, borgmester og råd Pk. 21 I: 1543.
- Cursius, Valentius, superintendent, se Frederik 2.
- Dakowski, Georg v., hofmester hos kurfyrsten af Sachsen Pk. 23 III: 1554.
- Damme, Bertram v. Pk. 23 III: 1570. Se endv. Benedikt Ahlefeldt m. fl.; Henrik Rantzau.
- Damme, Ditlev v., se Ditlev Buchwald m. fl.
- Damme, Emmeke v. Pk. 23 III: 1569.
- Danzig, borgmester og råd Pk. 21 I: 1560, 61, 62.
- Deken, Henrik, se følgende.
- , Thomas og Henrik, brødre Pk. 23 III: 1544. Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1543.
- Dembkerr, Jacob, borger i Danzig Pk. 23 III: 1561 (indl. br. fra hertug Hans), udat.
- Dencker, Peter Pk. 26 I: til hertug Adolf udat.
- Deventer, Rotgert v., se Lübeck, borgmester og råd.
- Dewitz, Henning v., dr. Balthasar v. Wollde, Christian Manteufel, Bastian v. Wedell og Thomas Loitz d. Ældre Pk. 23 III: 1559.
- Dircxen, Willem, »Scottes to Amsterdamme« Pk. 23 III: 1560.
- Ditmarsken, de 48 forstandere Pk. 25 I: 1543 (3), 46 (2), 51, 54, 56, 58.
- , myndighederne i den midterste trediedel Pk. 25 I: 1563, 69, 70, 72, 74, 75 (2), 77, 78.
- Dobersitz, Hans v., hofmester hos dronning Dorothea Pk. 23 III: 1561.
- Docken, Peter v., se Lübeck, borgmester og råd.
- Dressen, Ambrosius v., Hans d. Ældres hofskræder Pk. 23 III: udat.
- Eberhard, biskop i Lübeck Pk. 23 III: 1568, 72.
- Eberstein, Ludvig, greve af Pk. 23 III: 1577.
- Eck, Curt Pk. 23 III: 1569.
- Eckernförde, borgmester og råd Pk. 21 I: 1569.
- Einbeck, Ecktor v., hans enke, se Margrethe Mundt.
- Einbeck, Matthias v., se Margrethe Mundt og Matthias v. Einbeck.
- Elers, Johan, se Henrik Rantzau.
- Elers, Tonnies (d. Ældre), i Hamburg Pk. 23 III: 1560 (2).
- Elpen, Johan v., se Lübeck, borgmester og råd.
- Emden, borgmester og råd Pk. 21 I: 1565 (indl. br. fra Dyrck v. Hasselt), 1567.
- Emmiksén, Moritz Pk. 23 III: 1545, 56, 60.
- , hans efterladte døtre Pk. 23 III: 1570.
- Engelanth, Robert v. Pk. 23 III: 1569.
- Engelbrecht, Henrik Pk. 26 I: til kongen udat.

Erlach, Jacob v. Pk. 23 III: 1580.
 Esenze, Lubbert v. Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1542.
 Esschinck, Tonnie, se Lübeck, borgmester og råd.
 Eulenaus, Mette v. Pk. 23 III: ca. 1573.
 Ewerts, Hans, se Ditlev Buchwald m. fl.; Henneke Rantzau m. fl.
 Eysenberg, Wolfgang v. Pk. 26 II: til Bernhard Wigbold Frysio 1544.
 Eysenberger, J. Pk. 26 I: til Frederik 2. 1570.
 Faller, Heintz, rustmester Pk. 23 III: 1556 (jf. Albrecht af Preussen).
 Farensbeck, Georg Pk. 23 III: 1580.
 Fechtel, Paul Pk. 26 I: til Georg Beyer 1557; til Jeronimus Boldigk 1557.
 Fehmern, borgmester og råd i Burg på Pk. 21 I: 1546, 51.
 – , kæmneren og de svorne samt borgmester og råd i Burg Pk. 21 I: 1546, 47, 53, 57 (2), 62. Se endv. Breide Rantzau.
 Fickeler, Greger, borger i Dresden Pk. 23 III: 1560.
 Fincke (Vincke), Thomas, i Flensborg Pk. 23 III: 1550.
 Fininck, Christoffer, se Jacob Silm m. fl.
 Flensborg, Borgmester og råd Pk. 21 I: 1579. Pk. 26 I: til Christian 3. udat.
 Folber, Heyns Pk. 23 III: 1568.
 Freze, Andreas Frederici, studiosus i Emmesbøl Pk. 23 III: 1548.
 Frie (Frye), Hildebrandt, se Ditlev Buchwald m. fl.; Henneke Rantzau m. fl.
 Friis, Johan Pk. 23 III: 1544, 45, 46, 48.
 Frudsen, Berend Pk. 26 II: til Joachim Reventlow, amtmand på Flensborg 1543.
 Fuchs, Anthoni, borger i Hamburg Pk. 23 III: 1576.
 Fuchs, Caspar, Christian 3.s sekretær Pk. 23 III: 1543 (5), 45, 51 (2), 52, 54 (12), 57 (6), 61. Pk. 26 I: til Christian 3. 1543, 54 (6); til Henrik Rantzau 1557; til Johan Rantzau 1547. Se endv. Johan Rantzau og Caspar Fuchs.
 Furster, Johan, lüneburgsk kansler Pk. 23 III: 1541, 43, 45 (2), 55 ?.
 Gadendorff, Claus Pk. 23 III: 1551, 52.
 Galen, Henrik v., liflandsk ordensmester Pk. 23 III: 1555.
 Geldern, Peter v. Pk. 23 III: 1545.
 Generanus, Peter, magister Pk. 23 III: 1543, 44, 46 (2), 47, 48.
 Gera, Karl Holgersen, til Birkvick Pk. 23 III: 1552.
 Gersdorff, Erasmus v. Pk. 23 III: 1560.
 Gersdorff, Hans v. Pk. 23 III: 1558.
 Gersdorff, Wenzel, v. Pk. 23 III: 1556, 57.
 Giler, Wolf Pk. 23 III: 1551.
 Gjordsen, Mattis Pk. 23 III: 1555.
 Godske, Peter Pk. 23 III: 1555.
 Goll, Jacob Pk. 26 II: til ? 1557.
 Gottfriedi, Valentinus, se Johan Helfmann.
 Grip, Carsten, i Kiel Pk. 23 III: 1543. Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1545.
 Se endv. Johan Rantzau m. fl.
 Gronewolth, Ditlev Pk. 23 III: 1554.
 Grossjohan, Claus, se Christian Boie.
 Grunherst, Steffen, borger i Lübeck Pk. 23 III: 1572.
 Grutzmacher, Franz Pk. 23 III: 1545.
 Gyldenstjerne, Hildebrandt Pk. 26 II: til Laurens v. Thienen, amtmand på Haderslev 1562.
 Gøye, Christoffer Pk. 23 III: 1562.
 Hacke, Henrik Pk. 23 IV: 1547, 51, 52, 53, 54 (2), 55, 56, 57 (2), 58. Se endv. Iven Reventlow.
 Hackemann, Albert, borgmester, og Wilhelm Moller, dr. og syndicus i Hamburg Pk. 23 IV: 1564.
 Hacks, Elsebe (Frantz' hustru) Pk. 23 IV: udat.
 Hadelen, greven af, se Johan Rantzau.

Haderslev, borgmester og råd Pk. 21 I: 1547, 53, 54, 68, 72, 79, 80 (2), udat.
 – , Linnedvæverlauget Pk. 23 IV: 1570.
 – og Tørning len, præsterne i Pk. 24 II: udat.
 Hagen, Joachim v. Pk. 23 IV: 1558, udat. omslag fra 1561.
 Halenholtsche, Anthonius, se Lübske råder.
 Ham, Meinhardt v. Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1543.
 Hamburg, borgmester og råd Pk. 21 I: 1545, 47 (2), 48, 53, 54 (2), 56, 57, 58, 59 (2), 60, 61 (5), 62 (7), 63 (2), 64 (2), 65, 66 (2), 68, udat. Pk. 26 II: til Christoffer Rantzau 1563. Se endv. Lübeck og Hamburg, borgmester og råd.
 Hameln, rådet i Pk. 21 I: 1570.
 Hane, Peter Pk. 26 I: til Christian 3. 1543.
 Hansen, Jens, i Assens Pk. 23 IV: 1577.
 Harder, Jacob, foged i Ditmarsken Pk. 26 I: til hertug Hans' sekretær 1559.
 Hardenberg, Ellen Pk. 23 IV: 1562.
 Harr, Hans, kammermester Pk. 23 IV: 1576, 77.
 Hasselt, Dyrck v., se Emden, borgmester og råd.
 Hayne, Jacobus Metius v., magister Pk. 23 IV: 1542 (2).
 Heeste, Evald Pk. 23 IV: 1563.
 Heffensteiner (Hopffensteiner), se Johan Rantzau.
 Heide, indbyggerne i, se Henning Boie.
 Heinitz, Frederik v. Pk. 23 IV: 1562.
 Heinitz, Jhon v. (d. Ældre), til Kroppen Pk. 23 IV: 1545, 46, 48.
 Heldorff, Peter Pk. 23 IV: 1558 (2), 59, 60.
 Helfmann, Johan Pk. 23 IV: 1546 (indl. br. fra Valentinus Gottfriedi).
 Helmann, Hilger, dr. jur. og dekan for det juridiske fakultet i Köln Pk. 23 IV: 1569 (2).
 Helt, Hans, se Frederik 2.
 Hermans, pastor til Winbergen Pk. 26 II: til Jacob Harder 1562.
 Hernisdorff, Hans og Hauk Pk. 23 IV: 1573.
 Hernisdorff, Hauk, se foregående.
 Hess, Ewald, til Rethwisch Pk. 23 IV: 1569.
 Hesterberg, Albert, se Frederik 2.
 Hilger, Baltzer Holstein v. d., se Lübeck, borgmester og råd.
 Hilst, Adrian v., se Leipzig, borgmester og råd.
 Hinck, Joachim, dr., domdekan i Bremen Pk. 23 IV: 1565 (indl. br. fra Christoffer Bornehorst og Herman Lampe, borgere i Bremen). Se endv. grev Johan af Oldenburg.
 Hirschfeldt, David v. Pk. 23 IV: 1563 (2), 74.
 Holdensen, Niels Pk. 26 I: til Georg Beyer 1552.
 Holle, Aschen v., Drost Pk. 23 IV: 1569.
 Holle, Jørgen v., oberst Pk. 23 IV: 1566 (2), 67 (3).
 Holste, Frantz Pk. 23 IV: 1555, 60.
 Holthusen, Joachim og Johan Ritzenberg, rådsesandter fra Hamburg Pk. 23 IV: 1554.
 Hoppe, Henrik Pk. 26 II: til Henrik Rantzau 1543.
 Huitfeldt, Christoffer Pk. 23 IV: 1557.
 Huitfeldt, Peter Pk. 23 IV: 1557. Se endv. Poul Huitfeldt.
 Huitfeldt, Poul Pk. 26 II: til Sivert Rantzau 1557 (indl. br. fra Peter Huitfeldt) 59; til Erik Stygge (Rosenkrantz) 1559.
 Husum, menigheden i Pk. 23 IV: 1549.
 Höcken, Wulf Pk. 23 IV: 1562.
 Hörlen, Ludvig, Merge og Niclas, se Kassel, statholder og råder.
 Itzehoe, borgmester og råd Pk. 21 I: 1566, 77, 79.
 – kloster Pk. 23 IV: 1543, 52, 54 (2), 59 (3), 66, 74, 75 (2).
 – og kirken i Hilliggenstedt Pk. 23 IV: udat.
 Johannis, Jonas, præst i Bylderup Pk. 24 II: 1578.

- Johannis, Nicolaus, præst i Vonsbæk Pk. 24 II: 1571.
 Juari, Martinus, abbed i Løgum kloster Pk. 23 IV: 1546.
 Kaas, Magnus Pk. 23 IV: 1579.
 Kampfferbecke, Johan, se Lübeck, borgmester og råd.
 Karstens, Jacob, se Sofie, Frederik 2.s dronning.
 Kassel, statholder og råder Pk. 21 I: 1551 (indl. br. fra Ludvig, Merge og Niclas Hörten).
 Katte, Henrik, i Rendsborg Pk. 26 I: til rådet i Rendsborg(?) 1555.
 Kerl, Hans, se Lübeck, borgmester og råd.
 Keyser, Antonius, kapellan Pk. 24 II: udat. Se endv. Jeronimus Boldigk og Antonius Keyser.
 Kiel, borgmester og råd Pk. 21 I: 1543 (2), 44, 63.
 Kitlitz, Hans, herre til Pk. 23 IV: 1544.
 Klammer, Balthasar, Lüneburgs kansler Pk. 23 IV: 1552 (4). Pk. 26 II: til Sivert Rantzau, amtmænd på Haderslev 1552.
 Kling, Melchior, dr., Magdeburgs kansler Pk. 26 I: til Christian 3. 1554.
 Klingenbeck Pk. 23 IV: 1539.
 Kloppenborch, Hans Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1545.
 Knudsen, Thomas, sognepræst til Hygum og kirkeværge til Ribe domkirke Pk. 24 II: 1564.
 Kreisbach, Johannes, præst i Wöhrden Pk. 24 II: udat.
 Kreitzen (Kreytzen, Kreuzen), Christof v. Pk. 23 IV: 1543, 60 (2), 67.
 – og Hans v. Kreitzen Pk. 23 IV: 1558.
 Kreitzen, Hans v., se foregående.
 Kreitzen, Melchior Pk. 23 IV: 1545.
 Kreytzen (Kreutzen), Wolf v. Pk. 23 IV: 1560, 61.
 Kruckow, Valentin Pk. 23 IV: 1554.
 Krumb, Peter, Sønderborg Pk. 23 IV: 1562.
 Krumyge, Renner Pk. 23 IV: 1559.
 Krüger, Henrik, borger i Lüneburg Pk. 23 IV: 1575 (2). Se endv. Lüneburg, borgmester og råd.
 Kuen, Christoffer Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1562.
 Kurtzbach, Vilhelm, friherre Pk. 23 IV: 1546.
 Kuylen, Hillebrandt tor Pk. 23 IV: udat.
 Königsberg, hertugen af Preussens statholder i Pk. 23 IV: 1543 (2).
 Lampe, Herman, borger i Bremen, se Christoffer Bornehorst og Herman Lampe; Joachim Hinck.
 Landtwer, Engel, tolder i Rendsborg Pk. 23 IV: 1551.
 – , hans enke Elsebe Pk. 23 IV: 1562.
 Landtwust, Josef v., husfoged Pk. 23 IV: 1548.
 Lange, Anna (Erik Langes enke) Pk. 23 IV: 1579.
 Lange, Niels Pk. 23 IV: 1560.
 Langh, Gabriel Pk. 26 II: til Christoffer Rantzau, amtmænd på Rendsborg 1570, 71.
 Lassen, Michel, skomager og borger i København Pk. 23 IV: 1577.
 Lauenburg, statholderen i Pk. 26 I: til Christian 3. 1545.
 Lausen, Hans, superintendent i Ribe Pk. 23 IV: 1577.
 Lehendorff, Casper v., hofmester Pk. 23 IV: 1568.
 Leionhufvud, Abraham Erichson Pk. 23 IV: 1552.
 Leipzig, rådet i Pk. 21 II: 1558 (indl. br. fra Adrian v. Hilst).
 Lessgewang, Melchior Pk. 23 IV: 1546.
 Leue, Hans Pk. 23 IV: 1562, 66.
 Leue, Joachim Pk. 23 IV: 1546 (3), 51.
 Leutz, Michel, Simon, Steffen og hans brødre Pk. 23 IV: til kongens og hertugens råder i Kiel 1558.
 Lidt (Leidt), Evert og Arent v. d. Pk. 23 IV: 1547. Se endv. Cai Rantzau m. fl.
 Lindenov, Christoffer Johansen Pk. 23 IV: 1564.

- Loitz (Loytz), Simon Pk. 23 IV: 1560 (2).
 Loitz, Thomas (d. Ældre), se Henning v. Dewitz m. fl.
 Loo, Franz v. d., præst i Gückow (senere Rendsborg) Pk. 24 II: 1562.
 Lorck, Melchior Pk. 23 IV: 1563, uden år.
 Lorichs, Andres, se Frederik 2.
 Lorichs, Anna, se hertuginde Elisabeth af Mecklenburg.
 Lorichs, Balthasar, se hertuginde Elisabeth af Mecklenburg.
 Lubbinck, Schweries, se Lübeck, borgmester og råd.
 Lübeck, borgmester og råd Pk. 21 II: 1543 (2), 45, 50 (3, i 4/1 indl. br. fra borgerne Johan Elpen, Tonnie Esschinck og Schweries Lubbinck som formyndere for Heine Bremers efterladte børn), 53, 54 (3), 57, 58, 60 (2), 61 (3, i 10/7 indl. br. fra Hans Schreder), 62 (indl. br. fra Claus Schrum i Rendsborg), 63 (3, i 15/5 indl. br. fra Johan Kampfferbecke), 65 (3), 66 (2, i 4/1 indl. br. fra Heinrich Tabbin, Rotgert v. Deventer, Peter v. Docken og Hans Kerl), 75 (indl. br. fra Baltzer Holstein v. d. Hilger), 76, 77. Pk. 26 I: til Johan og Breide Rantzau 1545.
 – Heiligengeisthospitalet (Anthonius v. Stitten og Claus Bardewick, borgmestre og forstandere) Pk. 23 IV: 1559.
 – , kapitlet i Pk. 23 IV: 1552, 56, 67.
 – og Hamburg, borgmester og råd Pk. 21 II: 1543.
 – og Verden, biskoppelige råder Pk. 23 IV: 1575.
 Lübske råder (Heinrich Plonniess, Anthonius Halenholtsche og Johan Brokuss) Pk. 23 IV: 1567.
 Lüneburg, borgmester og råd Pk. 21 II: 1543 (2), 55, 69 (indl. br. fra Henrik Krüger).
 Lütke, Arend, se Stade, borgmester og råd.
 Lützw, Achim, se Johan Rathlau.
 Lützw, Henneke og Hans P... og rytterne, som har ligget ved Pretz Pk. 23 IV: 1555.
 Magdeburg, domkapitlets »Befehlshaber« i Halle Pk. 23 V: 1550.
 Mangolt, Franz v. Pk. 23 V: 1556.
 Manteufel, Christian, se Henning v. Dewitz m. fl.
 Marburg, det juridiske fakultet i Pk. 23 V: 1569.
 Marchs (Marxsen), Henrik, plattenslager i Slesvig Pk. 23 V: 1556, 57, 58.
 Martini, Laurentius, præst i Lindet sogn Pk. 24 II: 1579.
 Martinsen, Iver, Jordelund, se kapitlet i Slesvig.
 Meggerse, Otte Pk. 23 V: udat.
 Meiger, Johannes, capellan Pk. 24 II: 1545.
 Melanchton, Philip, se Johannes Bugenhagen og Philip Melanchton.
 Meldorf, borgerne i, se Henrik Rantzau.
 Metius, se v. Hayne.
 Michaelis, Laurentius, præst i Astrup Pk. 24 II: 1572.
 Michaelsen, Vilder Pk. 23 V: 1562.
 Mickelsen, Nis, se Catharine Ahlefeldt.
 Mila, Bernhard v. Pk. 23 V: 1543, 45, 46. Pk. 26 I: til hertug Henrik d. Yngre af Braunschweig-Lüneburg 1542.
 Mol(l)en, Joachim tor Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1543.
 – , hans hustru Geske Pk. 23 V: 1549.
 Moller, Joachim Pk. 23 V: 1561, 65 (2), 66, 69 (2). Pk. 26 II: til Breide Rantzau 1560.
 Moller, Wilhelm, dr. og syndicus i Hamburg, se Albert Hackemann.
 Mollner, Lucas Pk. 23 V: 1561.
 Molsburg, Herman v. d. Pk. 26 I: til Christian 3. 1545.
 Monissen, Andres, Tønder, se Albrecht d. Ældre af Preussen.
 Moritz, Asmus Pk. 23 V: 1561.
 Muete (Moth), Georg Pk. 23 V: 1553.

- Muller (Müller), David Pk. 23 V: 1575. Se endv. Joachim Frederik, administrator i Magdeburg.
- Munck, Chrestiern Pk. 23 V: 1550, 52, 57, 58, 59, 61, 78.
- Mundt, Margrethe (Ecktor v. Einbecks enke) og Matthias v. Einbeck Pk. 23 V: 1563.
- Münster, Georg, Drost Pk. 23 V: 1543, 46.
- Naumburg, klostret i Pk. 23 V.
- Neuendorfer, Stephanus, dr. Pk. 26 I: til kejser Rudolf II: 1577.
- Nickelsen, Peter Pk. 23 V: 1566 (3).
- Nielsen, Christiern, borger i Ribe, se Frederik 2.
- Nielsen, Jens, foged på Tørning Pk. 23 V: 1571.
- Nissen, Andreas, se Balthasar Thorichs m. fl.
- Nissen, Henrik, Tønder Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1545.
- Nymwegen, Paulus v., capellan i Colding Pk. 23 V: 1562.
- Oelgardt, Jeronimus, råd og kansler, se hertug Hans d. Ældre; Sivert Rantzau og Jeronimus Oelgardt; Lorentz Wensin og Jeronimus Oelgardt.
- og Georg Beyer Pk. 23 V: 1572.
- Ohr, Heyne, se Wilken Plump og Heyne Ohr.
- Olde, Nicolaus, provst Pk. 23 II Bordesholm kloster: 1561, 62.
- Oldeland, Hans, se Ditlev Buchwald m. fl.
- Olsnitz, Frederik v., Overmarchal Pk. 23 V: 1543, 45, 51 (2), 52, 53.
- Oppen, Vilhelm v. Pk. 23 V: 1541, 53, 59.
- Osius, Hieronimus, poeta laureatus et magister Pk. 23 V: 1560.
- Oxe, Peder Pk. 23 V: 1554.
- Pape, Johan Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1553.
- Pauli, Simon Pk. 23 V: 1576.
- Paysen, Paul Pk. 26 I: til Georg Beyer 1555.
- Pedersen, Jørgen, i Ribe Pk. 23 V: 1546. Se endv. Sivert Rantzau.
- Pedersen, Laurs, i Risby Pk. 26 I: til kongen udat.
- Pein, Johan Pk. 23 V: 1546, 48.
- Penning, Cort Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1545.
- Pentz, Anna Pk. 23 V Pretz kloster: 1569 (4).
- Pentz, Benedikt, se Henrik Rantzau m. fl.
- Pentz, Hans, hans enke, se Abel Buchwald.
- Pentz, Jasper Pk. 23 V: 1558.
- Petersen, Arest, præst i Spandet (Spanuid) Pk. 24 II: 1570.
- Petersen, Jacob, præst i Møllerup Pk. 24 II: udat.
- Petersen, Johan, præst Pk. 24 II: 1576.
- Petersen, Mattias, se Peter Pomerening.
- Pfenning, Conrad, oberst Pk. 26 II: til Breide Rantzau 1546.
- Plauen, Heinrich Claus v. Pk. 23 V: 1561.
- Plessen, Catharina Pk. 23 IV Itzehoe kloster: 1559 (2).
- Plonniess, Heinrich, se Lübske råder.
- Plump, Wilken og Heyne Ohr, borgere i Hamburg Pk. 23 V: udat.
- Plön, borgmester og råd, se Sofie, Frederik 1.s dronning.
- Pogwisch, Agathe, se Ditlev Buchwald m. fl.
- Pogwisch, Benedikt, til Marslev Pk. 23 V: 1555. Pk. 26 II: til Sivert Rantzau 1559.
- Pogwisch, Benedikt, se Hans v. d. Wisch m. fl.
- Pogwisch, Bertram, se Benedikt Ahlefeldt m. fl.
- Pogwisch, Catharine Pk. 23 IV Itzehoe kloster: 1552, 54 (2), 59 (3), 66 (2), 74, 75 (2).
- Pogwisch, Christine Pk. 23 V: udat.
- Pogwisch, Hans, til Bukhagen Pk. 23 V: 1558 (3). Se endv. Hans v. d. Wisch m. fl.
- Pogwisch, Hans, til Marslev Pk. 23 V: 1558.

- Pogwisch, Johan Pk. 23 V: 1546 (4), 47, 66.
- Pogwisch, Wulf Pk. 23 V: 1546, 49 (2), 51.
- , hans arvinger Pk. 23 V: 1580.
- Pomerening, Peter, borgmester i Flensborg Pk. 23 V: 1570 (indl. br. fra Mattias Petersen).
- Prager, Wolf, kammermester Pk. 26 I: til Georg Beyer 1550.
- Prein, Joachim Pk. 23 V: 1543.
- Pretz kloster Pk. 23 V: 1548 (2), 49, 69 (4).
- Qualen, Josias v. Pk. 23 V: 1575, 78 (3). Se endv. Henrik Rantzau og Josias v. Qualen.
- Qualen, Josva v. Pk. 23 V: 1567, 68 (2).
- Ramel, Marx Pk. 23 VI: 1574.
- Ramming, Malachis, se Frederik 2.
- Rantzau, Andreas Pk. 23 VI: 1575.
- Rantzau, Anna (?) Pk. 23 VI: 1569.
- Rantzau, Anna og Margrethe v. d. Wisch Pk. 23 VI: 1546.
- Rantzau, Anna og Oswald v. d. Wisch (Wulf Rantzaus arvinger) Pk. 23 VI: 1569.
- Rantzau, Barbara Pk. 23 VI: 1573.
- Rantzau, Blasius Pk. 23 VI: 1560.
- Rantzau, Breide Pk. 23 VI: 1543, 45, 46 (12), 47 (6), 48, 50 (2), 54 (3), 56, 57 (indl. br. fra kæmneren og de svorne fra Fehmern). Pk. 26 I: til Georg Beyer og Jeronimus Boldigk 1562; til Johan Rantzau 1545 (2). Pk. 26 II: til Claus Rantzau 1546. Se endv. Iven Reventlow og Breide Rantzau; Claus v. d. Wisch m. fl.
- og Didrik Blome Pk. 23 VI: 1547.
- , Claus og Henrik Rantzau Pk. 23 VI: 1547.
- Rantzau, Breide Marquarsen Pk. 23 VI: 1578.
- Rantzau, Cai Pk. 23 VI: 1543 (10), 44, 45 (4), 59 (2), 63. Pk. 26 I: til Christian 3. 1543. Pk. 26 II: til Iven Reventlow 1545. Se endv. Bertram Ahlefeldt m. fl.; Claus v. d. Wisch m. fl.
- Rantzau, Cai og Henrik Rantzau Pk. 23 VI: 1545. Pk. 26 II: til Iven Reventlow 1545.
- , Poul Rantzau, Evert og Arent v. d. Lidt samt de andre garanter for Clement v. d. Wisch Pk. 23 VI: 1545.
- Rantzau, Catharine (Breide Rantzaus enke) Pk. 23 VI: 1567. Pk. 26 I: til Henrik Rantzau 1567.
- Rantzau, Catharine Pk. 23 IV Itzehoe kloster: 1543.
- Rantzau, Christoffer, til Knope, amtmand i Rendsborg Pk. 23 VI: 1547 (2), 49, 50, 51 (5), i 1/8 indl. br. fra Frantz og Gregorius Ahlefeldt), 52, 53 (3), 60 (6, i 4/8 og 17/8 indl. br. fra Woldt Reymer), 61 (6, i 18/7 indl. br. fra borgmester og råd i Rendsborg samt fra hertug Adolf), 62 (7), 63 (4, i 18/7 indl. br. fra hertug Adolf), 68 (3), 69 (2), 70 (3). Se endv. hertug Adolf; Henrik Rantzau m. fl.; Sivert Rantzau m. fl.; Claus v. d. Wisch m. fl.
- og Jeronimus Boldigk Pk. 23 VI: 1562.
- Rantzau, Christoffer, til Quarnbek, se Hans Rotman.
- Rantzau, Claus, Benedikts søn Pk. 23 VI: 1550.
- og Claus v. d. Wisch Pk. 23 VI: 1575.
- Rantzau, Claus, Hennekeson Pk. 23 VI: 1546 (4), 47, 49 (2), 55, 63. Se endv. Breide Rantzau m. fl.; Henrik Rantzau m. fl.
- Rantzau, Daniel Pk. 23 VI: 1566.
- Rantzau, Daniel, til Salzau, se Hans og Daniel Rantzau.
- Rantzau, Dorothea, priorinde Pk. 23 V Pretz Kloster: 1548 (2).
- Rantzau, Godske Pk. 23 VI: 1542, 46, 48. Pk. 26 II: til Jørgen Moet 1546.
- Rantzau, Hans, Henriks søn og Godske Ahlefeldt Pk. 23 VI: 1568.

- Rantzau, Hans, Jaspers søn, amtmænd på Rendsborg Pk. 23 VI: 1571 (indl. br. fra Henrik Rantzau), 72 (2), 76. Pk. 26 II: til Lorenz Wensin m. fl. 1574. Se endv. Sivert Rantzau m. fl.; Lorentz Wensin m. fl.
- og Christian Boie Pk. 23 VI: 1578.
- Rantzau, Hans, Tonnies søn, se Peter Rantzau og Hans Rantzau.
- Rantzau, Hans og Daniel Rantzau Pk. 23 VI: 1578.
- Rantzau, Henneke, til Nehmten Pk. 23 VII: 1569 (2).
- Rantzau, Henneke, se Ditlev Buchwald m. fl.
- Rantzau, Henneke, Henrich Buchwald, Hans Ewerts, Hildebrandt Frie et consortes Pk. 23 VII: 1569.
- Rantzau, Henrik, Cai's søn Pk. 23 VII: 1551.
- Rantzau, Henrik, Hans's søn, amtmænd på Gottorp Pk. 23 VII: 1543 (3), 44, 46 (2), 53, 56, 59, 60 (3). Pk. 26 I: til Christian 3. 1545. Se endv. Bertram v. Ahlefeldt m. fl.; Breide Rantzau m. fl.
- Rantzau, Henrik, Johans søn, kgl. statholder Pk. 20: 1554 (2), 55, 57, 58 (4), 59, 60 (2), 61, 62 (4), 64, 65 (5), 67 (2), 68 (2), 70 (3), 71 (11, i 27/11 indl. br. fra Bertram v. Damme), 72 (13), 73 (2), 74, 75, 76 (2), 77 (2, i 6/10 indl. br. fra Johan Elers og Gerdt Tymme), 78 (2), 79 (5, i 8/1 indl. br. fra borgerne i Meldorf), 80 (6). Pk. 26 I: til hertug Adolf 1557 (3), 66, 71 (2), 72, 75, udat.; til Johan Rantzau 1563. Pk. 26 II: til Henrik Rantzau, amtmænd på Gottorp, 1560; til Sivert og Christoffer Rantzau 1565. Se endv. Hans Rantzau.
- og Josias v. Qualen Pk. 20: 1572.
 - , Christoffer Rantzau og Bertram Sehested Pk. 20: 1562.
 - , Claus Rantzau, Christoffer Rantzau og Benedikt Pentz Pk. 20: 1560.
 - , Poul Rantzau og Hans Blome Pk. 20: 1575.
- Rantzau, Henrik Otto's søn, amtmænd på Haderslev Pk. 23 VII: 1546. Se endv. Cai og Henrik Rantzau; Iven Reventlow m. fl.
- Rantzau, Jacob, til Krummendiek Pk. 23 VII: 1551.
- Rantzau, Jacob Pk. 23 VII: 1569.
- Rantzau, Jasper Pk. 23 VII: 1558.
- Rantzau, Joachim Pk. 26 I: til hertug Adolf 1556, 57; til Nicolai Bardewick, borgmester i Lübeck 1554. Pk. 26 II: til Christoffer Rantzau 1559. Se endv. Johan Rantzau m. fl.
- Rantzau, Johan, kgl. statholder Pk. 20: 1542 (2), 43 (14, i 30/3 indl. 2 br. fra Baltzer Wrestett, repræsentant for greven af Hadelen. I 3/11 indl. 2 br. fra Thonies v. Weytbarge), 44 (3), 45 (6), 46, 54 (7), 55, 58, 65 (5). Pk. 26 I: til Christian 3. udat. (m. brev fra Steffen Heffensteiner til Caspar Fuchs 1543); til Frederik 2. 1559; til hertug Adolf 1559; til grev Anton af Oldenburg 1545. Pk. 26 II: til Conrad v. Pyhy, svensk kansler 1543; til Henrik Rantzau (Pouls søn) 1543; til Iven Reventlow 1544, 45 (2), 59. Se endv. Benedikt Ahlefeldt m. fl.
- , Joachim Brockdorf, Henrik Schulte og Carsten Grip Pk. 26 I: til Christian 3. 1549.
 - , Esge Bille og Peter Schwabe Pk. 20: 1543. Pk. 26 I: til Christian 3. 1543.
 - og Caspar Fuchs Pk. 26 I: til Christian 3. 1543.
 - , Joachim Rantzau, Gregorius og Benedikt Ahlefeldt Pk. 20: 1554.
 - og Tønnes Sehested Pk. 20: 1556 (2), 57.
- Rantzau, Marquardt, se Hans v. d. Wisch m. fl.
- Rantzau, Moritz, Cais søn Pk. 23 VII: 1554 (indl. br. fra Johannes Willing og Jørgen Becker), 62, 63, 65.
- , hans enkes og børns formyndere Pk. 23 VII: 1575.
- Rantzau, Otto Pk. 23 VII: 1578.
- Rantzau, Ove Pk. 23 VII: 1566.
- Rantzau, Peter Pk. 23 VII: 1564, 79. Pk. 26 II: til Thomas Kalundt, kgl. og fyrstelig tolder i Gottorp 1577 (2). Se endv. Frederik 2.
- Rantzau, Peter og Hans Rantzau, brødre Pk. 23 VII: 1569.

- Rantzau, Poul, Johans søn Pk. 23 VII: 1569, 78, 79. Se endv. Henrik Rantzau m. fl.; Iven Reventlow m. fl.
- Rantzau, Poul, til Neudorf Pk. 23 VII: 1571.
- Rantzau, Poul Pk. 23 VII: 1572.
- Rantzau, Poul, se Cai Rantzau m. fl.
- Rantzau, Schack Pk. 26 II: til Iven Reventlow 1545.
- Rantzau, Sivert, amtmænd på Haderslev Pk. 23 VII: 1546, 47 (indl. br. fra Jørgen Pedersen), 48 (3), 49 (4), 50 (3, i 6/12 indl. br. fra Christoffer Rantzau og fra Gregorius Ahlefeldt), 51 (9, i 29/7 og 21/12 indl. br. fra Iven Reventlow), 52 (10), 53 (5), 54 (5), 55 (3), 56 (2), 57 (2), 58 (2), 63, 70 (4, i 5/11 indl. br. fra Lucas Backmeister), 71, 72 (2), udat. Pk. 26 II: til Jørgen v. d. Wisch 1560.
- og Jeronimus Oelgardt Pk. 23 VII: 1571.
 - , Christoffer Rantzau, Lorentz Wensin og Benedikt Ahlefeldt Pk. 23 VII: 1565 (4).
 - , Lorentz Wensin, Benedikt Ahlefeldt, Hans Rantzau og Georg Beyer Pk. 23 VII: 1574.
- Rantzau, Tonnies (Tønnes), Godskes søn, til Pein Pk. 23 VII: 1557, 78.
- Rantzau, Tonnies (Tønnes), Tonnies søn Pk. 23 VII: 1552, 54 (2).
- Rantzau, Tonnies og Peter Rantzau, se Frederik 2.
- Rantzau, Wulf, se Sofie, Frederik 1.s dronning.
- Rathlau, Johan Pk. 23 VII: 1557, 59 (2, i 1/2 indl. br. fra Achim Lützow).
- , hans enke Emmerentia Pk. 23 VII: 1572.
- Rathlau, Otte Pk. 23 VII: 1543.
- Rauchhaupt, Wolf Pk. 23 VII: 1560.
- Rausch (Rusche), Gutzlaf Pk. 23 VII: 1565, 75 (2) samt et omslag m. br. fra Jacob Zolberg.
- Rechenberg, Asmus v. Pk. 23 VII: 1543.
- Rechenberg, Casper v. Pk. 23 VII: 1544 (5), 45, 46, 47, 51, 60, udat.
- Rechenberg, Ernst v. Pk. 23 VII: 1540, 44.
- Reder, Michel Pk. 23 VII: 1571, 73.
- Reinfars, Johan, se Arnold Volkmar.
- Rendsborg, borgmester og råd Pk. 21 II: 1545 (2), 49, 55, 59, 61, 62, 63, 66, 75, 76. Se endv. hertug Adolf; Christoffer Rantzau.
- , forstanderen for Helliggeist i Pk. 23 VII: 1570.
- Rentzel, Johan, se Jacob Silm m. fl.
- Retelsen, Folquart, se Balthasar Thorichs m. fl.
- Reventlow, Arent Pk. 23 VIII: 1564.
- Reventlow, Iven Pk. 23 VIII: 1543 (3), 45 (6), 47, 48 (2), 49 (11), 50 (6), 51 (9, i 11/7 indl. br. fra Henrik Hacke), 52 (4), 53 (7), 54 (4), 55 (8, i 12/5 indl. 4 br. fra Hans v. Weymar), 56 (3, i 25/6 indl. br. fra Bernardus, provst til Bordsesholm), 57 (13, i 1/4 og 22/4 indl. br. fra hertug Adolf), 58 (4), 59 (6), 60, 61, 63 (2) udat. (1548-55). Pk. 26 I: til Christian 3. 1543; til hertug Adolf 1557; til Jeronimus Boldigk 1552. Pk. 26 II: til Lorentz Wensin 1557. Se endv. Benedikt Ahlefeldt m. fl.; Bertram Ahlefeldt m. fl.; Sivert Rantzau; Hans Rotman.
- og Breide Rantzau Pk. 23 VIII: 1557 (2).
 - , Henrik Rantzau og Poul Rantzau Pk. 23 VIII: 1558.
- Reventlow, Lyder Pk. 23 VIII: 1544.
- Reventlow, Sivert Pk. 23 VIII: 1569 (indl. br. fra hertug Adolf).
- Reymar, Claus, hans enke Reginna Pk. 23 VIII: 1558.
- Reymar, Woldt, foged i Heide Pk. 23 VIII: 1566. Pk. 26 II: til Iven Reventlow 1559. Se endv. Christoffer Rantzau.
- Ribe, borgmester og råd Pk. 21 II: 1545, 59.
- Ribe, Achim, feltmarchal, og Steffen Schmidt, braunschweigisk sekretær, Pk. 23 VIII: 1554.
- Ribehus, tjenere til, i Tved og Obbekær, se Frederik 2.

- Riga, borgmester og råd Pk. 21 II: 1545.
 Ritzenberg, Johan, se Joachim Holthusen og Johan Ritzenberg.
 Ritzerow, Paul Pk. 23 VIII: 1555.
 Rober (Røber), Melcher Pk. 23 VIII: 1544, 52.
 Robis(?), Sevalt Pk. 26 II: til provst i Lunden, Johan Lorberer 1525.
 Roewer, Blasius, amtsskriver i Rendsborg Pk. 23 VIII: 1561.
 Rolefynck, Walick, se Henrik Schulte.
 Rolefynck, Werner Pk. 23 VIII: 1563.
 Rosenkrantz, Holger og Burchard v. Boyneburg Pk. 23 VIII: 1545 (3). Pk. 26 II: til Iven Reventlow 1545.
 Rosenkrantz, Jørgen, se Otto Brahe og Jørgen Rosenkrantz.
 Rosenkrantz, Oluf Pk. 23 VIII: 1534.
 Rosenvinge, Jens Mogensen Pk. 23 VIII: 1557, 58, 62 (2).
 Rossen, Martin v. Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1543.
 Rossen, Michel v. Pk. 23 VIII: 1541 (2), 42 (2), 43, 45, 47, 48.
 Rostock, borgmester og råd Pk. 21 II: 1571.
 Rostock, universitetet Pk. 23 VIII: 1562, 68, 73.
 Rotkirche, Albrecht Pk. 23 VIII: 1553 (2), 61, 62 (3, i 5/3 indl. br. fra Jeronimus Boldigk), 67, 68 (2), 70.
 Rotman, Hans Pk. 23 VIII: 1566 (indl. br. fra Christoffer Rantzau og fra Iven Reventlow).
 Runow, Henneke, se Benedikt Ahlefeldt m. fl.
 Rustmeister, Henrik Pk. 23 VIII: udat. (2).
 Rustung, Anne Trundsens (Trundsdatter) Pk. 26 I: til Georg Beyer eller Jeronimus Boldigk 1559.
 Rustung, Christoffer Trundsens (v. Truntheim) Pk. 23 VIII: 1554, 56, 57, 60 (4). Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1560.
 Ruth, Erik Pk. 23 VIII: 1558.
 Ruth, Frantz Pk. 23 VIII: 1558.
 Ruth, Gerdt Pk. 23 VIII: 1562.
 Røe, Jens, kapellan i Haderslev Pk. 24 II: 1572 (2).
 Saltza, Henrik v. Pk. 23 IX: 1567.
 Schack, Otto, Ulriks søn og alle afdøde Henrik Schacks slægtninge Pk. 23 IX: 1580.
 Scheel, Joachim Pk. 23 IX: 1548.
 Scheiring, Johan, dr., se Anna Almans.
 Schele, Thyes Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1543.
 Schellen, Anders v. Pk. 23 IX: 1560.
 Schencke, Gewert Pk. 23 IX: 1543 (2). Pk. 26 I: til Christian 3. 1543.
 Schirnding, Hans Erhard v. Pk. 23 IX: 1543 (4), 44 (2), 45 (2), 50, 53, 54, 55.
 Schlegel, Erasmus Pk. 23 IX: 1552.
 Schleintz, Haugeld v. Pk. 23 IX: 1558.
 Schmidt, Johannes Pk. 23 IX: 1578.
 Schmidt, Steffen, braunschweigisk sekretær, se Achim Ribe og Steffen Schmidt.
 Schoffstedt, Moritz v. Pk. 23 IX: 1574.
 Scholle, Arnold Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1561.
 Schreder, Andreas Pk. 26 II: til Iven Reventlow 1545.
 Schreder, Hans, se Lübeck, borgmester og råd.
 Schriters, Christina, i Lübeck Pk. 23 IX: 1553.
 Schrum, Claus, se Lübeck, borgmester og råd.
 Schulte, Henrik Pk. 23 IX: 1543 (2, i 29/7 indl. br. fra Walinck Rolefynck). Se endv. Johan Rantzau m. fl.
 Schultz, Georg (Gorge) Pk. 23 IX: 1543.
 Schurstab, Hieronimus Pk. 23 IX: 1542.
 Schutte, Johan, i Segeberg Pk. 23 IX: 1549.
 Schwalbach, Lorentz v. Pk. 26 II: til kgl. råd zu Hanec 1543.

- Schwendi, Lazarus v. Pk. 23 IX: 1548 (3).
 Schwerin, Ulrich v. (den Ældre) Pk. 23 IX: 1566.
 Schwin, Marcus Pk. 23 IX: 1569 (3), 72. Pk. 26 II: til Christoffer Rantzau 1563.
 Sehested, Anna (Jacob Sehesteds enke) Pk. 23 IX: 1572, 74, 75.
 Sehested, Benedict Pk. 23 IX: 1545.
 Sehested, Bertram Pk. 23 IX: 1554, 58. Se endv. Henrik Rantzau m. fl.
 Sehested, Cai, se Bertram Ahlefeldt m. fl.
 Sehested, Claus Pk. 23 IX: 1545.
 Sehested, Emke, se Wulf og Emke Sehested.
 Sehested, Jacob Pk. 23 IX: 1561 (2). Se endv. Ditlev Buchwald m. fl.
 – , hans enke, se Anna Sehested.
 Sehested, Jørgen, se Benedikt Ahlefeldt m. fl.
 Sehested, Jørgen og Ove Pk. 23 IX: udat.
 Sehested, Ove, se foregående.
 Sehested, Paul Pk. 23 IX: 1566 (2), 67, 69 (2), 70. Pk. 26 II: til Henrik Kas-senbrock 1569.
 Sehested, Tønnes Pk. 23 IX: 1560. Se endv. Johan Rantzau.
 Sehested, Wulf Pk. 23 IX: 1553. Se endv. Frederik 2.
 Sehested, Wulf og Emke Pk. 23 IX: 1554.
 Silm, Jacob, Georg Winseman, Johan Rentzel og Christoffer Fininck, borgere i Hamburg Pk. 23 IX: 1570.
 Siuerdensen, Gertrud, se Sofie, Frederik 1.s dronning.
 Skram, Peder Pk. 23 IX: 1556 (2), 61 (3, i 10/4 indl. br. fra Tage Thott) 62, 63. Pk. 26 II: til Mønter Pouell, København, 1556 (2).
 Slesvig, jomfrukloster Pk. 23 IX: 1567 (2).
 – , kapitlet Pk. 23 IX: 1553, 56 (indl. br. fra Iver Martinsen), 65, 76.
 Sparre, Jep Thorsen Pk. 23 IX: 1547.
 Spedt, Frederik Pk. 23 IX: udat.
 Spiegel, Hans Pk. 23 IX: 1563.
 Stacke, Johan Pk. 23 IX: 1551.
 Stade, borgmester og råd Pk. 21 II: 1545, 47, 63 (2), 64 (indl. br. fra Henrik Butinck, Sylvester Boeser, Jürgen Westermann og Arend Lütke), 65 (3), 71, 74 (2). Pk. 26 II: til dr. jur. Joachim Hincke, dekan i Bremen 1565.
 Stageluchan, Asmus Pk. 23 IX: 1557.
 Stalmeister, Wolff Pk. 23 IX: 1555.
 Stapell, Bastian Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1545.
 Stedingk, Wilcke Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1543.
 Steinberg, Adrian og Burchard v., se grev Johan af Oldenburg.
 Stendevad, beboerne i Pk. 23 IX (ca. 1560–80).
 Stitten, Antonius v., se Lübeck Heiligengeisthospital.
 Stouen, Otto v., se Ditlev Buchwald m. fl.
 Stralsund, borgmester og råd Pk. 21 II: 1565.
 Straub (Struby), Johan, dr. Pk. 23 IX: 1556 (2), 57.
 Strelein, Lorentz Pk. 23 IX udat(?).
 Stur, Georg, magister Pk. 23 IX: 1545, 46 (2), 47, 49.
 Sture, Sophie Pk. 23 IX: 1547.
 Sture, Thomas Pk. 23 IX: 1560, 62.
 Svave (Schwabe, Suaenius), Peter (Petrus) Pk. 23 IX: 1537, 42 (3), 43, 47. Se endv. Johan Rantzau m. fl.
 Tabbin, Heinrich, se Lübeck, borgmester og råd.
 Tausen, Hans, superintendent i Ribe Pk. 23 X: 1551.
 Thesmar, Georg, i Buchholtz Pk. 23 X: 1573. Se endv. hertug Ulrich af Mecklenburg.
 Thienen (Tynen, Tinen), Otto v., amtmand på Tønder Pk. 23 X: 1554, 55 (3), 59. Pk. 26 II: til Breide Rantzau udat.
 Thorichs, Balthasar, Andreas Nissen og Folquart Retelsen Pk. 23 X: 1568.

Thott, Tage, se Peder Skram.
 Tilsit, indbyggerne i Pk. 23 X: udat.
 Tode, Hans Pk. 26 II: til Woldt Reyemar, foged i Heide 1560.
 Tratziger, Adam, dr. Pk. 23 X: 1564, 65, 76.
 Trolle, Herluf Pk. 23 X: 1562. Pk. 26 I: til Jeronimus Boldigk 1556.
 Trulsen, Laue, præst i Løgum kloster Pk. 24 II: 1576.
 Tyes, Joachim, borger i Lübeck Pk. 23 X: 1578.
 Tymme, Gerdt, se Henrik Rantzau.
 Tymme, Jørgen, se Ditlev Buchwald m. fl.
 Tymme, Karsten Pk. 23 X: 1560.
 Tørning len og Hviding herred, præsterne i Pk. 24 II: udat.
 Ulfeldt, Anna, sal. Jost Andersen Ulfeldts Pk. 23 X: 1577.
 Ulfeldt, Corfitz Pk. 23 X: 1560, 62.
 Ulfeldt, Jost Andersen Pk. 23 X: 1551, 59.
 Usedum, Johan v. Pk. 23 X: 1548, 49, 50 (2).
 Verden, se Lübeck og Verden, biskoppelige råder.
 Volckmar, Arnold, Johan Reinfars og consorter Pk. 23 X: 1575.
 Vycke, Hans Pk. 23 X: 1551.
 Wager, Johan, Hamburg Pk. 23 X: 1563.
 Waldenfels, Marthen v. Pk. 26 I: til kejser Carl 5. 1547.
 Wallerthumb, Vilhelm v. Pk. 23 X: 1554 (3), 56, 57 (4), 58, 60.
 Warburg, Frantz Pk. 23 X: 1575.
 Warndorf, Lulef v. Pk. 26 II: til Caspar Fuchs 1550.
 Weber, Joh. B., dr. Pk. 23 X: 1570.
 Wedell, Bastian v., se Henning v. Dewitz m. fl.
 Weier, Georg Pk. 23 X: 1544.
 Wensin, Claus Pk. 23 X: 1553.
 Wensin, Lorentz, amtmand på Haderslev Pk. 23 X: 1557, 58, 66, 67, 68 (2), 72, 75, 76 (2). Se endv. Sivert Rantzau m. fl.
 – , Benedikt Ahlefeldt, Hans Rantzau og Georg Beyer Pk. 23 X: 1574.
 – og Georg Beyer Pk. 23 X: 1574 (2).
 – og Jeronimus Oelgardt Pk. 23 X: 1574.
 Werden, Johan v. Pk. 23 X: 1540, 42, 43 (2). Pk. 26 I: til markgreve Albrecht af Brandenburg 1542.
 Westermann, Jürgen, se Stade, borgmester og råd.
 Wetegroue, Henrik og Peter Pk. 26 II: til domkapitlet i Bremen udat.
 Wetegroue, Peter, se foregående.
 Wetzhausen, Albrecht Truchsess v. Pk. 23 X: 1558 (5), 60 (3).
 Weymar, Hans v. Pk. 23 X: 1555, 57. Se endv. Iven Reventlow.
 Weytbarge, Thonies v., se Johan Rantzau.
 Wichman »aus der marke« Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1545.
 Widmann, Jacob, v. Naenbeck Pk. 26 II: til Breide Rantzau 1546.
 Willing, Johannes, se Moritz Rantzau.
 Wilster, borgmester og råd Pk. 21 II: 1577.
 »Winicksche« arvinger, se Hans v. d. Wisch m. fl.
 Winseman, Georg, se Jacob Silm m. fl.
 Wirde, Gorssen thom Pk. 26 I: til Johan Rantzau 1543.
 Wisch, Claus v. d., til Grønholt, amtmand på Tønder Pk. 23 X: 1544. Pk. 26 II: til Henrik Rantzau 1543.
 – , hans enke, se Margrethe v. d. Wisch.
 Wisch, Claus v. d., til Glasau, se Claus Rantzau og Claus v. d. Wisch.
 Wisch, Claus v. d., Cai, Breide og Christoffer Rantzau Pk. 23 X: 1554.
 Wisch, Clement v. d. Pk. 23 X: 1543 (2). Se endv. Cai Rantzau m. fl.
 Wisch, Gregorius v. d. Pk. 26 II: til Sivert Rantzau 1560.
 Wisch, Hans v. d., Marquardt Rantzau, Benedikt og Hans Pogwisch samt de »winicksche« arvinger Pk. 23 X: 1550.

Wisch, Henrik v. d., se Benedikt Ahlefeldt m. fl.
 Wisch, Johan v. d. Pk. 23 X: 1568.
 – , Benedikt Ahlefeldt og., hertug Hans' afsendinge til forhandlingerne i Odense Pk. 23 X: 1579.
 Wisch, Margrethe v. d. (enke efter Claus v. d. Wisch til Grønholt) Pk. 23 X: 1566 (2), 68. Se endv. Christian 3.s dronning Dorothea; Anna Rantzau og Margrethe v. d. Wisch.
 Wisch, Moritz v. d., se Henning Boie, landfoged i Ditmarsken.
 Wisch, Oswald v. d. Pk. 23 X: 1558. Pk. 26 II: til Jeronimus Oelgardt 1578.
 Se endv. Anna Rantzau.
 Wisch, Otto v. d. Pk. 26 I: til kongen 1558.
 Wittemack, Eler Pk. 23 X: udat.
 Wittenberg, universitetet i Pk. 23 X: 1574.
 Wolderich, Wyben Pk. 23 X: udat.
 Wolfdorf, Willem v., hans enke, se Dorothea v. Wylenn.
 Wollde, Balthasar v., se Henning v. Dewitz m. fl.
 Woltherus, Otto, Strandensis (?: fra Nordstrand) Pk. 24 II: før 1577.
 Woyen, Joachim Pk. 23 X: 1563.
 Wrestett, Baltzer, se Johan Rantzau.
 Wylenn, Dorothea v. (Willem v. Wolfdorfs enke) Pk. 23 X: 1560.
 Wylken, Gideon, se Frederik 2.
 Wytthen, Peder, i Ribe Pk. 23 X: udat.
 Zitzewitz, Matthias Pk. 23 X: 1554, 55, udat. (indl. br. fra dr. Wolfgang Bryning). Se endv. Benedikt Ahlefeldt og Matthias Zitzewitz.
 Zolberg, Jacob, se Gutzlaf Rausch.
 Zvolle, borgmester og råd Pk. 21 II: 1562.
 Breve uden underskrift Pk. 23 X: Udsendinge fra hertug Hans til Stralsund 1544. Pk. 26 I: Udenrigspolitiske efterretninger til Christian 3. 1542; ansøgning til Christian 3. 1543. Pk. 26 II: Udenrigspolitiske efterretninger udat.
 Sedler uden underskrift Pk. 23 X: udat. (3). Pk. 26 II: udat.
 Brevomslag Pk. 23 X: udat. (2).

DE GOTTORPSKE HERTUGER (GOTTORPARKIVET)

Hertug Adolf (d. 1586), som ved delingen af hertugdømmerne 1544 erhvervede Gottorp med tilhørende dele af Slesvig og Holsten, blev grundlægger af den gottorpske linie. De følgende hertuger var: Hertug Adolfs sønner Frederik 2. (d. 1587), Philip (d. 1590) og Johan Adolf (d. 1616), derefter Johan Adolfs søn Frederik 3. (d. 1659), som efterfulgtes af sønnen Christian Albrecht (d. 1694), og denne atter af sin søn, Frederik 4. Den sidste, som faldt i slaget ved Klissov 1702, efterlod sig ved sin død en 2-årig søn Carl Frederik, i hvis mindreårighed Gottorp administreredes af farbroderen Christian August, indtil de gottorpske besiddelser under store nordiske krig inddroges af kongen.

Den del af hertugdømmerne, som ved delingen i Rendsburg 1544 tilfaldt hertug Adolf, var et stort samlet område i Sydslesvig, Gottorp amt (med undtagelse af 4 landsbyer i nærheden af Rendsburg, Fockbech, Borgstedt, Lembeck og Campen, som tillagdes kongens og hertug Hans' dele) med de tilstødende områder Husum og Hüthen amter, landskabet Stapelholm og Ejdersted, desuden i Slesvig Åbenrå amt og Varnæs birk syd for Åbenrå fjord, i Holsten en række vidt spredte småområder, Kiel, Neumünster, Oldenburg og Tremsbüttel, Cismar, Neustadt, Trittau og Reinbeck.

Det oprindelige gottorpske område udvidedes efterhånden betydeligt. Ved Ditmarskens erobring 1559 erhvervede hertug Adolf den nordlige trediedel af Ditmarsken. En endnu større udvidelse fik besiddelserne ved delingen af arven efter Hans d. Ældre 1581, da Adolf som sin part fik Tønder amt med de frisiske øer, undtagen Rømø, samt Løgumkloster amt og i Holsten Bordesholm amt. Da den schauenburgske linie uddøde 1640, kom det til et forlig mellem kongen og hertug Frederik 3., hvorved den sidste fik amtet Barmstedt. Dette bortbyttede han 1649 til Christian Rantzau for godserne Rantzau (som Christian Rantzau dog generhvervede 1655) og Kogsbøl, Emmerslev s., Tønder amt, samt en større kontant sum. Af Barmstedt amt fik Christian Rantzau 1650 oprettet rigsgrevskabet Rantzau. 1652 købte hertugen godset Søndergård, ligesom Kogsbøl i Emmerlev s., af Casper Rudolf v. Gersdorff. På grund af pengeforskud ydet af statholder Frederik Ahlefeldt (d. 1664) måtte Christian Albrecht overlade de to godser samt godset Solvig,

ligeledes i Tønder amt, som Johan Adolf havde købt 1601 af Benedikt og Jørgen Rantzau, til Frederik Ahlefeldts arvinger. Ved et arveforlig 1681 kom Kogsbøl og Søndergård til sønnen Christian Albrecht Ahlefeldt og indløstes 1693 atter af hertugen, mens Solvig tilfaldt sønnen Frederik, som 1693 solgte det til godsets frie undersåtter, der atter afhændede det til hertugen. Om lensgodset Gudsgave på Ærø, som ejedes af medlemmer af det gottorpske fyrstehus 1668 til 1680, da det blev beslaglagt af kongen, og som 1700-01 var besat af Gottorp, se nedenfor s. 164 og 209.

Lige så lidt som Hans d. Ældre lagde gottorperne i øvrigt større vægt på storgodsdrift. Bortset fra avlsgården ved Tønder slot (Hestholm), Åbenrå slot med Jørgensgård og Løgumkloster, havde hertugerne nord for den nuværende grænse af større godser kun de 3 ovennævnte. Flere mindre hovedgårde blev solgt eller nedlagt; Høgebjerg, Løjt s., solgtes 1665 til sekretæren Burchard Niederstedt, Kragelund, Tinglev s. nedlagdes 1596, Ornum i Varnæs s., som hertugen købte af Cai Rantzau til Hanerau ca. 1595, blev nedbrudt og udstykket, og Velbygård, Hjorkær s., som var oprettet 1639 af amtsforvalter Joachim Danckwerth af 2 fæstegårde og senere overtaget af hertugen, blev ligeledes udstykket.

Der opstod efterhånden et spændt forhold mellem Danmark og de gottorpske hertuger, som i deres stræben efter at opnå uafhængighed af den danske konge sluttede sig nær til Sverrig under stridighederne i det 17. og beg. af det 18. årh. Ved freden i Roskilde 12/5 1658 måtte kongen indrømme hertugen suveræniteten i hans slesvigske besiddelser og overlade ham det omstridte slesvigske bispegods, »Svavsted amt«, samt halvdelen af kapitelsgodset, og det stadfæstedes ved freden i København 26/5 1660. Ved traktaten i Rendsborg 10/7 1675 blev hertugen tvunget til atter at give afkald på de i Roskilde og København vundne fordele, og 1676 beslaglagde (seksvestrede) kongen hele den gottorpske del af Slesvig; men ved freden i Fontainebleau 1679 måtte kongen nødtvungent tilbagegive hertugen hans besiddelser og genindsætte ham i hans rettigheder. Under de fortsatte stridigheder besatte kongen påny 1684 de gottorpske besiddelser i Slesvig, men de politiske forhold tvang ham til ved forliget i Altona 1689 atter at tilbagegive dem til hertugen. Efter at Gottorp under den fornyede store nordiske krig havde åbnet Tønning for svenskerne, okkuperede kongen 1713 atter de gottorpske lande både i Slesvig og Holsten. De holstenske dele overlod han dog 1720 atter til hertug Carl Frederik, mens de slesvigske 1721 inkorporeredes i Danmark.

Det hertugelige arkiv opbevaredes på Gottorp, hvor også Fællesarkivet befandt sig. Ved besættelsen af Gottorp 1713 kom arkivet i kongens besiddelse. Forinden var det dog lykkedes hertugen at føre dele af det til Hamburg, og efter at Carl Frederik 1720 havde fået de holstenske besiddelser tilbage, overførtes de til Kiel. Efter indlemmelsen af den gottorpske del af Slesvig 1721 affattede arkivsekretæren Eskel Lohmann, som 1732 var sendt til Gottorp for at registrere begge arkiver, en

udførlig registratur over Gottorparkivet i 5 bd. omfattende Gehejme-Conseils arkivet (med 5 hovedafdelinger, Camerae, efter de 5 kamre, hvori arkivet havde været opbevaret), det »hemmelige kammer« med diplomatiske sager og Krigskancelliets arkiv. Arkivalierne blev derefter efter ordre af 19. aug. 1735 oversendt til København, hvor de fik deres plads i Tyske Kancellis arkiv. 1855 afleveredes de til Gehejmearkivet fra Slesvigske Ministerium sammen med Tyske Kancellis ældre arkivalier og arkivalier fra det storfyrstelige arkiv i Kiel. Pergamenterne, for største delen fra det gamle schauenburgske arkiv, udskiltes af Matthiessen, som af disse sammen med andre af de fra Slesvigske Ministerium afleverede pergamenter dannede samlingen Gottorpske Membraner (Membranea Gottorpensia et ex arch. canc. Germ.). Nogle pergamenter indførte han i registranten over Gemeinschaftliches Archiv (Reg. 32). Største delen af Gottorpske Membraner sammen med dokumenter fra Thorkelins og Matthiessens supplementer til Gem. Arch. indgik senere i den af Erslev dannede gottorpske pergamentsamling med grupperne A, B og C. 1873 og flg. år afleveredes betydelige dele af Gottorparkivet til Tyskland, idet Danmark kun beholdt de familiehistoriske og politiske dele af det, men afleverede alle mere lokale akter. De bevarede dele sammen med dele af Fællesarkivet, som stammede fra Gottorparkivet, registreredes på grundlag af Lohmanns registratur i Reg. 113. En tilsvarende seddel-registrant udarbejdet af Matthiessen ordnedes af A. D. Jørgensen på en mere systematisk måde for at tjene som grundlag for en påtænkt mere rationel ordning af Gottorparkivet (jvfr. Medd. ang. det kgl. Gehejme-arkiv 1886-88), som dog aldrig blev foretaget. Senere overførtes yderligere dele af Fællesarkivet (fra Reg. 32 og 34) til Gottorparkivet og registreredes dels i Reg. 113, dels på sedler, ligesom det gottorpske rentekammerarkiv og de gottorpske regnskaber registreredes på sedler. I henhold til konventionen af 15/2 1933 afleveredes 1937 det meste af det 1873 ff. tilbageholdte, deriblandt også det meste af pergamentsamlingen Gottorp A-B-C til Tyskland, men til gengæld modtog Rigsarkivet en del lokale akter vedr. de dele af Sønderjylland, som ved genforeningen var kommet til Danmark. Mens de gottorpske arkivalier, som var blevet i Danmark, stadig lå efter den gamle ordning og med de originale omslag fra Lohmanns tid, var de til Tyskland afleverede dele blevet omordnet og registreret under betegnelsen A XX. Ved den nu foretagne nyregistrering er de fra Tyskland modtagne arkivalier ordnet sammen med de dele af arkivet, som var blevet i Danmark. De gamle omslag i begge grupper er så vidt muligt bevarede.

Pergamentsbreve.

A. Stadfæstelse af privilegier 1638-99.

1. 1638 27/7 Kejser Ferdinand 3. stadfæster for hertug Frederik 3. af Holsten-Gottorp kejser Maximilian 2.s privilegium 1570 6/7 ang. appel til kammerretten.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 33 b (ikke indf. i reg.), sen. Gott. B.
2. 1699 9/10 Kejser Leopold stadfæster for hertug Frederik 4. af Gottorp kejser Frederiks privilegium 1474 13/2, at ingen i fyrstendømmet Holsten må stævnes uden for landet.
Gl. sign.: Gem. Arch. XX 26 b (ikke indf. i reg.), sen. Gott. B.

B. Adkomstbreve 1584-1663.

1. 1584 2/5 Hans Blome sælger til hertug Adolf sit gods i Stormsgaarde, Taagholt, Høgsholt, Havsted, Tovrup og Hornse (? Hornsøhe) for 24.500 dlr.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 62, sen. Reg. 113 nr. 358, sen. Gott. C.
2. 1592 27/2 Drude Blome, Hans Blomes enke, sælger sin gård Ornum i Sundeved til gott. amtm. i Åbenrå Kai Rantzau til Hanerau for 2800 rdlr.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 142, sen. Reg. 113 nr. 365, sen. Gott. C.
3. 1592 8/3 Drude Blome, Hans Blomes enke, pantsætter sin gård Ornum i Sundeved til gott. amtm. i Åbenrå Kai Rantzau til Hanerau for 4.000 rdlr. for 50 år.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 141, sen. Reg. 113 nr. 365, sen. Gott. C.
4. 1592 22/9 Hans Blome, amtm. i Haderslev amt, mageskifter på kongens vegne gods i Burkal, Abild, Frestrup og Stollig til hertug Johan Adolf mod gods i Snogbæk, Bovrup, Avnbøl, Ullerup og Skelde i Sundeved og Gaansager og Skodsbøl i Haderslev amt.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXII 91, sen. Gott. C.
5. 1595 31/7 Peter Rantzau afstår sit gods i Åbenrå amt i Gerner, »Gierdrup« (Bjerdrup?) og Barsmark til hertug Johan Adolf.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 253, sen. Reg. 113 nr. 369, sen. Gott. C.

6. 1599 3/1 Broder Andersen til Klixbøl overdrager sit gods i Vestre i Kærherred ved Grøngaard til hertug Johan Adolf på grund af hans 2 sønners forseelser.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 235, sen. Reg. 113 nr. 368, sen. Gott. C.
7. 1601 10/6 Benedikt og Jørgen Rantzau sælger godset Solvig til hertug Johan Adolf for 55.000 rdlr.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 202, sen. Reg. 113 nr. 367, sen. Gott. C.
8. 1649 21/12 Overenskomst mellem Christian Rantzau og hertug Frederik 3. af Gottorp, hvorved Christian Rantzau får Barmstedt amt mod at overlade hertugen godserne Kogsbøl (30.000 rdlr.) og Rantzau (70.000) og kontant udrede 101.000 rdlr.
Gl. sign.: »Nr. 34«, sen. Gott. C.
9. 1663 23/5 Carsten Hinrichsen, Slesvig Domkapitels foged på Kogsbøl sælger til enkehertuginde Marie Elisabeth den sydlige del af den til hans »Fæstestav« hørende mose »Rahmor«.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 160, sen. Reg. 113 nr. 365, sen. Gott. C.

C. Andre dokumenter 1565–1633.

1. 1565 8/2 Frederik 2. og Hans d. Ældre samtykker i, at hertug Adolf som Slesvig stifts administrator overdrager archidiaconatets prælatur til sin kansler og råd Adam Tratziger.
Anm.: Uden på brevet er skrevet:
»Dieser Canzler ist gutlich wiederum abgetreten, da Capitulum ihn pro canonico nicht annehmen wollen. Die Ursachen findet man in beiverwarten Scriptio sub. nr. a 2«.
Gl. sign.: Gott. Camera II pag. 363, caps. 21, convol. 32, sen. Gott. membr. fasc. XLVII, sen. Gott. A.
2. 1624 5/6 Kontrakt, hvorved hertug Frederik 3. overdrager avlsgården Estholm (Østerholm?) i Tønder amt i arvefæste til Richard Bennichsen, Claus Jansen Rolwaaghen, Henrich Rautenstein og Jacob de Mol og consorter.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 87, tilf. af Matthiessen, sen. Gott. C.
3. 1633 3/6 Bønder i Solved (Sollwit) i Fjorde s. køber en mose (Lütke Rahmor) for 600 rdlr. af hertuginde Augusta og Domkapitlet i Slesvig.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 70 (Matthiessen), sen. Div. Dok. vedr. hertugd.

Sager på papir.

A. Indkomne breve og forskellige sager vedr. administrationen.

1. 1564–1714. Diverse indkomne breve samt forskellige sager vedr. administrationen 1 pk.

Indhold:

a. Indkomne breve 1564–1714.

1. Egenhændigt brev fra Frederik 2. til hertug Adolf (1564) 21/4.
Gl. sign.: Reg. 35 fasc. 1 II 1.
2. Brødrene Bartolt, Anders, Detlef og Christian Holck, Henrik Holck's efterladte sønner, til hertug Adolf ang. gods i Blans i Ulderup s. 1581.
Gl. sign.: »Gottorp Conseil. Varia IV«.
3. Egenhændigt brev fra hertug Adolf af Gottorp (søn af hertug Johan Adolf af Gottorp, f. 1600, dødeligt såret i slaget ved Leipzig 1631) til hans farbroder Johan Frederik, ærkebiskop af Bremen 1616.
(Modt. fra dr. L. Bobé 1948.)
4. Magdalene og Øllegård v. Ahlefeldt, Elisabeth Rantzau og Margrethe v. Ahlefeldt, Supplik til hertug Frederik 1619. Kopi. (Købt 1950 af H. A. Lund; jf. RAJ nr. 1500.)
5. Skrivelse fra hertug Ernst August til administratoren Christian August ang. Slesvig domkapitels undersætter i Lysabilds deltagelse i strandvagten i anledning af pesten 1711 (med koncept og genpart af svarskrivelsen).
Gl. sign.: Gott. Cam. IV s. 342 caps. XLIV nr. 1, sen. Reg. 113 nr. 246.
6. Diverse breve og indberetninger til administratoren Christian August vedr. Tønder by og amt 1713.
Gl. sign.: Reg. 113 nr. 858.
7. Indberetninger fra amtsforvalter F. v. Sallern til administrator Christian August 1713–14.
Gl. sign.: Reg. 113 nr. 854.

b. Sager vedr. administrationen 1622–1713.

1. Aftale mellem den danske konge og hertug Frederik af Gottorp ang. forvisning af forbrydere 1622. Kopi. (Købt 1950 af H. A. Lund; jf. RAJ nr. 1500.)
2. Privilegium af hertug Frederik for Cornelius Clausen Pital til anlæggelse af en søstad i Tønder amt 1629.
(»Samtidig gottorpsk kancelliafskrift«).
Gl. sign.: Reg. 113 nr. 355, sen. nr. 458.
3. Sager vedr. veje i Åbenrå amt 1633–1706.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1528.
4. Søgns for Jeppe Hansen af Emmerlev i Tønder amt med skibet »Der ringende Jacob« 15 læster 1692.
Gl. sign.: »Gottorp Conseil varia IV«.
5. Sager vedr. begravelse af selvmordere 1700–01.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2190.
6. Sager vedr. politibøder i Åbenrå by 1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2694.
7. Korrespondance vedr. lenssager 1711–12.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXVI 50, sen. Reg. 113 nr. 455.

8. Hertugelige originale resolutioner, deraf flere med indlæg 1711-13.
Gl. sign.: Gott. Cam. I S 225 Caps. L VI vol. I-II, sen. Reg. 113 nr. 61.

Anm.:

Resolutionerne vedr.: I. Apoteker i Tønder Chr. Albr. Langheim, provst i Åbenrå Fr. Arnkiel, fhv. herredsfoged i Højer Fedder Lunt, kok i Tønder Rudolph Høvel, rådmand i Tønder Burchard Giese, herredsfoged i Slogs herred Henrich Funcke, schackenborgsk undersåt Hans Carstensen.

II. Præst i Bjolderup Albr. Volquard ctr. herredsfoged i Ris herred Benedict Camphøven, borgmester i Tønder Lorentz Tychsen, borgmester og råd i Tønder, apoteker i Tønder Chr. Albr. Langheim, kontorhuset i Åbenrå, provst i Tønder Samuel Reimar, kvæghyrde i Lundtoft herred Spainer.

B. Indre forhold.

2. 1601-1713 Sager vedr. embedsmænd 5 pkr.

Nemlig:

- I. Sager vedr. embedsmænd i Åbenrå (1) 1 pk.

Indhold:

1. Sager vedr. Åbenrå magistrat, stadsbetjente, byfoged etc. 1613(?) - 1708.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2671.
2. Sager vedr. strid mellem rådet i Åbenrå og byfogeden Claus v. Arup 1618.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2672.
3. Sager vedr. strid mellem Luedtke Clausen og borgmester Jens Hansen Cramer i Åbenrå i anledning af tumult ved hertug Ulriks (Christian 4.s søns) besøg i Åbenrå 1632.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 374.
4. Sager vedr. stridigheder mellem borgmester, råd og stadsskriver i Åbenrå og forskellige borgere 1637-43.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2673.
5. Sager vedr. strid mellem Jep Schwensen i Åbenrå og stadsskriveren Lucas Tiedemann og byfogeden Andreas Iversen 1637-38.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 377.
6. Sager vedr. tidligere borgmester i Åbenrå Jens Hansen's strid med Christian Bomschow og med Jacob Cappel 1646-48.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 380.

- II. Sager vedr. embedsmænd i Åbenrå (2) 1 pk.

Indhold:

7. Sager vedr. strid mellem borgmester i Åbenrå Carsten Haggensen og herredsfogeden i Sønder Rangstrup herred 1663-93.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2674.
8. Sager vedr. strid mellem Nis Krag og magistraten m. fl. 1664-75.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 384.
9. Sager vedr. jurisdiktionsstrid mellem borgmester og råd i Åbenrå og herredsfoged og amtsskriver i Ris herred 1668-69.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2669.

10. Sager vedr. borgmester Haggensen i Åbenrå, tidligere herredsfoged i Sønder Rangstrup herreds tilgodehavende, hestepenge og sendemandsgebyrer 1668-71.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1474.
11. Sager vedr. strid mellem den dræbte Terkel Hansen i Brunde's enke og magistraten 1669-70.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 385.
12. Sager vedr. stridigheder mellem borgmester Carsten Haggensen i Åbenrå og forskellige og borgmesterens afsættelse 1670-81.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2675.
13. Sager vedr. strid mellem amtmand Frederik v. Gunderoth og magistrat og provst i Åbenrå i anledning af, at et stykke af kirkegården er afgivet til apoteker Hans Vith 1698.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2679.
14. Sager vedr. strid mellem rådmand Lüttig Harmensen m. fl. contra herredsfoged Casper Camphøffner m. fl. ang. kobbelhegn nord for byen 1702-06.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2670.

- III. Sager vedr. embedsmænd i Tønder (1) 1 pk.

Indhold:

15. Sager vedr. magistraten, stadsbetjente og byfoged i Tønder 1601-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2979.

- IV. Sager vedr. embedsmænd i Tønder (2) 1 pk.

Indhold:

16. Sager vedr. strid mellem Jacob Hunnies i Tønder og magistraten i anledning af påståede mangler i byregnskab og kontributionsansættelse 1636-38.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2994.
17. Sager vedr. strid mellem kleinsmed Erik Moritzen og rådmand Bernt de Behr ang. et af den sidste anbragt plankeværk 1637.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 728.
18. Sager vedr. tumult i Tønder by og en derover opstået strid mellem amt og by 1656.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2978.
19. Sager vedr. strid mellem Frederik Borg og magistraten i Tønder om betaling af kontributionen 1673-95.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2995.

- V. Sager vedr. embedsmænd i Løgumkloster samt Åbenrå og Løgumkloster amter 1 pk.

Indhold:

20. Sager vedr. husfogeden August Martfeldt i Løgumkloster 1660-1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2168.
21. Sager vedr. embedsmænd i Åbenrå amt 1617-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1473.
22. Sag vedr. klage over amtsskrivere og herredsfogeder og misbrug af herredssegl 1626.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1463.
23. Sag vedr. strid mellem Carsten Detlefsen i Åbenrå og amtsskriver i Ris herred Peter Moritzen og dennes søn Moritz Moritzen, herredsfoged i Ny herred 1637-38.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 378.

24. Specifikation over herreds-, birke- og sognefogederne m. fleres besoldning i Åbenrå amt udat. (ca. 1713?).
Gl. sign.: Reg. 113 nr. 854.
25. Sager vedr. embedsmænd i Løgumkloster amt 1615–1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2166.

3. 1583–1712 Sager vedr. kirke, skole og fattigvæsen 5 pkr.
Anm.: Sagerne er alfabetisk ordnet efter sogne.

Nemlig:

I. Åbenrå og Åbenrå amt (1) 1 pk.

Indhold:

1. Sager vedr. kirke og skole i Åbenrå amt (1598)–1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1475.
2. Sager vedr. kirken i Åbenrå 1637–1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2676.
3. Sager vedr. strid mellem provst Georg Hübschmann i Åbenrå og forskellige 1637–38.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2677.
4. Sager vedr. fattighus i Åbenrå stiftet af kammermester Joachim Danckwert og hustru 1652–1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2682.
5. Sager vedr. provst Fr. Arnkiel i Åbenrå 1675–1713.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2678.
6. Sager vedr. strid mellem provst og præster i Åbenrå amt og amtmand Frederik v. Gunderoth ang. indgreb i deres rettigheder og mellem pastor Wollehard Fabricius i Løjt og husfogeden Christian Jessen 1698.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1484.

II. Åbenrå (2) 1 pk.

Indhold:

7. Sager vedr. kapellan Christian Gottlieb Kock i Åbenrå. 1700–03.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2680.
8. Sager vedr. strid mellem diakonen Johan Rabe og provst Ahrenkiel 1700–03.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2681.
9. Sager vedr. oprettelsen og kompetencen af underkonsistorium i Åbenrå 1702–11.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1476.

III. Abild–Hjorkær 1 pk.

Indhold:

10. Sager vedr. kirke og skole i Abild 1637–1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2531.
11. Sager vedr. kirken i Bedsted 1642.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1477.
12. Sager vedr. kirken i Bjolderup 1629–1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1478.
13. Sager vedr. mag. Christian Albrecht Vollquart's valg til præst i Bjolderup 1702.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1479.
14. Sager vedr. kirken i Brede 1627–1706.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2169.

15. Sager vedr. kirken i Burkal 1597–1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2535.
16. Sager vedr. kirken i Bylderup 1609–1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2534.
17. Sager vedr. kirken i Emmerlev 1583–1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2539.
18. Sager vedr. kirken i Ensted 1671–1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2541.
19. Sager vedr. kirken i Felsted 1706–11.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2543.
20. Sager vedr. kirken i Hellevad 1607–63.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1480.
21. Sager vedr. kirken i Hjerpested 1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2553.
22. Sager vedr. kirken i Hjorkær 1629–1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1481.

IV. Holbøl–Rinkenæs 1 pk.

Indhold:

23. Sager vedr. kirken i Holbøl 1624–1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2549.
24. Sager vedr. kirken i Hostrup 1603–1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2551.
Hygum kirke, se nr. 41.
25. Sager vedr. kirken i Højer 1592–1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2547.
26. Sager vedr. kirken i Højst 1603–1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2548.
27. Sager vedr. den anklagede præst Johan Schreiber i Kampen (Hohn h.) 1681.
Gl. sign.: Reg. 35 fasc. 19 VII 2–3.
28. Sager vedr. kirken i Kliplev (pastor Conrad Ziegler) 1641.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 98, sen. Reg. 113 nr. 358, sen. nr. 459.
29. Sager vedr. kirke og skole i Løgumkloster–Nørre Løgum 1611–1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2170.
30. Sager vedr. kirke og skole i Løjt Kirkeby 1611–1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1482.
31. Sager vedr. kirken i Ravsted 1592–1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2567.
32. Sager vedr. kirken i Rinkenæs 1624–1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2569.
33. Sager vedr. kirken i Rise 1624–1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1486.

V. Skast–Øster Løgum 1 pk.

Indhold:

34. Sager vedr. kirken i Skast 1701–12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2571.
35. Sager vedr. kirken i Tinglev 1605–1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2573.
36. Sager vedr. kirke og hospital i Tønder 1593–1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2980.
37. Sager vedr. skolen i Tønder 1602–1706.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2981.

38. Sager vedr. kirken i Ubjerg 1612-1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2574.
39. Sager vedr. kirken i Uge 1665-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2575.
40. Sager vedr. kirken i Varnæs 1608-1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1487.
41. Sager vedr. krav om tiende fra Ullemølle til Vodder kirke og Løgumkloster undersætter til Hygum kirke 1621-53.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2160.
42. Sager vedr. Øster Løgum kirke 1666-97.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1485.

4. 1354-1712 Privilegier og forordn. m. m. for købstæderne 1 pk.

Indhold:

1. Sager vedr. Åbenrå by og tildels Åbenrå amt (heri afskrifter af Åbenrås privilegier 1335 1/5 og 1480 18/8) 1619-1702.
Gl. sign.: »Sager fra de gottorpske hertugers arkiv ... kan næppe findes i registranten over de fem camerae i Gottorp-arkivet«.
2. Sager vedr. Åbenrås privilegier 1533, 1704.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2668.
3. Forordninger og ekspeditioner vedr. Åbenrå by og amt og Løgumkloster amt 1641-1703.
Gl. sign.: Reg. 113 nr. 513.
4. Tønder bys privilegier 1354-1600.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2975.
Anm.: Afskrifter fra 16. og 17. årh.
5. Tønder bys privilegier 1436-1593.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXII 84, sen. Reg. 113 nr. 454.
Anm.: Afskrifter fra 16. og 17. årh., omfatter bl. a. kopi af privilegierne 1436-1593 bekræftet af kejserlig notar Johannes Böukius med påtegning: »Prod. Gottorff. den 4. november anno 1600 vff ausgeganges fürstliches mandat«.
6. Forskellige sager vedr. administrationen af Tønder: skattefor-
tegnelser, inkorporation af visse gader i byen og jurisdiktions-
strid mellem by og amt 1601-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2976.

5. 1596-1712 Retssager 4 pkr.

Nemlig:

I. Diverse retssager 1 pk.

Indhold:

1. Vidne af 8 mænd om strid mellem Jacob Kannefflicker fra Haderslev og Christian Michelsen i Rørkær, fremlagt ved retten i Tønder 1596 26/6.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 172 a.
2. Sager vedr. natlige optøjer i Åbenrå 1613-27.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2692.
3. Erklæring af Ris herredsting, at det ikke er nogen bekendt, at Jørgen Haer i Aarslev har befriet sin broder Poul Haer fra fængslet 1632 17/1.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 244 a.
4. Sag vedr. Niss Bartelsen og cons. i Rugbjerg contra Hans Hieronymussen i Kopsholt 1634-37.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 375.

5. Sag vedr. Hans Asmussen, kgl. ridefoged i Bollerslev, contra Asmus Hansen i Tumbol ang. injurier 1637-38.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 376.
6. Sag vedr. Gervasius Dickenson på købmand i London Arthur Dickensons vegne contra Jens Becker i Tønder ang. gæld 1639-40.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 729.
7. Trolldomssag vedr. Margrethe Kocks og Thomas Frese m. fl. i Åbenrå 1641-43.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 379.
8. Sag mod Vilhelm Berckmann i anledning af mord på Henrik Kock 1646.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 604.
9. Jens Carstens' arvinger i Tønder, sag mod Lorentz Hansen i Højer for mord 1649-52.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 736.
10. Andreas Petersen, skriver og foged på St. Knuds Kloster, sag mod rådmænd Hans Becker i Åbenrå som garant for Ivan Petersen af Åbenrå amt, mølleforpagter under St. Knuds kloster, for resterende forpagtningsafgift 1655.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 382.
11. Frederik Borg i Tønder, sag mod Henning Beckmann og Claus Henriksen 1675-80.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 742.
12. Frederik Borgs sag mod Christine Kordts 1692-95.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 746.
13. Jochim Bløckers sag mod Hans Tuchsén i Tønder vedr. vej-spærring 1706.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 753.

II. Arvesager (1) 1 pk.

Indhold:

14. Peter Schutter og cons. contra deres svoger Iver Hansen, præst i Ensted ang. Marine Michels efterladenskab, navnlig en humle-gård i Åbenrå 1622.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 372.
15. Sager vedr. skifte efter Claus Struck mellem hans børn og deres formynder Anders Struck på den ene side og stedfaderen by-foged og tolder Carsten Detlefsen og hans hustru Margrethe, børnenes moder, på den anden side 1629-56.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 373.
16. Margrethe, Jens Andersens enke i Nybøl i Sundeved, ctr. Hans Becker og Jørgen Marquartsen i Åbenrå ang. fordringer i den afdøde borgmester Hans Magnussens bo 1663-75.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 383.
17. Magdalene, dr. Nicolaus Fries' enke i Tønder ctr. hendes stif-døtre vedr. arv 1680-84.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 743.
18. Anne Margrethe v. Böttcher ctr. Tønder by ang. Peter de Lan-ges efterladenskab 1692.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 745.
19. Hans Moritz Hartz ctr. magistraten i Tønder og Frederik Burgs arvinger vedr. dennes efterladenskab 1702-05.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 749.
20. Hans Hüdewatt og Mathias Petersen ctr. Mathias Jensen og cons. ang. Christian Hüdewatt's efterladenskab 1706-07.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 754.

III. Arvesager (2) 1 pk.

Indhold:

21. Knud Tielsen i Barsmark ctr. hans stifmoder Bodil Hanses ang. overtagelsen af hans afd. fader Hans Tielsens gård 1707-12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1513.

IV. Konkursager og ægteskabssager 1 pk.

Indhold:

22. Sager vedr. Peter Tumbul i Åbenrå's konkursbo 1647-53.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 381.
23. Sager vedr. konkursboet efter Magdalene Preuss, enke efter borgmester Johan Preuss i Tønder og efter dr. Nicolaus Fries 1693-1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 747.
24. Akter vedr. ægteskabssager i Åbenrå by og amt 1626-1708.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 806.
25. Akter vedr. proces mellem Hans Jensen i Åbenrå og hans hustru Margrethe Peders og mellem hendes formynder Frederik Volckmann og hendes børn af 1. ægteskab og Hans Jensen 1642-47.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 807.

6. 1579-1713 Sager vedr. hertugelige godser og ejendomme 6 pkr.

Nemlig:

I. Åbenrå slot - Gudsgave 1 pk.

Indhold:

1. Sager vedr. amtshuset (slottet) og avlsgården i Åbenrå 1602-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1493.
2. Brev, hvorved Christoffer Rantzau afstår 2 huse i Åbenrå og Kiel, som han har fået fra sin svigermoder Mette Sehested, til hertug Johan Adolf 1594.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. ad cap. XXII nr. 2 b, sen. Reg. 113 nr. 355, sen. nr. 458.
3. Sager vedr. godset Gudsgave på Ærø 1670-87, 1700-01.
Gl. sign.: Pløenske arkiv, korrespondancesager og regnskaber ang. Nørborg len samt Søbygård og Gudsgave på Ærø 1684-1728. (Reg. 110 s. 139), sen. anbragt i Gottorparkivet (Reg. 113) mellem nr. 779 og 780.

II. Hestholm-Jørgensgård og Kolstrup 1 pk.

Indhold:

4. Sager vedr. avlsgården Hestholm (Tønder s.) 1606-1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2598.
5. Sager vedr. avlsgården Højebjerg (Løjt s.) 1591-1706.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1495.
6. Sager vedr. avlsgården Jørgensgård (Åbenrå) 1590-1705.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1496.
7. Sager vedr. Jørgensgård og Kolstrup (Åbenrå s.) 1629.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1492.
Anm.: Jf. nr. 9.

III. Kogsbøl og Søndergård 1 pk.

Indhold:

8. Sager vedr. godserne Kogsbøl og Søndergård (Emmerlev s.) 1642-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 3199.

IV. Kolstrup-Ornum 1 pk.

Indhold:

9. Sager vedr. det fyrstelige gods (resp. stiftsgods) i Kolstrup 1579-1637.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1497.
Anm. Jf. nr. 7.
10. Sager vedr. avlsgården Kragelund (Bov s.) 1596.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2599.
11. Sager vedr. Løgumkloster amtshus og avlsgård 1627-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2174.
12. Sager vedr. godset Ornum (Varnæs s.) 1591-1636.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1498.

V. Solvig 1 pk.

Indhold:

13. Sager vedr. godset Solvig 1597-1713.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 3239.

VI. Spangholm-Vilbygård 1 pk.

Indhold:

14. Sager vedr. et fyrsteligt landstykke Spangholm ved Tønder 1603-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2600.
15. Sager vedr. den fyrstelige teglgård ved Åbenrå 1608-1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1494.
16. Kontrakt mellem hertugen og husfogeden i Tønder Andr. Joch. Heinemann om vedligeholdelsen af Tønder slot 1710.
Gl. sign.: Gott. cam. V s. 276 caps. XX, tilf. af Matthiessen: Fürstl. Gottorfische Baucontracte 1708-11, sen. Reg. 113 nr. 318.
17. Sager vedr. godset Vilbygård (Hjordkær s.) 1639-62.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1499.

7. 1630-1712 Sager vedr. digevæsen, inddæmning og afvanding 1 pk.

Indhold:

1. Overenskomst mellem amtmanden i Ribe Albert Scheel og den gottorpske overhofmester Egidius v. d. Lancken om inddæmning ved Rickelsbøl 1630.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 115, sen. Reg. 113 nr. 361 sen. nr. 458.
2. Kontrakt mellem hertug Frederik af Gottorp og Cornelius Clausen Pithal og hans søn Claus Corneliussen Pithal om ind-digning af forlandet mellem Højer, Rudbøl og Rickelsbøl 1630.
Gl. sign.: Gem. Arch. suppl. XXIV 121, sen. Reg. 113 nr. 363 sen. nr. 458.

3. Sager vedr. digevæsenet ved Højer 1631-37 og Rudbøl 1631-34.
Gl. sign.: Gott. cam. II s. 56 caps. XXXI nr. 7-8, sen. Reg. 113 nr. 72.
 4. Sag. vedr. vandopstemning ved Rens 1672-73.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 995.
 5. Sager vedr. Frederikskog 1690-1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 965.
 6. Sag vedr. Süncke Lund i Rødemis, ejer af gården Gørrismark, ctr. herredsfoged i Tønder herred Detlef Harder Holst og digefogeden ang. digeomkostninger 1700-05.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 980.
 7. Sager vedr. fornyelse af vandafledning og grøfter ved Tønder samt inddæmning 1708-12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 996.
8. 1614-1712 Sager vedr. skov, jagt og tørvemoser 1 pk.
- Indhold:
1. Sager vedr. fyrstelig anvisning af træ (bygningstømmer og brænde) til byen Åbenrå 1614-68.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2685.
 2. Sager vedr. skov- og jagtforbrydelser, Åbenrå amt 1608-71, 1702-10.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1500 a og 1500.
 3. Sager vedr. tørvemoserne i amterne Åbenrå og Løgumkloster 1706-12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 913.
9. 1627-29, 57 Sager vedr. krigsbegivenhederne 4 pkr.
- Nemlig:
- I. 1627-29, 57 Sager vedr. de fremmede troppers ophold i Åbenrå by og amt og i Løgumkloster amt m. m. ... 1 pk.
- Indhold:
1. Sager vedr. de fremmede troppers ophold i Åbenrå by og amt 1627-29.
Gl. sign.: Gott. cam. II s. 174, caps. XXVII 7-8, sen. Reg. 113 nr. 74.
 2. do. i Løgumkloster amt 1627-29.
Gl. sign.: Gott. cam. II s. 229 caps. XLIII 3, sen. Reg. 113 nr. 78.
 3. Diverse sager vedr. de fremmede troppers ophold i de gottorpske besiddelser ca. 1627-28. (Købt af H. A. Lund 1950.)
Gl. sign.: Gott. cam. II s. 230 caps. XLIII nr. 5, sen. Danske kongers hist. fasc. 132.
- II. 1627-29 Sager vedr. de fremmede troppers ophold i Tønder by og amt (1) 1 pk.
Gl. sign.: Gott. cam. II s. 254-55, caps. LII 5 og 8, sen. Reg. 113 nr. 79.
- III. 1628 Sager vedr. de fremmede troppers ophold i Tønder by og amt (2) 1 pk.
Gl. sign.: Gott. cam. II s. 258, caps. LIII 4, sen. Reg. 113 nr. 79.

IV. 1628-29. Fortegnelser over tabene ved de kejserlige troppers ophold 1 pk.

Indhold:

1. Åbenrå by og amt.
Gl. sign.: Gott. cam. I s. 15, caps. II nr. 12, sen. Reg. 113 nr. 12.
2. Løgumkloster amt.
Gl. sign.: Gott. cam. I s. 17, caps. II nr. 23, sen. Reg. 113, nr. 17.
3. Tønder amt.
Gl. sign.: Gott. cam. I s. 15, caps. II nr. 13, sen. Reg. 113 nr. 13.

10. 1610-1712 Sager vedr. brande og oprettelse af brandkasse 1 pk.

Indhold:

1. Sager vedr. brande i Åbenrå 1610, 1669, 1680 og 1707 og foranstaltninger til imødegåelse af brande 1610-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2691.
2. Sager vedr. oprettelsen af brandgilde og brandkasse i Åbenrå og Løgumkloster amter 1709-11.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1453.

11. 1492-1712 Sager vedr. forskellige erhverv 2 pkr.

Nemlig:

I. 1 pk.

Indhold:

1. Sager vedr. håndværkere og privilegerede i Åbenrå 1605-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2683.
Anm.: Omfatter alm. sager og sager vedr. barberere, bryggere, brændere og vinhandlere, farvere, kokke, slagtere, skræddere, skomagere og pottemagere.
2. Sager vedr. håndværkere og privilegerede i Løgumkloster 1610-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2171.
Anm.: Omfatter alm. sager og sager vedr. barberere.
3. Sager vedr. håndværkere og privilegerede i Tønder 1492-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2982.
Anm.: Omfatter sager vedr. bartskeerere, bødkere, garvere, glarmestre, kokke, parykmagere, rebslagere, skræddere, skomagere, snedkere m. m.
4. Sager vedr. håndværkere i Tønder by og amt 1708-11.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2983.
5. Sager vedr. handel, skibsfart og markeder i Åbenrå amt og by 1606-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2684.

II. 1 pk.

Indhold:

6. Sager vedr. apotekere i Åbenrå 1643-68.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2693.
7. Sager vedr. apotekere i Tønder 1623-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2998.

8. Tilladelse for Jørgen Frederik Jensen til at nedsætte sig i Tønder som billedhugger og snedker 1706. (Kopi.)
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2985.
 9. Sager vedr. fiskeri i Åbenrå amt 1617-1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1503.
 10. Sager vedr. guldsmedefamilien Reimer i Tønder og guldsmed Søren Lorentzen 1644-1705.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2988.
 11. Sager vedr. kobbersmede og handel med kobber og messingsager i amterne 1706-11.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2990.
 12. Sager vedr. licitation af retten til at koge og udleje brudesmykker og kedler ved bryllupper i Åbenrå amt 1710-11.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1491.
 13. Sager vedr. musikanter i Tønder 1661-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2989.
 14. Sager vedr. oksehandel fra Åbenrå til Hamborg og Lübeck under krigen 1627.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2684 a.
 15. Sager vedr. smede i Tønder 1648-66.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2990 a.
 16. Sager vedr. teglbrænderi i Løgumkloster amt 1627-38.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2172.
12. 1589-1714 Sager vedr. møller 2 pkr.
- Nemlig:
- I. Åbenrå-Højer 1 pk.
- Indhold:
1. Sager vedr. møllerne ved Åbenrå 1593-1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1504.
 2. Sager vedr. slotsmøllen og nye mølle samt Jørgensgård græsnin-gen ved Åbenrå 1698.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1507.
 3. Sager vedr. møllerne ved Albæk og Rørkær 1696-1703.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2607.
 4. Sager vedr. Krusmølle ved Felstedskov 1612-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2612.
 5. Sager vedr. Runde mølle ved Gønner 1657-1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1506.
 6. Sager vedr. kornmøllen ved Hellevad 1606-1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1505.
 7. Sager vedr. møllen ved Højer 1700-10.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2611.
- II. Løgumkloster, Ullemølle og Arndrup mølle 1 pk.
- Indhold:
8. Sager vedr. den fyrstelige vandmølle i Løgumkloster 1605-1705.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2177.
 9. Sager vedr. vandmølle i N. Sejerslev, Højer herred 1599-1600.
Gl. sign.: »Gottorp Conseil Varia IV«.
 10. Sager vedr. møllen ved Solvig 1609-1710.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2615.
 11. Sager vedr. Tønder bys mølle 1708-14.
Fundet ved det oldenborgske kontors sager.

12. Sager vedr. møllerne ved Tønder og Jydevad 1589-1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2617.
 13. Sager vedr. Ullemølle og Arndrup mølle 1608-1704.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2178.
13. 1443-1712 Sager vedr. landvæsen 4 pkr.
- Nemlig:
- I. Sager vedr. privilegeret gods og fæstegods m. m. 1 pk.
- Indhold:
1. Sager vedr. afgiften af gården Abildskær ved Harreby 1706-08.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2181.
 2. Sager vedr. Hajstrupgård og dens ejere af herredsfoged Nis Henriksens familie 1605-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 3188.
 3. Sager vedr. privilegeret gård Husentoftmark ved Tønder 1443-1616.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2620.
 4. Sager vedr. gården Oldemorstoft 1569-87.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel: Schlesw. Urk. nr. 107, 111, 144, 147.
 5. Fæstesager fra Åbenrå amt 1599-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1514.
 6. Sager vedr. fæstevæsen i Løgumkloster amt 1612-1708.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2182.
 7. Jørgen Petersen i Brunde får sin gård forandret fra selveje til fæste som straf 1650.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1512.
 8. Sager vedr. et af Johan, søn af pastor Peder Hegelund i Rise, overtaget fæste 1706-12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1515.
 9. Diverse sager vedr. ejendomsforhold i Åbenrå amt 1616-1708.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1509.
 10. Diverse sager vedr. ejendomsforhold i Løgumkloster amt 1640-1703.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2180.
- II. Sager vedr. stridigheder om markskel, græsningsret m. m. (1) 1 pk.
- Indhold:
11. Afskrifter af tingsvidner vedr. grænsen mellem Klovtoft og Karup 1500-86.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1455.
 12. Afskrifter af tingsvidner vedr. markskellet mellem Bedsted og Vellerup 1556-78.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1456.
 13. Diverse sager vedr. markjorder i Åbenrå amt 1597-1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1508.
 14. Sager vedr. strid mellem Brunde og Kolstrup ctr. Åbenrå ang. græsning 1600.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1458.
 15. Sager vedr. strid mellem de kgl. undersåtter i Tyrholm, Haderslev amt, og fyrstl. undersåtter i Horsbyg om tørvemose 1603.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1459.

16. Sager vedr. stridigheder mellem Asset og Løgumkloster vedr. markskel m. m. 1613-15.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2159.
17. Sager vedr. forholdet mellem Løgumkloster amt og Rantzauerne på Trøjborg 1613-15.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2158.
18. Sager vedr. strid mellem den kgl. undersåt Mads Povlsen i Fladsten og Åbenrå amt 1615.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1461.
19. Sager vedr. strid mellem Jørgen Thomsen i Perbøl og hans naboer om et jordstykke 1621-24.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1510.

III. Sager vedr. stridigheder om markskel, græsningsret m. m. (2) 1 pk.

Indhold:

20. Sager vedr. strid mellem Varnæs og Bovrup om markskel og græsning 1622-27.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1462.
21. Sager vedr. strid mellem Jolderup i Risherrred og Stormsgårde i Slogsherred om mark- og herredsskel 1630-1703.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1464.
22. Sager vedr. strid mellem Birkelev i Løgumkloster amt og Astrup i Haderslev amt om markskellet mellem Vrogård og Birkelev 1630-38.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2161.
23. Sager vedr. strid mellem bønder og kådnere i Skovby vedr. græsningsret i bønderskovene 1635.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1501.
24. Sager vedr. Nordskovs stridigheder med Løjt Kirkeby 1650-1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1483.
25. Sager vedr. strid mellem de kgl. undersåtter i Toftlund og de fyrstelige i Rømet 1693-1700.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2164.
26. Sager vedr. strid mellem Pebersmark og Teptoft ctr. Rens ang. græsningsret 1695-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2517.
27. Sager vedr. strid om markskellet mellem Humlegård (»Hummelhof«) hørende til Solvig gods og Abild 1703-04.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2519.

IV. Sager vedr. landsbyvedtægter, pligtarbejde, øde gårde m. m. 1 pk.

Indhold:

28. Sager vedr. landsbyvedtægter for Åbenrå amt 1620-1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1527.
Anm.: Ang. byerne (Løjt) Kirkeby, (Øster) Terp og (Øster) Løgum.
29. Sager vedr. Ravsted bys vedtægter 1703-04.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2659.
30. Sager vedr. tjeneste- og kørselspligt i Åbenrå amt 1598-1705.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1516.
31. Register over kørsler og hoveridage, Åbenrå amt 1706-12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1517.

32. Sager vedr. tjeneste- og kørselspligt i Løgumkloster amt 1612-53.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2183.
33. Lister over kørsels- og håndtjeneste i Løgumkloster amt 1705-12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2183 a.
34. Sager vedr. øde gårde i Åbenrå amt 1647-1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1511.
35. Sager vedr. øde gårde i Løgumkloster amt 1708.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2180.
36. Sager vedr. undersåtters bortrejse fra Åbenrå amt 1672-1708.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1529.
37. Sager vedr. ligedeling af Ellums marker 1630.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2179.

14. 1565-1712 Sager vedr. regnskabs- og skattevæsen 2 pkr.

Nemlig:

I. Åbenrå og Tønder 1 pk.

Indhold:

1. Diverse skattesager vedr. Åbenrå 1632-1705.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2686.
2. Sager vedr. leveringer fra Åbenrå til den fyrstelige husholdning 1604-10.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1493 a.
3. Sager vedr. plovtafsreduktion for Åbenrå by 1642-1701.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2687.
4. Sager vedr. fritagelse for skat og andre byrder i Åbenrå 1646-1711.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2688.
5. Sager vedr. Åbenrå bys gæld 1666-67.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2689.
6. Sager vedr. udarbejdelsen af en jordebog for Åbenrå 1704-05.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1490.
7. Sager vedr. Tønders finansielle forhold 1646-1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2993.

II. Åbenrå og Løgumkloster amter 1 pk.

Indhold:

8. Div. kammersager vedr. skatter, afgifter etc. fra Åbenrå amt 1633-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1488.
9. Forskellige gældssager vedr. Åbenrå amt 1660-82.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1489.
10. Sager vedr. skatter og afgifter af Løgumkloster amt 1565-1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2173 og 2173 a.
11. Sag vedr. rugafgift i Løgumklosters regnskab af kgl. gård i Ganderup 1632-33.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2162.
12. Kopi af hertugelig resolution om reduktion af afgiften af hver plov i Slogsherred, Tønder amt med 6 rdlr. til 34 rdlr. 1671 14/4.
Gl. sign.: »Gottorp Conseil, Varia IV«.

C. Forholdet til den danske konge, hertugerne af Sønderborg, Ditmarsken m. m.

15. 1328–1712 Sager vedr. forholdet til den danske konge, de sønderborgske hertuger samt de adelige jurisdiktioner 1 pk.

Indhold:

1. Sager vedr. Sønderjyllands lensforhold til Danmark og jus primogenituræ i det gottorpske hus (1328) – 1609 og udatt. Gl. sign.: Har ligget i Hansborgarkivet XVII foran nr. 48 b.
2. Forliget mellem kong Hans og hertug Frederik ang. hertugdømmernes deling 1490 10/8. Omtrent samtidig kopi. Gl. sign.: Gott. cam. I s. 129 capsæ XXVIII nr. 2, sen. Reg. 113 nr. 56.
3. Unionen mellem Danmark og hertugdømmerne 1533 1/7. Afskrift fra 17. årh. Gl. sign.: Gott. cam. III s. 33 capsæ VI nr. 2, sen. Reg. 113 nr. 104.
4. Sager vedr. biskoppen i Ribes jurisdiktion m. h. t. en gård Twedelharde i Kalsund h. 1543, 1569. Gl. sign.: Gott. cam. IV s. 22, capsæ I convol. 14, sen. Reg. 113 nr. 166.
5. 2 breve fra Chr. 3. til hertug Adolf vedr. Ribe domkapitel og superintendenten i Ribe 1545, 1558. Gl. sign.: Gott. cam. III s. 33 capsæ VI nr. 2, sen. Reg. 113 nr. 104.
6. Korrespondance mellem Frederik 2. og hertug Adolf i anledning af, at kongen har ladet Ejler Brockenhuus pågribe i Åbenrå 1582. Gl. sign.: Gott. cam. III s. 35, capsæ VI nr. 6, senere Reg. 113 nr. 104.
7. Skrivelse fra borgmester og råd i Tønder til hertugen efter befaling med klager vedr. forholdet til kongeriget 1694. Gl. sign.: Gott. cam. IV s. 9 capsæ I convol. 4, sen. Reg. 113 nr. 162.
8. Korrespondance mellem hertug Johan Adolf og Benedikt Ahlefeldt om grænsen mellem Danmark og Sønderjylland 1605. Gl. sign.: Gott. cam. III s. 33 capsæ VI nr. 2, sen. Reg. 113 nr. 104.
9. Korrespondance vedr. provsteembedet i Ribe 1627. Gl. sign.: Gott. cam. III s. 33, capsæ VI nr. 2, sen. Reg. 113 nr. 104.
10. Korrespondance om biskoppen af Ribes visitation 1689. Gl. sign.: Gott. cam. III s. 33, capsæ VI nr. 2, sen. Reg. 113 nr. 104.
11. Sager vedr. Åbenrå amts forhold til den kongelige, sønderborgske og adelige jurisdiktion (1486), 1609–1712. Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1454.
12. Sager vedr. stridigheder mellem Løgumkloster amt og den kgl. jurisdiktion 1640–1707. Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2163.
13. Sager vedr. strid mellem Åbenrå amt og Hans d. Yngre om laksefangst i Varnæs å 1604–05. Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1460.

14. Sager vedr. skovtyveri af indbyggerne i Varnæs i hertug Frederik af Nordborgs skove tilh. Ballegård i Sundeved 1634–35. Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1465.

16. ca. 1580–1697 Diverse sager vedr. de sønderborgske hertuger, forholdet til den danske konge m. m. 1 pk.

Anm.: Samtlige aktstykker er sønderrevne, men for en lille del atter sammenklæbet.
Gl. sign.: Gott. cam. III 113 (tilf. af Matthiessen), sen. Reg. 113 nr. 119.

Indhold:

Sager vedr. de sønderborgske hertuger m. h. t. forlening, den oldenburgske ekspektance, frøkenskat m. m. 1580 ff.
Sager vedr. det politiske forhold mellem Danmark og Gottorp ca. 1692–97.
Sager vedr. stridigheder mellem hertugerne af Sønderborg og de gottorpske hertuger ang. laksegærde i Sundeved 1604–42, vedr. Hans Leve i Morsum på Nordstrand ca. 1580 og vedr. inddæmninger ved Botschlot 1632, 35.

17. 1559–1571 Sager vedr. erobringen og opmålingen af Ditmarsken 1 pk.
Gl. sign.: Gem. Arch. XXI nr. 43 b.

18. 1620–1623 Sager vedr. strid mellem hertug Frederik af Gottorp og Christian d. Ældre, udv. biskop til Minden, hertug af Braunschweig Lüneburg 1 pk.
(Købt af H. Lund 1950.)

Indhold:

Skrivelse fra hertug Frederik af Gottorp til den danske konge vedr. striden m. hertug Christian 1620 30/9 (kopi).
Indlæg i striden mellem hertug Frederik af Gottorp og hertug Christian 1623.

19. 1546–1664. Sager vedr. Domkapitlet i Lübeck 1 pk.
Gl. sign.: Reg. 113 nr. 442.

D. Regnskaber.

a. Byregnskaber. (Se endvidere under amtsregnskaber.)

20. 1706–1707 Regnskaber og fortegnelser over beboerne i Åbenrå, Tønder og Løgumkloster 1 pk.

Indhold:

1. Tønder byregnskab 1707. Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2996 a.
2. Kataster over huse og beboere i Åbenrå, Tønder og Løgumkloster 1706. Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2690, 2996 og 2189.

b. Amtsregnskaber.

21. 1563–1712. Åbenrå amt 6 pkr.

Nemlig:

I. 1563–1617 1 pk.

Indhold:

1. Regnskab over pengeafgift 1563.
Påskrift: »Register jährlickhe Hüre vnd rechte Pflicht thom Huse Apenrade«.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1515.
2. Regnskab over naturalieafgifter 1563.
Påskrift: »Register des Korn vnd sonst anderer tholiggende gewisse Heuinge vnd notturfft der Borch Apenrade«.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1519.
3. Regnskab over forsk. indtægter: Vindfældetræ, mursten, svin m. m. 1590.
Påskrift: »Gehöret bey der Apenrader Ambtrechnung anno 1590«.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1520.
4. Regnskab over afgift af fæstegodset i Åbenrå amt 1591.
Påskrift: »Festregister des Ambts Apenrade de anno 1591«.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1514 a.
5. Regnskab over indtægt og udgift af naturalier 1614 (brudstykke).
6. Regnskab over pengeindtægter 1617.

II. 1649–50 1 pk.

Indhold:

7. Åbenrå amtsregnskab 1/5 1649–1/5 1650.

III. 1676–80 1 pk.

Indhold:

8. Åbenrå amtsregnskab med kornregnskab og ekstrakt af kornregnskab 1/5 1676–1/5 1677.
9. Åbenrå amtsregnskab med kornregnskab 1/5 1679–1/5 1680.

IV. 1689–1708 1 pk.

Indhold:

10. Kontributionsregnskaber 1689–93.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1522.
11. Regnskabsekstrakter og balance 1699–1708.
Gl. sign.: Reg. 113 nr. 778.

V. 1707–08 1 pk.

Indhold:

12. Amtsregnskab 1707.
13. Amtsregnskab 1708 (2 expl.).
Anm.: Begge eksemplarer – såvel som regnskabet 1707 – er ført af amtsforvalteren Casper v. Sallern, men i det ene ekspl. er tilføjet afregning for regnskaberne 1707–08 af Casper v. Sallerns søn Frederik v. Sallern, dat. Hamborg 15/10 1716.

VI. 1709–12 1 pk.

Indhold:

14. Amtsregnskab 1709.
15. Amtsregnskab 1712.
16. Antegnelser til amtsregnskaberne 1709–12 med bilag.

22. 1676–1712 Løgumkloster amt 2 pkr.

Nemlig:

I. 1676–80 1 pk.

Indhold:

1. Amtsregnskab maj–juli 1676 med bilag.
2. Amtsregnskab 1/5 1679–1/5 1680 med bilag.

II. 1699–1712 1 pk.

Indhold:

3. Regnskabsekstrakter og balance 1699–1708.
Gl. sign.: Reg. 113 nr. 778.
4. Amtsregnskab 1709.
5. do. 1710.
6. do. 1711 med bilag.
7. do. 1712 med ekstrakt og bilag.
8. Antegnelser til amtsregnskaberne 1709–12 og koncept til kvittering dat. 1728 26. maj for Løgumkloster regnskab 1709–12.

23. 1594–1713 Tønder amt 7 pkr.

Nemlig:

I. 1594–1612 1 pk.

Indhold:

1. Amtsregnskab for Tønder amt 1594.
Anm.: Kun et brudstykke af originalen er bevaret, derimod findes en fuldstændig afskrift med påskrift: D. In Sachen Qualen Holstein Mandati inhibitorii et cassetorii. Pd. Spiiræ 28. sept. 1699.
2. do. 1610.
3. do. 1612.

II. 1640–48 1 pk.

Indhold:

4. Amtsregnskab for de 5 geestherreder samt Østerland Føhr og Sild 1640.
Påskrift: »Ampttregister über nachfolgende sieben Harden des Hausses vnd Ambts Tundern an Einnahmen vnd Auszgaben«.
5. Amtsregnskab for Horsbøl og Bøking herreder 1/5 1647–30/4 1648.
Påskrift: »Geldt Register was aus Horsbül vnndt Bockingharde ann Heure, Pflicht, Brüche, Feste, für verkaufftes Kornn vndt andern Geldthebungen eingenommen vnndt hinwieder dauon ausgegeben«.

III. 1668–70 1 pk.

Indhold:

6. Amtsregnskab for Horsbøl og Bøking herreder samt Solvig gods 1/5 1668–30/4 1669 med bilag.

Påskrift: »Geldt Register wasz ausz Horsbüll und Böckingharde wie auch dem Guthe Sollwig an Heure, Pflicht, Dienstgeldt vnd Mühlenkorn, wie auch andern zufälligen Geldhebungen ein-
genommen vnd hinwieder davor ausgegeben«.

7. do. 1/5 1649–1/5 1670 med bilag.

Påskrift: »Geldt Rechnung derr beden frischen alsz Horbüll vnd Böckingharde wie auch des Guthes Sollwig Tunderischen Ambtes«.

8. Amtsregnskab for de 5 geestherreder, Østerland Føhr og Sild samt godserne Kogsbøl og Søndergaard 1670.

IV. 1706, 10 1 pk.
(Geestherrederne, Østerland Føhr og Sild m. m.)

Indhold:

9. Amtsregnskab for de 5 geestherreder, Østerland Føhr og Sild samt godserne Kogsbøl, Søndergaard og Solvig 1706.
10. Amtsregnskab for de 5 geestherreder, Østerland Føhr og Sild samt godserne Kogsbøl og Søndergaard 1710.

V. 1707–1713 1 pk.
(Geestherrederne, Østerland, Føhr og Sild m. m.)

Indhold:

11. Amtsregnskab for de 5 geestherreder, Østerland Føhr og Sild samt godserne Kogsbøl og Søndergaard 1712.
12. Regnskabsbilag 1708, 11–13 (febr.).
13. Antegnelser (koncept) m. bilag 1707–13 (febr.).

VI. 1710–1711 1 pk.
(Horsbøl og Bøking herreder.)

Indhold:

14. Indtægtsbilag 1710.
15. Amtsregnskab for Horsbøl og Bøking herreder 1711.
Påskrift: »Haupt und Geldt Register der beeden Tunderschen Marschharden Horsbüll vnd Böckingharde«.
16. Indtægtsbilag 1711.

VII. 1710–1712 1 pk.
(Horsbøl og Bøking herreder.)

Indhold:

17. Amtsregnskab for Horsbøl og Bøking herreder 1712 med indtægts- og udgiftsbilag.
18. Antegnelser m. bilag 1710–12.

c. Jordebøger og lign.

24. 1609–1710 Åbenrå amt 5 pkr.
Nemlig:

I. 1609–1704 1 pk.

Indhold:

1. Jordebog over Åbenrå amt 1609.
Anm.: Dateringen fremgår af den summariske ekstrakt i slutn. af jordebogen.

2. Fortegnelse over fæstegodset i Åbenrå amt. Inds. af amtskriv-
eren Peter Moritzen til det fyrstelige rentekammer 19/10 1632.
3. Fortegnelse over Åbenrå amts ottinger og plove 1680.
Overskr.: »Designatio der alten apenradischen Amtspflüge und
deren Ottingen«.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1521.
4. Register over de årlige ordinære afgifter af Åbenrå amt ca.
1692.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1523; tidl. Gottorp kammerarkiv,
additamenta nr. 122.
5. Efterretning om Åbenrå amts (Ris- og Sønder Rangstrup herre-
der og Varnæs birk) og indbyggernes tilstand 1692.
Anm.: Indeholder oplysning om bønders og kådneres plov-
tal, bygninger, besætning, udsæd, høhøst og skatter og afgifter.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1524–26.
6. Fortegnelse over Åbenrå amts afgifter og skatter 1694.
Påskrift: »Apenrader Pflicht- und Contributions-Register. Apen-
radisches neu regulirtes Catastrum«.
7. Plovregister for Åbenrå amt 1704.

II–IV. 1704 3 pkr.

Indhold:

8. Jordebog for Åbenrå amt 1704.
Påskrift: »Neues vollständiges Erdbuch des Amptes Apenrade«.
Anm.: Er en omfattende beskrivelse af Åbenrå amt med oplys-
ninger om skove, søer, kirker, bøndernes boliger, jorder, afgif-
ter m. m.

V. 1710 1 pk.

Indhold:

9. Det reviderede nye skatteansættelsesregister for Åbenrå amt
1710.

25. 1607–1709 Løgumkloster amt 1 bd. 2 pkr.

Nemlig:

I. 1607–1686 1 pk.

Indhold:

1. Jordebog for Løgumkloster amt 1607.
2. Afskrift af samme, dat. 1610.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2185.
3. Oppebørselsregister for Løgumkloster amt 1676.
Påskrift: »Hebungs Register wornach in Ambte Lügumkloster
die fürstl. Cammer Intraden jährlich pflegen eingefodert zu
werden. Abgeschrieben in Octavis Nativitatis Christi Anno
1676«. På sidste blad: »Zu der Lügum Closter Contributions
Rechnung pro 1677 gehörig«.
4. Jordebog for Løgumkloster amt 1686.
Overskrift: »Lügum Closterische Erdbuch wie mann solches von
den Vnnterthanen nach und nach und ausz ihren Büchern
erforschen und wahrnehmen können wasz einjeder by . . . Con-
tribution abzugeben schuldig«.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2186.

II. 1704 1 bd.

Indhold:

5. Jordebog for Løgumkloster amt »auff hoch fürstlicher Befehl verfertigt« 1704.
Anm.: Er en omfattende beskrivelse af amtet i lighed med den tilsvarende beskrivelse af Åbenrå amt.

III. 1704–1709 1 pk.

Indhold:

6. Plovregister for Løgumkloster amt 1704.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2187.
7. a. Fortegnelse over fæstegodset i Løgumkloster amt 1705.
Påskrift: »Designatio aller im Amte Lügumkloster befindlichen Veste-Güther und wie hoch selbige gevestet werden«.
b. do. over fripløve.
Anm.: Listerne er bilag K. og L. til amtsregnskab.
8. Skatteansættelse (»Neues Setz Register«) 1705 og 1709.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2188.

26. 1581–1712 Tønder amt 2 pkr.

Nemlig:

I. 1581–1674 1 pk.

Indhold:

1. Summarisk oversigt over antallet af demat (i marskdistrikterne) og landbrug m. m. i Tønder amt 1581.
2. Fortegnelse over kirke- og fæstegodset i de 5 geestherreder (ca. 1590).
Påskrift: »Verzeichnusse der Kirchenn- und Festgüetere auch vnterschiedene an den vnderthanen vorfestete ländereyen in den Geisthardenn Tunderischenn Ambs.«
Anm.: Fortegnelsen er udat., men på det næstsidste beskrevne blad nævnes mag. Jacob Fabricius, som 1586–89 var diakon og konrektor i Tønder, derefter hofpræst i Gottorp og sen. general-superintendent.
3. Fortegnelse over det i gamle Horsbøl-herred kog og Lille Emmelsbølling kog befundne »Overland« 1634.
Påskrift: Designatio desz im alten Horsbull Harder vndt Kleinen Emmelszbüllinger Coege befundenen vndt vnbezahleten Vberlands«.
4. do. udat. (efter 1627).
5. Plovregister for Bøking herred 1666.
Overskrift: »Eine richtige Verzeichnus welcher gestalt alle vorfallende Contributiones alhie in Bückingharde so woll nach Landtzahl allsz kundtbahren vermügen zu gelde gezeztet werden vnd geschiehet solches nach Pflugzahl vnnd folgig wie viele Demathen ein jeder zum Pflug bringet auch wie viell ein jeder zum Reichsthaler leget«. Efter ordre indleveret i det fyrstelige rentekammer 30/3 1666.
6. Plov- og skatteregister for Bøking herred 1674.
Anm.: Beregning over, hvad der tilkommer enhver i forhold til sit demattal årlig at betale i henhold til en forordning af 1668 om plovskat på 40 rdlr. pr. plov.

II. 1692–1712 1 pk.

7. Taksering af Kær herred 1692–96.
Anm.: Takseringen blev foretaget i henhold til ordre af amtmanden 1692 for at fremskaffe »eine Gleichheit der Pflügen«.

8. Taksering af Slogs herred 1699. (Kopi).
Anm.: Foretaget i henhold til fyrstelig ordre af 21/4 1699.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2646.
9. Register over Lundtoft herreds skatter og afgifter 1704.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2640.
10. Plovregister for Horsbøl herred 1709.
11. Lundtoft herreds taksation 1711.
Anm.: Beskrivelse af landejendomme med angivelse af størrelse, bonitet og plovta. Påskrift på bagsiden: »An den Herrn Hardses-voigt Behn N. 4–4. Buch. Gottorp d. 11. aug. 1711«.
Er formodentlig en udskrift af amtsmatriklen sendt til herredsfogeden.
12. Dematregister for Tønder herred 1712.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 2638.

27. 1581 Ekstrakter af regnskaber for Femern, Løgumkloster, Nordstrand og Tønder amt for årene 1568–79 1 pk.

Anm.: Udarbejdet i anledning af delingen af de tidligere hansborgske områder.

Indhold:

Ekstrakt af regnskab over visse og uvisse indtægter af Femern 1568–78.

do. af klostret Løgumkloster 1568–79.

(2 expl., det ene afl. fra Kiel A XX 2184).

do. af do. 1568.

Ekstrakt af regnskab over årlige afgifter, bøder og told af Nordstrand 1568–79.

Anm.: Indeholder tillige en summarisk opgørelse over marsk- og moseland (»Kleg- vnd Mohrland«) udarbejdet af 2 kongelige og 2 fyrstelige kommissærer 1581 24/8.

Ekstrakt af regnskaberne over visse og uvisse indtægter af Tønder amt 1568–79.

Anm.: Hertil desuden 3 bilag til regnskabsekstrakterne for Tønder amt 1568–79 samt ekstrakt af regnskabet for Tønder amt 1568, summa summarum af alle visse indtægter af Tønder amt 1568 og regnskabsantegnelser til ekstrakten af Tønder amts regnskaber.

d. Godsregnskaber.

28. 1664–69 Regnskaber for Gudsgaves gods (len) på Ærø 1 pk.

Indhold:

»Jordebog« over kornafgifter Jul 1664–Jul 65.

Regnskab over pengeafgifter Jul 1665–Jul 66.

Penge-, korn- og kvægregnskab over indt. og udg. Pinse 1668–Pinse 1669.

Afregning dat. Kiel 1672 17/1 med indlagt restanceliste over kontributionerne 1653–68 m. fl. akter.

29. 1651–56 Regnskaber for godset Kogsbøl 1 pk.

Gl. sign.: »Lå mellem nr. 782 og 783 i Gottorparkivet«; jf. nr. 30.

30. 1601–67 Regnskaber for godset Solvig 4 pkr.

Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 3883–3932. Enkelte dubletter penge-regnskab 1630, 46/47 og kornregnskab 1615, 45/46 var bevaret i Rigsarkivet og »lå mellem nr. 782 og 783 i Gottorparkivet« sammen med regnskaber for godset Kogsbøl.

Nemlig:

- I. 1601-15 1 pk.
 Gl. sign.: 3883-3897.
 II. 1616-28 1 pk.
 Gl. sign.: 3898-3909.
 III. 1629-30, 40/41-48/49 1 pk.
 Gl. sign.: 3910-3920.
 IV. 1649/50-61/62, 67 1 pk.
 Gl. sign.: 3921-3932.

e. Told- og licentregnskaber.

31. 1694, 1707 Told- og licentregnskaber for Åbenrå og Tønder 1 pk.
 Gl. sign.: RK t. afd. diverse, kapsel III, læg 28.

Indhold:

Toldregnskab for Åbenrå by 1707.
 Licentregnskab for Åbenrå by 1707.
 Told- og licentregnskab for Tønder by og amt 1694.

f. Inventarier.

32. 1704-08 Inventarier for Åbenrå amtshus m. m. 1 pk.
 Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1492.

Indhold:

Inventarium over Åbenrå avlsgård 1704.
 Arkivregistratur over Åbenrå amtstues arkiv (»Inventarium über die bey der Apenradischen Amtstuben befindliche Registratur«) 1706.
 Inventarium for Åbenrå amtshus og andre i Åbenrå amt liggende fyrstelige ejendomme 1706.
 Revideret inventarium 1708.
 Antegnelser til inventariet 1708 21/6.

33. 1704-08 Inventarier for Løgumkloster amtshus 1 pk.

Indhold:

Inventarium for Løgumkloster amtshus 1704.
 Gl. sign.: Reg. 113 nr. 778.
 do. 1706.
 Korrigeret inventarium 1708.
 Registratur over Løgumklosters amtsark., »prod. Gottorp in camera d. 9. april anno 1707«.

34. 1706 Inventarium for Tønder amtshus og andre i Tønder amt liggende fyrstelige ejendomme 1 bd.

35. 1548-1691 Sydslesvigske amtsregnskaber 1 pk.

Indhold:

1. Regnskaber for Gottorp amt 1548, 73.
 a. Regnskab over frøkenskatten 1548.
 b. Ekstrakt af amtsregnskabet 1573.
2. Regnskab over restancer for Svabsted amt 1660-75.
 Påskrift: »Rechnung allerhand gehobenen Restanten von sel.

- Lorentz Claussen weiland fürstlichem Amptschreiber zu Schwabstedt als von 1660 usque ad annum 1675«.
 3. Regnskab for Simonsberg, Adolf og Obbens Kog 1688-91.

g. Diverse regnskaber.

36. 1646-1713 Diverse regnskaber 1 pk.

Indhold:

1. Opgivelse over, hvad det kgl. danske kontributionspålæg, indkvartering og eksekution har kostet byerne Åbenrå og Tønder 1682-83.
 Gl. sign.: Reg. 113, pk. 245 (o: af en af Mathiessen tilføjet pakke i Gott. cam. IV, s. 274).
2. Regnskab over tømmer solgt fra skovene i Åbenrå amt 1705-13.
 Gl. sign.: Afl. fra Kiel A XX 1502.
3. Tønder amts bygningsregnskab 1708-09.
4. Gottorpsk fiskeregnskab 1669-70.
 Påskrift: »Gottorffische Fisch-Rechnung was vom 1. May 1669 bis selbe Zeit Anno 1670 aus dem fürstl. Fischerhoffe an frischen Fischen ist verkauffet worden«.
5. Regnskabsbilag (nr. 18) vedr. fortifikationsarbejde ved byen Tønning 1646.
6. Regnskab for det adelige gods Hasselburg i Holsten 1655-56.
 Anm.: Indeholder pengeregnskab for 1655 og kornregnskab 18/8 1655-18/8 1656. Hasselburg ejedes af Paul v. Buchwald til Sierhagen (d. 1658), som havde købt godset 1647. Han forarmedes under svenskekrigen og tog skade på sin forstand. Godset har formodentlig en tid været administreret af Gottorp eller af fællesregeringen.

37. 1709-10 Sager vedr. General-lands-visitationskommissionen 11 pkr.

Nemlig:

- Åbenrå amt 3 pkr.
 I. Det reviderede skatteregister 1709 samt kontrakter og andre dokumenter 1 pk.
 II. Inventarium vedr. det fyrstelige amtshus og bøndergodset 1709 1 pk.
 III. Sager vedr. Åbenrå og Jørgensgård 1 pk.
 Løgumkloster amt 1 pk.

Indhold:

Inventarier over det fyrstelige amtshus og bøndergodset med dokumenter.
 Tønder amt 6 pkr.

Nemlig:

- I-IV. Kommissionsbetænkning 1710 med tilhørende dokumenter.
 V-VI. Forskellige dokumenter.
 Akter vedr. Ejdersted, Husum amt og Tønder by hidrørende fra Gen.-lands-visitationskommissionen 1 pk.
 Anm.: Forefundet blandt de i h. t. konventionen af 1933 15/12 afleverede sager.

HERTUG FREDERIK, BISKOP AF SLESVIG OG HILDESHEIM

Hertug Frederik, Frederik 1.s yngste søn, var ligesom sine brødre blevet hyldet af stænderne 1534 som hertug af Slesvig og Holsten, men blev forbigået ved delingen 1544, og efter at kongen 1549 havde overdraget ham bispedømmet Slesvig, opgav han alle rettigheder til hertugdømmerne mod en årlig pension. 1552 opnåede han yderligere bispedømmet Hildesheim. Før sin død 1556 testamenterede han sine ejendomme til sin broder hertug Adolf af Gottorp, til hvem han ligeledes mod kongens ønske oplod Slesvig stift.

De få dokumenter, der er bevaret fra hans arkiv, er kommet til os dels gennem Gottorparkivet, dels gennem Gemeinschaftliches Archiv.

Pergamentsbreve.

1. 1544 26/7 Domkapitlet i Bremen vælger hertug Frederik til coadjutor.
Gl. sign.: Gem. Arch. II 12.
2. 1544 10/8 Christian 3. og hertugerne Hans d. Æ. og Adolf lover deres broder Frederik, at hvis han ikke kommer i besiddelse af ærkebispedømmet Bremen, skal han få sin arvepart i hertugdømmerne trods afkaldet.
Gl. sign.: Gott. arch. cam. III caps 23, nr. 5, pag. 137, sen. Gott. membr. fasc. XL, sen. Gott. A.
3. 1549 16/12 Christian 3., Hans og Adolfs revers til hertug Frederik i anl. af hans afkald på andel i hertugdømmerne.
Gl. sign.: Gem. Arch. XVII 86.
4. 1553 21/6 Domkapitlet i Hildesheims forskrivning til biskoppen hertug Frederik på penge, han har udlagt på dets vegne.
Gl. sign.: Gott. cam. III Caps 1 nr. 7 pag. 144; sen. Gott. membr. fasc. XLIII, sen. Gott. A.

DE SØNDERBORGSKE HERTUGERS ARKIVER

De sønderborgske hertuger, Hans d. Yngre og de linier, som udgår fra ham, Ærø, Sønderborg, Nordborg, Glückborg og Plön (med underlinier), opnåede ikke ligestilling med de ældre linier og fik ikke del i fællesregeringen. Hertugernes fyrstelige rettigheder var dog ikke uden betydning, idet både de og deres undersåtter stod uden for de almindelige danske administrative myndigheder som tyske kancelli og rentekammeret og de danske domstole. Fra de lokale domstole kunne der kun appelleres til hertugens hofret, men ikke til højesteret. Hertugerne kunne udstede love og udskrive skatter, ligesom de kunne lade slå mønt. Den eneste, de var underordnet, var selve kongen, som i påkommende tilfælde kunne gribe ind ved særlige nedsatte kommissioner.

Sønderborgernes arkivalier er i det væsentlige overleveret gennem linierne Sønderborg, Glücksborg og Plön, se nærmere under de enkelte linier. De blev ved midten af 1850'erne afleveret til Gehejmearkivet fra Slesvigske ministerium (Reg. 90) sammen med andre samlinger vedr. hertugdømmerne, herunder også Gottorparkivet. Pergamenterne i disse samlinger registreredes af Matthiessen og indordnede i en række, som alm. benævnes Gottorpske Membraner (*Membraneae Gottorpensia* (et) *Membraneae ex arch. canc. Germ.*). Rækken opløstes atter af Erslev, som overførte alle de sønderborgske pergamenter med undtagelse af de plönske til en ny række Glücksborg ABC. De plönske pergamenter var for største delen blevet afleveret til Tyskland efter 1864. De få tilbageblevne afleveredes på en enkelt undtagelse nær til Tyskland ved arkivudvekslingen i henhold til conventionen af 15. dec. 1933.

HANS D. YNGRE (d. 1622)

Ved en overenskomst dat. Flensborg 27. jan. 1564 overlod Frederik 2. sin yngste broder hertug Hans d. Yngre en trediedel af den kgl. del af hertugdømmerne, i Sønderjylland Sønderborg og Nordborg med øerne Als og Ærø og Sundeved (sognene Asbøl, Dybbøl, Nybøl, Sottrup og Ullerup), i Holsten Plön og Ahrensboek. Da Plön imidlertid var enkesæde for farmoderen, Frederik 1.s dronning Sofie, og Sønderborg og Nordborg tilligemed Kolding var moderens, dronning Dorotheas, livgeding, fik han foreløbig et årligt pengedeputat indtil deres død henholdsvis 1568 og 1571. Hans bestræbelser for at opnå stændernes hyldning for dermed at blive ligestillet med de andre hertuger mislykkedes. Derimod lykkedes det ham at blive forlenet til fælleshånden med de ældre linier både for Sønderjyllands og Holstens vedkommende.

Besiddelserne udgjorde, da hertug Hans overtog dem, ikke noget samlet hele, men var isprængt betydelige mængder af krongods og navnlig adelsgods, som både omfattede bøndergods og en række store hovedgårde. Det blev hans opgave at samle og afrunde besiddelserne ved køb og mageskifte. I traktaten mellem kongen og hertugen var der taget forbehold med hensyn til kronens gods på Als og Ærø, som navnlig omfattede en del tidligere kirkegods. Dette gods havde midlertidigt været overladt dronning Dorothea, som tillige havde haft den kirkelige overhøjhed over Als og Ærø, som ellers hørte til Fyns stift. Ved dronningens død lagde kongen straks Als og Ærø tilbage til biskoppen af Odense og inddrog krongodset. Trods gentagne forsøg nåede hertug Hans aldrig at få den kirkelige overhøjhed på Als og Ærø, som vedblev at høre under Fyns stift.*) Derimod lykkedes det ham efter lange forhandlinger under et besøg, som kongen 1579 aflagde på Sønderborg, at få ham til at overlade sig krongodset på Als og Ærø på livstid. Det drejede sig om omtrent 150 gårde og mindre ejendomme. Samme år erhvervede han ved mageskifte med kongen Ryd klostres ejendomme på Als (8 ejendomme), hvorimod kongen fik gårde i Sundeved. Fra Hans d. Ældre fik han ved mageskifte 1578 7 ejendomme på Als og i Sundeved. Hans d. Ældres død 1580 og delingen af hans besiddelser skaffede hertug Hans en betydelig forøgelse af hans hertugdømme. Kongen anerkendte

*) Han opnåede dog at få patronatsretten til de kirker, han selv byggede på Als, Sønderborg og Kegnæs kirker; også til Egen kirke, som han fik efter Hans d. Ældres død, havde han patronatsretten.

hans ret til en trediedel af kongens andel af arven, og ved en traktat 23/4 1582 overlod han ham i erstatning derfor Ryd kloster i Sønderjylland og Reinfeld kloster i Holsten samt en del spredt tidligere kirkegods i Haderslev amt i Ris, Gram, Nørre- og Sønder Rangstrup herreder, det såkaldte Bollerslev fogderi. Desuden fik han andel i den haderslevske told og som erstatning for hans krav på Ditmarsken 20.000 rdlr. Ryd klostergods omfattede Ryd klostres birk i Nordangel ved Flensborg fjord og Broager sogn i Sundeved samt enkelte sydligere beliggende gårde. Ved et mageskifte 6/3 1584 afstod hertug Hans til kongen godset i Haderslev amt og fik til gengæld til arv og eje det jordegods på Als og Ærø, som han 1579 havde fået brugsretten til på livstid. Ved et nyt mageskifte 15/11 s. å. overlod han de sydligst beliggende gårde af Ryd klostergods til kongen og fik i stedet gårde i Sottrup sogn i Sundeved.

Allerede i 1570'erne havde hertugen begyndt at opkøbe det adelsgods, der lå spredt indenfor hans besiddelser. Det fortsatte i den største målestok de følgende år, og det lykkedes ham på få undtagelser nær at få udkøbt den tidligere talrige adel, som havde været i disse egne. I hans levnedsskrivelse fra 1607 siges der, at han har udkøbt 17 adelige slægter. Han koncentrerede sig først om Als og Sundeved og erhvervede her fra 1584 til 1600 flg. større gårde: 1584 Helvedgård (sen. Østerholm) og Gammelgård på Als, 1585 Melsgård på Als, 1590 Ballegård i Sundeved og Rønhave (Rönhof) på Als, 1591 Avnbøllund (Lundsgård) i Sundeved, 1593 Tandsgård på Als, 1596 Melvedgård (sen. Hirschsprung) på Als, 1600 Søbygård (sen. Rumohrsgård) på Als og Snogbæklund i Sundeved. Ved år 1600 havde han i det væsentlige fået opkøbt alle de større gårde i Als og Sundeved. Kun de to gårde Blansgård og Avnbølgård i Ullerup sogn i Sundeved var det ikke lykkedes ham at erhverve. Blansgård blev først købt 1717 af Philip Ernst af Glücksborg, og Avnbølgård købtes 1703 af Frederik Vilhelm af Augustenborg. Efter 1600 vendte hertug Hans sig mod Angel og opkøbte i sine senere år en række godser i Nordangel i og i nærheden af det gamle Rydklostres birk, nu Glücksborg amt: 1609 Rosgård, 1618 Nybel, 1619 Unevad og Nordgård, 1621 Elgård. Til de erhvervede godser hørte en mængde spredt bøndergods. Desuden købte og tilmageskiftede han sig betydelige mængder af strøgods fra adelen. Iflg. Wullenwebers*) optælling på grundlag af en jordebog i arkivet på Deutsch Nienhof, beløb hans erhvervelser fra adelen på Als og i Sundeved indtil 1602 sig til 224 bøndergårde og 216 mindre ejendomme. Fra domkapitlet i Slesvig erhvervede han 1602 10 gårde i Lysabild på Als og i Skelde i Sundeved. Enkelte spredte gårde i Sundeved og landsbyerne Stavnsbøl og Sebbelev på Als tilhørte dog stadig domkapitlet og udgjorde Dybbøl fogderi. Efter at det 1624 var inddraget af kongen, solgte han 1651 Stavnsbøl og Sebbelev til Augustenborgernes stamfader Ernst Günther.

I Holsten lykkedes det ligeledes hertug Hans at købe en række

*) Wullenweber, Herzog Hans der Jüngere von Sönderborg s. 60.

gårde og skabe forbindelse mellem amterne Ahrensbök og Reinfeld. (Se iøvrigt under Plön).

Flere af de tilkøbte hovedgårde udvidedes ved Nedlæggelse af landsbyer, og selv oprettede han en række nye hovedgårde. 1576 oprettede han Sandbjerg i Sottrup sogn i Sundeved af 4 nedlagte gårde og 1601 Skeldgård (el. Freileben) ved Skelde, Broager sogn. Kegnæs, der tidligere havde været skovbevokset, lod han rydde, og han anlagde her landsbyerne Sønderby og Østerby og byggede gårdene Nygård (Neuhof, Nienhof) og Hjortholm (Hirschholm). På Ærø oprettede han godserne Gråsten og Gudsgave og genoprettede Søbygård. Også i Holsten oprettede han en række hovedgårde af nedlagte landsbyer.

Hånd i hånd hermed gik en udstrakt byggevirksomhed. Efter erhvervelsen af det gamle Rydkloster lod han det nedbryde og i stedet opføre Glücksborg slot, som stod færdigt 1587. I Holsten opførtes slottene Ahrensbök og Reinfeld i stedet for de tidligere klostre. Af gårde, han lod nyopføre som mere eller mindre slotsagtige bygninger, kan nævnes Lundsgård i Sundeved 1592 (i stedet for den nedbrudte Avnbøllund), Rumohrsgård, Gammelgård og Kegnæsgård i Lysabild sogn, en tidligere kongelig gård, alle på Als, Nybel i Angel samt Søbygård og Gråsten på Ærø. Østerholm, Egen sogn, blev 1692 ombygget og udvidet. Ved Nybel lod han i det tidligere ubebyggede område ved Flensborg fjord anlægge en by Nyby, idet det var hans hensigt her at grundlægge en handelsplads. På kongens forestilling opgav han dog planen, og en del af husene blev nedbrudt og atter opført ved Glücksborg.

Godskøbene og de store byggearbejder kostede uhyre summer. I sit testamente opgiver hertugen selv, at købet af godserne har kostet ham 750.200 rdlr. Hertil kom hofholdningen og opdragelsen af den store børneflokk – i sine to ægteskaber havde han 23 børn – samt medgiften til døtrene. Midlerne hertil skaffede han sig, bortset fra de pengemidler, han fik ved overenskomsten med kongen om arven efter Hans d. Ældre, og den medgift, hans to ægteskaber bragte ham, i det væsentlige ved den hårdhændede udnyttelse af sine besiddelser.

Ved sit testamente dat. 11/2 1621, som blev deponeret i København, delte hertug Hans sine besiddelser mellem sine sønner, således at Christian fik Ærø, Alexander Sønderborg med den sydlige halvdel af Als samt en del af Sundeved, Hans Adolf Nordborg med den nordlige del af Als samt Ballegård i Sundeved og Philip Glücksborg med besiddelserne i Angel samt hovedparten af Sundeved. Endelig fik Joachim Ernst de holstenske besiddelser med slottene Plön, Ahrensbök og Reinfeld. Besiddelserne er i testamentet angivet ved godserne, og grænserne følger derfor ikke altid sognegrænserne. Kun én af de på testamentets tid levende sønner, hertug Frederik, fik ingen tildeling af land. I stedet fik han løfte om et årligt deputer på 5.000 mrk. lybsk, som skulle udredes af de andre brødre. Hvis en af dem døde uden arvinger, skulle han dog i stedet overtage dennes arvepart. I henhold til denne bestemmelse fik han allerede 1624 Nordborg ved Hans Adolfs død.

Hans den Yngres arkiv er kommet til Rigsarkivet dels med Glücksborgarkivet, dels med arkivalierne fra den sønderborgske linie. Det må antages at have ligget dels på Glücksborg og dels på Sønderborg slot. Arkivalierne har været registreret dels sammen med Glücksborgarkivet, dels i Registrant 110. Pergamenterne indordnedes efter afleveringen fra Slesvigske ministerium 1855 af Matthiessen i rækken Gottorpske membraner (*Membranea Gottorpensia et ex arch. canc. Germ.*) og senere af Erslev sammen med alle øvrige pergamenter fra de sønderborgske hertuglinier undtagen den plønske i samlingen Glücksborg. En del sager har ikke tidligere været registreret. Af regnskabssager findes i Rigsarkivet kun et svineregnskab fra 1604. På Deutsch Nienhof findes et peneregnskab for Glücksborg, Nordborg og Sønderborg amter (film i Rigsarkivet) og i Staatsarchiv Hannover en regnskabsbog for Ahrensboek amt 1568/69.

Pergamentsbreve.

A. Dokumenter vedrørende fyrstehuset 1564–1621.

a. Traktater og overenskomster med kongen og de andre hertuger 1564–1584.

1. 1564 27/1 Delingsakt mellem Frederik 2. og Hans d. Yngre.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XLVI; sen. Glücksb. A.
2. 1578 21/7 Mageskifte mellem Hans d. Ældre og Hans d. Yngre om bøndergods.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LII; sen. Glücksb. A.
3. 1579 9/12 Mageskifte mellem Frederik 2. og Hans d. Yngre, hvorved kongen får gods i Sundeved mod at afstå Ryd klostergods på Als til hertugen.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LII; sen. Glücksb. A.
4. 1581 12/12 Ratifikation af traktat 1581 12/8 mellem Frederik 2. og Hans d. Yngre på den ene side og hertug Adolf på den anden side ang. delingen af arven efter Hans d. Ældre.
Gl. sign.: Glücksb. A.
5. 1582 23/4 Traktat mellem Frederik 2. og Hans d. Yngre ang. delingen af den arv, der var tilfaldet dem efter Hans d. Ældre. Koncept og original.
Gl. sign.: Glücksb. A.
6. 1584 6/3 Mageskifte mellem Frederik 2. og Hans d. Yngre, hvorved hertugen får det kongelige gods på Als og Ærø, hvorimod kongen får hertugens gods i Haderslev amt.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LIII; sen. Glücksb. A.
7. 1584 15/11 Mageskifte mellem Frederik 2. og Hans d. Yngre, hvorved hertugen får gårde i Sundeved og kongen gårde i Flensborg og Gottorp amter.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LIV; sen. Glücksb. A.

b. Ægteskabskontrakter med tilhørende dokumenter 1568–1618.

1. 1568 4/4 Ægteskabskontrakt angående Hans d. Yngres formæling med Elisabeth af Braunschweig-Lüneburg med aftale om medgift, arv, morgengave og livgeding (Plön og Ahrensboek).
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.

2. 1587 8/11 Ægteskabskontrakt angående Hans d. Yngres formæling med Agnes Hedvig af Anhalt, enke efter kurfyrst August af Sachsen, med aftale om medgift, livgeding (Plön og Ahrensböck) m. m.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCV, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
3. 1596 9/11 Hans d. Yngre forskriver til Agnes Hedvig til forbedring af livgedinget ejendommene Plön og Ahrensböck til fuldstændig livgedings besiddelse.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCV, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
4. 1601 17/5 Ægteskabskontrakt angående Hans d. Yngres datter Annas formæling med hertug Bugislav af Stettin-Pommern med aftale om medgift, livgeding m. m.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCVII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
5. 1601 10/6 Brev, hvorved hertuginde Anna giver afkald på arv.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCVII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
6. 1601 29/6 Hertug Bugislavs forskrivning på godset Sanders-
hagen for livgeding og morgengave til hertuginde Anna.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCVII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
7. 1602 26/4 Hertug Bugislavs forsikring, at han vil holde hertuginde Anna skadesløs, fordi hertug Philip Julius har nægtet sit samtykke til hendes livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCVII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
8. 1602 30/7 Kejserslig stadfæstelse af hertug Bugislavs livgedingsforskrivning til hertuginde Anna.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCVII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
9. 1602 22/9 Hertug Bugislavs kvittering til Hans d. Yngre for hertuginde Annas medgift og udstyr.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCVII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
10. 1603 27/8 Ægteskabskontrakt angående Hans d. Yngres datter Margrethes formæling med grev Johan af Nassau med aftale om medgift, modydelse, livgeding, arveafkald m. m.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCIX, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
11. 1603 27/8 Grev Johan af Nassaus brev om eventuel hjemfald af Margrethes medgift.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCIX, fra Plöner Ark.; sen. Glücksb. A.
12. 1603 27/8 Hans d. Yngres datter Margrethe giver afkald på arv efter sin fader og moder, dog undtages den grubenhagenske arv.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCIX, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.

13. 1603 27/8 Grev Johan af Nassaus forskrivning på Selbach som sikkerhed for morgengave til hans gemalinde Margrethe.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCIX, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
14. 1603 6/9 Grev Johan af Nassau forskriver til Margrethe i tilfælde af enkestand en årlig indtægt på 2000 daler af amtet Freudenberg som livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCIX, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
15. 1603 6/9 Grev Johan af Nassau forskriver til Margrethe for det tilfælde, at hun bliver enke og overlever sine børn, 1500 daler for afkald på arv og stiller som sikkerhed gården Eyserfelde m. m.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCIX, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
16. 1603 6/9 Grev Johan af Nassau forskriver som sikkerhed for de 1500 daler, han har lovet sin gemalinde Margrethe for det tilfælde, at hun bliver enke, gården Eyserfelde m. m.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. XCIX, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
17. 1606 29/10 Ægteskabskontrakt mellem Hans d. Yngres datter Sofie og hertug Philip af Stettin-Pommern med aftale om medgift, modydelse og livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. C, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
18. 1607 29/3 Hans d. Yngres datter Sofie giver afkald på fæderne og mødrene arv i anledning af hendes formæling.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. C, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
19. 1607 6/10 Kejser Rudolf 2. stadfæster hertug Philip af Pommerns livgedingsforskrivning til sin gemalinde Sofie af 1607 7/6, som er indført i dokumentet.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. C, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
20. 1614 27/10 Ægteskabskontrakt mellem Hans d. Yngres datter Elisabeth og hertug Bugislav af Stettin-Pommern med aftale om medgift, udstyr m. m. og hertug Bugislavs vederlag.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CI, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
21. 1615 23/2 Hans d. Yngres datter Elisabeth giver afkald på arv i anledning af hendes ægteskab.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CI, fra Plöner Ark.; sen. Glücksb. A.
22. 1615 2/3 Hertug Bugislav af Stettin-Pommern forskriver sin gemalinde Elisabeth en årlig indtægt af 200 gylden og stiller som sikkerhed herfor godset Newenhagen.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CI, fra Plöner Ark.; sen. Glücksb. A.
23. 1615 6/3 Hertug Bugislav kvitterer for modtagelse af de 3000 daler, som i ægteskabskontrakten var lovet ham som rentefrit lån, så længe han lever.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CI, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.

24. 1617 24/11 Ægteskabskontrakt angående Hans d. Yngres datter Anna Sabinas formæling med hertug Julius Frederik af Württemberg med aftale om medgift, hertugens modydelse, livgeding (slottet og godset Brentz).
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
25. Udat. formular til den ed, som undersåtterne på godset Brentz skal aflægge til hertuginde Anna Sabina.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
26. 1618 1/1 Hans d. Yngres datter Anna Sabina giver afkald på fædrene og mødrene arv i anledning af hendes formæling.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
27. 1618 1/1 Hertug Julius Frederik af Württemberg forskriver sin gemalinde Anna Sabina 4000 gylden i morgengave.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
28. 1618 23/4 Hertug Julius Frederik kvitterer for sin gemalinde Anna Sabinas medgift på 12.000 daler (18.000 gylden).
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
29. 1618 23/4 Hertug Julius Frederik af Württembergs forsikringsakt, at hans gemalinde Anna Sabinas medgift eventuelt skal falde tilbage til Hans d. Yngre.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
30. 1618 23/4 Hertug Julius Frederik forskriver sin gemalinde Anna Sabina slottet og godset Brentz til livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CII; sen. Glücksb. A.
31. 1618 23/4 Hertug Julius Frederik befaler sine undersåtter på godset Brentz eventuelt at være hans gemalinde hørig og lydig på livgedingets vegne.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
32. 1618 23/4 Hertug Julius Frederik af Württemberg, der har forskrevet sin gemalinde Anna Sabina slottet og godset Brentz til livgeding, tager dette livgeding i sin særlige beskyttelse.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
33. 1618 19/9 Hertug Johan Frederik af Württemberg stadfæster sin broder hertug Julius Frederiks forskrivning af godset Brentz som livgeding til Anna Sabina.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
Anm.: Angående ægteskabskontrakterne vedr. Hans d. Yngres yngste datter Eleonora Sofies giftermål med Christian d. Yngre af Anhalt se s. 212.

c. Testamente 1621.

1. 1621 11/2 Hans d. Yngres testamente.
Gl. sign.: Reg. 13, Slesvig nr. 205.
Anm.: Dokumentet har fra første færd været deponeret i København.

B. Lensbreve 1580-1621.

a. Lensbreve på hertugdømmet Slesvig 1580-1589

1. 1580 3/5 Frederik 2. forlener Hans d. Yngre med hans andel af Slesvig og fælleshånden på hele hertugdømmet Slesvig og Fehmern.
Gl. sign.: Glücksb. B.
2. 1582 14/11 Frederik 2. forlener Hans d. Yngre med den andel, han har fået ved Hans d. Ældres død og fælleshånden på det øvrige.
Gl. sign.: Glücksb. B.
3. 1589 4/6 Christian 4. forlener Hans d. Yngre med hans andel af Slesvig og fælleshånden på hele hertugdømmet Slesvig og Fehmern.
Gl. sign.: Glücksb. B.

b. Lensbreve på hertugdømmet Holsten 1590-1621.

1. 1590 22/8 Kejser Rudolf 2.s lensbrev på Holsten til fælleshånd for Hans d. Yngre.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXI, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. B.
2. 1612 20/12 Kejser Matthias' lensbrev på Holsten til fælleshånd for Hans d. Yngre.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXI, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. B.
3. 1621 7/4 Kejser Ferdinands lensbrev på Holsten til fælleshånd for Hans d. Yngre.
Gl. sign.: Glücksb. B.

C. Forskellige adkomstbreve 1574-1621.

1. 1574 20/2 Hertug Hans skænker et hus med tilhørende jord foran slottet (S: Sønderborg) til sin mundkok Henrik Alszwe.
Gl. sign.: Glücksb. C.
2. 1578 1/2 Mageskifte mellem hertug Hans og Hans Blome, hverved hertugen får gods på Ærø mod at afstå godset Pehmen (»Poemen«) i Holsten. Vedlagt koncept og kopi på papir.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. C.
3. 1584 6/1 Hans Blome sælger for 175.000 daler til hertug Hans alt sit arvegods, som han har fået med sin hustru Katharine, Thomas Stures efterladte datter, nemlig gårdene Helvithgård og Gammelgård på Als med tilhørende bøndergods.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LIV; sen. Glücksb. C.

4. 1590 6/1 Hans Blome sælger for 31.500 daler til hertug Hans godserne Rønhave på Als og Ballegård i Sundeved med tilhørende fæstegods, som han har købt af brødrene Andreas, Detlef og Christian Holck.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LIV, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. C.
5. 1590 6/1 Mageskifte mellem hertug Hans og Hans Blome, hvorved hertugen får bøndergods i Bovrup og Skodsbøl i Sundeved samt 4377 rdlr. 16 skilling og afstår byerne Fassendorf (»Vassmuhtorff«) og Middelburg ved Ahrensbök.
Gl. sign.: Glücksb. C.
6. 1594 26/12 Povl Uke sælger til Hans d. Y. sin gård Avnbøl-lund i Sundeved for 7500 rdlr.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 171.
7. 1599 7-13/1 Ove v. Buchwald sælger til Hans d. Yngre godset Wulfsfelde ved Ahrensbök med tilhørende landsbyer og fæstebønder for 30.500 daler og 300 rhinske gylden m. m.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LVI, fra Plöner Arch.; sen. Glücksb. C.
Anm.: 2 exempl., det ene aflev. til Tyskl.
8. 1600 1/9 Detlef Rumohr sælger gården Søbygård på Als til Hans d. Yngre for 33.000 rdlr.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 185.
9. 1600 13/12 Eva Sprengel, Bertram Sesteds enke, sælger til hertug Hans 2 gårde i Skodsbøl, som hendes afdøde mand har arvet efter sine forfædre, for 1800 rdlr.
Gl. sign.: Glücksb. C.
10. 1601 7-13/1 Statholder Gert Rantzau sælger til hertug Hans 2 bol og 2 kåd i Dynt i Sønderborg amt for 1500 rdlr.
Gl. sign.: Glücksb. C.
11. 1601 ca. 31/5 Mageskifte mellem hertug Hans og domkapitlet i Slesvig, hvorved hertugen får 2 kapitelsbønder i Skelde i Broager sogn mod 2 fæstebønder i Mølmark, ligeledes i Broager sogn.
Gl. sign.: Glücksb. C.
12. 1621 10/8 Mageskifte mellem hertug Hans og Schack Rumohr, hvorved hertugen får et bol i Dollerup i Angel, mens Schack Rumohr får et bol i Steinberg og 1000 rdlr. for et stykke skov, som hørte til bolet i Dollerup.
Gl. sign.: Glücksb. C.

Sager på papir.

1. 1569-1622 Personlige sager vedr. Hans d. Yngre og hans familie 1 pk.

Indhold:

1. Lykønskningskrivelse fra kong Frederik 2. 1569 25/10 i anledning af fødslen af 2 prinsesser.
Gl. sign.: Glücksb. A. 4.
 2. Rapport om hertugerne Philips og Albrechts rejse til Tübingen ved dr. Mithobius 1599.
Gl. sign.: Glücksb. A. 7.
 3. Memorandum af hertugens råder Daniel Zeöllner og Hector Mithobius om hertug Alexanders giftermål 1604.
Gl. sign.: Glücksb. A. 7.
 4. Hertug Hans d. Yngres levnedsløb 1607.
Gl. sign.: Glücksb. A. 7.
 5. Hertug Hans d. Yngres ægteskaber og børn 1613 eller senere.
Gl. sign.: Glücksb. A. 98.
 6. Korrespondance vedrørende Hans d. Yngres testamente og bekræftet kopi af dette 1609-1622.
Fra Sønderb. arkiv, ureg.
 7. Sager vedrørende arven efter Hans d. Yngre 1621-1622.
Gl. sign.: Glücksb. A. 8.
2. 1567-1617 Sager vedr. Hans d. Yngres ægteskaber med Elisabeth af Braunschweig og Agnes Hedevisg 1 pk.
- Indhold:
- Akter vedrørende Hans d. Yngres formæling med Elisabeth af Braunschweig 1567-1569.
Gl. sign.: Glücksb. A. 95.
- Akter vedrørende overdragelsen af Ahrensbök amt som livgeding til hertuginde Elisabeth 1568.
Gl. sign.: Glücksb. A. 103.
- Hans d. Yngres ægtepagt med Agnes Hedevisg og kvittering for tilbagebetalt medgift efter hendes død 1616 3/11 1587. 1617.
Gl. sign.: Glücksb. A. 93.
3. 1559-1572 Sager vedr. Hans d. Yngres arv efter svigerfaderen hertug Ernst af Braunschweig-Grubenhagen og efter moderen dronning Dorothea 1 pk.
- Indhold:
- Sager vedr. arven efter hertug Ernst af Braunschweig-Grubenhagen, død 1567, og det osterrodeske forlig mellem hertuginde Elisabeth og de øvrige arvinger 1559-1567.
Gl. sign.: Glücksb. A. 96.
- Sager vedrørende Hans d. Yngres del i arven efter dronning Dorothea 1571-1572.
Gl. sign.: Glücksb. A. 92 + 1 læg fra Sønderb. arkiv.
4. 1564-1570 Sager vedr. Hans d. Yngres deputatpenge .. 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 105 + 1 læg fra Sønderborg arkiv.
5. 1574-1583 Sager vedr. hertug Magnus og det liflandske spørgsmål 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 85.
6. 1579-1589 Akter vedr. forliget i Odense 1580 og forleeningen med Slesvig 1582 og 1589 1 pk.
Fra Sønderb. arkiv, ureg.

7. 1590–1621 Akter vedr. forleningen med Holsten og hertugens krav om successionsret til Oldenburg og Delmenhorst, hyldning af stænderne og frøkenskat 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. B. II. 1 og 2.
8. 1571–1579, 1590 Akter vedr. striden mellem kongen og Hans d. Yngre om den kirkelige overhøjhed over Als og Ærø og en del bønder sammesteds 2 pkr.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 117, Glücksb. A. 89, Sønderb. arkiv, ureg.
Nemlig:
I. 1571–1574 1 pk.
II. 1575–1579, 90 1 pk.
9. 1579, 1584 Akter vedr. mageskifterne med kongen 1 pk.
Indhold:
Følgebrev fra kongen til hertug Hans angående nogle bønder i Sundeved, som ved mageskifte er kommet til hertugen 1579.
Akter vedrørende mageskiftet 1584 mellem kongen og hertug Hans, hvorved hertugen får gårde på Als og Ærø mod gårde i Haderslev amt.
Gl. sign.: Sønderb. arkiv, ureg., Reg. 35. Fasc. 16 art. 1.
10. 1580–1581 Akter vedr. forhandlinger mellem kongen og Hans d. Yngre om arven efter Hans d. Ældre 1 pk.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 124, Allerhand Schriften, was 1580 und 1581 gehandelt worden der Brüder Vergleich zu Flensburg zwischen König Friederich II. und Herzog Johannes dem Jüngeren auch Herzog Adolf 1580–1582, Sønderb. arkiv, ureg.
11. 1600–1611 div. år Koncepter og indkomne breve 1 pk.
12. 1564–1622 Div. sager vedr. Hans d. Yngre, sagligt ordnet 1 pk.
Indhold:
1. Sager vedrørende kongens gæld i hertugdømmerne under Syv-årskrigen 1564.
Gl. sign.: Glücksb. A. 4, Sønderb. arkiv, ureg.
2. Sager vedrørende forholdet til Tyskland 1621–1622.
Gl. sign.: Glücksb. A. 104.
a. Skrivelse fra kurfyrst Frederik af Pfalz som konge af Böhmen 1621.
b. Sager vedrørende kredsagen i Lüneburg 1622 17/5.
3. Sager vedr. hertugens toldfrihed 1605–1607.
Gl. sign.: Glücksb. A. 107.
4. Sager vedr. mønten i Reinfeld 1619–1622.
Gl. sign.: Glücksb. A. 106.
5. Sager vedr. godserne 1590–1622.
Gl. sign.: Glücksb. A. 70 og E. 17.
a. Hans Blomes skøde på Rønhof og Ballegård med gods på Als og Ærø og i Sundeved 1590. (Kopi).
b. Ditlev Rumohrs skøde på Søbygård på Als 1600. (Kopi 2 expl.).
c. Dokumenter vedr. godset Elgaard i Angel 1621–1622.
6. Sager vedrørende kirkerne 1570–1607:
a. Sager vedr. Notmark kirke.
Gl. sign.: Glücksb. D.

- Tre breve vedrørende Notmark kirke 1570.
Afskrift taget på foranledning af amtmænd i Gottorp Hans Blome af breve (1341–1514), opbevaret i en kiste i Notmark kirke 1575.
- Anm.: Ved brev 1574 26/6 til Axel Tønnesen, lensmand på Nyborg, gav Frederik 2. ordre til, at han skulle overføre en del breve, som kongen havde erfaret fandtes i Notmark kirke, vedrørende den gejstlige jurisdiktion på Als og Ærø til cancelliet og lade tage vidisse af dem.
- b. Skrivelse fra hertug Hans til provst Joh. Berndes i Broager om St. Annæ Vicarie i Ulderup og om kirken i Broager 1573.
Gl. sign.: Glücksb. A. 120.
 - c. Hertug Hans' mandat vedrørende kirkerne i Sundeved 1585.
Gl. sign.: Glücksb. A. 120.
 - d. Sager vedr. Slesvig domkapitels fæstere i Lysabild 1594.
Gl. sign.: Glücksb. D.
 - e. Skrivelse fra hertug Hans til Benedikt Pogwisch på Oevelgønne vedr. kirkestol m. m. i Sysel kirke 1607.
Gl. sign.: Glücksb. A. 103.
 7. Kontrakter og koncessioner 1596–1613.
Gl. sign.: Glücksb. E. 12, A. 103.
 8. Kvitteringer 1618.
Gl. sign.: Glücksb. A. 7.
 9. Inventarier senest 1607–1618.
Gl. sign.: Glücksb. H. 7.
 10. Registraturer over dokumenter vedr. Reinfeld kloster 1582.
Fra Plöner Ark. Gl. sign.: Reg. 110 s. 139 pakke lbnr. 272.
 13. 1610–1668 Sager vedr. Hans d. Yngres datter Marie, abbedisse i Itzehoe 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 31–33.
Anm.: Nr. 33 er et enkelt blad: Designatio actorum in puncto immissionis contra die sempitliche andre der Groth zum Stillhorn. Iflg. designation skulle fasciklen indeholde akter vedr. prinsesse Maries fordringer på de Grothske arvinger på 9.500 rdlr. og på de Rohrske på 20.000 gld. 1617–1647.
 14. 1601–1630 Sager vedr. Hans d. Yngres datter Annas formæling og efterladenskab 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 90, 54, 91.
 15. 1603–1658 Sager vedr. Hans d. Yngres døtre Sofie, Elisabeth, Margrethe, Anna Sabina og Eleonora Sofies formælinger m. m. 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 101, 97, 100, 43.
 16. 1604 Svineregnskab for skovene i Sundeved og på Als .. 1 pk.

SAMTLIGE SØNDERBORGSKE LINIER

I gruppen er anbragt nogle pergamentsbreve, som af Hans d. Yngres sønner var deponeret i København, samt lensbreve udstedt for samtlige medlemmer af det sønderborgske hertughus. Af de sidste stammer lensbrevene på Sønderjylland muligvis fra arkivet på Sønderborg, mens lensbrevene på Holsten formodentlig har ligget i Plön-arkivet og med dette er kommet til Tyske Kancelli.

Pergamentsbreve.

A. Fyrstehuset 1622.

1. 1622 13/12 Arveforlig efter Hans d. Yngres død mellem brødrene Christian, Alexander, Hans Adolf, Frederik, Philip og Joachim Ernst i henhold til faderens testamente.
Gl. sign.: Reg. 13. Slesvig nr. 207.
Anm.: Dokumentet har fra første færd været deponeret i København.
2. 1622 13/12 Hans d. Yngres sønner Christian, Alexander, Hans Adolf, Philip og Joachim Ernst forpligter sig i henhold til faderens testamente til at yde deres broder Frederik et årligt beløb af 5000 mrk. lybsk, fordi han ikke har fået nogen tildeling af landgods.
Gl. sign.: Reg. 13. Slesvig nr. 208.
Anm.: Dokumentet har fra første færd været deponeret i København.
3. 1622 13/12 Hans d. Yngres sønner Christian, Alexander, Hans Adolf, Frederik, Philip og Joachim Ernst forpligter sig til i henhold til faderens testamente at yde deres søstre Eleonora og Eleonora-Sophie et årligt deputat samt medgift i tilfælde af, at de bliver gift.
Gl. sign.: Reg. 13. Slesvig nr. 209.
Anm.: Dokumentet har fra første færd været deponeret i København.

B. Lensbreve 1623-1751.

a. På hertugdømmet Slesvig 1623-1649.

1. 1623 25/6 Christian 4. forlener brødrene Christian, Alexander, Johan Adolf, Frederik, Philip og Joachim Ernst med den del af hertugdømmet, som de har arvet, og med fælleshånden på hele hertugdømmet og Fehmern.
Gl. sign.: Glücksb. B.
2. 1649 22/5 Frederik 3. forlener brødrene Frederik, Philip og Joachim Ernst samt Johan Christian og hans brødre Alexander Henrik, Ernst Günther, Georg Frederik, August og Philip Ludvig med deres del af hertugdømmet og med fælleshånden på hele hertugdømmet og Fehmern. Vedlagt følgeskrivelse på papir.
Gl. sign.: Glücksb. B.

b. På hertugdømmet Holsten 1623-1751.

1. 1623 28/12 Kejser Ferdinand 2. forlener Joachim Ernst og hans brødre Christian, Alexander, Hans Adolf, Frederik og Philip med Holsten til fælleshånd.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXII; sen. Glücksb. B.
2. 1640 19/5 Kejser Ferdinand 3. forlener Joachim Ernst og hans brødre Frederik og Philip samt brodersønnerne Johan Christian, Alexander Henrik, Ernst Günther, Georg Frederik, August og Philip Ludvig, afdøde hertug Alexanders sønner, med Holsten til fælleshånd.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXXIII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. B.
3. 1660 27/1 Kejser Leopold 1. forlener Joachim Ernst, broderen Philip samt Alexanders efterladte sønner Alexander Henrik, Ernst Günther, Georg Frederik, August, Philip Ludvig og sønnesønnen Christian Adolf og Frederiks efterladte sønner Johan Bugislav, Christian August og Rudolf Frederik med Holsten til fælleshånd.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXIV, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. B.
4. 1673 5/1 Kejser Leopold 1. forlener, efter at Joachim Ernst og Philip er døde, deres sønner Johan Adolf, August, Joachim Ernst, Bernhard og Christian med Holsten til fælleshånd.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXV, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. B.
5. 1710 4/6 Kejser Josef 2. forlener Joachim Frederik og Johan Ernst Ferdinand af Plön, Philip Ernst og Christian August af Glücksborg, Ernst August og Frederik Vilhelm, Frederik Ludvig, Anton Günther og Frederik Vilhelm og Leopold af Sønderborg og Ernst Leopold af Nordborg med Holsten til fælleshånd.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXVI, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. B.
6. 1714 3/10 Kejser Carl 6. forlener Joachim Frederik og Johan Ernst Ferdinand af Plön, Philip Ernst og Christian August af Glücksborg, Ernst August og Frederik Vilhelm, Frederik Ludvig, Anton Günther og Frederik Vilhelm og Leopold af Sønderborg og Ernst Leopold af Nordborg med Holsten til fælleshånd.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXVII, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. B.
7. 1734 22/12 Kejser Carl 6. forlener efter Joachim Frederiks død Frederik Carl af Plön, Christian August af Sønderborg, Frederik og Carl Ernst af Glücksborg og Leopold af Sønderborg med Holsten til fælleshånd.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXVIII, sen. Glücksb. B.

8. 1751 13/2 Kejser Franz 1. forlener Frederik Carl af Plön, Christian August af Sønderborg og Frederik og Carl Ernst af Glücksborg med Holsten til fælleshånd.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXIX, sen. Glücksb. B.

HERTUG CHRISTIAN AF ÆRØ (d. 1633).

Hertug Christian var Hans den Yngres ældste søn, men måtte, måske fordi han var ugift, nøjes med Ærø i stedet for hovedslottet Sønderborg. Der var på Ærø 3 hovedgårde, Søbygård, Gråsten og Gudsgave, som nævnes i Hans d. Yngres testamente. Da der ikke på nogen af gårdene var bygninger, som egnede sig til en standsmæssig fyrstebolig, fik han yderligere 5.000 rdlr. Han tog dog bolig på Gråsten. 1626 oprettede han godset Voderup af en tidligere landsby af samme navn. Han stod i et særlig venskabeligt forhold til broderen Philip af Glücksborg, og 1628 skænkede han godset Gudsgave med Østærø (det nuv. Marstal sogn) samt landsbyerne Rising (nu lille Rise) og Stokkeby til hertug Philips ældste søn hertug Hans. Ifølge gavebrevet skulle det være uden indflydelse på den arv, hertug Philip kunne tilkomme efter ham. Da hertug Christian døde ugift 4. juni 1633, nægtede de øvrige regerende hertuger at anerkende denne ordning, og da de fik støtte af kongen, måtte Philip bøje sig. Man enedes om en deling af Ærø mellem hertug Christians tre brødre Frederik, Philip og Joachim Ernst og brodersønnen Hans Christian. Fordelingen skete ved lodtrækning, og ved forliget i Eckernförde 6/2 1634 fik Frederik af Nordborg Gråsten, Philip af Glücksborg Voderup og Ærøskøbing, Joachim Ernst af Plön Søbygård og Hans Christian af Sønderborg Gudsgave, dog uden Stokkeby og Rising.

Af arkivalier er kun bevaret regnskaber 1627/28 og sager vedrørende delingen af arven efter hertug Christian.

Pergamentsbreve.

1. 1633 24/8 Arveforlig efter hertug Christian af Ærøs død mellem brødrene Frederik, Philip og Joachim Ernst og Alexanders sønner, hvorved de sidste får en fjerdedel af Ærø mod at betale 5.500 rdlr.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXIII, sen. Glücksb. A.
2. 1634 6/2 Delingstraktat vedr. Ærø mellem hertugerne Frederik, Philip, Joachim Ernst og Johan Christian i henhold til arveforliget af 1633 24/8.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXIV, sen. Glücksb. A.

Sager på papir.

1. 1627-1628 Ærø amtsregnskab 1 pk.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 117.
Indhold:
Jordebog St. Hans 1627 til fastelavn 1628.
Fortegnelse over indtægt og udgift af hvede, rug, byg, malt, havre, får, lam, gæs, høns, smør, ost, humle, sennep og ærter St. Hans 1627 til fastelavn 1628.
Summarisk ekstrakt af samme.
Fortegnelse over indtægt og udgift af hvede, rug, byg, malt, havre, får, lam, gæs, høns, humle, sennep og ærter fra fastelavn 1628 til St. Hans samme år.
Summarisk ekstrakt af samme.
Pengeregnskab fra St. Hans 1627 til fastelavn 1628.
Fortegnelse over indtægt og udgift af penge St. Hans 1627 til fastelavn 1628.
Summarisk ekstrakt af samme.
Fortegnelse over indtægt og udgift af penge fra fastelavn 1628 til St. Hans samme år.
Summarisk ekstrakt af samme.
Godsregnskab for Søbygård St. Hans 1627 til St. Hans 1628.
Godsregnskab for Voderup St. Hans 1627 til St. Hans 1628.
Godsregnskab for Gråsten St. Hans 1627 til St. Hans 1628.
Godsregnskab for Gudsgave St. Hans 1627 til St. Hans 1628.
Foderregnskab St. Hans 1627 til Fastelavn 1628.
Foderregnskab fastelavn 1628 til St. Hans 1628.
Opfodret på de 3 hovedgårde (Gudsgave, Søbygård og Voderup) med den store skæppe fastelavn 1628 til St. Hans samme år.
Ærter opfodret og spist St. Hans 1627 til fastelavn 1628.

Ærter opfodret og spist fastelavn 1628 til St. Hans samme år.
 Bage- og bryggeregnskab St. Hans 1627 til fastelavn 1628.
 Bage- og bryggeregnskab fastelavn 1628 til St. Hans samme år.
 Olden- og bedesvinsregnskab St. Hans 1627 til fastelavn 1628.
 Brænde solgt 20. januar 1628.
 Brænderegnskab fastelavn 1628 til St. Hans 1628.
 Mælkepengeregnskab St. Hans 1627 til 1. søndag i fasten 1628.
 Mælkepengeregnskab 1. søndag i fasten 1628 til St. Hans s. år.
 »Sædfæste« regnskab St. Hans 1627.
 Toldregnskab St. Hans 1627 til fastelavn 1628.
 Toldregnskab fastelavn til St. Hans 1628.
 Bøder fra tingbogen fra Mortensdag 1627 til Mortensdag 1628.
 Bøder og husfæste fra amtsregisteret St. Hans 1627 til fastelavn 1628.
 Regnskab over forsømte hove dage St. Hans 1627 til St. Hans 1628.

2. 1633–1640 Akter vedr. skiftet efter hertug Christian af Ærø og Ærø's deling 1634 1 pk.
 Gl. sign.: Reg. 110 s. 117.
 Anm.: Jf. også Sønderborg Pap. 2, 4 og Glücksborg Pap. 75.

SØNDERBORG

Ved delingen 1622 fik hertug Alexander, Hans d. Yngres næstældste søn, Sønderborg by og slot med den sydlige halvdel af Als med hovedgårdene Sønderborg Ladegård (eller Langen Vorwerck), Rønhave (Rönhof), Hjortholm (Hirschholm), Nygård (Neuhof), Kegnæsgård og Gammelgård samt i Sundeved Dybbøl og dele af Asbøl og Sottrup sogne med hovedgården Sandbjerg. 1623 solgte hertug Hans Adolf af Nordborg hovedgårdene Østerholm, Rumohrsgård og Melsgård til hertug Alexander, og salget stadfæstedes af kongen, men da Hans Adolf året efter døde, nægtede hans efterfølger, hertug Frederik, at anerkende salget, idet han henviste til hertug Hans' testamente. Ved kongens mægling kom det 1624 26/11 til et forlig, hvorved Hertug Alexander beholdt Rumohrsgård (Notmark sogn), mens hertug Frederik af Nordborg fik Østerholm og Melsgård. Grænsen fulgte derefter i det hele den nuværende grænse mellem Nørre- og Sønderherred, kun helt mod øst gik den lidt sydligere. 1640 oprettedes endnu en hovedgård på Als, Majbøl-gård, af hertug Hans Christian af 5 nedlagte bøndergårde.

Allerede under hertug Alexander begyndte den belastning af hertugdømmet med gældsstiftelser, som hurtig førte til dets ruin. I sit testamente bestemte han, at hans ældste søn Hans Christian skulle overtage regeringen efter ham, men at han ikke måtte gifte sig og de yngre sønner ikke få deres deputater udbetalt, før gælden var betalt. Alexander døde allerede 1627, og hans enke Dorothea overtog foreløbig administrationen. Kort efter fulgte imidlertid besættelsen af de kejserlige tropper, hvorved hertugdømmet blev yderlig forarmet, og i stedet for at afbetale gælden, måtte hun optage nye lån. 1633 sluttedes en overenskomst mellem Alexanders 5 voksne sønner og hertuginde Dorothea, hvorefter jus primogenituræ indførtes. Hans Christian skulle overtage regeringen og være forpligtet til årlig at udbetale deputater på 1000 rdlr. til hver af brødrene, 2000 til enkehertuginde og 600 til søsteren samt underholde moderen og søsteren med deres hofstater på 24 personer på Sønderborg slot og udrede søsterens udstyr og medgift, når hun blev gift. Bestemmelsen i Alexanders testamente om gældens afbetaling så man bort fra. De økonomiske forhold forværredes hurtigt, hvortil ikke mindst kongens og hertugen af Gottorps krav om kontributions- og defensionspenge bidrog. Hertil kom krigen 1644 og den fornyede besættelse af fjendtlige tropper. 1634 fik Hans Christian ved forliget i Eckernförde som arv efter hertug Christian af Ærø Gudsgaves len på Ærø, men optog straks

et lån på 20.000 rdlr. på det hos hertuginde Augusta af Gottorp, og 1648 solgte han det til broderen Ernst Günther for 43.000 rdlr. Da Hans Christian døde 1653, overtog hans enke Anna administrationen, indtil sønnen Christian Adolf blev myndig. Den nye krig 1658 forværede yderligere forholdene, og hertuginde Anna måtte optage nye lån mod pant i godserne. Da Christian Adolf overtog administrationen, indtrådte et fuldstændigt sammenbrud. Kreditorerne henvendte sig til den øverste lensherre, kongen, og også farbrødrene, som ikke fik deres deputater udbetalt, klagede til kongen. Efter at flere kommissioner havde undersøgt forholdene, blev hertugdømmet taget under konkursbehandling. Dec. 1667 faldt dommen. Den kgl. statholder Fr. Ahlefeldt tog Sønderborg slot i besiddelse på kongens vegne, og godserne udlagdes til kreditorerne, men med tilbagekøbsret for kongen. De fleste af dem blev efterhånden overtaget af kongen, og en stor del af dem erhvervedes senere af hertugen af Augustenborg. Godset Sandbjerg i Sundeved blev 1673 af Christian 5. solgt til storkansler Conrad Reventlow, som deraf oprettede grevskabet Reventlow-Sandbjerg, det udstykkedes 1787. Godserne Nygård (Neuenhof) og Hjortholm (Hirschholm) på Kegnæs forblev i kongens besiddelse og udstykkedes 1765.

Hertug Christian Adolf erhvervede senere ved sit giftermål med en datter af hertugen af Lauenburg godset Franzhausen, hvor han tog bolig. Slægten uddøde 1709.

Arkivet må være kommet til København efter kongens overtagelse af Sønderborg slot. Det kom 1855 til Geheimearkivet fra Slesvigske ministerium (se Reg. 90). En del af det var indordnet i Glücksborgarkivet. Det har senere delvis været registreret i Registrant 110, men en del sager har ikke tidligere været registreret. Arkivet indeholder kun få kamersager.

Pergamentsbreve.

A. Fyrstehuset 1623–1650.

a. Overenskomster mellem hertugerne 1623–1648

1. 1623 18/12 Hertug Johan Adolf af Nordborg sælger til sin broder, hertug Alexander af Sønderborg, godserne Østerholm, Rumohrsgård og Melsgård for 125.000 rdlr. med en årlig udbetaling af 2000 rdlr. Hvad der af købesummen ikke er betalt ved hans død, skænkes hertug Alexanders sønner.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXI, fra Tyske Kanc.; sen. Glücksb. A.
2. 1624 8/1 Christian 4. stadfæster salget af Østerholm, Rumohrsgård og Melsgård.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXI, sen. Glücksb. A.
3. 1624 26/11 Forlig ved Christian 4.s mægling mellem hertug Alexander og hertug Frederik af Nordborg vedr. de 3 godser, som hertug Alexander havde købt af afdøde hertug Johan Adolf, men som hertug Frederik gør krav på i henhold til faderens testamente. Ved forliget beholder hertug Alexander Rumohrsgård, hvorimod hertug Frederik får Østerholm og Melsgård.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXI, sen. Glücksb. A.
4. 1633 17/12 Arveforlig efter hertug Alexanders død mellem hans børn i henhold til hans testamente.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXIII, sen. Glücksb. A.
5. 1634 12/1 Christian 4. stadfæster arveforliget mellem hertug Alexander af Sønderborgs børn.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXIV, sen. Glücksb. A.
6. 1648 10/10 Frederik 3. stadfæster arveforliget mellem hertug Alexanders børn af 1633 17/12. (Stadfæstelsen har fejltaget 12/12.)
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXV, sen. Glücksb. A.

b. Ægteskabskontrakter m. m. 1635.

1. 1635 28/5 Ægteskabskontrakt angående Johan Christians søster Sofie Catharinas formæling med grev Anton Günther af Oldenburg og Delmenhorst med aftale om medgift, grevens modydelse og livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CV, sen. Glücksb. A.

2. 1635 4/8 Anton Günther, greve af Oldenburg og Delmenhorst, tilskriver sin gemalinde Sofie Catharina til livgeding amt og hus Neuenburg.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CV, sen. Glücksb. A.

c. Testamenter 1631-1650.

1. 1631 2/10 Notarialinstrument med hertug Alexanders testamente af 1627 12/5.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXII, sen. Glücksb. A.
2. 1650 28/3 Frederik 3.s stadfæstelse af hertug Johan Christians testamente af 1650 20/2.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXVI, sen. Glücksb. A.

d. Forskelligt 1626, 1641.

1. 1626 4/10 Balthasar, abbed i Stade, bevidner, at hertug Johannes (Johan Christian?) er optaget i den gejstlige stand og har fået tonsur.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXI, fra Plöner Arch., sen. Glücksb. A.
2. 1626 4/10 Balthasar, abbed i Stade, bevidner, at hertug Ernst Günther er optaget i den gejstlige stand og har fået tonsur.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXI, fra Plöner Arch., sen. Glücksb. A.
3. 1641 5/1 Johan Christian udsteder obligation til den danske konge på 25.000 rdlr. med Gudsgaves len på Ærø som underpant, efter at en kapital på 20.000 rdlr., for hvilken Gudsgave ligeledes i adskillige år havde været stillet som sikkerhed, var opsagt af hertug Hans, biskop til Lübeck. Af påtegningerne fremgår, at obligationen senere ejedes af brødrene Hans og Gert Philip v. Ahlefeldt, men udbetales med 5000 rdlr. 1649 og 4000 rdlr. 1650 til Hans Ahlefeldt, hvorefter der for restbeløbet på 16.000 rdlr. udstedtes en ny obligation på Langen Vorwerck ved Sønderborg. Obligationen er gennemskåret.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXV, sen. Glücksb. A.

B. Lensbreve 1631, 1633.

a. På hertugdømmet Slesvig 1633.

- 1633 2/7 Christian 4. forlener efter hertug Alexanders død sønnerne Johan Christian, Alexander Henrik, Ernst Günther, Georg Frederik, August og Philip Ludvig med deres andel af Slesvig og fælleshånden på hertugdømmet Slesvig og Fehmern.
Gl. sign.: Glücksb. B.

b. På hertugdømmet Holsten 1631.

- 1631 3/5 Kejser Ferdinand 2. forlener efter hertug Alexanders død sønnerne Johan Christian, Alexander Henrik, Ernst Günther, Georg Frederik, August og Philip Ludvig med Holsten til fælleshånd.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXXIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. B.

Sager på papir.

1. 1623-1663 Akter vedr. forleningen med Slesvig og Holsten 1 pk.
2. 1623-1650 Diverse akter væsentlig vedr. fyrstehuset ... 1 pk.

Indhold:

1. Akter vedr. hertug Alexanders køb af gårdene Østerholm, Rumohrsgård og Melsgård af hertug Johan Adolf af Nordborg 1623-1624.
2. Forordning af Dorothea, enke efter hertug Alexander, vedr. forførgelsen af de yngre sønner 1633 10/1.
3. Akter vedr. Johan Christians giftermål med Anna af Oldenburg-Delmenhorst 1634.
4. Akter vedr. delingen af Ærø efter hertug Christian af Ærø død 1634.
5. Inventarium over Sofie Cathrine hertuginde af Slesvig-Holsten-Sønderborgs medbragte klenodier og øvrige udstyr i hendes ægteskab med grev Anton Günther af Oldenburg og Delmenhorst 1635.
6. Enkehertuginde Dorotheas testamente 1639 og overenskomst mellem hendes sønner efter hendes død samme år.
7. Hertug Johan Christians testamente 1650.
3. 1633-1665 Akter vedr. arveforliget mellem Johan Christian og hans brødre 1633 og striden om de deri fastsatte deputatspenge 1 pk.
4. 1631-1637 Kopibog 1 pk.
Indeholder kopier (eller koncepter) af forskellige aktstykker, memorialer etc. vedr. forhold af interesse for fyrstehuset.
5. 1625-1668 Koncepter til Expeditioner samt indkomne breve 2 pkr.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 124.
Nemlig:
1625-1644 1 pk.
1645-1650, 1661-1662, 1668 1 pk.
6. 1637 Akter vedr. stridigheder mellem hertug Johan Christian og hertug Frederik af Nordborg om vedligeholdelse af hegn mellem Østerholm og Hunslev 1 pk.

7. 1619–1665 Sager overført fra Glücksborgarkivet 1 pk.

Indhold:

Sager vedr. forholdet til kejseren og den nedersachsiske kreds 1619–1626.

Gl. sign.: Glücksb. A. 104.

Kopier af obligationer 1647–1665.

Gl. sign.: Glücksborg F. 34.

8. 1642–44 Regnskab over de faste pengeafgifter 1 pk.

Indhold:

Joh. 1642–Joh. 1643 1 bd.

Joh. 1643–Joh. 1644 1 bd.

9. 1646–51 Regnskab over den månedlige kontribution
(med 1 bilag) 1 pk.

Brevskriverregister til Sønderborg nr. 5.

Ahlefeldt, Cay v. 1636, 44, 45 (6, deraf 1 kopi).

– , Claus v. 1645.

– , Ditlev v. 1645.

– , Hans v. 1644.

Albrecht, hertug af Friedland (o: Wallenstein) 1628.

Bille, Anders 1644 (4), 45 (3).

Boyesen, Johannes, kgl. zahlmeister 1645.

Brahe, Jørgen 1644.

Brunkertzen (?), Kersten 1646.

Buchwald, Daniel v. og Wulf v. Ruhwald 1629 (til oberstløjtnant Luerwaltz).

Callando, Rudolf 1628 (2).

Christian Adolf, hertug af Sønderborg 1668.

Christian 4. 1627 (2), 28, 29, 34 (2), 43 (2), 44 (6), 45 (6, deraf 1 kopi), 47 (2, deraf 1 kopi).

Christian (5.), udvalgt prins 1627 (3), 32, 43 (3), 44, 45, 46.

Conti, Torquato 1628 (10, deraf 1 til Wimmer v. Depenthal).

Dorn, Reinarus, dr. 1545 (til kgl. hofzahlmeister Johannes Boyesen i København).

Dorothea, hertuginde af Sønderborg 1627 (til Breide Rantzau), 28 (5, deraf de 2 til hertug Albrecht af Friedland (o: Wallenstein), 1 til Christian 4., 1 til de kgl. admiraler, kaptajner og officerer og 1 til dansk krigskommissær Joachim Mitzlaff), 29 (2, deraf det ene til hendes sekretær Georg Thurn, det andet til tysk sekretær i kanc. Frederik Günther).

Fester, Johannes, dr. 1646 (2).

Flensborg, borgmester og råd 1625.

Frederik 3. 1644 (3), 45 (2), 48 (3, deraf 2 kopier), 49 (2 kopier), 50 (kopi).

Frederik, hertug af Gottorp 1627, 44 (3), 46, 47 (4 kopier), 49 (4, deraf 1 kopi), 50 (kopi).

Frederik, hertug af Nordborg 1626 (2), 28, 44 (3), 45.

Frederik af Nordborg og Johan Christian af Sønderborg til Christian 4. 1645.

Grote, Thomas, hofmester 1627, 28.

Hansen, Peder 1650.

Heidmüller, Jobst Ernst 1629.

Holten, Henricus v. 1644, 45.

Joachim Ernst af Plön 1627, 28, 46 (3, deraf 2 kopier, den ene af brev til hertug Frederik af Gottorp), 47 (4, deraf 1 til Christian 4., 1 til hertug Frederik af Nordborg og 1 kopi?), 48, 49 (3 kopier).

Johan Christian af Sønderborg 1645 (2, deraf det ene til Ditlev Reventlow, det andet til Helm Wrangel).

Johan Georg, hertug af Sachsen 1627.

Klotz, Stefan 1644.

Kohlbladt, Marcus, landsretsnotar 1650.

Lilliebjelke, Schwen Hindrichson 1645.

Lipp, Christoffer v. d. 1641.

Lokerus, M. 1645 (til sekretæren Georg Thurn).

Lützow, Frederik 1645.

Magdalene Sibylle 1650.

Manteufel, Hans Georg v. 1629.

Marconnet, A(braham), dr. jur. 1650 (2).

Nehel, Severin, kurfyrstelig forhenv. kammertjener og livskrædder 1623.

Pentz, C. G. 1645.

Philip, hertug af Glücksborg 1627, 45, 46, 47, 50.

Rantzau, Bertram 1626.

– , Breide 1627.

– , Christian 1650 (3).

Reventlow, Ditlev 1646.

Roudroit (?), J. R. de 1628 (5).

Ruhwald, F., se Daniel v. Buchwald.

Sac (?), Volcmarus 1646 (til sekretær Georg Thurn), 1650 (til A. Marconnet).

Schade, Otto 1645.

Schauenburg, H. v., oberst og generalvagtmeister 1627, 28.

Schlick, Henrik, greve af Passau 1627 (2, deraf 1 kopi).

Scholtz, Georg, proviantmester 1645 (2).

Sofie, Frederik 2.s enke 1628.

Stagelld (?) 1645 (til kgl. hofzahlmeister Johannes Boyesen i København).

Steuermann, Johan 1645 (til sekretæren Georg Thurn).

Sturtz, Marius 1626.

Torstenson, Lennard 1644 (til Christian 4., kopi).

Tyske Kancelli 1650.

Wallenstein, se Albrecht, hertug af Friedland.

Wrangel, Carl Gustav 1644 (6, deraf 1 til Christian 4. (kopi), et til oberst Wrangel (kopi)).

Wrangel, Helm 1644 (3), 45 (9).

SØNDERBORG TILLÆG: AUGUSTENBORG

Den augustenborgske linie blev grundlagt af hertug Alexander af Sønderborgs 3. ældste søn Ernst Günther. Han og særlig hans hustru Augusta, datter af hertug Philip af Glücksborg, stod tidlig kongehuset nær. 1651 købte han af Frederik 3. landsbyerne Stavnsbøl og 8 gårde og 8 kåd i landsbyen Sebbelev, som havde hørt til Slesvig kapitel, men 1624 var inddraget af kongen. Stavnsbøl lod han nedbryde og byggede i stedet slottet Augustenborg, opkaldt efter hans hustru. Allerede 1648 havde han af broderen Hans Christian købt lensgodset Gudsgave på Ærø. Der indestod imidlertid fra Hans Christians tid en panteobligation på opr. 20.000 rdlr. (med renter 26.000), som nu tilhørte den gottorpske Prins Hans August, og da Ernst Günther i henhold til den sønderborgske konkursdom 1667 fik ordre til at ordne dette gældsforhold, solgte han godset til Hans August for 43.000 rdlr. Omtrent samtidig købte han godset Rumohrsgård for 38.500 rdlr. af Cai Ahlefeldt, der som kreditor havde fået godset udlagt. Han havde under konkurssagen tilbudt at overtage hertugdømmet Sønderborg med alle forpligtelser, men var blevet afvist. Efter konkursdommen udnævntes han til guvernør over Als. Også Christian 5. viste ham velvilje. 1674 solgte han ham landsbyen Bro. Desuden skænkede kongen ham for hans levetid landsbyen Gundestrup, hvorefter hertugen oprettede en avlsgård af samme navn, og gav ham forskellige rettigheder og begunstigelser. De fornyedes overfor hans søn Frederik Vilhelm, som udvidede besiddelserne ved 1703 at købe Avnbølgård i Sundeved. Store udvidelser fik de augustenborgske besiddelser under Frederik Vilhelms søn Christian August, som efter den ahlefeldtske konkurs købte gårdene Gråsten, Fiskebæk, Årup og Kiding 1727, hvortil senere kom Kelstrup. 1730 fik han yderligere af kongen Gammelgård på Als på livstid og 1746 ligeledes Rønhave og Langen Vorwerck eller (Sønderborg) Ladegård. Godserne faldt ved hertugens død 1754 tilbage til kronen, men kongen skænkede samme år sønnen Frederik Christian Gammelgård med Gundestrup for livstid, og 1756 sluttedes et forlig, hvorved hertugen afstod sin arveret til de plønske og glücksborgske besiddelser mod at få Gammelgård med Gundestrup med adelige rettigheder og arvelige i mandslinien samt tilsagn om erstatning i alsiske godser, når de plønske og glücksborgske linier uddøde. Efter hertug Frederik Carl af Plöns død 1761 sluttedes en ny

overenskomst 1764, hvorved hertugen gav endelig afkald på al arveret efter de to linier og til gengæld fik Sønderborg slot med Sønderborg Ladegård (Langen Vorwerck), Rønhave, Majbølgård og Kegnæsgård. Godserne var arvelige i mandslinierne og fik adelige, men ikke fyrstelige rettigheder. De blev 1848 beslaglagt af den danske regering, og 1852 overdrog hertug Christian August dem til den danske stat mod en erstatning på 3 mill. rdlr. Slægten uddøde 1931.

En del adkomstbreve m. m. er afleveret til Rigsarkivet fra arkivet i Kiel ved arkivudvekslingen 1937.

Pergamentsbreve.

1. 1668 6-13/1 Cay v. Ahlefeldt sælger til Ernst Günther godset Rumohrsgård på Als for 38.500 rdlr. in specie.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 273.
2. 1727 7-13/1 Kommissærerne i fallitboet efter Carl Ahlefeldt sælger Gråsten med gården Fiskebæk, Kiding og Aarup til Christian August af Augustenburg for 112.500 rdlr.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 285.

Sager på papir.

1. 1672-88 og udat. Indkomne breve m. m. 1 pk.
Anm.: Heri også et brev til hertug Ernst Günthers svigersøn hertug Frederik Ludvig af Sønderborg-Beck.
2. 1667-1816 Adkomstbreve m. m. vedr. Rumohrsgård og landsbyen Bro 1 pk.
Indhold:
Appunktuation vedr. Cay v. Ahlefeldts salg af Rumohrsgård på Als til Ernst Günther 1667 19/12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 272.
Ernst Günther tilstår at være Cay v. Ahlefeldt 14312 rdlr. skyldig af købesummen for Rumohrsgård 1668 6-13/1.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 274.
Frederik 3. meddeler Ernst Günther sit samtykke til købet af Rumohrsgård 1668 21/3.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 275.
Frederik 3. og hertug Christian Albrechts stadfæstelse af Ernst Günthers køb af Rumohrsgård 1668 14/12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 277.
Hertuginde Augusta udsteder revers, hvorved hun sikrer Cay Ahlefeldt hans rettigheder i Rumohrsgård i anledning af, at den er blevet anvist hende som livgeding (1668).
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 278.
Christian 5. pålægger statholder Frederik Ahlefeldt at mægle mellem Ernst Günther og grev Burchardt v. Ahlefeldt i anledning af strid om Rumohrsgård 1673 2/12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 279.
Christian 5. sælger til Ernst Günther landsbyen Bro på Als for 3101 rdlr. 44 sk. 1674 28/12.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 281.
Kgl. deklaration, at den kongen forbeholdte relutionsret for godset

Rumohrsgård og byen Bro ikke vil blive bragt i anvendelse i hertug Frederik Christians levetid 1795 24/6.

Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 293.

Kongen udvider den tidligere givne deklaration om ikke at gøre brug af relutionsretten til godset Rumohrsgård og byen Bro i hertug Frederik Christians levetid til at gælde, sålænge der er mandlige descendenter af hertugen 1797 9/8.

Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 294.

Frederik 6. bekræfter de af Christian 7. givne deklarationer vedr. godset Rumohrsgård og landsbyen Bro, at den kongen tilkommende relutionsret ikke vil blive bragt til udøvelse i hertug Frederik Christians levetid og så længe, der er mandlige descendenter af hertugen 1812 17/3.

Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 295.

Frederik 6. bekræfter over for hertug Christian Carl Frederik August, at den kongen tilkommende relutionsret til godset Rumohrsgård og landsbyen Bro ikke vil blive gjort gældende i hertugens levetid 1816 17/7.

Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 296.

NORDBORG

I henhold til Hans d. Yngres testamente tilfaldt den nordlige halvdel af Als med Nordborg slot og avlsgård og godserne Rumohrsgård, Østerholm, Hirschsprung og Melsgård samt Ballegård i Sundeved med gods i Sottrup (Snogbæk), Ullerup (Blans) og Varnæs (Bovrup) sogne hertug Hans' 3. søn Hans Adolf. Han forringede straks besiddelsen betydelig ved 1623 at sælge godserne Rumohrsgård, Østerholm og Melsgård til hertug Alexander af Sønderborg på vilkår, der var meget gunstige for denne. Da han allerede døde det følgende år, og hertug Frederik, hertug Hans' 4. ældste søn, som i henhold til faderens testamente overtog hertugdømmet, gjorde indsigelse mod salget, kom det 1624 til et forlig, hvorved Nordborg fik Østerholm og Melsgård tilbage. Hertug Frederik var en dårlig husholder og sad snart i dyb gæld. Forholdene forværredes ved landets gentagne besættelser af fremmede tropper og kongens og hertugen af Gottorps krav om kontribution m. m. 1634 arvede han efter hertug Christian af Ærø godset Gråsten på Ærø, men solgte det året efter til hertug Philip af Glücksborg for 53.000 rdlr., hvad der dog ikke formåede at hjælpe ham på fode. Han efterlod sig ved sin død 1658 3 sønner og 3 døtre. Ved en familieoverenskomst enedes man om, at den ældste søn Hans Bugislav skulle overtage administrationen og yde sine søskende årlige deputater, 1600 daler til hver af brødrene og 500 til søstrene, samt betale deres medgift. De årlige betalinger var sikret ved pant i godserne. Hertug Frederiks enke havde som livgeding Østerholm og Frederikshof (et mindre gods oprettet af hertug Frederik i forbindelse med Østerholm). Forholdene forværredes hurtigt. Skatterestancerne voksede stadig, og krigen bragte nye ulykker. For at gøre ulykken fuldstændig brændte 1665 Nordborg slot. Da kreditorerne og Hans Bugislavs søskende, som ikke fik deres deputater udbetalt, henvendte sig til kongen, blev hertugdømmet 1667 taget under konkursbehandling. Prioritetsdommen blev afsagt 11/8 1669. Kongen tog godset i besiddelse og overtog gældsfordringerne. To år efter overdrog han ved forliget med hertugen af Plön de nordborg-alsiske godser til denne, mens Ballegård 1689 købtes af Conrad Reventlow og udstykkedes 1798. Hans Bugislav, der ligesom sine brødre fik tilkendt et årligt deputat på 1000 rdlr., tog bolig på Nordborg, hvor han døde ugift 1679. Slægten uddøde 1722 med hans brodersøn Ernst Leopold.

Af arkivalier er i Rigsarkivet kun bevaret en jordebog 1649/1650. I arkivet på Deutsch Nienhof findes endnu en jordebog fra 1656-1657 (film i Rigsarkivet).

1649-50 Jordebog for det fyrstelige hus Nordborg og de dertil liggende hovedgårde 1 pk.

GLÜCKSBORG

Den glücksborgske linie er grundlagt af Hans d. Yngres 6. ældste søn hertug Philip, død 1663. De følgende hertuger var Christian, død 1698, Philip Ernst, død 1729, Frederik, død 1766, Frederik Henrik Vilhelm, død 1779. Besiddelserne omfattede, da Philip overtog dem 1622, i Angel Glücksborg med Munkbrarup sogn og det østligere beliggende Nykirke sogn med hovedgårdene Glücksborg Ladegård og Rosgård (senere Philipshof) i Munkbrarup sogn, Unevad i Grumtofte sogn, Nybel i Kværn sogn og Nordgård i Stenbjerg sogn, i Sundevad størstedelen af sognene Broager, Nybøl, Sottrup og Ullerup med hovedgårdene Lunds-gård i Ullerup sogn og Skeldgård (også kaldet Freileben) i Broager sogn. 1634 arvede han efter broderen hertug Christian en fjerdedel af Ærø med Ærøskøbing og godset Voderup, og det følgende år købte han yderligere broderen hertug Frederik af Nordborgs andel, godset Gråsten, så han derefter ejede den midterste halvdel af Ærø. Han udvidede yderligere besiddelserne ved 1646 at købe godset Freienwillen, Grumtofte sogn, som han det følgende år overlod til datteren Hedvig. Det blev 1676 solgt af hertug Christian. 1648 købte han godserne Gråsten og Fiskebæk af Hans Ahlefeldt til Søgård, men måtte atter sælge dem 1662. Hovedgårdene Nordgård og Unevad solgte han henholdsvis 1633 og 1641. Den sidste blev 1679 tilbagekøbt af hertug Christian, som skænkede den til sin hustru Agnes Hedvig, hvorefter den fik navnet Hedvigshof. 1701 solgtes den påny. Hertug Philip oprettede en Række nye hovedgårde. 1628 byggede han Sofienhof, Kværn sogn, opkaldt efter hans hustru, som avlsgård under Nybel. Den blev senere opbygget af hertug Frederik og derefter kaldt Frederiksdal. Endvidere oprettede hertug Philip 1631 Krammark i Broager sogn, opr. Broagers præstegård, og 1633 byggede han slottet Philipsborg i Ullerup sogn af materialerne fra Lundsgård, som han nedbrød, mens avlsbygningerne blev stående. Ca. 1660 oprettede han Skodsbølgård (ogs. Neuhof, Nienhof) i Broager sogn af 6 i krigsårene ødelagte bolssteder. På Ærø oprettede han godset Købinghof af nedlagte gårde i Stokkeby og skænkede det til sin hustru Sofie Hedvig. Godset blev 1681 bortforpagtet til Ærøskøbings borgere og 1721 udstykket og solgt til borgerne. Hertug Christian oprettede 1692 den lille avlsgård Teglgården (Ziegelhof, senere gamle Avlsgård, «Alter Meierhof», eller Vestervig) i Munkbrarup sogn af et tidligere teglbrænderi. Den nedlagdes 1773, og jorderne henlagdes til en ny

avlsgård Neufeld (Nygård), en tidligere præstegård. Hertug Philip Ernst udvidede atter de glücksborgske besiddelser ved at tilkøbe godserne Blansgård (også Schönleben) i Ullerup sogn 1717, Svensby i Sørup sogn 1718 og Dänish Lindau i Gettorp sogn ved Slien 1719. 1712 oprettede han avlsgården Philipsdal under Nybel gods (Kværn sogn) af 2 nedlagte gårde. Omkring midten af 18. århundrede udstykkede hertug Frederik godserne Svensby (1749), Rosgård (1755) og Nybel (1756).

Økonomien var også for Glücksborg det svage punkt. Særlig efter Hertug Philips død begyndte skatterestancerne at stige. Hertug Christian opnåede 1691 en betydelig reduktion af gælden, men ved midten af 18. århundrede var den atter vokset til et meget betydeligt beløb. Samtidig havde hertugen pådraget sig private gældsforpligtelser til et lignende beløb som restancerne. 1749 kom det til en overenskomst med kongen, hvorved hertug Frederik overdrog sin del af Ærø til kongen for 347.677 rdlr. cour., et beløb, der dækkede både skatterestancerne og den private gæld (henholdsvis 177.677 og 170.000 rdlr.). 1754 opnåede han ved et forlig med kongen et årligt vederlag på 12.000 rdlr. som erstatning for sine rettigheder i tilfælde af den plönske linies uddøen.

Den glücksborgske linie uddøde 1779, og besiddelserne blev i henhold til aftaler med de arveberettigede linier Augustenborg og Beck overtaget af kongen. Praktisk talt alle godserne udstykkedes i de følgende år. Den sidste hertugs enke blev boende på Glücksborg slot, hvor hun døde 1824.

Det glücksborgske arkiv blev efter den danske konges overtagelse af Glücksborg oversendt til København 1786. Designationen (Reg. 133 a) har påskrift: Designation der in dem hiesigen [med senere hd. tilf.: Glücksburgischen] Archiv befindlichen Sachen und Schriften, welche den 22sten August 1776 mit dem Schiffer Jacob Ehlertz in 8 Kasten von Flensburg nach Copenhagen unterthänigst eingesandt worden. Arkivet, der var delt i grupperne A–L, omfattede både hertugelige privatsager, kancelli- og konsistorialsager og kammersager. 1855 kom Glücksborgarkivet til Geheimearkivet fra Slesvigske ministerium (se Reg. 90). Det var da fordelt i 116 pakker nummereret i fortløbende række I–CXVI og registreredes i denne rækkefølge af Matthiessen (Reg. 133 b). Ordningen var helt afvigende fra den gamle. Betydelige dele af det oprindelige arkiv manglede deri, til gengæld indeholdt det dele af Sønderborgarkivet. En del af de manglende sager af Glücksborgarkivet fandtes dog i andre samlinger i arkivet, et antal pakker registreredes således i Reg. 110. 1874 afleveredes en del af pakkerne fra Reg. 133 b til Preussen navnlig vedr. kirkerne. I begyndelsen af 20. århundrede foretog Anna Hude en omordning af Glücksborgarkivet, hvorved sagerne atter blev fordelt efter den gamle designation fra 1786. Denne omordning blev senere fuldført af Norvin. Man opnåede derved at fastslå, hvad der fandtes i Rigsarkivet af det gamle Glücksborgarkiv. Ordningen i designationen fra 1786 var dog hyppig inkonsekvent. Ved den nu foretagne nyregistrering er de glücksborgske sager, som afleveredes fra Kiel 1936, blevet indordnet i arkivet, og samtidig er sagerne fra Hans d. Yngres arkiv blevet

udskilt. Pergamenterne, som sammen med de øvrige pergamenter vedr. hertugdømmerne afleveredes fra Slesvigske ministerium 1855, indordnedes af Matthiessen i rækken Gottorpske membraner (*Membranae Gottorpensia et arch. canc. Germ.*). De udskiltes atter herfra af Erslev, som under Glücksborg samlede pergamenterne fra alle de sønderborgske linier undtagen Plön. De er nu fordelt på de forskellige arkiver. Om det Glücksborg-ærøske arkiv se side 196.

Pergamentsbreve.

A. Ægteskabskontrakter m. m. 1650–1763.

1. 1650 1/5 Ægteskabskontrakt angående hertug Philips datter Christianes formæling med hertug Christian af Sachsen med aftale om medgift, modydelse og livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CVII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
2. 1650 1/5 Ægteskabskontrakt angående hertug Philips datter Sofie Hedvigs formæling med hertug Moritz af Sachsen med aftale om medgift, modydelse og livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CVIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
3. 1650 6/10 Ægteskabskontrakt angående hertug Philips datter Marie Elisabeths formæling med markgreve Georg Albrecht af Brandenburg med aftale om medgift, modydelse og livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CIX, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
4. 1652 15/9 Ægteskabskontrakt angående hertug Philips datter Dorotheas formæling med hertug Christian Ludvig af Braunschweig-Lüneburg med aftale om medgift m. m., hertugens modydelse og livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CX, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
5. 1662 20/9 Overenskomst mellem hertug Christian Ludvig af Braunschweig-Lüneburg og hertug Philip, hvorved hertuginde Dorotheas livgeding, amtet Fallersleben, ombyttes med amtet og slottet Herzberg, som giver større indtægt. Hertug Philips bekræftelse tilføjet 20/12.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CX, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
6. 1663 27/5 Ægteskabskontrakt angående hertug Philips søn hertug Christians formæling med hertug August af Braunschweig-Lüneburgs datter Sibylle Ursula med aftale om medgift, modydelse, livgeding (Nybøl og Sofienhof) og årligt deputerat til hertug Christian samt slottet Philipsborg med Lundsgård som residens. 3 eksemplarer.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
7. 1663 12/9 Hertug Philip forskriver amtet og huset Nybøl og Sofienhof som livgeding for Sibylle Ursula.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.

8. 1663 12/9 Hertug Philip byder sine undersåtter i amtet og huset Nybøl og Sofienhof at være Sibylle Ursula hørige og lydige på livgedingets vegne.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
9. 1663 12/9 Hertug Philip forskriver Sibylle Ursula 300 rdlr. årlig i morgengave.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
10. 1663 24/10 Hertug Christian forskriver sin gemalinde Sibylle Ursula Philipsborg, Lundsgård og Neuhof i Sundeved i stedet for Nybøl og Sofienhof, som er meget ruineret ved krigen.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
11. 1663 24/10 Hertug Christian byder sine undersåtter på gårdene Philipsborg, Lundsgård og Neuhof at være Sibylle Ursula hørige og lydige på livgedingets vegne.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
12. 1665 1/3 Hertug Christian forskriver sin gemalinde Sibylle Ursula sit residentshus og ladegården Glücksborg og Schelde i Sundeved i stedet for Nybøl og Sofienhof, som er ødelagt i sidste krig. 2 eksemplarer.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
13. 1665 1/5 Hertug Christian byder sine undersåtter på Glücksborg og Schelde at være hans gemalinde Sibylle Ursula hørige og lydige på livgedingets vegne.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
14. 1672 19/4 Ægteskabskontrakt angående hertug Christians formæling med Agnes Hedevig af Plön med aftale om udstyr og livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXV, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
15. 1699 13/2 Ægteskabskontrakt angående hertug Philip Ernsts formæling med Christiane, datter af hertug Christian af Sachsen (Eisenberg) med aftale om udstyr, håndpenge, hertugens modydelse og livgeding, godserne Gråsten og Købinghof på Ærø. 2 eksemplarer.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXVI, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
16. 1726 17/10 Ægteskabskontrakt angående hertug Philip Ernsts formæling med Charlotte Maria af Augustenborg med aftale om udstyr, årlige håndpenge, hertugens modydelse og livgeding, godserne Gråsten og Voderup på Ærø.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXVIII, sen. Glücksb. A.

17. 1763 15/7 Ægteskabskontrakt angående hertug Frederiks datter Louise Charlotte Frederikkens formæling med Carl Georg Lebrecht af Anhalt-Köthen med aftale om medgift, modydelse og livgeding.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. CXVIII, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.

b. Adkomstbreve 1636-1637.

1. 1636 6/1 Hertug Frederik af Nordborg sælger Godset Gråsten på Ærø til Hertug Philip af Glücksborg for 53.000 rdlr.
Gl. sign.: Glücksb. A.
2. 1637 16/10 Mageskifte mellem hertug Philip og Hans Ahlefeldt til Søgård om bøndergods.
Gl. sign.: Glücksb. C.
3. 1648 1/3 Hans v. Ahlefeldt sælger godserne Gråsten og Fiskebæk til hertug Philip af Glücksborg for 90.000 rdlr. in specie.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel. Schlesw. Urk. nr. 250.

c. Forskellige dokumenter 1650-1773.

1. 1650 7-13/1 Hertug Philips gældsbrief til generalsuperintendent Johannes Reimbott på 2000 rdlr. Ifølge påtegning er Lånet tilbagebetalt 1668. Underskriften gennemskåret.
Gl. sign.: Glücksb. C.
2. 1651 7-13/1 Hertug Philips gældsbrief til generalsuperintendent Johannes Reimbott på 2000 rdlr. Ifølge påtegning er lånet tilbagebetalt 1668. Underskriften gennemskåret.
Gl. sign.: Glücksb. C.
3. 1736 4/7 Christian 6.s diplom for hertug Frederik som elefant-ridder.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXX, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.
4. 1773 29/1 Christian 7.s diplom for hertug Frederik Henrik Vilhelm som elefantridder.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXX, fra Tyske Kanc., sen. Glücksb. A.

Sager på papir.

A. Fyrstehuset.

HERTUG PHILIP
1622-1663.

1. 1635-1663 Breve til hertug Philip og hertuginde Sofie Hedvig fra deres børn 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 56.

Indhold:

1. Hertug Christians korrespondance med sine forældre 1636-63.
Anm.: Her også breve fra hertug Philip og hertuginde Sofie Hedvig til hertug Christian.
2. Brev fra Hans 1635.
3. Breve fra Frans Philip 1641-1651.
4. Breve fra Adolf 1651-1657.
5. Breve fra Marie Elisabeth 1652-1663.
6. Breve fra Augusta udat.
7. Breve fra Christiane 1653-1660 og udat.
8. Breve fra Dorothea 1657-1663.
9. Breve fra Sofie Hedvig 1651.
2. 1643-1657 Sager vedr. hertuginde Hedvig af Braunschweigs testamente og efterladenskab 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 41.
3. 1645-1654 Korrespondance vedr. pantsatte juveler 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 61.
4. 1655-1663 Breve fra hertug Philips søn Christians hofmester Christian v. Rüssel og fra hertugens faktor i Hamburg Egidius Henninges 1 pk.
Indhold:
Breve fra hertug Christians hofmester Christian v. Rüssel under hertugens ophold ved tyske hoffer 1656-1661.
Gl. sign.: Glücksb. K. 60.
Breve fra hertug Philips faktor i Hamburg Egidius Henninges 1655-1663.
Gl. sign.: Glücksb. K. 62.
5. 1624-1662 Nytårsbreve og notifikationer m. m. om formælinger, fødsler og dødsfald til hertug Philip og hertuginde Sofie Hedvig 1 pk.
Indhold:
1. Nytårsbreve til hertug Philip 1639-1655.
Gl. sign.: Glücksb. K. 18.
2. Nytårsbreve til hertuginde Sofie Hedvig 1633-1659.
Gl. sign.: Glücksb. K. 66.
3. Notifikationer til hertug Philip 1624, 1654-1662.
Gl. sign.: Glücksb. K. 11.
4. Notifikationer til hertuginde Sofie Hedvig 1640-1659.
Gl. sign.: Glücksb. K. 65.
6. 1637-1659 og udat. breve til hertuginde Sofie Hedvig fra forskellige, mest fyrstelige personer 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 64.
7. 1625-1671 Gratulations- og kondolenceskrivelser samt koncepter til notifikationer ved hertug Philips børns fødsel og død 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 5.
Indhold:
1. Johans fødsel og dåb 1625.
2. Johans død 1640.

3. Franz Philips fødsel og dåb 1626.
4. Franz Philips død 1651.
5. Christians fødsel og dåb 1627.
6. Carl Alberts fødsel og dåb 1629.
7. Adolfs fødsel og dåb 1631.
8. Adolfs død 1658.
9. Sofie Hedvigs fødsel og dåb 1630.
10. Sofie Hedvigs død 1652.
11. Augustas fødsel og dåb 1633.
12. Magdalene Sibylles fødsel, dåb og død 1639-1640.
13. Hedvigs fødsel og dåb 1640.
14. Hedvigs død 1671.
15. Anna Sabinas fødsel, dåb og død 1641-42.
16. Annas fødsel og dåb 1643.
8. 1660-1663 Kondolenceskrivelser m. m. ved hertuginde Sofie Hedvigs og hertug Philips død 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 1 a.
9. 1663-1667 Sager vedr. arvedelingen efter hertug Philip 1 pk.
Indhold:
Sager vedr. hertug Philips testamente og efterladte arv 1663-1665.
Gl. sign.: Glücksb. A. 16.
Akter vedr. sagen mellem hertug Christian og hans gifte søstre om arven efter hertug Philip 1665-1667.
Gl. sign.: Glücksb. A. 6.
10. 1640-1660 Sager vedr. hertug Philips børns formælinger og død m. m. 1 pk.
Indhold:
1. Johannes Mejers Epitafium over hertug Johannes, død 1640.
Gl. sign.: Glücksb. A. 98.
2. Sager vedr. hertug Philips yngste søn Adolfs ophold i Tübingen og andre steder i Tyskland til hans død 1658 27/1 i Kiel. 1650-1659.
Gl. sign.: Glücksb. A. 30.
3. Akter vedr. Marie Elisabeths formæling med markgreve Georg Albrecht af Brandenburg 1649-1656.
Gl. sign.: Glücksb. A. 2.
4. Kopi af obligation på medgift ved Christianes (resp. Sofie Hedvigs) formæling med hertug Christian (resp. Moritz) af Sachsen. (De to søstre Christiane og Sofie Hedvig blev gift samme dag 1650 19/11) 1650.
Gl. sign.: Glücksb. A. 112.
5. Koncepter til breve fra hertug Philip til hertug Moritz af Sachsen-Zeitz i anledning af hertuginde Sofie Hedvigs død og begravelse 1652-1653.
Gl. sign.: Glücksb. A. 26.
Anm.: Koncepterne er rest af en fascikel med akter vedr. hertug Philips 2 døtre Sofie Hedvigs og Christianes giftermål 1650 19/11 med henholdsvis hertug Moritz af Sachsen-Zeitz og hertug Christian af Sachsen-Merseburg. Sofie Hedvig døde allerede 1652. Hertug Moritz' meddelelse til svigerfaderen om dødsfaldet er dat. 12. oktober 1652, og hun kan således ikke være død 27. oktober, som Hübner opgiver.

6. Akter vedr. Augustas formæling med hertug Ernst Günther 1651 15/6 1651-1654.
Gl. sign.: Glücksb. A. 94.
7. Akter vedr. Dorotheas formæling med hertug Christian Ludvig af Braunschweig-Lüneburg 1653 9/9.
Gl. sign.: Glücksb. A. 27.
8. Kopi af hertug Philips gavebrev 1660 28/3, hvorved han skænker godset Freienwillen til sin datter Hedvig, og af afsnittet vedr. prinsesse Hedvig i hertug Philips testamente 1660 19/4.
Gl. sign.: Glücksb. A. 36.
Anm.: Fasciklen har ifølge designationen indeholdt akter vedr. prinsesse Hedvigs fordringer, død og efterladenskaber 1647, 1687.

HERTUG CHRISTIAN

1663-1698.

11. 1662-1672 Sager vedrørende hertug Christians formæling med Sibylle Ursula 1663 og med Agnes Hedevig 1672 1 pk.
Indhold:
Akter vedr. hertug Christians formæling med Sibylle Ursula 1662-1669.
Gl. sign.: Glücksb. A. 19.
Koncepter til notifikationer og lykønskningsskrivelser ved hertug Christians formæling med Agnes Hedevig 1672.
Gl. sign.: Glücksb. K. 4.
12. 1664-1668 Gratulations- og kondolenceskrivelser ved hertug Christians og Sibylle Ursulas børns fødsel og død 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 6.
13. 1674-1714 Gratulations- og kondolenceskrivelser ved hertug Christians og Agnes Hedevigs børns fødsel og død 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 7.
14. 1664-1696 Notifikationsbreve om formælinger, fødsler og dødsfald 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 12-13.
15. 1665-1695 Nytårsbreve til hertug Christian 2 pkr.
Nemlig:
1665-1690 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 20-25.
1691-1695 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 26.
16. 1663-1671 Nytårs- og andre breve til hertuginde Sibylle Ursula 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 67.

17. 1672-1698 Nytårs- og andre breve til hertuginde Agnes Hedevig 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 68.
18. 1659-ca. 1700 Diverse sager 1 pk.

Indhold:

1. Hertug Christians horoskop 1668.
Gl. sign.: Glücksb. A. 98.
2. Kvittering for modtaget tilgodehavende medgift for hertug Christians moder Sophie Hedvig (død 1660) 1659.
Gl. sign.: Glücksb. A. 23.
3. Korrespondance i anledning af 2 fra Sachsen-Merseburg på grund af fejlagtig titulatur tilbagesendte notifikationskrivelser 1668.
Gl. sign.: Glücksb. A. 99.
4. Sager vedr. hertug Christians arvefordringer efter hertug Julius Franz af Sachsen Lauenburg (død 1689) 1690-1692.
Gl. sign.: Glücksb. A. 10.
5. Sager vedr. Joachim Ernst af Plöns datter Sophie Eleonoras formæling 1666-1690.
Gl. sign.: Glücksb. A. 94.
6. Afskrifter af Joachim Ernst af Plöns testamente 1671, hans enke Dorothea Augustas testamente 1674 og August af Nordborgs testamente 1688.
Gl. sign.: Glücksb. A. 98, E. 1.
7. Fortegnelser over akter vedr. mellemværendet mellem hertugen af Glücksborg og hertugen af Wolfenbüttel om dotal- og paraphernalpenge for hertuginde Sibylle Ursula ca. 1700.
Gl. sign.: Glücksb. A. 20 ?.
19. 1671, 1698 Kondolenceskrivelser i anledning af hertuginde Sibylle Ursulas død 1671 og hertug Christian og hertuginde Agnes Hedevigs død 1698 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 1.
20. 1682-1699 Sager vedrørende hertug Christians og hertuginde Agnes Hedevigs testamenter, død og efterladenskab 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 1.

HERTUG PHILIP ERNST

1698-1729.

21. 1680-1727 Personlige dokumenter vedrørende hertug Philip Ernst og hertuginde Christiane 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 9, 44, 98, F. 14.
Indhold:
Akter vedr. kurfyrst Frederik Vilhelm af Brandenburgs overdragelse af kanonikat til Philip Ernst 1684 18/3 1680-85.
Korrespondancesager vedr. hertug Ernsts pension fra kongen 1686-1693.
Philip Ernsts bestalling som kaptajn 1692 3/12.

- Christian 5.s anbefaling for Philip Ernst til hertugen af Würtemberg 1694 24/12 (kopi).
 Pas for Philip Ernst til Anvers 1695 4/9.
 Philip Ernsts bestalling som oberstleutnant 1695 27/9.
 Philip Ernsts testamente 1727 28/5 (kopi).
 Hertuginde Christianes testamente 1710 (koncept).
22. 1699–1726 Lykønskningsskrivelser ved Philip Ernsts formæling med Christiane af Sachsen-Eisenberg 1699, med Catrine Christine Ahlefeldt 1722 og med Marie Charlotte af Augustenborg 1726 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. K. 4.
23. 1699–1724 Gratulationsskrivelser ved hertug Philip Ernsts børns fødsel 2 pkr.
 Gl. sign.: Glücksb. K. 8.
 Nemlig:
 I. 1699–1706 1 pk.
 II. 1709–1724 1 pk.
24. 1703–1761 Kondolenceskrivelser ved hertug Philip Ernsts børns død 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. K. 9.
25. 1700–1706 Sager vedrørende hertuginde Christianes Arvefordringer efter sin mormoder Christiane, født hertuginde af Glücksborgs, død 1701 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 9.
26. 1707–1712 Sager vedrørende hertuginde Christianes arvefordringer efter sin fader, hertug Christian af Sachsen-Eisenbergs, død 1707 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 9.
27. 1699–1729 Notifikationsbreve om formælinger, fødsler og dødsfald 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. K. 14–15.
28. 1701–1715, 1721–1729 Nytårsbreve 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. K. 28–30, 32, 33.
29. 1699–1722 Nytårs- og andre breve til hertuginde Christiane 3 pkr.
 Gl. sign.: Glücksb. K. 69–72.
- HERTUG FREDERIK
(1729–1766).
30. 1716–1776 Diverse, mest personlige sager, udnævnelser m. m. vedrørende hertug Frederik 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 99, 115, L.

31. 1745 Lykønskningsskrivelser ved hertug Frederiks formæling med Henriette Augusta af Lippe-Detmold ... 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. K. 4.
32. 1746–1776 Gratulations- og kondolenceskrivelser ved hertug Frederiks børns fødsel, formæling og død 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. K. 10.
33. 1726–1760 Akter vedrørende striden mellem hertug Frederik og Philip Ernsts enke Marie Charlotte om de hende tilkommende enkepenge 1 pk.
 Anm.: Heri hertug Philip Ernsts testamenter af 1723 10/10, 1726 25/11 og 1727 28/5.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 3.
34. 1739–1759 Akter vedrørende forhandlinger om den plønske succession 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 5.
35. 1735–1765 Notifikationsbreve om formælinger, fødsler og dødsfald til hertug Frederik og hertuginde Henriette Augusta 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. K. 16.
36. 1730–1767 Nytårsbreve til hertug Frederik og hertuginde Henriette Augusta 3 pkr.
 Gl. sign.: Glücksb. K. 33, 36–38, 40, 41.
 Nemlig:
 1730, 1741–1750 1 pk.
 1751–1755 1 pk.
 1761–1767 1 pk.
37. 1766–1777 Sager vedrørende hertug Frederiks død og testamente og hertuginde Henriette Augustas død 1 pk.
 Indhold:
 Sager vedrørende hertug Frederiks død og testamente 1766–1767.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 73.
 Inventarium over hertug Frederiks efterladenskaber 1767.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 5.
 Sørgetale ved hertuginde Henriette Augustas bisættelse 1777.
 Gl. sign.: Glücksb. L.
38. 1762–1776 Sager vedrørende hertug Frederiks døtres formælinger 1 pk.
 Indhold:
 Sager vedrørende Louise Charlotte Frederikkes formæling med Carl Georg Lebrecht af Anhalt-Köthen 1762–1767.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 38. Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 4.
 Sager vedrørende Julie Wilhelmines formæling med grev Ludvig v. Bentheim-Steinfeldt, 1776.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 40.

HERTUG FREDERIK HENRIK VILHELM
1766–1779.

39. 1769 Lykønskningsskrivelser ved hertug Frederik Henrik Vilhelms formæling med Anna Caroline af Hessen .. 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 4.
40. 1767–1777 Diverse sager vedrørende hertug Frederik Henrik Vilhelm 1 pk.
Indhold:
Sager vedrørende ritmester F. P. A. Wibels kontrakt som rejsefører for hertug Frederik Henrik Vilhelm 1767–1768.
Gl. sign.: Glücksb. A. 46.
Fødselsdagsdigt til hertug Frederik Henrik Vilhelm 1771.
Gl. sign.: Glücksb. L.
Korrespondance mellem den glücksborgske sekretær Ambrosius og den schauburg-lippeske sekretær m. fl. om titulaturer 1777.
Gl. sign.: Glücksb. A. 99.
41. 1767–1779 Notifikationer om formælinger, fødsler og dødsfald samt nytårsbreve 1 pk.
Indhold:
Notifikationsbreve 1767–1779.
Gl. sign.: Glücksb. K. 17.
Nytårsbreve 1767–1779.
Gl. sign.: Glücksb. K. 41–43.

Tillæg.

42. 1596–1706 Akter vedr. den grubenhagenske arvesag.. 3 pkr.
Gl. sign.: Glücksb. A. 1.
Nemlig:
I. 1596–1706..... 1 pk.
II. 1596–1692..... 1 pk.
III. 1597–1699..... 1 pk.
Anm.: Hertug Philip af Braunschweig-Grubenhagen, som døde barnløs 1596, testamenterede alt allodialgods til Hans d. Yngres børn af første ægteskab med hertug Philips søster Elisabeth af Braunschweig og indsatte hertug Heinrich Julius af Braunschweig-Wolfenbüttel, der arvede hertugdømmet Grubenhagen, som executor. Da Heinrich Julius ikke ville udlevere Sønderborgernes arv, opstod en arvestrid, som varede i over 100 år og kostede de sønderborgske hertuger store beløb, uden at de nogen sinde opnåede at få deres krav gennemført. Pakke III stammer oprindeligt for en stor del fra den sønderborgske linie, hvorfra sagerne vistnok i 1660'erne er overført til Glücksborg, da hertug Christian på ny optog sagen.

B. Korrespondance og administration.

43. 1719–1727 Kancelli- og retsprotokol 2 bd.
Anm.: Indeholder kontrakter, instruktioner, bestallinger, ordrer, konfirmationer, pas, proklamata, domme etc.

Nemlig:

1719–1722 (med indlagt indholdsfortegnelse) .. 1 bd.
Gl. sign.: LIV.
1723–1727 1 bd.
Gl. sign.: LV.

44. 1728–1730 Ekspeditionsprotokol 2 bd.

Nemlig:

Ekspeditionsprotokol 1728–1730, »Decreta, Confirmationes, Quitungen, Vocationes, Bestellungen und Abschiede«.
Gl. sign.: Nr. 1.
Ekspeditionsprotokol 1728–1730, »Ordres, Mandata, Proclamata, auch auswärts abgesandte Schreiben und deren Antwort«.
Gl. sign.: Nr. 1.
Begge protokoller er kun for en ringe del beskrevne.

45. 1729–1730 Ekspeditionsprotokol, »Bestellungen« 1 bd.

Anm.: Indeholder foruden bestallinger også bekræftelser af testamenter, dekretter m. m.
Gl. sign.: LVII.
Protokollen er ligeledes kun for en ringe del beskrevet.

46. 1731–1733 Ekspeditionsprotokol 3 bd.

Nemlig et bind for hvert år. Foran i bindet for 1732 en indholdsfortegnelse på løse blade for dette bind.

47. 1742–1756 (57) Ekspeditionsprotokol 1 bd.

48. 1623–1660 og udat. Koncepthefter og koncepter 1 pk.

Gl. sign.: Glücksb. K. 44, Aflev. fra Kiel A. VIII 1.

49. 1663–1778 og udat. Koncepter 1 pk.

Gl. sign.: Glücksb. K. 46–50.

50. 1707–1766 Koncepthefter 1 pk.

Indeholder koncepter til breve, kontrakter, kaldsbreve, instruktioner, stævninger, forordninger o. s. v.
Gl. sign.: Glücksb. K. 2 stk. aflev. fra Kiel A. VII 2 og A. VIII 3 a.

Nemlig:

1707–1712 1 hefte
1719–1720 m. påskrift: Cammer-protocollum 1 hefte
1719–1721 1 hefte
1734–1735 1 hefte
1735–1736 1 hefte
1736–1737 1 hefte
1739 med påskrift: Herzgl. Glücksburgsche Rescripte 1 hefte
1740–1741 1 læg
Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VII 2.
1742–1761 Nytårs- og notifikationsskrivelser m. m. 1 hefte
1750–1751 1 hefte
1751–1752 1 læg
1752–1755 1 hefte
1754–1755 1 hefte
1756–1766 m. påskrift: Ekspeditions-protocoll 2 hefter
Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII 3 a.
1758–1759 1 hefte

- 1758-1763 1 hefte
1766 med påskrift: Ekspeditions-protocoll,
kun de første blade er beskrevet 1 hefte
51. 1639-1777 Hertugelige forordninger 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. G. 121.
- 52a. 1623-1663 Breve til hertug Philip 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 44-46, 56 F. 5, 2.
Indhold:
Breve til hertug Philip fra fyrstelige personer 1627-1663.
Breve til samme fra andre 1634-1663.
- 52b. Korrespondance vedrørende hertug Philips tilgode-
havende hos kongen 1635-1651 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. F. 5, 2.
53. 1643-1660 Breve til hertug Philip ang. krigsuro-
hederne 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 58-59.
54. 1662-1728 Breve til hertugerne Christian og Philip
Ernst 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 47-50, F. 14, H. 7.
Indhold:
1. Breve til hertug Christian fra fyrstelige personer 1663-1692
og udat.
2. Breve til samme fra andre 1662-1669.
3. Memorialer og forslag fra hofmester v. Worgewitz 1681-1687.
4. Breve til hertug Philip Ernst fra fyrstelige personer 1699-1722.
5. Breve til samme fra andre 1698-1728.
55. 1730-1766 Breve til hertug Frederik og hertuginde Hen-
riette Augusta 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. K. 51-54.
Indhold:
Breve fra fyrstelige personer 1730-1755.
Breve til samme fra andre 1730-1766.
56. 1767-1779 Breve til hertug Frederik Henrik Vilhelm . . 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 117 og K. 55 samt Aflev. fra Kiel A. VIII 6.
Indhold:
Breve fra fyrstelige personer 1767-1778.
Breve fra danske regeringsmyndigheder 1768-1778.
Breve fra forskellige 1768-1779.
57. 1767-1779 Breve til hertug Frederik Henrik Vilhelm fra
forskellige (kvartform.) 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 117.
Nemlig:
H. G. Hagemann 1773-1779, M. L. v. Heinen 1769-1773,
Adolph Christopher Adam v. Normann 1771-1779,
F. J. Oeding 1769-1773, Anna Pauli 1767-1775
og C. v. Thienen 1775-1779.

58. 1634-1778 Breve til embedsmænd 1 pk.
Indhold:
1. Breve til hofmester Anton Ulrich v. Worgewitz 1673-1702.
Gl. sign.: Glücksb. J. 2-3 og Reg. 110 s. 123.
2. Breve til kammerskriver Christian Jürgensen og sønnen Christian
August 1702-1724.
Gl. sign.: Glücksb. G. 23; iflg. designationen angår G. 23 kam-
merskriver Jürgensens konkurs.
3. Breve til herredsfoged Johan Christian Rüchardt, forvalter på
Dänisch Lindau 1723-1732.
Gl. sign.: Glücksb. G. 22; iflg. designationen angår G. 22 den
mod herredsfoged Rüchardt førte proces.
4. Breve til forskellige 1634-1778.
Gl. sign.: Glücksb. J. 2-3.
59. 1667-1705 Diverse hofreglementer 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. H. 7, F. CIV, L. 7, Aflev. fra Kiel A. VIII 7 og 8.
60. 1600-1778 Diverse sager vedrørende administrationen. . 1 pk.
Indhold:
Fortegnelse over indkomne memorialer med oplysning om deres
behandling 1777.
Gl. sign.: Glücksb. L.
Bekræftelse af testamenter og ejendomsbreve 1600-1778.
Gl. sign.: Glücksb. J. 1.
Sager vedr. de glücksborgske undersåtters optagelse i kongerigske
tugthuse 1737-1763.
Gl. sign.: Glücksb. A. 75.
Bestallinger og afskedigelser 1664-1714 og udat.
Gl. sign.: Glücksb. A. 125.
Hof- og konsistorialretssager 1686-1763.
Gl. sign.: Glücksb. G. 9-21.
Pas 1639-1756.
Gl. sign.: Glücksb. A. 125, L. 7.
Sager vedr. færges, møller, kroer og håndværkere 1623-1775.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A. VIII 17-19.
Sager vedr. kommission nedsat af kongen for at ordne hertugens
gældsforhold 1736.
Gl. sign.: Glücksb. K.
Diverse sager 1623-1776.
Gl. sign.: Glücksb. J., L.
61. 1641-1771 Forpagtningskontrakter, fæstebreve samt
diverse sager vedrørende driften af godserne 1 pk.
Indhold:
Forpagtningskontrakter (Købinghof 1681, Nybøl 1720-1724, Freis-
leben, Philipsborg, Lundsgård, Blansgård, Nybøl og Sofienhof
1729-1730 samt en række afrevne bagsider af forpagtningskontrak-
ter 1688-1771, kun ved enkelte af dem ses det, hvilken gård det
drejer sig om.
Gl. sign.: Glücksb. E. 10, 13, H. 7.
Arvefæstekontrakter 1750-1765.
Gl. sign.: Glücksb. E. 21.
Diverse sager vedr. driften af godserne 1641-1728.
Gl. sign.: Glücksb. H. 7.
62. »Jord Boog over byerne Broagger og Møllmarck« opmålt
og udskiftet 1774 1 pk.

63. 1620–1774 Diverse sager, som ikke ses direkte at vedrøre Glücksborg 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. E. 18, J, L.

C. Forholdet til kongen, hertugen af Gottorp og landdagen samt til kejseren.

64. 1623–1764 Akter vedrørende forleningen med Slesvig. . 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. B. I. 2–4.
65. 1623–1717 Sager vedrørende kongens og hertugen af Gottorps skattekrav (kontribution) 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 56, 48.
66. 1675–1717 Sager vedrørende kontributionen 2 pkr.
Nemlig:
1675–1679 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. C. 9.
1680–1717 1 pk.
Indhold:
Diverse akter 1680–1689.
Gl. sign.: Glücksb. C. 10–11.
Hertugelige mandater vedrørende kontribution 1682–1717.
Gl. sign.: Afl. fra Kiel A. VIII 21.
67. 1624–1685 Akter vedrørende de sønderborgske hertugers andel i den haderslevske, gottorpske og rendsborgske told 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 58.
68. 1667–1671 Akter vedrørende striden mellem de sønderborgske hertuger og kongen og Gottorp om den oldenburgske succession, arvehyldningen og frøkenskat .. 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 51.
69. 1625–1642 Akter vedrørende rostjenesteydelsen 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 102, K. 57.
70. 1636–1746 Akter vedrørende hertugernes toldfrihed .. 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 107, L.
71. 1627–1675 Akter vedrørende landdagen 2 pkr.
Nemlig:
1627–1658 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. C. 4–5.
1665–1675 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. C. 7–8.
72. 1623–1767 Akter vedrørende forleningen med Holsten. 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. B. II 1–6.

D. De hertugelige besiddelser, erhvervelser, salg m. m.

73. 1564–1667 Diverse dokumenter, hovedsagelig afskrifter vedrørende arvedelingen af de sønderborgske lensgodser m. m. 1 pk.
Anm.: Foran i lægget designation over indholdet af stykkerne, som er mærket 1–30. Enkelte numre mangler.
Gl. sign.: Glücksb. A. 4.
74. 1624 Sager vedrørende hertug Johan Adolf af Nordborgs salg af gårdene Østerholm, Melsgård og Rumohrs-gård til hertug Alexander af Sønderborg 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 64.
75. 1628–1635 Sager vedrørende arven efter hertug Christian og Ærø's deling 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 29.
76. 1748–1750 Sager vedrørende salget af den glücksborgske andel af Ærø til kongen 1 pk.
Gl. sign.: Glücksb. A. 28.
77. 1583–1774 Sager vedrørende køb, salg og mageskifte af jordegods 1 pk.

Indhold:

1. Købe- og mageskiftebreve vedr. forskellige bol og jorder i Angel og Sundeved (med designation) 1583–1676.
Gl. sign.: Glücksb. A. 69.
2. Sager vedr. købet af Dänisch Lindau 1709–1721.
Gl. sign.: Glücksb. E. 1.
3. To kopier af brev, hvorved hertug Philip Ernst sælger et hus i Ekenis til H. H. Stubbe 1720.
4. Sager vedr. godset Elgård i Angel og de dertil hørende små besiddelser i Brodersby 1639–1698. Jfr. Hans d. Yngre Pap. 12. 5 c.
Gl. sign.: Glücksb. E. 17 og A. 71.
5. Sager vedr. køb og salg af godset Freienwillen 1638–1694.
Gl. sign.: Glücksb. A. 71.
6. Sager vedr. købet af godserne Gråsten og Fiskebæk 1647–1663.
Gl. sign.: Glücksb. A. 76.
7. Sager vedr. salg af bol i Kalleby 1752–1753.
Gl. sign.: Glücksb. E. 13.
8. Købe- og salgsbreve vedr. Norgård og et bol i Gintoft 1631–1717.
Gl. sign.: Glücksb. A. 71.
9. Sager vedr. salg af tidligere arvefæstet jord under Nybølgård 1774.
Gl. sign.: Glücksb. E. 13.
10. Sager vedr. et af Wulf Hoecken købt bol i Skodsbøl (med designation) 1589–1670.
Gl. sign.: Glücksb. A. 68.
11. Sager vedr. køb og salg af Svensby 1690–1749.
Gl. sign.: Glücksb. E. 15.
12. Sager vedr. køb og salg af godset Unnevad 1630–1720.
Gl. sign.: Glücksb. A. 65, 71.

78. 1622–1754 Sager vedrørende stridigheder om forskellige rettigheder og forpligtelser m. m. 1 pk.
 1. Sager vedr. stridigheder om fiskeriet i Flensborg fjord 1622–1751.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 79.
 2. Sager vedr. strid med de kongelige undersåtter i landsbyerne Langballig, Bønstrup og Gremmerup om vedligeholdelse af hegn m. m. 1631–1639.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 77.
 3. Sager vedr. stridigheder mellem hertugerne af Glücksborg og ejerne af Lundsgård om jagtret, veje, gærde, bortløbne undersåtter m. m. 1652–1753.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 66–67.
 4. Sager vedr. strid mellem hertug Frederik af Glücksborg som ejer af Blansgård og grev Christian Ditlev Reventlow 1734.
 Gl. sign.: Glücksb. E. 16.
 5. Sager vedr. strid med Conrad Petersen i Søkløft 1753–1754.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 78.

E. Kirke og skole.

79. 1623–1740 Sager vedrørende stridigheder om den kirkelige overhøjhed over kirker i Sundeved og på Als . . 1 pk.
 Indhold:
 Sager vedrørende patronatsretten til kirker i Sundeved og på Als m. m. 1623–1634.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 122, D.
 Sager vedrørende striden mellem hertugen af Glücksborg og hertugen af Augustenborg og grev Reventlow vedrørende den kirkelige overhøjhed over Broager, Nybøl, Satrup og Ulderup 1735–40.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 47, Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 30.
 80. 1650–1757 Reskripter og forordninger i kirkelige spørgsmål 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. A. 120.
 81. 1637–1779 almindelige sager vedr. kirkelige forhold . . . 1 pk.
 Indhold:
 1. Almindelige sager vedrørende kirker, præster og degne 1667–1778.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 31.
 2. Sager vedrørende gudstjenester, søn- og helligdage og ringning 1673–1774.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 32.
 3. Sager vedrørende håndhævelse af kirketugten 1637–1760.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 33.
 4. Sager vedrørende ansættelsen af provster og kirkeinspektører 1694–1757.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 34.
 5. Sager vedrørende præsters, organisters og præsteenkers indtægter 1715–1756.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 35.
 6. Sager vedrørende kirkevisitation og kirkeregnskab 1637–1776.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 36).

7. Sager vedrørende stipendie- og studentertænde af de glücksborgske kirker i Sundeved og Angel 1694–1777.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 41.
 8. Ægteskabssager 1640–1779.
 Gl. sign.: Glücksb. A. VIII nr. 42.
 9. Forsværgelse til djævelen (dansk og tysk) dat. 1744 11/1.
 Gl. sign.: Glücksb. L.
 82. 1624–1777 Konsistorialprotokoller og konsistorialretssager 1 pk.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 37–39, 53.
 83. 1502–1778 Sager vedrørende kirke og skole i Broager . . 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. D. 8, Aflev. fra Kiel A. VIII 50, 52, 54–57.
 84. 1623–1776 Sager vedrørende kirke og skole i Satrup . . 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. D., Aflev. fra Kiel A. VIII 60–63.
 85. 1506–1772 Sager vedrørende kirke og skole i Uldrup . . 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. D., Aflev. fra Kiel A. VIII 65–72.
 86. 1604–1765 Sager vedrørende kirke, præster m. m. i Adsbøl, Dybbøl, Grundtoft, Munkbrarup og Nybøl . . . 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. E. 1, D., Aflev. fra Kiel A. VIII 58, 59, 83–85.
 87. 1674–1778 Skolesager 1 pk.
 Indhold:
 Skolesager 1674–1778.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII nr. 40.
 Sager vedrørende striden mellem hertugen af Glücksborg og grev Reventlow-Sandberg om en af dennes undersåtter i Satrup oprettet skole 1750–1753.
 Gl. sign.: Aflev. fra Kiel A. VIII 64.

F. Regnskaber og inventarier.

88. 1622–1768 Regnskaber over indtægter og udgifter . . . 5 pkr.
 Gl. sign.: F. XIII–XIV, CIV.
 Nemlig:
 I. 1622/23–1667/68 1 pk.
 Indhold:
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1622–Joh. 1623.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1666–Joh. 1667 (beregnet til Joh. 1667).
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1666–Joh. 1667 (beregnet til Joh. 1667).
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Oldenregnskab Martini 1667 (beregnet til Joh. 1668).

Bødepenge Angel og Sundeved Martini 1667 (beregnet til Joh. 1668).
 Kostpengeregnskab Mik. 1666–Mik. 1667 (beregnet til Joh. 1668).
 Månedskorn på hovedgårdene i Sundeved og Angel Jul 1666–Jul 1667 (beregnet til Joh. 1668).
 Kontribution indtægt og udgift Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Kontribution af Angel januar 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Kontribution af Angel juni 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Skyldkornregnskab af Angel Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Skyldkornregnskab af Sundeved Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 »Bede«svinregnskab Sundeved Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Regnskab over faste afgifter i Sundeved Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Regnskab over faste afgifter i Angel Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Bageregnskab Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Bryggeregnskab Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Smederegnskab Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Mælkepengeregnskab Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Smørregnskab Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Græspengeregnskab i Angel og Sundeved Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Sædfæsteregnskab i Angel og Sundeved beregnet til Joh. 1668.
 Brænde- og bygningstræregnskab Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Vindfældeseddel Joh. 1668.
 Favnebrænderegnskab Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Summarisk foderekstrakt Joh. 1667–Joh. 1668 (beregnet til Joh. 1668).
 Summarisk ekstrakt af hovedgårdsregnskab i Sundeved og Angel Joh. 1667–Joh. 1668.
 Glücksborg hovedgårdsregnskab Joh. 1668.
 Philipsborg regnskab Joh. 1668.
 Lundsgårds regnskab Joh. 1668.
 Neuenhofs regnskab Joh. 1668.
 Crammarcks regnskab Joh. 1668.
 Scheldegårds regnskab Joh. 1668.
 Sofienhofs regnskab Joh. 1668.
 Nybølgårds regnskab Joh. 1668.
 Jordebog for Gråsten, Voderup og Købing 1668.
 Indtægt og udgift af penge for Gråsten, Voderup og Købing Joh. 1667–Joh. 1668.
 Indtægt og udgift korn for Gråsten, Voderup og Købing Joh. 1667–Joh. 1668.
 Aflevering og beholdning af kvæg, heste, korn m. m. på Gråsten 1668 25/6.
 Toldregnskab for Gråsten amt Joh. 1667–Joh. 1668.
 Summarisk ekstrakt af de ærøske hovedgårdsregnskaber Joh. 1667–Joh. 1668.
 Mejeriregnskab for Ærø maj 1667–maj 1668.
 Verbittelsgeldt regnskab for Ærø Joh. 1667–Joh. 1668.
 Sædfæsteregnskab for Ærø Joh. 1667–Joh. 1668.
 Husfæsteregnskab for Ærø Joh. 1667–Joh. 1668.
 Omslagsrelation 1668.

Omslagsregnskab 1668.
 Instruktion til omslaget 1668.
 Diverse regnskabsbilag 1667–1668.

II. 1668/69–1684/85 Regnskaber over indtægter og udgifter 1 pk.
 Gl. sign.: F. XV, XIX–XXII, XXIV–XXXI.

Indhold:

Hovedregnskab over indt. og udgift af penge Joh. 1668–Joh. 1669.
 » » » » » » » Joh. 1672–Joh. 1673.
 » » » » » » » Joh. 1673–Joh. 1674.
 » » » » » » » Joh. 1674–Joh. 1675.
 » » » » » » » Joh. 1675–31/1 1676.
 » » » » » » » 31/1 1676–Joh. 1676.
 » » » » » » » Joh. 1677–Joh. 1678.
 » » » » » » » Joh. 1678–Joh. 1679.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1678–Joh. 1679.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1679–Joh. 1680.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1679–Joh. 1680.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af korn Joh. 1679–Joh. 1680.
 Summarisk ekstrakt af de samlede hovedgårds regnskaber i Sundeved og Angel Joh. 1679–Joh. 1680.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1680–Joh. 1681.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1680–Joh. 1681.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1681–Joh. 1682.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1681–Joh. 1682.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af korn Joh. 1681–Joh. 1682.
 Summarisk foderekstrakt Joh. 1681–Joh. 1682.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1682–Joh. 1683.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1682–Joh. 1683.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1683–Joh. 1684.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1683–Joh. 1684.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1684–Joh. 1685.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1684–Joh. 1685.

III. 1685/86–1697/98 Regnskaber over indtægter og udgifter 1 pk.
 Gl. sign.: F. XXXII–XLIV.

Indhold:

Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1685–Joh. 1686.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1685–Joh. 1686.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1686–Joh. 1687.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1686–Joh. 1687.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1687–Joh. 1688.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1687–Joh. 1688.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1688–Joh. 1689.

Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1688–Joh. 1689.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1689–Joh. 1690.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1689–Joh. 1690.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1690–Joh. 1691.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1690–Joh. 1691.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1691–Joh. 1692.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1691–Joh. 1692.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1692–Joh. 1693.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1692–Joh. 1693.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1693–Joh. 1694.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1693–Joh. 1694.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1694–Joh. 1695.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1694–Joh. 1695.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1695–Joh. 1696.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1695–Joh. 1696.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1696–Joh. 1697.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1696–Joh. 1697.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1697–Joh. 1698.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1697–Joh. 1698.

IV. 1698/99–1709/10 Regnskaber over indtægter og udgifter 1 pk.

Gl. sign.: XLVI–LVI, Aflev. fra Kiel A. VIII. 23.

Indhold:

Hovedregnskab over indtægter og udgifter af korn Joh. 1698–Joh. 1699.
 Bryggerregnskaber Joh. 1698–Joh. 1699.
 Bageregenskab Joh. 1698–Joh. 1699.
 Smederegenskab Joh. 1698–Joh. 1699.
 Summarisk foderekstrakt Joh. 1698–Joh. 1699.
 Summarisk ekstrakt af hovedregnskaber i Sundeved og Angel Joh. 1698–Joh. 1699.
 Foderregnskab (?) 1699.
 Brænderregnskab (?) for Sundeved Mik. 1698.
 Græsningspengeregnskab Sundeved og Angel Maj 1699.
 Månedskorn på hovedgårdene i Sundeved og Angel Jul 1697–Jul 1698.
 Regnskab for Vestre Teglgård Joh. 1699.
 Teglgårdens mejeriregnskab maj 1699.
 Hedvigshofs regnskab Joh. 1699.
 Hedvigshofs mejeriregnskab maj 1699.
 Glücksborg ladegårds regnskab Joh. 1699.
 Glücksborg ladegårds mejeriregnskab maj 1699.
 Rusgårds regnskab Joh. 1699.
 Rusgårds mejeriregnskab 1699.
 Philipsburgs regnskab Joh. 1699.
 Lundsgårds regnskab Joh. 1699.

Neuenhofs regnskab Joh. 1699.
 Crammarks regnskab Joh. 1699.
 Scheldegårds regnskab Joh. 1699.
 Sofienhofs regnskab Joh. 1699.
 Nybøls regnskab Joh. 1699.
 Anm.: Alle ovenanførte regnskaber for 1698–1699 (med gl. sign.: Afl. fra Kiel A. VIII nr. 23) er stærkt medtaget af fugtighed.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1699–Joh. 1700.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1699–Joh. 1700.
 Summarisk foderekstrakt Joh. 1699–Joh. 1700.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af korn Joh. 1699–Joh. 1700.
 Summarisk ekstrakt af hovedgårdsregnskaberne i Sundeved og Angel Joh. 1699–Joh. 1700.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1700–Joh. 1701.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1700–Joh. 1701.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1701–Joh. 1702.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1701–Joh. 1702.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1702–Joh. 1703.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1702–Joh. 1703.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1703–Joh. 1704.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1703–Joh. 1704.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1704–Joh. 1705.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1704–Joh. 1705.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1705–Joh. 1706.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1705–Joh. 1706.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af Penge Joh. 1706–Joh. 1707.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1706–Joh. 1707.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1707–Joh. 1708.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1707–Joh. 1708.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1708–Joh. 1709.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1708–Joh. 1709.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift i Sundeved Joh. 1708–Joh. 1709.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift af penge Joh. 1708–Joh. 1709.
 Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1709–Joh. 1710.
 Summarisk ekstrakt over indtægt og udgift i Sundeved Joh. 1709–Joh. 1710.

V. 1710/11–1768 Regnskaber over indtægter og

udgifter 1 pk.

Gl. sign.: Glücksb. F. LVII–LXIX, LXXIV–LXXVIII, CIV, Afl. fra Kiel A. VIII 25 a.

Indhold:

Hovedregnskab over indtægt og udgift af penge Joh. 1710–Joh. 1711.
 Ekstrakt af generalregnskab over indtægter 1729.

- Generalregnskab Joh. 1729–Joh. 1730.
 » Joh. 1730–Joh. 1731.
 » Joh. 1731–Joh. 1732.
 Årsregnskab 1/10 1732–30/9 1733.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 31/10 1739–31/10 1740.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 31/10 1740–31/10 1741.
 Indtægter og udgifter af de glücksb. og angelske distrikter medio december 1740–medio december 1741.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 30/11 1741–1/12 1742.
 Indtægter og udgifter af de glücksb. og angelske distrikter medio december 1741–medio december 1742.
 Indtægter og udgifter af de glücksb. og angelske distrikter medio december 1742–december 1743.
 Indtægter og udgifter af de glücksb. og angelske distrikter medio december 1743–medio december 1744.
 Generalregnskab over indt. og udg. Sundeved 1/12 1746–1/12 1747.
 » » » » » 1/12 1747–1/12 1748.
 » » » » » 1/12 1748–1/12 1749.
 » » » » » 1/12 1749–1/12 1750.
 Pengeregnskab over indtægt og udgift af de glücksb.-angelske len. Joh. 1749–Joh. 1750.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 1/12 1750–1/12 1751.
 Pengeregnskab over indtægt og udgift af de glücksb.-angelske len. Joh. 1750–30/11 1750.
 Pengeregnskab over indtægt og udgift af de glücksb.-angelske len. 1/12 1750–1/12 1751.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 1/12 1751–1/12 1752.
 Pengeregnskab over indtægt og udgift af de glücksb.-angelske len. 1/12 1751–1/12 1752.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 1/12 1752–1/12 1753.
 Pengeregnskab over indtægt og udgift af de glücksb.-angelske len. 1/12 1752–30/11 1753.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 1/12 1753–1/12 1754.
 Pengeregnskab over indtægt og udgift af de glücksb.-angelske len. 1/12 1753–30/11 1754.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 1/12 1754–1/12 1755.
 Glücksborg og Angel oppebørselsjournal over indtægt og udgift af penge 1/12 1754–1/12 1755.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 1/12 1755–1/12 1756.
 Pengeregnskab over indtægt og udgift af de glücksb.-angelske len. 17/5 1756–31/1 1757.
 Generalregnskab over indt. og udg. Sundeved 1/12 1756–1/12 1757.
 » » » » » 1/12 1757–1/12 1758.
 » » » » » 1/12 1758–1/12 1759.
 Pengeregnskab over indtægt og udgift af de glücksb.-angelske len. 1/2 1759–31/1 1760.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 1/12 1759–1/12 1760.

- Pengeregnskab over indtægt og udgift af de glücksb.-angelske len. 1/2 1760–31/1 1761.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 1/12 1760–1/12 1761.
 Pengeregnskab over indtægt og udgift af de glücksb.-angelske len. 1/2 1761–31/1 1762.
 Generalregnskab over indtægt og udgift Sundeved 1/12 1761–1/12 1762.
 Generalregnskab af det glücksb.-angelske distrikt 1/2 1762–31/1 1763.
 Generalregnskab af Sundeved 1/12 1762–1/12 1763.
 Generalregnskab over indt. og udgift af det glücksb.-angelske distrikt 1/2 1763–31/1 1764.
 » » » » » » » 1/2 1764–31/1 1765.
 » » » » » » » 1/2 1765–31/1 1766.
 » » » » » » » 1/2 1766–31/1 1767.
 » » » » » » » 1/2 1767–31/1 1768.
 » » » » » » » 1/2 1768–10/4 1768.
89. 1768–1778 Indtægtsregnskab for de glücksborg-angelske len litra B–S, et regnskab for hvert år 1 pk.
 Anm.: Regnskaberne, der tidligere har ligget ved hertugdømmernes regnskaber, indeholder for hvert år bilagene litra B–S til indtægtsregnskabet. Derimod mangler hovedregnskabet og litra A. jordebogsregnskabet.
90. 1643–1773 Hofregnskaber 2 pkr.
 Nemlig:
 I. 1643–1773 1 pk.
 Indhold:
 1. Appanage-kvitteringer 1643–1772.
 Gl. sign.: Glücksb. F. 40.
 2. Egenhændige regnskaber af hertuginde Agnes Hedvig 1672–1698.
 Gl. sign.: Glücksb. F. 5, 43.
 3. Kvitteringer henhørende til hofholdningsregnskaberne 1718–1724.
 Gl. sign.: Glücksb. F. 42.
 4. Hofmarskal v. Seelhorsts hofkasseregnskaber 1770–1773.
 Gl. sign.: Glücksb. F. CVI.
- II. 1707–1723 1 pk.
 Indhold:
 Regnskaber og kvitteringer vedr. hertuginde Christiane 1707–1723.
 Gl. sign.: Matthiessens registratur nr. XLVIII.
91. 1648–1772 Kasserede obligationer samt koncepter til obligationer 1 pk.
 Indhold:
 Kasserede obligationer fra hertug Philip 1649–1662.
 Gl. sign.: Glücksb. F. 5, 29.
 Kasserede obligationer fra hertug Christian 1663–1672.
 Gl. sign.: Glücksb. F. 5, 30.
 Kasserede obligationer fra hertugerne Christian, Philip Ernst, Frederik og Frederik Vilhelm 1675–1771.
 Gl. sign.: Glücksb. F. 5, 34.
 Obligationer, koncepter 1648–1715.
 Gl. sign.: Glücksb. F. 5, 34.

92. 1651–1774 Inventarier på slottet Glücksborg I–II 2 pkr.
 Nemlig:
 I. Inventarier over senge, sengeklæder, køkkentøj og møbler 1672–1742 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. H. 1.
 II. Garderobe 1667–1750. Sølvkammer, glas og porcelæn 1651, 1690–1730. Rustkammer, stalden, hundehold 1624–1774 1 pk.
 Gl. sign.: Glücksb. H. 3–5.
 93. 1623. 1777 Diverse regnskaber og regnskabsbilag 1 pk.
 Indhold:
 Forstregnskaber Joh. 1733–jul 1736.
 Gl. sign.: Glücksb. F. LXXXIV.
 Diverse balancer og regnskaber 1623–1757.
 Gl. sign.: Glücksb. F. CIV.
 Kvitteringer 1770–1771.
 Gl. sign.: Afl. fra Kiel A. VIII 3.
 Diverse kvitteringer 1635. 1777.
 Gl. sign.: Glücksb. F. 5, 41.
 Forskellige regnskabsbrudstykker 1664–1776.
 Gl. sign.: Glücksb. F. 5, 43, H. 7.

G. Det Glücksborg-ærøske arkiv.

94. 1522–1749 Akter vedrørende Gråsten amt på Ærø og Ærøskøbing 6 pkr.
 Gl. sign.: Ærø amtstues arkiv.
 Anm.: I salgsbrevet af 23/12 1749, hvorved hertug Frederik solgte sin andel af Ærø (Ærøskøbing og Gråsten amt med godserne Gråsten og Voderup) til den danske konge, var det fastsat, at de ærøske arkivalier (»Urkunden und Briefschaften«) i det glücksborgske arkiv skulle afleveres ved overdragelsen. De stykker, som mod forventning måtte blive tilbage, skulle udleveres, når de blev fundet. I overensstemmelse hermed medbragte hertugens udsendinge arkivalierne ved den højtidelige overdragelse af den glücksborgske andel af Ærø til kongen, som fandt sted på Ærø 4. og 5. marts 1750, og overleverede dem til amtmanden i Nordborg, som på kongens vegne overtog de glücksborgske besiddelser på Ærø og tog indbyggerne i ed. I sin beretning af 15. marts til regeringen om overdragelsen meddelte amtmanden, at han havde modtaget 17 »konvolutter« mærket A–R med designation i hver konvolut, og at han foreløbig havde anbragt dem på amtstuen på Gråsten hos amtsforvalter Hanefeldt, men at de i løbet af foråret, når der blev skibslejlighed, skulle blive sendt fra Ærøskøbing til København. Dette skete imidlertid ikke. Arkivalierne blev stående på amtstuen på Gråsten, og de blev her ordnet sammen med det lokale gråstenske amtstuearkiv af amtsforvalter Hanefeldt (d. 1770), hvis hånd findes såvel på pakkeskilte som i påskrifter på de enkelte stykker. Det samlede arkiv kom således til at udgøre ialt 20 »konvolutter« betegnet A–U. Over disse blev der i 1772 af Hanefeldts efterfølger M. Mouritzen udarbejdet en udførlig designation. Ved amtstuens overflyttelse til Ærøskøbing 1773 fulgte arkivalierne med; de benyttedes her omkring 1830 af lægen J. R. Hübertz til hans beskrivelse over Ærø. Han oplyser, at arkivet opbevarede på

den kongelige amtstue i 19 pakker mærket A–T. Den sidste pakke U (Kontributionsregistre for Ærøskøbing 1739–47) manglede altså allerede dengang. Ved landsarkivet i Odenses oprettelse i begyndelsen af 1890'erne kom arkivalierne dertil. 1946 overførtes de endelig derfra til Rigsarkivet.

Som det vil fremgå af det ovenfor nævnte, omfattede arkivet såvel det 1750 afleverede glücksborgske arkiv som det glücksborgske amtstuearkiv på Gråsten. Arkivalierne, som afleveredes fra Glücksborg 1750, indeholdt dog også arkivalier, der stammede fra amtstuen, idet man 1695 herfra havde afleveret de ældre arkivalier, som der ikke mere var brug for, til Glücksborg, for at de kunne henlægges i cancelliet der (Det glücksborg-ærøske arkiv nr. 8). Mens disse sidste var ordnet sammen med de oprindelig glücksborgske arkivalier i en saglig gruppering, synes de sidst tilkomne arkivalier fra amtstuen at være føjet til i slutningen af rækken og at udgøre bogstaverne R–T. De er da også i hovedsagen fra tiden efter 1695. Ved nyordningen er de udskilt som amtskriverkontoret på Gråsten's arkiv.

Nemlig:

- I. 1–9 1 pk.

Indhold:

1. Sager vedr. hertugernes hylding på Ærø 1664–1729.
Gl. sign.: P 50.
2. Sager vedr. hertug Philips køb af godset Gråsten 1635–1638.
Gl. sign.: M 1–13, P 47.
3. Bestallinger 1657–1749.
Gl. sign.: E 17, 21, O 5, 22, Q 1–5, 7–10.
4. Edsformularer for tjenestemænd 1676 og udat.
Gl. sign.: O 4.
5. Hertugelige anordninger og befalinger.
a. for hele amtet 1632–1749.
Gl. sign.: E 30, 32, L 2, 11, O 2, 32, 34, 37, P 7, 22, 28, 43, 45.
b. for Ærøskøbing 1664–1744.
Gl. sign.: A 4, 8, E 1, 2, 5–7, 12–15, 19, 27, 31, G 12, H 22, P 44.
6. Relationer til hertugen fra de hertugelige embedsmænd på Ærø 1634–1728.
Gl. sign.: E 23, G 1, 12, 26, 27, H 27, N 7, O 6, 11, 13, 18, 19, 21, 23–26, 30, P 5, 33, 35.
7. Diverse suppliker til hertugen 1660–1679.
Gl. sign.: G 5, H 29, 31, 32, N 13, 15, O 17, P 9, 10, 14–16, 20, 24, 26, 38, 41, 42.
8. Sager vedr. amtskriverne (amtsforvalterne) på Ærø 1636–1747.
Gl. sign.: N 2, 6, 8, 10, 12, 14, O 3, 27, P 33, 39, Q 6.
9. Sager vedr. landsdommerne 1642–1670.
Gl. sign.: O 6, 7, 15.

II. 10. Sager vedr. myndighederne i Ærøskøbing

- 1611–1749 1 pk.
 Gl. sign.: E 18, 24–26, 28, 33, G 5, 8, 12–14, 16, 17, H 2–4, 9, 12, 14, 19, 30, 33, 35, 43, 46, K 26, N 30, P 40.

III. 11–17 1 pk.

Indhold:

11. Sager vedr. Ærøskøbings privilegier 1522–1728.
Gl. sign.: A 1–7, 9–24, C 5, D 6, E 8, G 3, 9, 10, 19–21, 25, 28, H 42, O 33, P 3, 4, 6, 8, 18, 21.

12. Sager vedr. tolden i Ærøskøbing 1602-1742.
Gl. sign.: D 1, 3-5, 7-15, E 29.
 13. Sager vedr. håndværk og industri i Ærøskøbing 1666-1747.
Gl. sign.: A 25-27, C 1-4, 6.
 14. Sager vedr. øerne Dejre og Lilø ved Ærøskøbing 1667-1745.
Gl. sign.: J 1-7.
 15. Forskellige sager vedr. Ærøskøbing 1634-1724.
Gl. sign.: E 3, 9, 16, 22, G 4, 7, 9, 11, 12, 15, 17, 18, H 25, 26, K 13.
 16. Sager vedr. Købinghof og Herremarken 1634-1709.
Gl. sign.: B 1-6, E 11, G 6, O 1, 20, P 17, 32, 34.
 17. Sager vedr. herregårdene Voderup og Gråsten 1634-1746.
Gl. sign.: G 2, N 1, 5, 19, 20, 24-26, O 10, 36, P 2, 11.
- IV. 18. Sager vedr. kirkerne og præsterne 1633-1744... 1 pk.
Gl. sign.: E 6, G 12, H 23, 24, 40, K 1-12, 14-23, 25, 27, 28, L 1, 3-5, 7, 8, 12, 13, 15, 20-24, 27, N 16, O 28, 29, 31, P 27, 36.
- V. 19-24 1 pk.
- Indhold:
19. Sager vedr. det enwaldske legat 1697-1707.
Gl. sign.: F 1-5, 7-22.
 20. Sager vedr. organist- og degnetjenesten 1674-1694.
Gl. sign.: K 29, L 9, 16, 17, 28 O 8.
 21. Sager vedr. skolerne.
a. Latinskolen i Ærøskøbing 1631-1744.
Gl. sign.: L 6, 10, 14, 18, 19, 22, 25, K 24.
b. Skolerne i Gråsten amt 1695-1767.
Gl. sign.: L 26.
 22. Sager vedr. møller og kroer 1669-1728.
Gl. sign.: E 4, 10, 20, P 19, 25, 37, 46, 49.
 23. Sager vedr. landbruget og landbefolkningen 1656-1729.
Gl. sign.: N 23, 27, O 9, 12, 14, P 1, 13, 23, 29, 30, 48.
 24. Sager vedr. kvægsygen 1748.
Gl. sign.: E 34, O 35.
- VI. 25. Diverse retssager 1639-1745 1 pk.
- a. Ærøskøbing 1639-1742.
Gl. sign.: D 2, G 23, 24, H 1, 5, 6, 8, 10, 11, 15-18, 20, 21, 28, 34, 38, 39, 41, 44, 45, 47, N 9, P 31.
 - b. Landsognene 1671-1745.
Gl. sign.: H 36, 37, N 3, 4, 11, 17, 18, 21, 22, 28-32, O 16, P 12.
95. 1634-1750. Diverse sager vedrørende Gråsten amt på Ærø og Ærøskøbing 1 pk.
Anm.: Sagerne stammer dels fra Glücksborgarkivet, hvor de udgjorde et særligt læg i variapakken L (og altså er sager, som skulle have været afleveret 1750, jfr. anm. ved nr. 94), dels fra hertugdømmernes rentekammersager.
- Indhold:
- Diverse sager kronologisk ordnet 1634-1750.
Gl. sign.: Glücksb. L 9.
Sager vedrørende Gråsten gods 1720-1733.

96. 1735-1748. Regnskaber for Gråsten amt og Ærøskøbing.

Indhold:

Regnskabsbilag til amtsregnskaber for Gråsten amt 1735-1736, 1736-1737, 1740-1741, 1742-1743, 1743-1744, 1747-1748.
Generalbalancer over indtægter og udgifter for Gråsten amt 24/6 1748-24/6 1749 med bilag og 24/6 1749-24/12 1749 med bilag.
Anm.: Regnskaberne for Gråsten amt 1748 24/6-1749 24/12 er med skrivelse af 13/1 1753 indsendt til rentekammeret.
Skatteregistre for Ærøskøbing 1738.
Ang. ærøske regnskaber se tillige nr. 88 og 99.

H. Amtsskriverkontoret på Gråsten.

Anm.: Arkivet er udskilt af det Glücksborg-ærøske arkiv og omfatter bogstaverne R-T i den gamle registratur fra 1772 (se anm. til nr. 94.)

97. 1676-1749. Hertugelige åbne breve, reskripter og resolutioner 1 pk.
Gl. sign.: R 1-60, 62-106.
98. 1714-47. Diverse retssager 1 pk.
Gl. sign.: S 1-6.
99. 1663-1710. Jordebøger og regnskaber for Gråsten amt... 1 pk.
Gl. sign.: T.

Indhold:

Jordebøger 1695, 1699-1703, 1707-1710.
Amts- og godsregnskaber 1663-1707 div. år.
Ang. ærøske regnskaber se tillige nr. 88 og 96.

Brevskriverregister til pakkerne 1, 4, 5, 6, 52a, 54, 55, 56, 57, 58.

Fyrstelige personer.

Adolf af Glücksborg, hertug Philips søn Pk. 1: 1651, 57.
Adolf Frederik, hertug af Mecklenburg Pk. 54: 1709.
Alexander Henrik, hertug af Sønderborg Pk. 52 a: 1654, udat. (2).
Amalie Charlotte, Chr. 5.s dronning Pk. 54: 1699.
Anna Sabina, hertuginde af Würtemberg, Philips søster Pk. 52a: 1637.
Anna Sofie, hertuginde af Braunschweig-Lüneburg Pk. 52a: 1640, 42.
Antoinette, grevinde af Schaumburg-Lippe og Sternberg Pk. 55: 1748.
Augusta, hertuginde af Augustenborg, Philips datter Pk. 1: 1652.
Augusta, hertuginde af Gottorp Pk. 52a: 1633.
Augustus, hertug af Sachsen-Lauenburg Pk. 6: 1647, 49 (3).
Augustus, hertug af Sachsen-Weissenfels Pk. 6: 1654.
Bugislaus, hertug af Pommern, Philips svoger Pk. 52a: 1623.
Carl, landgreve af Hessen Pk. 56: 1778.
Carl, hertug af Pommern Pk. 55: udat.
Carl Georg Lebrecht, hertug af Sachsen-Lauenburg Pk. 58, 4: 1766.
Charlotte Amalie, prinsesse af Augustenborg Pk. 55: 1753.
Charlotte Amalie, hertuginde af Sachsen-Meiningen Pk. 55: udat. ca. 1763.
Christian 4. Pk. 52a: 1627, 38, 41.
Christian 4. og Frederik af Gottorp Pk. 52a: 1638.
Christian 5. Pk. 54: 1681, 86, 88.

- Christian 6. Pk. 55: 1730, 36, 42 (2), 43 (4), 45.
 Christian 7. Pk. 56: 1768, 70, 74, 76, 77.
 Christian, hertug af Glücksborg Pk. 1: 1636-63.
 Christian, hertug af Sachsen-Merseburg Pk. 6: 1656. Pk. 52a: 1651, 53 (2), 54, 56 (5), 57, 60 (2), 61. Pk. 54: 1654.
 Christian Adolf, hertug af Sønderborg (Frantzhausen) Pk. 52a: 1656, 57, 62. Pk. 54: udat.
 Christian August, hertug af Augustenborg Pk. 55: 1733, 48.
 Christian August, hertug af Gottorp Pk. 54: 1710.
 Christian August, hertug af Nordborg Pk. 52a: 1661 (2). Pk. 54: 1655.
 Christian August, pfalzgreve Pk. 52a: 1644, 47.
 Christian Carl, hertug af Plön Pk. 54: 1705. Pk. 58, 1: 1702 (5), uden år (3). Pk. 58, 4: 1702.
 Christian Ludvig, hertug af Braunschweig-Lüneburg Pk. 6: 1656, 59 (3). Pk. 52a: 1654, 61.
 Christiane, hertuginde af Sachsen-Merseburg, Philips datter Pk. 1: 1652-60.
 Christine Sofie, markgrevinde af Brandenburg-Culmbach Pk. 56: 1777 (2).
 Dorothea, hertuginde af Braunschweig-Lüneburg, Philips datter Pk. 1: 1657, 63.
 Dorothea, hertuginde af Sønderborg Pk. 52a: 1624, 27.
 E. H. A., greve af Lippe Pk. 55: 1755.
 Eleonora, hertuginde af Nordborg Pk. 6: 1656, 59. Pk. 52a: 1647, 58 (4), 60 (2), u. år, udat. Pk. 54: 1663.
 Eleonora, hertuginde af Sønderborg, Philips søster Pk. 52a: 1660, 61.
 Elisabeth, hertuginde af Pommern, Philips søster Pk. 52a: 1640, 41.
 Erdmuth Dorothea, hertuginde af Sachsen-Merseburg Pk. 54: 1699.
 Ernst Frederik, hertug af Sachsen-Hildburghausen Pk. 54: 1722.
 Ernst Günther, hertug af Augustenborg Pk. 6: u. år. Pk. 52a: 1659, 60 (3), 62, 63 (5), 66, u. år, udat. (9). Pk. 54: u. år.
 Frantz Carl, hertug af Sachsen-Lauenburg Pk. 6: 1658 (4), 59 (2). Pk. 52a: 1646, 56.
 Frantz Erdmann, hertug af Sachsen-Lauenburg Pk. 6: 1656, 58.
 Frantz Erdmann, hertug af Sachsen-Lauenburg, hertuginde Sibylle Hedvig, hertuginde Anna Elisabeth Pk. 6: 1656.
 Frantz Henrik, hertug af Sachsen-Lauenburg Pk. 6: 1637, 49, 58.
 Frantz Julius, hertug af Sachsen-Lauenburg Pk. 52a: 1633.
 Franz Philip af Glücksborg, Philips søn Pk. 1: 1641-51.
 Frederik 3. og hertug Frederik af Gottorp Pk. 52a: 1648.
 Frederik 5. Pk. 55: 1751.
 Frederik, hertug af Glücksborg Pk. 58, 3: u. år (2).
 Frederik 3., hertug af Gottorp Pk. 6: 1655 (2). Pk. 52a: 1637, udat.
 Frederik, hertug af Nordborg Pk. 6: 1654, 56. Pk. 52a: 1624, 27, 36, 51, udat. (5).
 Frederik, markgreve af Brandenburg Pk. 55: udat. [1733-63].
 Frederik August af Anhalt-Zerbst Pk. 56: 1767.
 Frederik Christian af Augustenborg Pk. 56: 1767, 69, 72, 73 (3), 74, 75.
 Frederik Christian, markgreve af Brandenburg Pk. 56: 1767.
 Frederik Vilhelm, kurfyrste af Brandenburg Pk. 6: 1654.
 Georg Albrecht, markgreve af Brandenburg Pk. 6: 1654, 55 (3), 56 (3), 57 (2), 58, 59 (3). Pk. 52a: 1653. Pk. 54: 1666.
 Georg Vilhelm, hertug af Braunschweig-Lüneburg Pk. 6: 1659.
 Hans af Glücksborg, hertug Philips søn Pk. 1: 1635.
 Hans, hertug af Gottorp Pk. 52a: 1631.
 Hans Bugislau, hertug af Nordborg Pk. 6: 1659. Pk. 52a: 1647.
 Hedvig, hertuginde af Braunschweig-Lüneburg Pk. 6: 1643 (2), 44, 49, 55, 57. Pk. 52a: 1641.
 Hedvig, pfalzgrevinde af Sulzbach Pk. 52a: 1641.

- Hedvig Marie, født hertuginde af Sachsen-Lauenburg Pk. 52a: 1638.
 Henrik, greve af Nassau Pk. 52a: 1650, 51.
 Henrik den Ældre, fyrste af Reuss, greve af Plauen Pk. 52a: 1656.
 Hohenlohe, se L. L. M.
 Joachim Ernst, hertug af Plön Pk. 6: 1655. Pk. 52a: 1632, 36, 51, 60. Pk. 54: 1663.
 Joachim Frederik, hertug af Plön Pk. 54: 1710.
 Johan, hertug af Anhalt-Zerbst Pk. 52a: 1642.
 Johan Georg, hertug af Anhalt-Dessau Pk. 52a: 1649.
 Johan Georg, kurfyrste af Sachsen Pk. 6: 1659. Pk. 52a: 1650.
 Julius Frederik, hertug af Württemberg, Philips svoger Pk. 52a: 1633.
 Julius Henrik, hertug af Sachsen-Lauenburg Pk. 52a: 1647, 51.
 L. L. M., greve af Hohenlohe Pk. 55: 1744.
 Louise, Frederik 4.s dronning Pk. 54: 1699.
 Louise Amoena, hertuginde af Nordborg Pk. 52a: 1663, udat.
 Louise Charlotte Frederikke af Anhalt-Zerbst Pk. 56: 1777.
 Louise Sophie Frederikke, prinsesse af Glücksborg, abbedisse i Vallø. Pk. 55: 1753 (2), 55.
 Louis 14. Pk. 54: 1691, 92.
 Magdalena Sibylle, hertuginde af Sachsen-Altenburg, tidligere gift med Christian (5.). Pk. 52a: 1662, 63.
 Manfred, hertug af Württemberg Pk. 52a: 1650.
 Margrethe, grevinde af Nassau, Philips søster Pk. 52a: 1641 (3), 42 (2), [ca. 1649], 1651 (2).
 Maria, abbedisse i Itzehoe, Philips søster Pk. 52a: 1634 udat.
 Marie Elisabeth, markgrevinde af Brandenburg-Culmbach, Philips datter. Pk. 1: 1652, 63.
 Marie Elisabeth, hertuginde af Gottorp Pk. 6: 1648, 55, 56 (5), 57 (5), 58.
 Marie Isabella, fyrstinde af Gonzaga, gift grevinde af Colalto Pk. 6: 1657.
 Moritz, hertug af Sachsen-Zeitz Pk. 6: 1653, 56. Pk. 52a: 1652 (3).
 Roderich, hertug af Württemberg Pk. 52a: 1647 (2).
 Rudolf August, hertug af Braunschweig-Lüneburg Pk. 54: 1680.
 Rudolf Maximilian, hertug af Sachsen-Lauenburg Pk. 6: 1647. Pk. 52a: u. år.
 Sibylle Hedvig, hertuginde af Sachsen-Lauenburg Pk. 54: 1699.
 Sibylle Hedvig, hertuginde (se Franz Erdmann).
 Sofie, hertuginde af Mecklenburg, datter af hertugen af Gottorp Pk. 52a: 1633.
 Sofie Amalie, dansk dronning Pk. 6: 1649.
 Sofie Amalie, hertuginde af Augustenborg Pk. 54: 1721.
 Sofia Cathrina, grevinde af Oldenburg Pk. 54: 1667.
 Sofie Elisabeth (se Franz Erdmann).
 Sofie Hedvig, hertuginde af Sachsen-Zeitz, Philips datter Pk. 1: 1651.
 Sofie Magdalene, Christian 6.s dronning Pk. 55: 1755.

Andre personer.

- Abel, Leopold August Pk. 56: 1773, 78.
 Adriani, G. A. v. Pk. 55: 1757.
 Agge, N. v. Pk. 55: 1745.
 Ahlefeldt, C. A. Pk. 55: 1732.
 —, Detlef Pk. 52a: 1660, 61 (4). Pk. 54: 1665, 66.
 —, H. A. Pk. 56: 1771.
 —, Hans v. Pk. 52a: 1642, 47.
 —, Henrik Pk. 52a: 1650.
 —, Kay Pk. 52a: 1646, 52.
 —, M. H., på Damp Pk. 58, 3: 1731 (2).
 Ahlmann Pk. 56: 1772.

Ahrenfeld, H. C. F. v. Pk. 56: 1773, 75.
 Alexandersen, Christian, se Peter Nissen.
 Amberg, Joh. Jac. Pk. 56: 1774 (2).
 Ambrosius Pk. 56: udat.
 Asmussen, Asmus Pk. 6: 1655.
 B. W. W. Pk. 58, 1: 1702.
 Bachmann, Johan Christof Pk. 54: 1726. Pk. 58, 3: 1726. Pk. 58, 4: 1726.
 Bar, H. B. v. Pk. 55: 1752.
 Bars, A. H. v. Pk. 54: 1695.
 Berchtolt, Ludvig Pk. 52a: 1634.
 Bertelsen, Andreas Pk. 56: 1775.
 Blanckenburg, Georg Vilhelm Pk. 56: 1769.
 Bleeken, F. W. v. Pk. 55: 1744.
 Boyen, Dorothea Pk. 54: 1689.
 Brandt, Eusebius v. Pk. 54: 1688.
 Braun, Johan og Jürgen Stampeel Pk. 58, 1: 1700, 01.
 Breitenau, Christoffer Gensch v. Pk. 58, 1: 1701.
 Brumse, Baron de Pk. 56: 1769.
 Buchwald, J. H. v. Pk. 55: 1761.
 Bützow, Frederik Josva v. Pk. 6: 1655, udat. Pk. 52a: 1654 (2).
 —, Marie Sofie v. Pk. 58, 1: 1673.
 —, V. E. v. Pk. 58, 4: 1702.
 Böckel, Volrath Pk. 56: 1773.
 Böckmann, Frantz Pk. 58, 3: 1725, 26 (2).
 Canstein, Raben v. Pk. 52a: 1632, 51.
 Ceno, J. H. Pk. 58, 4: 1689.
 Charles, Armand de Pk. 55: 1751. Pk. 56: 1769.
 Christiansen, Christian Pk. 56: 1772.
 —, Christian, se Peter Nissen.
 Clausen, Martin Pk. 56: 1773.
 —, W. Pk. 56: 1777, 79.
 Cramer Pk. 58, 1: 1702.
 —, H. Pk. 58, 2: 1702, 03 (2), 04, 06 (2), 07.
 —, Joach. Pk. 56: 1768.
 Destinon, F. v. Pk. 56: 1774.
 Didron, C. O. v. Pk. 58, 3: 1725 (4), 26 (2), 27 (2), 30 (16), 31 (17), 32 (12).
 Diethardt, D. A. v. Pk. 55: 1745, 48, 49 (4), 50 (4), 51 (2).
 Dietrichs, Henrik Pk. 6: 1658.
 Donop, H. J. E. Pk. 54: 1690.
 Drachenfeld, P. M. Pk. 58, 1: 1703.
 Dreesen, D. D. Pk. 55: 1740.
 Dresky, H. W. v. Pk. 58, 1: 1702.
 Dumbstorf, J. Pk. 55: 1742, 44, 45.
 Eckersberg, D. Pk. 56: 1771.
 —, Henrik W. Pk. 56: u. år.
 Einus, M. v. Pk. 58, 4: 1751.
 Eldern, C. S. v. Pk. 58, 1: udat.
 —, G. W. v. Pk. 58, 1: 1701.
 —, R. J. v. Pk. 58, 1: 1701 (6), 1702, udat. (2).
 Escher, S. A. v. Pk. 58, 1: 1702 (2).
 Fabritius, H. Pk. 58, 4: 1704.
 Findlings, Anna Pk. 56: 1771.
 Four, du, commis sur le prisons de Geneve Pk. 54: 1690.
 Franckepan, Alexander Julius Torquatus Pk. 54: 1665, 68.
 Frederiksen, Jens, se Peter Nissen.
 Friedlieb, Ernst Pk. 58, 3: 1730.
 Generalcommissariatet Pk. 55: 1733.

Generalitets- og Commissariats-Collegiet Pk. 56: 1768, 75, 77.
 Generalpostamtet Pk. 56: 1774.
 Glückstadt, regeringen i Pk. 54: 1710.
 Gottbenck, C. S. V., født de Payda Pk. 55: 1747, 48, 52.
 Gries, J. Pk. 55: 1745. Pk. 58: 1730, 31.
 Griesen, Enno Pk. 55: 1749.
 Groth, Johan Jensen Pk. 54: 1699.
 Gude Pk. 58, 3: 1727.
 Gähler, C. Pk. 55: 1744.
 Gössel Pk. 58, 2: 1721.
 Hack, H. Pk. 55: 1734.
 Hagemann, H. C. Pk. 57: 1773 (4), 79.
 Hahn Pk. 58, 3: 1730.
 Hakeberg, Julius Pk. 54: 1679.
 Hallesen, P. Pk. 56: 1769, 72 (2), 73 (10), 74.
 Hanefeld, H. Pk. 55: 1743 (3), 46. Pk. 58, 3: 1731.
 Hansen, Christian, se Christian Jessen.
 —, Jørgen Pk. 56: 1779.
 —, Peter Pk. 56: 1775.
 Hanson, D. J. Pk. 56: 1769.
 Hanssohn, Claus Lenach Pk. 58, 3: 1732 (3), u. år, udat.
 Harboe, Anna Maria Pk. 56: 1772.
 —, J. Pk. 54: 1698.
 —, J. Pk. 58, 3: 1729.
 Hardenberg, Elisabeth Sofie v. Bützau Pk. 6: 1657, udat.
 Hauch, A. Pk. 55: 1764.
 Haxthausen, G. C. Pk. 56: 1772, 73, 75, 78.
 Hegermann Pk. 55: 1755.
 Heimbach, Jost Heine v. Pk. 54: 1692.
 Heinen, J. H. v. Pk. 55: 1755.
 —, M. F. v. Pk. 57: 1769, 73 (2).
 Henniges, Egidius Pk. 4: 1655–63. Pk. 6: 1658.
 Heynin, Metta Pk. 55: 1767.
 Hobe Pk. 56: 1773.
 Hoben, C. V. v. Pk. 55: 1740, 43 (6), 44, 45 (2), 48 (2), 49 (2), 50, 52 (3), 53 (7), 54 (2), 55, 56, 57 (2), 58 (2).
 Hoë Pk. 56: 1773 (2), 74, 76.
 Hoë, Ambrosius og J. B. F. Lüders Pk. 56: 1776, 77, 78.
 Hoffmann, Georg Andreas Pk. 58, 4: 1646 (3).
 Hollander, Don. Henr. Pk. 58, 3: 1723.
 Holstein, C. D. v. Pk. 58, 1: 1701 (2), 1703 (2).
 —, Georg Frederik Pk. 55: 1764. Pk. 56: 1769, 73.
 Holnæs, Bockholm, Geil og Kobbelykke, samtlige Kådnere i Pk. 56: 1774.
 Horst, H. Pk. 55: 1736.
 Hüsing, Henrik (for Johan Töpcken) Pk. 55: 1750.
 Höling, Samuel Christoffer Pk. 55: 1755.
 H. . . ., Albert (godset Grünholtz) Pk. 58, 3: 1725 (3), 26 (2).
 Iversen, Claus, se Hans Jespersen.
 Jacobsen, Christian Pk. 56: 1774.
 Jebsen, Hans Pk. 52a: 1640, 42, 44.
 Jensen, Andreas, se Peter Nissen.
 Jespersen, Hans, Hans Chr. Petersen, Claus Iversen og Johan Andreas Reel Pk. 56: 1779.
 Jessen, A. Pk. 58, 1: 1730 (2).
 —, Call Henrik og Christina Margrethe Petersen Pk. 55: 1766.
 —, Christian og Christian Hansen Pk. 55: 1756.
 —, Johan Pk. 58, 1: 1702.

- Jessen, Peter Bennicke, hans enke og formyndere for hans børn. Pk. 55: 1743.
 —, T. B. v. Pk. 54: 1698.
 Johan, C. G. v. Pk. 55: 1751.
 Johansen, Ludvig Pk. 56: 1775.
 Juhl, Hans Pk. 58, 2: 1717.
 Jürgensen, C. A. Pk. 58, 2: 1718.
 Jürgensen, Jürgen, in Wemmestved Pk. 56: 1773.
 Kaadt, Christian Pk. 58, 3: 1717.
 Kanitz, Wolfgang v. Pk. 54: 1675.
 Kern, J. Pk. 55: 1740.
 Kleppinck Pk. 58, 1: 1702.
 Klotz (Clotz), Stephan Pk. 52a: 1662. Pk. 54: 1664.
 Koch, Leissner Pk. 58, 4: 1751.
 Kofoed, C. W. Pk. 55: 1743, 44, 45 (2), 46, 47, 48, 49 (2), 51 (2), 52 (3), 53 (3), 54, 55.
 Kohlbadt, Marcus Pk. 52a: 1656.
 Koppelau, D. C. Pk. 55: 1745.
 Kruse, P. J. Pk. 58, 2: 1721.
 Kuno, Rudolf, se Casper Kørbitz.
 Köhler, Joh. Bernd Pk. 56: 1774.
 König, H. v. Pk. 55: 1752.
 Kørbitz, Casper og Rudolf v. Kuno Pk. 6: 1656.
 —, Johan Christof Pk. 52a: 1654.
 Langen, J. H. Pk. 58, 1: 1703. Pk. 58, 3: 1725 (2), 26, 30.
 Laurence, A. v. Pk. 55: 1733. Pk. 58, 3: 1732 (2).
 Lautte, Frantz Pk. 58, 3: 1726 (3).
 Legrand, N. W. Pk. 58, 3: 1731, 32.
 Lembken, B. v. Pk. 55: 1743 (3), 48, 50 (4), 51, 53 (3).
 Lente, T. Pk. 54: 1767.
 Lindemann, D. Pk. 58, 4: 1751.
 Lohe, Margrethe v. der Pk. 56: 1777.
 Lohenschiold, G. v. Pk. 58, 3: 1731 (2).
 Lorenzen, J. Pk. 58, 4: 1751.
 —, Nis Pk. 54: udat.
 —, Peter Pk. 56: 1774, 79.
 Lund, Hans Pk. 54: 1679.
 —, Jørgen, præst i Nybøl Pk. 58, 4: 1634.
 Lutten, Anna v. Pk. 58, 4: 1704.
 Luyssen, H. Pk. 58, 4: 1689 (2).
 Lüders, Henrik Pk. 54: 1722. Pk. 58, 1: 1702 (2). Pk. 58, 3: 1726 (2).
 —, H., organist Pk. 58, 3: 1725.
 —, J. B. F. Pk. 56: 1773, 74 (2), 75 (2), 77, 78 (3).
 —, Philip Ernst Pk. 56: 1773.
 Lühe, A. v. der Pk. 56: 1773 (2), 77.
 Lütgens, J. Pk. 55: 1745.
 Lövenhielm, Hans Brockenhuus v. Pk. 58, 1: 17...
 Mar, D. J. Pk. 58, 1: 1703.
 Mauzal Pk. 58, 4: 1689.
 Mehden, J. V. v. Pk. 55: 1749.
 Mejer, H. 58, 3: 1726.
 Metz, Samuel Pk. 58, 1: 1703.
 Meyer, E. G. Pk. 55: 1758.
 Meürer, Johan Christof Pk. 52a: 1643.
 Michaelsen, C. E., født de Harbou Pk. 55: 1750.
 Moerne, A. Pk. 55: 1750.
 Mohr, M. G. Pk. 56: 1775.
 Moltke, A. Pk. 56: 1778.

- Monteleon, Henriette de Pk. 55: 1743.
 Moth, J. Pk. 58, 1: 1702, 03.
 Muller, Herman Pk. 54: 1665.
 Mutzenbecker, Matthias Pk. 58, 1: 1700 (7), 1701 (7), 1702 (4), 1703, 04.
 Müller, J. H. Pk. 55: 1743.
 Nath, G. G. van der Pk. 52a: 1659.
 Nejeur, J. Pk. 58, 1: 1702 (2).
 Nicolai, Jo. Pk. 58, 4: 1682.
 Niss, M. Pk. 58, 3: 1730.
 Nissen, Margrethe Pk. 58, 3: 1731.
 —, Peter, Christian Alexandersen, Christian Christiansen, Jens Frederiksen, Andreas Jensen, Peter Petersen, Jens Tychsen, beboere i Broager og Mølmark. Pk. 56: 1773.
 Normann, Adolf Christoffer v. Pk. 57: 1771 (8), 72 (4), 73, 74 (4), 75, 76 (10), 77 (5), 78 (22), 79 (12).
 —, Gottlieb Philip Geritz Dietrich Pk. 56: 1772, 73 (3), 74, 77, 78.
 Oeding, F. J. Pk. 57: 1769 (5), 70, 73 (2).
 Oest, N. Pk. 56: 1778.
 Olter, Burchard Fried. Pk. 58, 3: 1725.
 Osten, A. S. v. Pk. 56: 1772, 73.
 —, Ludvig Christian v. der Pk. 55: 1743.
 Osterhausen, Hans Georg Pk. 52a: 1660.
 Otzen, Tycho Pk. 56: 1773.
 Overretten på Gottorp Pk. 56: 1768 (3), 75, 77, 78 (2).
 Patter, Philip, hans efterladte søsterbørn Pk. 54: udat.
 Pauli, Anna Pk. 57: 1767, 68, 69 (2), 70 (9), 71 (9), 72 (14), 73 (6), 74 (6), 75.
 —, N. v. Pk. 58, 2: 1722.
 Pechlin v. Pk. 56: 1775 (2).
 Pentz, Adam Henrik Pk. 52a: 1646.
 Petersen, D. N. Pk. 58, 3: 1724.
 —, Hans Christian Pk. 56: 1773.
 —, Hans Christian, se Hans Jespersen.
 —, H. M. Pk. 58, 2: 1724.
 —, Margrethe, se Call Henrik Jessen.
 —, Marie Pk. 54: 1724.
 —, Peter, se Peter Nissen.
 —, Thomas Pk. 58, 4: 1655.
 Platen, W. R. Pk. 55: 1730.
 Pottrie, C. Pk. 55: 1748.
 Rabe, F. J. v. Pk. 58, 1: 1702.
 Ragerus, Johannes Pk. 52a: 1634.
 Rantzau, Christian Pk. 52a: 1647, 50, 52, udat.
 —, H. Pk. 55: 1754, 55.
 Rebenik v. Rebenberg, Johan Vilhelm Pk. 52a: 1663.
 Reeh, H. J. Pk. 56: 1774, 76.
 Reehof, Johan Andreas, se Hans Jespersen.
 —, P. C. Pk. 58, 4: 1778.
 Reinbot, Johan, dr. Pk. 52a: 1661.
 Rentekammeret Pk. 55: 1731, 47. Pk. 56: 1770 (2).
 Reventlow, C. D. Pk. 54: 1728.
 — Pk. 58, 1: 1703.
 —, Christiane Pk. 56: 1773.
 Rezel, C. A. Pk. 56: 1772, 74.
 Riegel Pk. 58, 3: 1730.
 Riese, Lorentz Ottosen Pk. 54: udat. [1708–14].
 Roepstorff, C. Pk. 58, 4: 1700.
 Rohde, F. Pk. 58, 3: 1730.

Ronnan Pk. 58, 3: 1731.
 Rosenkrantz, J. Pk. 55: 1737.
 Rotschild, Joseph Pk. 55: 1748.
 Ruckard, J. Pk. 55: 1732.
 Rumohr, v. Pk. 58, 1: 1703.
 Ruter Pk. 55: 1742.
 Rüssel, Christian v. Pk. 4: 1556-61.
 Röepstorff, Johan Christof Pk. 54: 1728. Pk. 58, 1: 1702.
 Römeling, P. Pk. 58, 1: 1702.
 Schilling, G. E. Pk. 58, 1: 1702.
 Schleppegrell, H. A. v. Pk. 53, 3: 1725.
 Schmidt, H. P. Pk. 55: 1742.
 Schmidto, Frederik Carl Pk. 56: 1774.
 - , Herman Philip Pk. 56: 1774.
 Schrader, Johan Pk. 54: 1703 (2). Pk. 58, 1: 1700, 01 (3), 02 (3), 03 (6), 04 (2), udat. (2).
 - , Lucia Hedvig Pk. 58, 1: 1701.
 Schreiber Pk. 58, 4: 1696.
 Schulte, Johan Pk. 52a: 1654.
 - , Ortzigies Pk. 54: 1693.
 Schultze Pk. 55: 1752, 54 (2), 57.
 - , Andreas Pk. 54: 1665.
 - , D. A. Pk. 56: 1777.
 Schutten, Christine Margrethe Pk. 56: udat.
 Schwartz, P. Pk. 58, 3: 1725.
 Schwensen, Jürgen Pk. 58, 3: 1726.
 - , S. Pk. 58, 3: 1723, 25.
 Schwerts, D. E. Pk. 55: 1743.
 Schöps, Sigismund Georg Pk. 54: 1669.
 Schört, Frederik Pk. 54: 1663.
 Seelenhorst, H. C. v. Pk. 56: 1767 (3), 68, 69 (4), 72 (2), 73 (6), 74, 75, 76, 79 (2), u. år.
 Sehested, Hannibal Pk. 52a: 1650 (2), 58.
 Siegel Pk. 58, 3: 1726.
 Somm, H. G. v. Pk. 55: 1754, 58 (4).
 Stampeel, Jürgen, se Johan Braun.
 Stricker, Samuel Pk. 58, 4: 1694.
 Sundeved, undersætter i Pk. 54: 1679.
 Suter, v. Pk. 56: 1169.
 Söhlenthal, [H. F.] Pk. 54: 1727.
 Sønderborg, borgmester og råd Pk. 55: 1730 (2).
 Tanner, de Pk. 56: 1769, 71, 73.
 Telinig, Johan Frederik Pk. 58, 3: 1728.
 Telonius Pk. 55: 1754.
 Thienen, C. v. Pk. 57: 1775 (2), 76 (13), 77 (11), 78 (14), 79 (3), u. år.
 Thomsen, Casten og Vilhelm Pk. 55: 1767.
 - , Rasmus i Sotrup Pk. 55: 1759.
 Tillig, Eva Marie Pk. 56: 1779.
 Timme Pk. 58, 3: 1726.
 Todsen, Bok Pk. 56: 1779.
 Trambsen, Hans, af Rolleby Pk. 55: udat.
 Trumbach, baron v. Pk. 56: 1769.
 Tyhsen, Jens, se Peter Nissen.
 Tyske Kancelli Pk. 56: 1773.
 Töpcken, Johan Pk. 55: 1750, se Henrik Hüsing.
 Uhlig, J. Herman Pk. 54: 1664.
 Vett, E. Pk. 58, 3: 1725.

Voigt, O. Pk. 58, 4: 1639.
 Waitz, G. Pk. 55: 1748.
 Walter, F. J. de Pk. 55: 1742, 48.
 Wassenberg, C. Pk. 52a: 1653.
 Weigerich, Baltzer Pk. 55: 1748.
 Wein Igell, Frederik Anton v. Pk. 55: 1754.
 Weisbach, H. C., enke og søn Pk. 58, 1: 1703 (2).
 Weiser, Anna Cathrine Pk. 58, 2: 1704.
 Weyke, J. v. Pk. 55: 1743, 45, 53.
 Wibel Pk. 56: 1776.
 Winterstett, Fred. Pk. 6: 1657, 58.
 Wisch, C. v. d. Pk. 56: 1779.
 - , H. v. d. Pk. 54: 1668.
 - , Wulf v. Pk. 58, 4: 1642.
 Worgewitz, Anton Ulrik v. Pk. 58, 4: 1707 (2).
 - , Frederik August v. Pk. 52a: 1662 (2). Pk. 54: 1662, 81 (3), 82 (2), 84, 86, 87 (2), udat. (2).
 Wrangel, Helm Pk. 6: 1645.
 Wulff, C. Pk. 58, 1: 1712.
 Wupperman, Engelbert og Daniel Pk. 55: 1742, 43.
 Zepelien, M. D. Pk. 54: 1698.
 Underskrift ulæselig (til Worgewitz) Pk. 58, 1: 1702.
 Uden underskrift Pk. 52a: udat.
 - (ang. hertug Carl Ernst af Glücksborgs død) Pk. 55: 1761.
 - Pk. 58, 3: udat.
 - (til sekretæren Johan Anton Musæo) Pk. 58, 4: 1695.

PLÖN

(Plön, Plön-Nordborg, Plön-Søbygård).

Hertug Joachim Ernst, Hans d. Yngres yngste søn, fik 1622 i henhold til faderens testamente samtlige holstenske besiddelser som sin arvedel. De omfattede amterne Plön, Ahrensbök og Reinfeld med de tilkøbte adelige godser Wulfsfelde, Gnissau, Gronenberg og Rethwisch. Hertil kom 1634 som arv efter hertug Christian Søbygård på Ærø. Joachim Ernst udvidede yderligere de holstenske besiddelser ved køb af godserne Clevetz (1637), Pehmen (1638) og Stocksee (1649). Han boede de første år på Ahrensbök, men efter at slottet i Plön 1636 var fuldført, blev regeringen overflyttet hertil.

1667 døde den sidste greve af Oldenburg Anton Günther. Joachim Ernst var efter hertug Philip af Glücksborgs død 1664 et led nærmere end de øvrige arvinger. Efter en langvarig proces mellem Joachim Ernst på den ene side og den danske konge og hertugen af Gottorp på den anden side sluttedes 1671 et forlig i København mellem kongen og Joachim Ernst, hvorved den sidste overdrog sin ret til halvdelen af Oldenburg og Delmenhorst til kongen. Til gengæld skulle hertugen have 100.000 rdlr., for hvilket beløb der skulle udlægges gods i Segeberg amt svarende til en årlig indtægt af 4.000 rdlr. og tilgrænsende de plönske besiddelser. Der tilsikredes desuden Plön forskellige begunstigelser. En hemmelig aftale fastsatte endvidere, at hvis Oldenburg og Delmenhorst ved rigshofretten blev tilkendt Plön, skulle også den anden halvdel af grevskaberne overgives til kongen mod, at hertugen af Plön yderligere fik 300.000 rdlr., deraf 200.000 i de tidligere nordborgske besiddelser på Als, resten i rede penge eller godser.

Joachim Ernst døde 1671 kort efter forliget med kongen. Ved sit testamente delte han sine besiddelser mellem sine 4 sønner, således at den ældste, Hans Adolf, fik de holstenske besiddelser Plön, Ahrensbök og Reinfeld amter med undtagelse af den del af Reinfeld amt, som lå syd for Trave med slottet Rethwisch, og hvoraf amtet Rethwisch dannedes. Hans anden søn August skulle have de nordborgske besiddelser, når disse tilfaldt Plön, den 3. søn Joachim Ernst fik amtet Rethwisch, og den 4. Bernhard fik Søbygård på Ærø samt bøndergårde på Fyn. Alle sønnerne var foreløbig i udenlandsk krigstjeneste.

1673 faldt den endelige dom i den oldenborgske sag. Grevskaberne Oldenburg og Delmenhorst blev tilkendt Plön, og det blev pålagt Got-

torp at yde Plön erstatning for de udgifter, processen havde forvoldt. Dommen stadfæstedes 1674 og 1676, hvorefter grevskaberne overdroges til kongen. 1675 var en række landsbyer i Segeberg amt blevet overladt til Plön. Heraf dannedes amtet Travendal, opkaldt efter et jagthus, som Hans Adolf byggede. 1676 tiltrådte hertug August besiddelsen af de nordborgske godser Nordborg, Melsgård, Hirschsprung og Østerholm med Frederikshof. Samme år arvede han Søbygård på Ærø efter broderen Bernhard. Først 1680 12/7 sluttedes den endelige overenskomst om erstatningen for den anden halvdel af grevskaberne, hvorved de nordborgske godser overdroges til hertug August for 200.000 rdlr. For de resterende 100.000 rdlr. fik hertug August for sin part 21.000 rdlr., hvorfor gården Neuenhof i Sønderborg amt blev givet som pant, mens Johan Adolf for sin part 79.000 rdlr. fik en række landsbyer i Segeberg amt, hvorved Travendal amt afrundedes.

Med Gottorp blev der 1681 sluttet en endelig overenskomst, hvorved den gottorpske hertug som erstatning til Plön gik ind på at afstå godset Gudsgave på Ærø og betale 86.000 rdlr., hvorfor amtet Trittau blev stillet som pant. Samtidig gik han med til, at de tilkøbte adelige godser skulle have samme rettigheder som de fyrstelige plönske amter, hvad kongen også kort efter gav sit samtykke til. Det voldte Gottorp stor vanskelighed at opfylde de forpligtelser, det havde påtaget sig med hensyn til Gudsgave og betalingen af de 86.000 rdlr. Gudsgave var 1668 blevet købt af den gottorpske prins Hans August (se ovf. s. 105). Da han blev sindssyg, delte hans fætre Christian Albrecht og fyrstbiskop August Frederik ved en aftale 1670 2/5 hans ejendomme, derunder Gudsgave, hvoraf hver skulle nyde det halve udbytte. 1678 11/2 blev der truffet en ny aftale, hvorefter August Frederik fik en fast årlig pengesum samt hele udbyttet af Gudsgave. 1680 beslaglagde (sekvestrerede) Christian 5. imidlertid godset med den begrundelse, at det var et lensgods, og at der ikke var søgt forlening på det. Det var således 1681 i kongens besiddelse. 1684 30/5 sluttede nu Christian 5. en overenskomst med hertug August, hvorved hertugen overdrog de krav, han havde på Gottorp i henhold til traktaten 1681, til den danske konge imod, at kongen overlod ham Gudsgave og Kalkbjerget ved Segeberg med Gisichenhagen. Hertug August afstod derefter atter Gisichenhagen og Kalkbjerget til Hans Adolf.

Ærø var derefter delt mellem de to sønderborgske linier, Plön-Nordborg og Glücksborg, således at den midterste del tilhørte Glücksborg og den østlige og vestlige del Plön-Nordborg.

Hertug August påbegyndte 1678 genopførelsen af Nordborg slot, som var nedbrændt 1665. Desuden byggede han jagtslottet Augustenhof med store haveanlæg ved Als' nordkyst. Han døde 1699. I henhold til hans testamente overtog hans ældste søn Joachim Frederik de alsiske besiddelser, mens den yngre Christian Carl fik de ærøske. Testamentet bestemte, at hvis Hans Adolf af Plön døde uden arvinger, skulle Joachim Frederik alene have Plön og Christian Carl besiddelserne på Als.

Uroen om godset Gudsgave var imidlertid ikke ophørt. I det alto-naiske forlig mellem Christian 5. og Gottorp 1689 20/6 havde kongen måttet love at tilbagegive Gudsgave til Gottorp. Sagen havde dog fore-løbig været stillet i bero, idet man fra dansk side gjorde gældende, at det var urimeligt at overdrage godset til Gottorp, da Plön, som Gottorp ifølge aftalen 1681 skulle overdrage Gudsgave til, allerede var i besid-delse af det. Ved fredsforhandlingerne i Travendal blev spørgsmålet atter rejst, og der indsattes en bestemmelse i fredstraktaten 16. aug. 1700 (§ 6), hvorefter Gudsgave skulle gives tilbage til Gottorp, dog med forbehold af Plöns rettigheder. Gottorp satte sig derefter oktober 1700 i besiddelse af Gudsgave, men ved et forlig 1701 12/7 gik den gottorpske hertug ind på at restituere hertugen af Nordborg i godset og opgive alle krav derpå. Det blev derefter atter overgivet til Christian Carl.

1702 indgik Christian Carl et ikke standsmæssigt ægteskab med Dorothea Christine v. Aichelberg, datter af den tidligere amtmænd i Nordborg og Søbygård Johan Franz v. Aichelberg. Som følge heraf måtte han samme år slutte en overenskomst med broderen, hvorefter han for sine eventuelle børn opgav al arveret til såvel de ærøske som de plönske og nordborgske godser og gik ind på, at børnene ikke skulle regnes for fyrstelige, men kun for adelige. Der tillagdes derefter de even-tuelle børn et særligt våben og navnet v. Carlstein. Aftalen skulle dog kun gælde, så længe Joachim Frederik eller arvinger efter ham var i live. Christian Carl boede dels i Sønderborg og dels på Søbygård. Han døde 23. maj 1706, og nogle måneder efter fødte hans hustru en søn Frederik Carl v. Carlstein. Joachim Frederik inddrog imidlertid de to ærøske godser, og da senere på året den plönske hovedlinie uddøde med Hans Adolfs sønnesøn, arvede han også dennes besiddelser og flyttede derefter regeringen til Plön. Hertugen af Rethwisch, Johan Ernst Ferdi-nand, der var katolik, idet hans fader Joachim Ernst (den Yngre), som havde været spansk generalløjtnant, admiral og grande af Spanien, var gået over til den katolske tro, blev affundet med en apanage. Da Joachim Frederik imidlertid døde 1722 uden mandlige arvinger, gjorde han krav på successionen, idet han henviste til Christian Carls ikke jævnbyrdige ægteskab. Frederik 4. tog foreløbig de plönske og nordborgske besiddel-ser under administration og sluttede samme år overenskomst med Frede-rik Carl v. Carlstein, hvorefter både han og hans moder ophøjedes i fyrstestanden. Frederik Carl anerkendtes som arving til de nordborg-ærøske godser, men til gengæld overlod han de to sydligste alsiske len Hirschsprung og Østerholm med Frederiksholm og Nygård til kongen. Det bestemtes desuden, at hvis Frederik Carl senere kom i besiddelse af de holstenske len, skulle de sønderjyske overgå til kongen. Han overtog derpå Nordborg med Augustenhof og Melsgård samt Søbygård og Gudsgave på Ærø. Angående de plönske besiddelser førtes der en årrække proces ved den kejserlige domstol mellem Frederik Carl og hertugen af Rethwisch. Da den sidste døde 1729, overtog Frederik Carl med den danske konges billigelse de plönske besiddelser inclusive Reth-

wisch og overlod til gengæld kongen de nordborgske og ærøske godser. Først 1731 faldt rigshofrettens dom, hvorved han legitimeredes og aner-kendtes som arving til Plön.

Frederik Carl døde 1761 uden at efterlade sig mandlige arvinger. Ifølge aftaler med de øvrige tilbageværende sønderborgske linier indlem-medes de plönske besiddelser i den kgl. del af Holsten. Både de nord-borg-ærøske og de plönske godser udstykkedes de følgende år.

Ved kongens overtagelse af Plön 1761 blev også arkivet overtaget. Det blev derefter splittet, idet hussager og kancellisager, herunder lens-sager og politiske sager og navnlig en stor korrespondancesamling fra 1622-1704, kom til regeringskancelliet i Glückstadt, hvorfra de senere kom til appellationsretten i Kiel og derfra til statsarkivet i Slesvig. Der-imod overførtes arkivalierne vedr. forvaltningen, næsten udelukkende bestående af kammersager, til København og kom, måske med Tyske Rentekammerarkiv, til Rigsarkivet. Det er registreret i Reg. 110. Der omtales her s. 126 en »Registratur over plönske arkivalier affattet på Plön 1763« og s. 140 en »Designation derjenigen actorum, Briefschaften und Rechnungen etc., dat. Plön 21. febr. 1763«, men begge manglede ved gennemgangen 1935 før afleveringen til Tyskland. Arkivet stam-mede fra hertugerne Joachim Ernst 1622-71 vedr. Plön og Søbygård på Ærø, fra Bernhard 1771-76 vedr. Søbygård, fra Hans Adolf og hans slægt 1671-1706 vedr. Plön, fra Joachim Frederik 1706-22 vedr. Nord-borg-Ærø og Plön, fra kommissionen 1722-29 vedr. Plön og fra Frede-rik Carl 1722-29 vedr. Nordborg-Ærø og 1729-61 vedr. Plön. Derimod manglede de nordborg-ærøske arkivsager fra hertug August 1676-99, idet Joachim Frederik, da han 1706 overtog regeringen i Plön, øjensyn-lig kun har overført meget få arkivalier fra Nordborg hertil (deriblandt navnlig regnskaberne 1699-1706). Ligeledes mangler arkivsager fra Christian Carl. De har formodentlig ligget i hans hus i Sønderborg. Disse mangler opvejes for Ærø vedkommende i nogen grad af, at det lokale amtsskriverarkiv på Ærø (1677-1729) er velbevaret. Det må være over-ført til Sønderborg kort efter kongens overtagelse af de ærøske len 1729 og afleveredes herfra 4/6 1730 af amtmænd v. Platen til amtmænd i det nyoprettede Nordborg amt, Holger Scheel, hvorefter det blev regi-streret. Efter 1864 kom det sammen med Amtsarkivet til Statsarkivet i Slesvig, men afleveredes 1902 til Rigsarkivet ved en udveksling med helgolandske sager i Rigsarkivet. (RAJ 1538-39/1902). Også af det nordborgske amtsforvalterarkiv er væsentlige dele bevaret. Det over-leveredes ligeledes af amtmænd v. Platen 4/6 1730 til amtmænd i Nordborg og registreredes derefter. Ligesom de ærøske sager kom det sammen med amtsarkivet til arkivet i Slesvig. Det tilbageleveredes til Danmark ved arkivudvekslingen 1936 samtidig med, at de egl. plönske (holstenske) dele af Plönarkivet (ca. 270 pakker og bind) afleveredes til Tyskland. Ved oprettelsen af landsarkivet i Aabenrå kom det sammen med Nordborg amtsarkiv dertil.

Pergamentsbreve.

PLÖN

Ægteskabskontrakter m. m. 1625-33.

1. 1625 11/2 Ægteskabskontrakt indgået mellem Christian d. Ældre af Anhalt og Joachim Ernst på egne og brødres vegne om Hans d. Yngres datter Eleonora Sofies formæling med Christian d. Yngre af Anhalt med aftale om medgift, livgeding m. m.
Købt 1959 af Skandinavisk Antiquariat, mrk. nr. 6.
2. 1625 11/2 Christian d. Ældre af Anhalts forskrivning på godset Høym for livgeding og morgengave for hans søn Christian d. Yngres gemalinde Eleonora Sofie.
Købt 1959 af Skandinavisk Antiquariat, mrk. nr. 4.
3. 1625 27/2 Hans d. Yngres datter Eleonora Sofie og hendes ægtefælle Christian d. Yngre af Anhalt giver afkald på arv, efter at de har modtaget en medgift på 12.000 rdlr.
Købt 1959 af Skandinavisk Antiquariat, mrk. nr. 1.
4. 1632 20/12 Ægteskabskontrakt mellem Joachim Ernst af Plön og Dorothea Augusta af Holsten-Gottorp med aftale om medgift, livgeding (Ahrensboek amt) og morgengave.
Købt 1959 af Skandinavisk Antiquariat, mrk. nr. 3.
5. 1633 13/5 Joachim Ernst skænker sin gemalinde Dorothea Augusta i morgengave foruden en kæde en årlig indtægt på 300 rdlr., som skal udredes af livgedinggodset Ahrensboek amt.
Købt 1959 af Skandinavisk Antiquariat, mrk. nr. 10.

PLÖN-NORDBORG

a. Ægteskabskontrakt 1704.

- 1704 22/11 Ægteskabskontrakt mellem Joachim Frederik af Plön-Nordborg og pfalzgrevinde Magdalene Juliane med aftale om medgift og hertugens modydelse og morgengave. For det tilfælde, at hun skulle overleve hertugen, forskrives slottet og amtet Østerholm som enkesæde.
Købt 1959 af Skandinavisk Antiquariat, mrk. nr. 7.

Plön

213

b. Adkomstbrev 1668.

- 1668 7-13/1. Hertug Ernst Günther sælger godset Gudsgave på Ærø, som han 1648 har købt af hertug Hans Christian af Sønderborg, til hertug Hans August af Gottorp for 43.000 rdlr.
Gl. sign.: Gott. membr. Fasc. LXVIII, sen. Plön A.

Sager på papir.

PLÖN

1. 1681-1689 Korrespondance vedrørende hertug Augusts overtagelse af Gudsgaves len 1 pk.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 117, »Korrespondance mellem Johan Adolf af Plön og August af Nordborg vedr. Gudsgave og det finansielle mellemværende« 1687 og u. år.
2. 1683-1684 Striden om Søbygårds lenskvalitet 1 pk.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 117, »Søbygaard på Ærø under huset Plön fra 1633. Strid om godsets lenskvalitet ca. 1680«.
3. 1634-1671 Indberetninger og ansøgninger fra Søbygårds len på Ærø (til dels med svarkoncepter) 2 pkr.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 139.
Anm.: Sagerne stammer fra det hertugelige rentekammer i Plön.
Nemlig:
1. 1634-1643 1 pk.
2. 1644-1671 og udat. 1 pk.
4. 1635-1671 Indtægts- og udgiftsregnskaber fra Søbygårds len på Ærø 1 pk.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 117, »Søbygaard på Ærø under huset Plön fra 1633, Striden om godsets lenskvalitet ca. 1680«.
5. 1626-1653 Diverse sager 1 pk.
Indhold:
1. Diverse ansøgninger og indberetninger angående gods i Nørrejylland og Fyn m. m. 1626-1653 diverse år med enkelte koncepter.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 138, Fasc. 22 a, lbnr. 264.
2. Sager vedr. fiskeriet på Sysel sø 1640-1652.
Gl. sign.: Glücksb. A. 103.
6. 1724 Indlæg i successionsstriden: Gründlicher Bericht von der fürstlichen Holstein-Plöenischen streitigen Successionssache, Kopenhagen 1724 1 bd.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 140, lbnr. 273.

PLÖN-NORDBORG

A. Det hertugelige kammer i Plön og Nordborg.

7. 1678–1728 Sager vedrørende administrationen af de
alsiske og ærøske len 2 pkr.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 120 Nordburger Cameralia 1700–30, do. s. 117
»Korrespondancesager og regnskaber ang. Nordborg len samt Søby-
gaard og Gudsgave 1684–1728 div. år.« (NB. 2 læg herfra: »Doku-
mente die Übergabe des Gutes Gottesgabe betreffend« og »Trans-
aktionen mellem Chr. 5. og Plön 1684« er overført til Tyske Rtk.
Assignationskontor C. 158 a), do. s. 130 Fasc. 26 lbnr. 155 »Defen-
sionsgelder, Pferde und Proviantlieferung von Als und Ærø 1713–16«,
do. s. 130 Fasc. 27, lbnr. 156 »Die 1717 intimierte neue Anlage in
Plön und Nordburg« (heraf kun 2 breve vedr. Als og Ærø bevaret,
resten er afleveret til Tyskland) og Fasc. 30, lbnr. 276 »Das glücks-
burgische Anmuthen, dass die diesseitige arröische Unterthanen ihr
Korn, Vieh und andere Waaren, so sie auszufahren und ausserhalb
zu verhandeln gedencken, nach Aresköping bringen und daselbst
entweder verhandeln oder wegschiffen sollen 1717«
Nemlig:
1678–1716..... 1 pk.
1717–1728..... 1 pk.
Indhold:
Sagerne, der er ordnet kronologisk, omfatter indkomne breve, kon-
cepter, forpagtningskontrakter, licitationer, regnskaber m. m.
Anm.: I RK. 1. slesv. kontor C 100. Sager vedr. Nordborg amt og
Søbygård og Gudsgaves overgang til den danske konge 1694–1735
findes jordebøger for Søbygård og Gudsgave 1706 og 1729 og en
designation over indtægterne af de nordborgske besiddelser på Als
udat. (c. 1730) samt forpagtningskontrakter m. m. vedr. de ærøske
og alsiske godser.
8. 1699–1707 Hertugdømmet Nordborgs regnskaber 8 pkr.
Nemlig:
I. 1699–1700 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1699–Joh. 1700 med bilag.
Kvægeregnskab Joh. 1699–Joh. 1700.
Korneregnskab Joh. 1699–Joh. 1700 med bilag.
II. 1700–1701 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1700–Joh. 1701 med bilag.
Bilag til korneregnskab Joh. 1700–Joh. 1701.
III. 1701–1702 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1701–Joh. 1702 med bilag.
Kvægeregnskab Joh. 1701–Joh. 1702.
Korneregnskab Joh. 1701–Joh. 1702 med bilag.
IV. 1702–1703 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1702–Joh. 1703 med bilag.

Korneregnskab Joh. 1702–Joh. 1703.
Kvægeregnskab Joh. 1702–Joh. 1703.
Oversigt over det fyrstelige hus Nordborgs gæld 1703.

- V. 1703–1704 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1703–Joh. 1704 med bilag.
Korneregnskab Joh. 1703–Joh. 1704 med bilag.
Kvægeregnskab Joh. 1703–Joh. 1704.
Oversigt over det fyrstelige hus Nordborgs gæld 1704.
VI 1704–1705 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1704–Joh. 1705 med bilag.
Korneregnskab Joh. 1704–Joh. 1705 med bilag.
Kvægeregnskab Joh. 1704–Joh. 1705.
VII. 1705–1706 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1705–Joh. 1706 med bilag.
Korneregnskab Joh. 1705–Joh. 1706 med bilag.
Oversigt over det fyrstelige hus Nordborgs gæld 1706.
VIII. 1706–1707 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1706–Joh. 1707 med bilag.
Korneregnskab Joh. 1706–Joh. 1707 med bilag.
Kvægeregnskab Joh. 1706–Joh. 1707.
Omslagsregnskab 1707.
9. 1707–1723 Amtsregnskab for de nordborgske len
(Nordborg, Hirschsprung, Østerholm og Melsgård).. 8 pkr.
- I. 1707–1709 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1707–Joh. 1708 med bilag.
Regnskab over solgt træ 1707 med bilag.
Omslagsregnskab 1708.
Pengeregnskab Joh. 1708–Joh. 1709 med konceptregnskab og bilag.
Regnskab over solgt træ Joh. 1708–Joh. 1709 med bilag.
Omslagsregnskab 1709.
- II. 1709–1711 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1709–Joh. 1710 med konceptregnskab og bilag.
Omslagsregnskab 1710.
Pengeregnskab Joh. 1710–Joh. 1711 med konceptregnskab og bilag.
Omslagsregnskab 1711 (koncept).
- III. 1711–1713 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1711–Joh. 1712 med konceptregnskab og bilag.
Pengeregnskab Joh. 1712–Joh. 1713 med konceptregnskab og bilag.
- IV. 1713–1715 1 pk.
Indhold:
Pengeregnskab Joh. 1713–Joh. 1714 med bilag.
Pengeregnskab Joh. 1714–Joh. 1715 med bilag.

- V. 1715–1717 1 pk.
 Indhold:
 Pengeregnskab Joh. 1715–Joh. 1716 med konceptregnskab og bilag.
 Pengeregnskab Joh. 1716–Joh. 1717 med bilag.
- VI. 1717–1718 1 pk.
 Indhold:
 Pengeregnskab Joh. 1717–Joh. 1718 med bilag.
 Pengeregnskab Joh. 1718–Jul samme år med bilag.
 Ekstrakter af nordborgske regnskaber.
 Joh. 1718–Omslaget 1719.
 Hovedregnskab 1712–1718.
- VII. 1719–1721 1 pk.
 Indhold:
 Pengeregnskab Omslag 1719–Omslag 1720 med bilag.
 Pengeregnskab Omslag 1720–Omslag 1721 med bilag.
- VIII. 1721–1723 1 pk.
 Indhold:
 Pengeregnskab Omslag 1721–Omslag 1722 med bilag.
 Pengeregnskab Omslag 1722–Joh. 1722 med bilag.
 Pengeregnskab Joh. 1722–Omslag 1723 med bilag.
10. 1723–1726 Amtsregnskab for de nordborgske len
 (Nordborg og Melsgård) 1 pk.
 Indhold:
 Pengeregnskab Omslag 1723–Joh. 1723 med bilag.
 Pengeregnskab Joh. 1723–Omslag 1724.
 Regnskab over kontribution og administrationspenge Mik. 1723.
 Pengeregnskab Omslag 1724–Omslag 1725 med bilag.
 Pengeregnskab Omslag 1725–Omslag 1726 med bilag.
 Køkken- og bygningsregnskab på Nordborg jan.–maj 1725.
 Køkken- og bygningsregnskab på Nordborg jan.–juni 1727.
11. 1706–1723 Amtsregnskab for Søbygård og Gudsgaves
 len på Ærø 3 pkr.
 Nemlig:
- I. 1706–1711 1 pk.
 Indhold:
 Joh. 1706–Joh. 1707 med bilag.
 Joh. 1707–Joh. 1708 med bilag.
 Joh. 1708–Joh. 1709 med bilag.
 Joh. 1709–Joh. 1710 med bilag.
 Joh. 1710–Joh. 1711 med bilag.
- II. 1711–1717 1 pk.
 Indhold:
 Joh. 1711–Joh. 1712 med bilag.
 Joh. 1712–Joh. 1713 med bilag.
 Joh. 1713–Joh. 1714 med bilag.
 Joh. 1714–Joh. 1715 med bilag.
 Joh. 1715–Joh. 1716 med bilag.
 Joh. 1716–Joh. 1717 med bilag.

- III. 1717–1723 1 pk.
 Indhold:
 Joh. 1717–Joh. 1718 med bilag.
 Joh. 1718–Omslag 1719 med bilag.
 Omslag 1719–Omslag 1720 med bilag.
 Omslag 1720–Omslag 1721 med bilag.
 Omslag 1721–Omslag 1722 med bilag.
 Omslag 1722–Joh. 1722 med bilag.
 Joh. 1722–Omslag 1723 med bilag.

B. Amtsskriverkontoret på Søbygård.

12. 1677–1715 Hertugelige dekretter, reskripter m. m. vedrørende Søbygårds og Gudsgaves len på Ærø 1 pk.
 Gl. sign.: III Scheelsches Archiv nr. 25 Fasc. 1, alte Decrete, Bescheide, Verfügung etc., lbnr. 38.
 Anm.: Sagerne er ordnet efter en foranliggende fortegnelse fra 1730 med numrene 1–72 (nr. 68 mangler).
13. 1683–1729 Diverse sager vedrørende Søbygård og Gudsgaves len på Ærø 1 pk.
 Gl. sign.: III Scheelsches Archiv No. 26 Fasc. 1, alte Documente Arroë betreffend, lbnr. 39.
 Anm.: Sagerne er ordnet efter en foranliggende fortegnelse fra 1730 med numrene 1–40, hvortil er føjet nr. 41–42, som er overført fra en flg. pakke (lbnr. 41). Blandt sagerne er skiftesager 1678–1714 (nr. 39) og kopier af ejendomsbreve væsentlig vedr. Marstal (nr. 42).
14. 1677–1701 Regnskaber vedr. Søbygårds og Gudsgaves len på Ærø 1 pk.
 Gl. sign.: III Scheelsches Archiv No. 26 Fasc. 2, alte Erdebücher, Hebungen etc. Arroë betreffend, lbnr. 35–37.
 Anm.: Regnskaberne er ordnet efter en foranliggende fortegnelse fra 1730 med numrene 1–58 (nr. 40 mangler).

Foruden sagerne i Rigsarkivet findes der i Landsarkivet i Aabenrå en del arkivalier fra hertugdømmet Plön-Nordborg (jfr. indledning). De svarer for størstedelen til de ærøske sager under B. og må i det væsentlige stamme fra amtsforvalterkontoret i Nordborg. De omfatter hertugelige dekretter vedrørende de alske len, sager vedrørende godserne, regnskabssager m. m. Hertil slutter sig også en række retsprotokoller 1700–1726 og en skifteprotokol 1726–29 fra »Nordborg hofret«, en domstol for mindre sager (indtil 10 rdlr. bøde), hvor amtsforvalteren var dommer. Enkelte sager stammer dog fra den hertugelige centraladministration, således navnlig en retsprotokol fra den hertugelige kollegialret på Nordborg 1723–24 (»Protocol-Buch derer auf der fürstlichen Cantzeley ventlierten sowohl Civil-, Consistorial- als Criminalsachen«). Arkivalierne i Aabenrå er indordnet i grupperne i Nordborg amtsarkiv.

PLÖN-SØBYGÅRD
(HERTUG BERNHARD, d. 1676)

15. 1671–1675 Forpagtningskontrakter og korrespondance
vedrørende Søbygård 1 pk.
Gl. sign.: Reg. 110 s. 117: »Søbygaard på Ærø under huset Plön fra
1633«, do. s. 139: »Indberetninger og ansøgninger fra Søbygards
len på Ærø 1634–1675.

ALFABETISK OVERSIGT
OVER DE SØNDERBORGSKE HERTUGERS GODSER
I SØNDERJYLLAND

Aarup (Ahrup, Ensted s., oprettet 1608 af nedlagt landsby, lå under Sø-
gård og købtes 1727 af Christian August af Augustenborg. Kom 1852 til
kongen.

Augustenborg. 1651 købte Ernst Günther af Frederik 3. de tidligere til
Slesvig kapitel hørende landsbyer Stavnsbøl og en del af Sebbelev. Han lod
Stavnsbøl nedbryde og byggede her slottet Augustenborg, opkaldt efter hans
hustru Augusta. 1852 til kongen, 1885 atter til Augustenborgerne. 1920 solgt
til den danske stat.

Augustenhof (Augustgård), Nordborg s., lystslot med stort haveanlæg, byg-
get af hertug August af Nordborg. Kom til kongen 1729. Udparcelleret ca.
1772.

Avnbølgård, Ullerup s., Sundeved, købt 1703 af hertug Frederik Vilhelm
af Augustenborg, kom 1852 til kongen. Parcelleret 1857.

Ballegård, Ullerup s., Sundeved, købt 1590 af hertug Hans, 1622 til Nord-
borg, 1669 til kongen, 1689 til Conrad Reventlow, parcell. 1798.

Blansgård (Schönleben), Ullerup s., Sundeved, købt 1717 af Philip Ernst.
Kom 1779 til kongen. Parcell. 1796.

Bøjskov, opr. landsby i Ullerup s., mageskiftedes 1601 af hertug Hans til
Frederik Ahlefeldt til Søgård, som deraf oprettede en avlsgård.

Dänisch-Lindau, Gettorp s., Angel, købt 1769 af Philip Ernst, kom 1779 til
kongen. Parcell. 1783.

Elgård, Grumtofte s., købt 1621 af hertug Hans og lagt til Unnevad.

Fiskebæk, Asbøl s., Sundeved, landsby, mageskiftedes 1601 af hertug Hans
til Frederik Ahlefeldt til Søgård, som deraf oprettede en avlsgård. Ejedes
1648–62 af hertug Philip af Glücksborg og kom derefter tilbage til Søgård.
Købtes 1727 efter Ahlefeldts konkurs af hertug Christian August af Augu-
stenborg. Kom 1852 til kongen, 1865 atter til Augustenborgerne, men solgtes
1920 til den danske stat.

Frederiksdal, se Sofienhof.

Frederikshof (Frederiksgård), Notmark s., Als, avlsgård til Østerholm,
bygget af hertug Frederik af Nordborg. Kom 1669 til kongen og 1671 (76)
til Plön-Nordborg. 1723 atter til kongen. Parcell. 1767.

Freienwillen, Grumtofte s., Angel, tidl. Langballegård, købt 1646 af her-
tug Philip, ejedes 1647–71 af datteren Hedvig, derefter af hertug Christian.
Solgt 1676.

Freileben, se Skeldgård.

Gamle avlsgård, se Teglgården.

Gammelgård, Kettinge s., Als, købt af hertug Hans 1584. Kom 1622 til
Sønderborg, 1667 til kongen, 1730 til hertug Christian August af Augusten-
borg. 1852 atter til kongen.

Glücksborg, opr. Rydkloster, Angel, kom 1582 til Hans d. Yngre, som
samme år lod klostret nedbryde og i stedet opføre slottet Glücksborg. 1622
til hertug Philip af Glücksborg. 1779 til kongen. Ladegården nedlagt og
parcell. 1783.

Gråsten, Sundeved, købt 1648 af hertug Philip af Glücksborg, men atter

solgt 1662. 1727 købt af hertug Christian August af Augustenborg. Kom 1852 til den danske konge, 1865 atter til Augustenborgerne, men solgtes 1921 til den danske stat.

Gråsten, Rise s., Ærø, oprett. af Hans d. Yngre før 1690. Kom 1622 til hertug Christian af Ærø, 1634 til Nordborg, 1636 til Glücksborg, 1749 til kongen. Udparsell. 1767.

Gudsgave, Marstal s., Ærø, oprett. af Hans d. Yngre. Kom 1622 til hertug Christian af Ærø, 1634 til Sønderborg, 1648 til Ernst Günther af Augustenborg, 1668 til Hans August af Gottorp. 1678 til August Frederik af Gottorp. 1680 beslaglagt af kongen, 1684 overdraget til Plön-Nordborg. Kom 1729 til kongen. Parsell. 1768.

Gundestrup, landsby, Ketting s., Als, skænkede af Frederik 3. for livstid til Ernst Günther, som heraf oprettede en avlsgård. 1852 til kongen.

Hedvigshof, se Unevad.

Hjortholm (Hirschholm), Kegnæs s., Als, oprett. af hertug Hans ca. 1616. 1622 til Sønderborg. 1667 til kongen. Parsell. 1765.

Hjortspring (Hirschsprung), tidl. Melwithgård, Svenstrup s., Als. Købt 1596 af Hans d. Yngre, 1622 til Nordborg, 1669 til kongen, 1671 (76) til Plön-Nordborg, 1722 til kongen. Parsell. 1771.

Kegnæsgård, Lysabild s., Als, gl. kgl. gård, kom til Hans d. Yngre, som opførte et slot i 2 etager, 1622 til Sønderborg, 1667 til kongen, 1758 opbygget af Fr. 5. 1764 til Augustenborg, 1852 til kongen.

Kelstrup, Holbøl s., oprettet af 4 nedl. bøndergårde som avlsgård under Søgård. Bortsolgtes ved Ahlefeldternes konkurs 1725 og kom senere til Augustenborg, 1852 til kongen. Hele arealet er nu tilplantet med skov.

Kiding, Felsted s., opr. 1716 af nedl. landsby, lå under Søgård og købtes 1727 efter konkursen af Christian August af Augustenborg. Kom 1852 til kongen.

Krammark, Broager s., Sundeved, opr. Broager præstegård. 1631 oprettede hertug Philip heraf en avlsgård. Kom 1779 til kongen. Parsell. 1785.

Købinghof, Ærøskøbing, Ærø, oprett. 1638 af hertug Philip af gårde i Stokkeby. 1721 udstykket og solgt til borgerne i Ærøskøbing.

Langballegård, se Freienwillen.

Langenvorwerck el. (Sønderborg) Ladegård, Ulkebøl s., Als, udvidedes stærkt af hertug Hans. 1622 til Sønderborg, 1667 til kongen, 1746 til hertug Chr. August af Augustenborg på livstid. 1764 atter overdraget til Augustenborg. 1852 til kongen.

Lundsgård, Ullerup s., Sundeved. Hertug Hans købte 1594 gården Avnbøllund af Poul Uke, lod den nedbryde og det følgende år Lundsgård opbygge. Hovedbygningen atter nedbrudt af hertug Philip 1633, som af materialerne byggede Philipsborg, mens avlsbygningerne blev stående. Til kongen 1779. Parsell. 1791.

Majbølgård, Hørup s., Als, oprett. 1640 af Johan Christian af Sønderborg af 5 bøndergårde i de nærmestliggende landsbyer. Kom 1667 til kongen, 1764 til Frederik Christian af Augustenborg, 1852 atter til kongen.

Melsgård, Oksbøl s., Als, købt 1585 af hertug Hans. 1622 til Nordborg, 1669 til kongen, 1671 (76) til Plön-Nordborg. 1729 til kongen. Parsell. 1767.

Neufeld (Nygård), Munkbrarup s., Angel, opr. præstegård. 1773 henlagdes hertil jorderne fra Teglgården, Gamle Ladegård. Parsell. 1784.

Neuhof, se Skodsbølgård.

Nordborg, livgeding for dronning Dorothea 1559-71, derefter til Hans d. Yngre, 1669 til kongen, 1671 (76) til Plön-Nordborg, 1729 til kongen. Ladegården parsell. 1772.

Nordgård, Stenbjerg s., Angel, købt 1619 af Hans d. Yngre, 1622 til Glücksborg. Stamgården solgt 1633 af hertug Philip.

Nybel (Nybøl), Kværn s., Angel, købt 1618 af hertug Hans. 1622 til Glücksborg. Parsell. 1756.

Nygård (Neuhof, Nienhof), Kegnæs s., oprett. af Hans d. Yngre, 1622 til Sønderborg. 1667 til kongen. Udparsell. 1765.

Nygård (Neuenhof), Notmark s., Als, jagthus hørende til Østerholm. Nævnes 1722 ved opgørelsen af boet efter Joachim Ernst. Benyttedes da af skovrideren.

Philipsborg, Ullerup s., Sundeved, oprett. af hertug Philip af nedlagte gårde. Slottet opført 1633 af materialerne fra den nedbrudte Lundsgård, men forfaldt hurtig. Til kongen 1779. Parsell. 1785.

Philipsdal, Kværn s., Angel, avlsgård under Nybel, oprett. 1712 af Philip Ernst af 2 nedlagte gårde.

Philiphshof, se Rosgaard.

Rosgård (el. Rusgård, sen. Philipshof), Munkbrarup s. Erhvervedes af hertug Hans 1609. Til Glücksborg 1622, parsell. 1755.

Rumohrsgård (tidl. Søbygård el. Søbo), Notmark s., Als, købt 1600 af hertug Hans. 1622 til Nordborg, 1623 til Sønderborg. 1667 til kongen, udlagt til en af kreditorerne, Cai Ahlefeldt, som samme år solgte den til Ernst Günther. Kom 1852 til kongen.

Rønhave (Rönhof), Ulkebøl s., Als, købt 1590 af hertug Hans. 1622 til Sønderborg, 1667 til kongen, 1746 overdraget Christian August af Augustenborg på livstid, 1754 tilbage til kongen, men 1764 atter til Augustenborg. 1852 til kongen.

Sandbjerg, Sottrup s., Sundeved, oprett. 1576 af hertug Hans af 4 bøndergårde, 1622 til Sønderborg, 1667 til kongen, som 1673 solgte den til storkansler Conrad Reventlow, som 1681 deraf oprettede lensgrevskabet Reventlow. Parsell. 1788.

Schönleben, se Blansgård.

Skeldgård el. Freileben ved Skelde, Broager s., Sundeved, oprett. af hertug Hans 1601. 1622 til Glücksborg. 1779 til kongen. Parsell. 1783.

Skodsbølgård (Neuhof, Nienhof), Broager s., Sundeved, oprett. af hertug Philip af 6 i krigsårene 1658-59 ødelagte bolssteder. Til kongen 1779. Parsell. 1785.

Snobæklund (Snabæklund), Sottrup S., Sundeved, købt 1600 af hertug Hans og nedbrudt.

Sofienhof, Kværn S., Angel, avlsgård under Nybel. Jagtslot, bygget af hertug Philip 1628. Nyopført af hertug Frederik 1750 og kaldet Frederiksdal. Kom 1779 til kongen. Parsell. 1789.

Svensby, Sørup s., Angel, købt 1718 af Philip Ernst. Parsell. 1749.

Søbygård (Søbo) på Als, se Rumohrsgård.

Søbygård, Søby s., Ærø. Gl. kgl. gård. Genoprettet og opbygget af Hans d. Yngre før 1600, 1622 til hertug Christian af Ærø, 1634 til Plön, 1671 til hertug Bernhard, 1676 til Plön-Nordborg, 1729 til kongen. Parsell. 1771.

Sønderborg slot, dronning Dorotheas livgeding til 1571, derefter til Hans d. Yngre, 1622 til Sønderborg, 1667 til kongen, 1764 til Augustenborg, 1852 atter til kongen.

Tandsgård, Tandslet s., Als, købt 1585 af Hans d. Yngre, nedlagt.

Teglgården (Ziegelhof, Vester Teglgård, Gamle Ladegård, »Alter Meierhof«, Vestervig), Munkbrarup s., Angel, oprett. som avlsgård 1692, nedlagt 1773, og jorderne henlagt til Neufeld.

Unevad, Grumtofte s., Angel, købt 1619 af hertug Hans. 1622 til Glücksborg. Stamgården solgt 1641 af hertug Philip, atter købt af hertug Christian 1679, som skænkede den til sin hustru Agnes Hedvig og lod 1681 en ny bygning opføre, kaldet Hedvigshof. Stamgården atter solgt 1701. Parsell. 1758. Det øvrige gods kom 1779 til kongen.

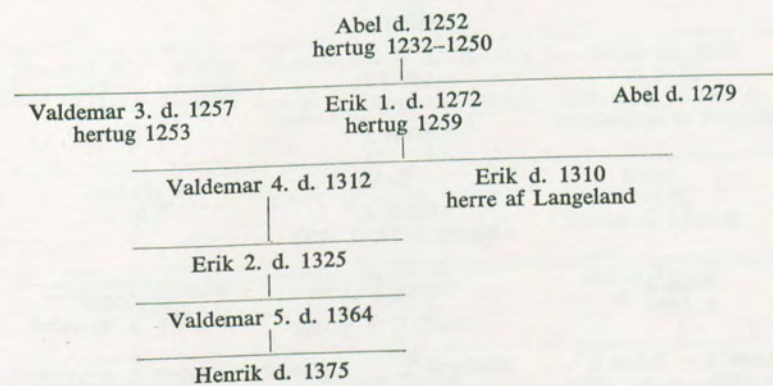
Werthemine, Kettinge s., Als, augustenburgsk avlsgård under Gammelgård gods, kom 1852 til kongen.

Voderup, Tranderup s., Ærø, oprett. 1626 af hertug Christian, 1634 til Glücksborg, 1749 til kongen. Parsell. 1767.

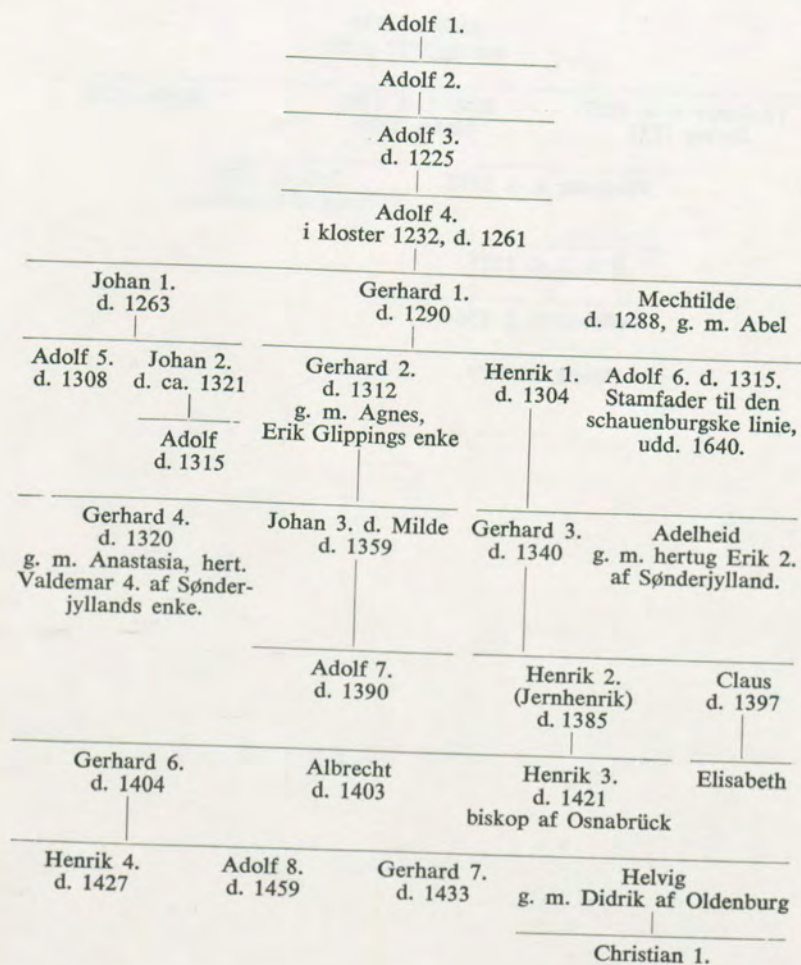
Østerholm (tidl. Helwithgård), Egen s., Als. Købt 1584 af hertug Hans. 1622 til Nordborg. Benyttedes som enkesæde. 1669 til kongen. 1671 (76) til Plön-Nordborg. 1723 til kongen. Parcell. 1768.

Øvelgønne (Evelgunde), Notmark s., Als, augustenborgsk avlsgård under Rumohrsgård, kom 1852 til kongen.

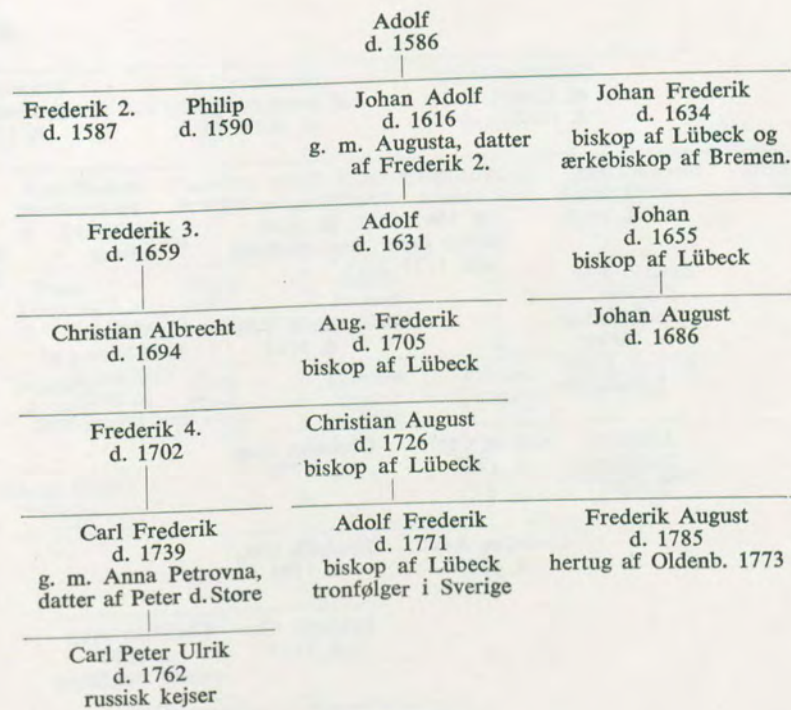
HERTUGERNE AF SØNDERJYLLAND AF ABELS SLÆGT

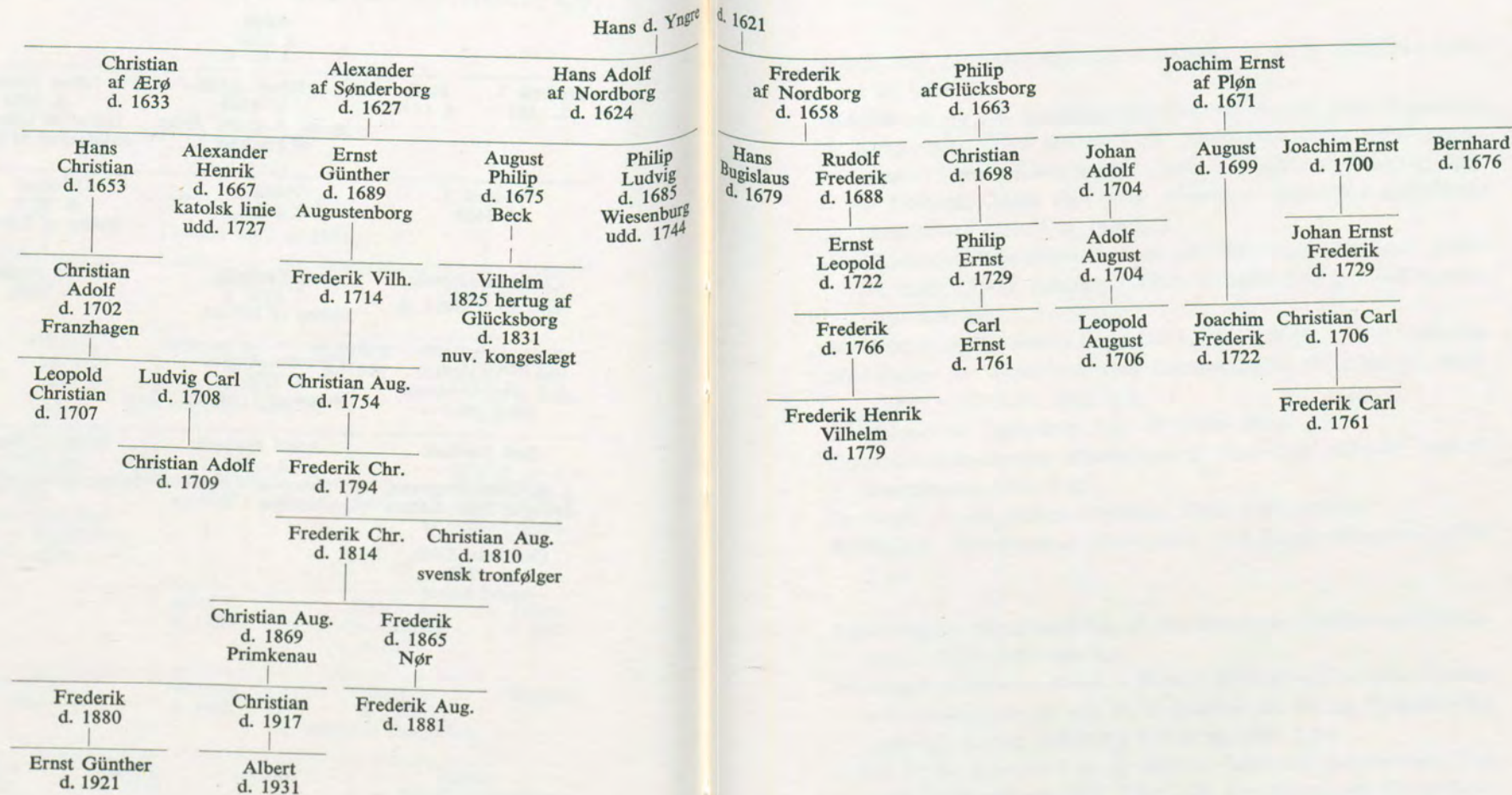
DE SCHAUENBURGSKE HERTUGER
AF SØNDERJYLLAND OG GREVER AF HOLSTEN

DE GOTTORPSKE HERTUGER

DE SØNDERBORGSKES HERTUGER

UDGIVET AF RIGSARKIVET

- Udsigt over de danske rigsarkivers historie.* Af A. D. Jørgensen 1884.
4 kr. (udsolgt).
- Meddelelser fra det kongelige Gehejmearkiv og det dermed forenede Kongerigets Arkiv for 1883–85.* (Heri: *Vejledende Arkivregistraturer. I. Danske Kancelli 1513–1848.* 1. udg.) 1886. 4 kr. (udsolgt).
- *for 1886–88.* (Heri: *Den civile Centraladministrations Embedsetat 1660–1848.*) 1889. 5 kr. (udsolgt).
- Meddelelser om Rigsarkivet for 1889–91.* 1892. 1 kr. (udsolgt). – *1892–94.* 1895. 0.50 kr. (udsolgt). – *1895–97.* 1898. 0.35 kr. – *1898–1900.* 1901. 0.50 kr.
- Meddelelser fra det danske Rigsarkiv.* 1. bd. 1906–18. 3.50 kr. (udsolgt).
- Meddelelser om Rigsarkivet med Landsarkiverne for 1906–15.* 1920. 1.50 kr. – *1916–20.* 1922. 1 kr.
- Meddelelser om Rigsarkivet 1921–55.* 1958. 25 kr.
- Centraladministrationens afleveringer til rigsarkivet 1921–45.* Ved C. Rise Hansen. 1956. 3 kr.
- De danske Provinsarkivers Bygninger.* 1893. 1 kr. (udsolgt).
- Rigsarkivets Tjenestemænd 1889–1953.* Ved Harald Jørgensen. 1954. 3 kr.
- Rigsarkivet og Hjælpemidlerne til dets Benyttelse. En Oversigt.* Af Kr. Erslev. 1923. 1 kr. (udsolgt).
- Vejledende Arkivregistraturer. I. Danske Kancelli og de dermed beslægtede Institutioner.* (1. udg. se *Meddelelser fra det kgl. Gehejmearkiv 1883–85*). 2. udg. Ved Bjørn Kornerup. 1943. 7 kr.
- *VII. Tyske Kancelli I og de dermed beslægtede Institutioner.* Ved Johanne Skovgaard. 1946. 7 kr. – *II. Rentekammeret, Generaloldkammeret og Kommercekollegiet. 1660–1848.* Ved J. Bloch. 1892. 5 kr. (udsolgt). – *III. Finansarkiverne 1660–1848. Generalpostdirektionens Arkiv 1711–1848.* Ved J. Bloch. 1900. 3, 25 kr. (udsolgt). – *VIII. Privatarkiver før 1660 i Rigsarkivet.* Ved Erik Kroman. 1948.

7 kr. – IX. *Privatarkiver 1660–1800 i Rigsarkivet*. Ved Henny Glarbo. 1952. 10 kr. – IV. *Privatarkiver fra det 19. Aarh. i Rigsarkivet*. Ved Kr. Erslev. 1923. 1 kr. – V. *Danmarks Kirkebøger*. En Oversigt over deres væsentligste Indhold indtil 1891. Ved S. Nygård. 1933. 3 kr. – VI. *Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele*. Ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. 1944. 5 kr.
Katalog over Karen Brahes Bibliothek i Landsarkivet for Fyn. Håndskriftsamlingen. Ved Anne Riising. 1956. 15 kr.

Den civile Centraladministration 1660–1848. 1889. (Se også Meddelelser fra det kgl. Gehejmearkiv 1886–88). (udsolgt).

– 1848–1893. Af G. N. Kringelbach. 1894. 3.50 kr.

– 1894–1913. Af L. Laursen. 1921. 2 kr. (udsolgt).

– 1914–1935. Af Harald Jørgensen. 1936. 4 kr.

Civile Direktioner og Kommissioner samt andre overordnede Myndigheder under Enevælden. Af G. N. Kringelbach. 1899. 2 kr. (udsolgt).

Stiftamtmand og Amtmand i Kongeriget Danmark og Island. Af J. Bloch. 1895. 2.25 kr. (udsolgt).

Appelinstansernes Embedsetat. 1660–1919. 1928. 2 kr.

Danske Gesandter og Gesandtskabspersonale indtil 1914. Ved Emil Marquard. 1952. 20 kr.

Sønderjydske Skatte- og Jordebøger fra Reformationstiden. Ved F. Falkenstjerne og Anna Hude. 1895–99. 5 kr.

Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark. I Uddrag. 1. bind. 1535–1648. Ved L. Laursen. 1892. 6 kr. (udsolgt). – 2. bind. 1648–1688. Ved F. J. West. 1908. 7.50 kr. (udsolgt). – 3. bind. 1689–1719. Ved S. Nygård. 1941. 15 kr. (udsolgt). – 4. bind. 1720–1730. Ved S. Nygård. 1950. 20 kr. – 5. bind. 1731–65. Ved S. Nygård. 1955. 20 kr.

Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre Forhold. I Uddrag. Ved C. F. Bricka. 1551–1555. 1885–86. 5 kr. (udsolgt). – 1556–1560. 1887–88. 5 kr. (udsolgt). – Ved L. Laursen. 1561–1565. 1893–95. 7 kr. – 1566–1570. 1896. 7 kr. – 1571–1575. 1898. 7 kr. – 1576–1579. 1900. 8 kr. – 1580–1583. 1903. 8 kr. – 1584–1588. 1906. 9 kr. – 1589–1592. 1908. 9 kr. – 1593–1596. 1910. 8 kr. – 1596–1602. 1913. 8 kr. – 1603–1608. 1915. 8 kr. – 1609–1615. 1916. 8 kr. – 1616–1620. 1919. 10 kr. – 1621–1623. 1922. 10 kr. – 1624–1626.

1925. 10 kr. – Ved E. Marquard. 1627–1629. 1929. 10 kr. – 1630–1632. 1932. 10 kr. – 1633–1634. 1936. 10 kr. – 1635–1636. 1940. 15 kr. – 1637–1639. 1944. 18 kr. – 1640–1641. 1950. 20 kr. – Ved Gunnar Olsen. 1642–43. 1957. 24 kr.

Indberetninger fra Charles de Dançay til det franske Hof om Forholdene i Norden 1567–73. Ved C. F. Bricka. 1901. 3.50 kr.

Kongeloven og dens Forhistorie. Aktstykker. 1886. 1 kr. (udsolgt).

Kabinetstyrelsen i Danmark 1768–72. Aktstykker og Oplysninger. Ved Holger Hansen. 1. bind. 1916. 5 kr. (udsolgt). – 2. bind. 1919. 5 kr. (udsolgt). – 3. bind. 1923. 5 kr.

Regeringsskiftet 1784. Fremstillinger og Aktstykker udg. til Minde om den Regering, som løste Bondens Stavnsbaand. 1888. 4 kr.

Fonden ad usus publicos. Aktmæssige Bidrag til Belysning af dens Virksomhed. 1. bind. 1765–1800. 1897. 4 kr. (udsolgt). – 2. bind. 1801–26. 1902. 6 kr. – 3. bind. 1827–1842. Ved Henny Glarbo. 1947. 18 kr.

Statsraadets Forhandlinger. Ved Harald Jørgensen. I. 24. Jan.–15. Novbr. 1848. 1954. 25 kr. – II. 16. Novbr. 1848–30. Aug. 1850. 1956. 30 kr. – III. 3. Sept. 1850–28. Jan. 1852. 1958. 35 kr.

Kong Valdemars Jordebog. Et Haandskrifts Historie. Af Erik Kroman. 1936. 3 kr.

Fra Rigsarkivets Samlinger. Gengivelse af Aktstykker og Breve. I. Reformationen i Danmark. Ved Bjørn Kornerup. 1936. 6 kr. (udsolgt). – II. Gehejmearkivet. Ved Holger Hjelholt. 1939. 6 kr. (udsolgt). – III. Danske Adelsbreve fra Tiden indtil 1660. Ved Erik Kroman. 1953. 12 kr.

UDGIVET AF ERHVERVSARKIVET

- Erhvervshistorisk Årbog*. Meddelelser fra Erhvervsarkivet. I. 1949. 7.50 kr. – II. 1950. 7.50 kr. – III. 1951. 10 kr. – IV. 1952. 9.75 kr. – V. 1953. 9.75 kr. – VI. 1954. 11.75 kr. – VII. 1955. 16.25 kr. – VIII. 1956. 16.25 kr. – IX. 1957. 14.00 kr. – X. 1958. 16.25 kr.
- Minder fra håndværk og industri*. Af Rasmus Berg. Udg. af Erhvervsarkivet. 1954. 11.75 kr.
- Dansk toldpolitik 1760–1797*. Af Aage Rasch. Udg. af Erhvervsarkivet. 1955. 19 kr.
- Sagførere i Århus*. Tilegnet Carl Holst-Knudsen. 1956. 12.00 kr.